

ปช. ทจ.

ก. ยง ณนคร

14 มีค 16

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลโท ยง ณ นคร ปช., ทจ.

ณ เมรุพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันพุธที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๑๖

รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

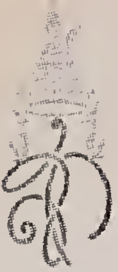
ข้าพระพุทธเจ้า ภริยา และ บุตร — ธิดา

ของ

พลโท ยง ณ นคร

ขอน้อมเกล้าถวายบังคมใต้เบื้องพระยุคลบาท ถวายคำสัตย์ปฏิญาณว่า จะยึดมั่นในความจงรักภักดี อยู่ภายใต้พระบารมีปกเกล้าฯ ตราบเท่าสกุล ณ นคร จะสูญสิ้นไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

ถึง คุณชื่นจิตต์ ณ นคร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและฉันทราบข่าวพลตรียง ณ นคร ถึงแก่กรรมอย่างกระทันหัน ด้วยความเศร้าสลดใจยิ่ง เราเสียดายบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเข้มแข็ง กล้าเสี่ยงอันตราย เหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เรารู้จักคุ้นเคยกับพลตรียง ฯ ดีมาหลายปี นับตั้งแต่เคยเป็นราชองครักษ์ประจำ จึงทราบว่า เป็นคนที่มีความมุ่งมั่นในการงาน ไม่เคยคิดถึงประโยชน์ส่วนตัว จึงนับว่าน่าเสียดายยิ่งที่ต้องสูญสิ้นคนอย่างนี้ ในขณะที่บ้านเมืองอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบัน

รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เสด็จทอดพระกฐินต้น ที่กิ่งอำเภอนาหว้า นครพนม

อ่านคำถวายพระพรวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

รับพระราชทานเหรียญจากสมเด็จพระราชชนนีฯ เมื่อคราวเสด็จไปประชุม
หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ (พศว.) ที่ จ.ว. นครพนม

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๑๖๑๒

สำนักพระราชวัง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ จะเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพ พลโท ยง ณ นคร ป.ช.,ท.จ. ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันพุธ ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๑๖ เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่พลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตรของหลวง ๕ ไตร และของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ ไตร ให้ทายาทนำไปทอดที่โกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุลเสร็จแล้ว ทรงจุดฝักแคพระราชทานเพลิง สมควรแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

สฤษดิ์เดช พิมพ์.

(ลายมือ) ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลโท ยง ณ นคร เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

(ลายมือชื่อ)

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๑๖๑๔ สำนักพระราชวัง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

พระราชทานเพลิงศพ พลโท ยง ณ นคร ป.ช.,ท.จ. ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันอังคาร ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๑๖ เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพนักงานจัดการเปลื้องเครื่องสุกำศพ ที่ศาลาอำนวยการ วัดโสมนัสวิหาร แล้วเชิญศพไปเผา ที่เมรุวัดโสมนัสวิหาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ

วันพุธ ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๑๖ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญโกศศพขึ้นรถวอประเทียบ จากวัดโสมนัสวิหาร ไปยังวัดเทพศิรินทราวาส ตั้งกระบวนแห่ศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินทรงจุดผักแคพระราชทานเพลิง

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๑๖ เวลา ๗.๐๐ น. เก็บอัฐิ.

วิยะ/พิมพ์/[signature]/ทาน.

วัน	หน้าที่ สำนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลโท ยง ณ นคร เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

[signature]

ผู้รับรับสั่ง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรม
ราชโองการโปรดเกล้าโปรด[illegible]

ให้พลตรี [illegible] ซึ่งถึงแก่กรรมเนื่องจาก
การปฏิบัติราชการตาม[illegible] เป็นพลโท [illegible]ตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม
พุทธศักราช ๒๕๑๕ [illegible]

พระราชทาน ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕
เป็นปีที่ ๒๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

(สำเนา)

เล่ม ๙๐ ตอนที่ ๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๖ มกราคม ๒๕๑๖

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง พระราชทานยศทหาร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานยศทหารให้ พลตรี ยง ณ นคร ข้าราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหมซึ่งถึงแก่กรรม เนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็น พลโท ตั้งแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๕

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง.

วิไล/คัด

/ทาน

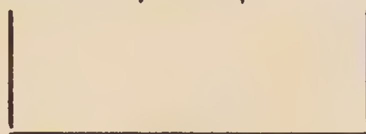
พลโท ยง ณ นคร ปช., ทจ.

ชาตะ ๑๒ มีนาคม ๒๔๖๐

มตะ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

สกุล ณ นคร

ชั้น ๑ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี — เจ้าหญิงปราง

ชั้น ๒ เจ้าพระยานครน้อย

ชั้น ๓ พระนิกรบริบาล (จันทร์)

ชั้น ๔ นายสิงห์ ณ นคร + นางนาค

ชั้น ๕ ขุนสามัคคี (บุศย์) + นางเอี่ยม

ชั้น ๖ พลโท ยง ณ นคร

ประวัติ

พล.ท. ยง ณ นคร

พล.ท. ยง ณ นคร เป็นบุตรของขุนสามัคคี (บุศย์ ณ นคร) และนางเอี่ยม ณ นคร เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ เดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๐ ณ ตำบลลำป่า อำเภอคูหาสวรรค์ จังหวัดพัทลุง

วุฒิการศึกษา

— สำเร็จการศึกษาวิชาสามัญจากโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์

— เข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ออกรับราชการเมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๑

— เข้าศึกษา ณ โรงเรียนนายทหารราบ รุ่นปี พ.ศ. ๒๔๙๐

— เข้าศึกษา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นปริญญาตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ สำเร็จการศึกษาเมื่อ พ.ศ ๒๔๙๔

— ไปศึกษา—ดูงานทางด้านการจเรทหารบก ณ สหรัฐอเมริกา

— เข้าศึกษา ณ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเร่งรัด ชุดที่ ๔

— เข้าศึกษา ณ วิทยาลัยทัพบก หลักสูตรเร่งรัดชุดที่ ๘

การสมรส

พล.ท. ยง ณ นคร ได้ทำการสมรสกับนางสาวชื่นจิตต์ สุวรรณประกร บุตรีขุนพินิจสุวรรณ (เปล่ง) และนางชุบ สุวรรณประกร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ มีบุตร—ธิดา ๔ คน คือ

๑. นางยาใจ จารุวัฒนะ บช.บ. (จุฬา) Cert. of Banking Operation (Akron U.S.A.)

๒. นาง ไขแสง จาติกวนิช อบ. (จุฬา) Cert. in Co operative Agriculture (France)

๓. นางสาว แข่งแข ณ นคร B.B.A., Bs. M Public Adm., (Utah State University U.S.A.)

๔. นาย ไชยยุทธ ณ นคร วศบ. (จุฬา)

ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรยศทหาร

๑ เมษายน	๒๔๘๒	เป็น	ร้อยตรี
๑๙ มิถุนายน	๒๔๘๔	เป็น	ร้อยโท
๑ กรกฎาคม	๒๔๘๕	เป็น	ร้อยเอก
๑ มกราคม	๒๔๙๑	เป็น	พันตรี
๑ มกราคม	๒๔๙๖	เป็น	พันโท
๑ มกราคม	๒๕๐๐	เป็น	พันเอก
๑๘ กันยายน	๒๕๑๓	เป็น	ว่าที่พลตรี
๑ ตุลาคม	๒๕๑๓	เป็น	พลตรี

ตำแหน่งหน้าที่ในราชการ

๒๙ เมษายน	๒๔๗๘	เป็น	นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยทหารบก
๑ พฤษภาคม	๒๔๘๑	เป็น	ผบ. หมวด ร. พัน ๘ (สระบุรี)
๖ มิถุนายน	๒๔๘๑	เป็น	ผบ. หมวด ร. พัน ๓
๑๙ มิถุนายน	๒๔๘๔	เป็น	รักษาการรอง ผบ. ร้อย ๑ ร.พัน ๓
๑๔ ธันวาคม	๒๔๘๕	เป็น	รอง ผบ. ร้อย ๑ ร. พัน ๓
๒๖ ตุลาคม	๒๔๘๗	เป็น	ผบ. ร้อย ๔ ร. พัน ๓
๑ มกราคม	๒๔๘๙	เป็น	รอง ผบ. ร. ๑ พัน ๒ ร้อย ๔
๑ มกราคม	๒๔๘๙	เป็น	ผบ. ร. ๑ พัน ๒ ร้อย ๓

๒๕ เมษายน	๒๔๙๐	เป็น	นายทหารฝึกหัดราชการโรงเรียนนายทหารราบ
๑๓ มีนาคม	๒๔๙๑	เป็น	ประจำแผนกที่ ๒ กรมจเรทหารบก
๗ พฤศจิกายน	๒๔๙๗	เป็น	หัวหน้าแผนก กรมจเรทหารบก
๒๘ พฤศจิกายน	๒๔๙๙	เป็น	ประจำกรมจเรทหารบก
๑๓ กรกฎาคม	๒๕๐๙	เป็น	หัวหน้ากอง กรมจเรทหารบก
๑๔ มีนาคม	๒๕๑๑	เป็น	หัวหน้ากอง กรมจเรทหารบก
๑ ตุลาคม	๒๕๑๒	เป็น	รองเจ้ากรมจเรทหารบก
๑๘ กันยายน	๒๕๑๓	เป็น	ผู้ชำนาญการกองทัพบก
๑ ตุลาคม	๒๕๑๓	เป็น	ประจำ บก. ทบ.
๑ ตุลาคม	๒๕๑๔	โอนมารับราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	
๑ ตุลาคม	๒๕๑๔	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม	

ตำแหน่งหรือราชการพิเศษ

๓๑ สิงหาคม	๒๔๙๔	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้เป็นราชองค์รักษ์ประจำ
๑๕ กุมภาพันธ์	๒๔๙๗	เป็นกรรมการพิจารณาอนุมัติให้จ่ายเงินทุนสงเคราะห์สวัสดิการ แก่ข้าราชการใน สป. กห.
๑๗ กันยายน	๒๔๙๘	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองค์รักษ์เวรสืบต่อไป
๑๗ กันยายน	๒๕๐๑	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองค์รักษ์เวรสืบต่อไป
๒๗ พฤศจิกายน	๒๕๐๓	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นตุลาการศาลทหารกรุงเทพ ฯ
๑๗ กันยายน	๒๕๐๔	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองรักษ์เวรสืบต่อไป

๑๗ กันยายน	๒๕๐๗	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองค์รักษ์เวรสืบต่อไป
๑๗ กันยายน	๒๕๑๐	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองค์รักษ์เวรสืบต่อไป
๑๗ กันยายน	๒๕๑๓	มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองค์รักษ์เวรสืบต่อไป

ราชการทัพ

— ไปราชการสนามในกรณีพิพาทกับอินโดจีนฝรั่งเศส ในกรณีเรียกร้องดินแดนคืน ตั้งแต่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๓ ถึง ๓๐ เมษายน ๒๔๘๔

— ไปราชการสนามในกรณีฉุกเฉินคราวสงครามมหาเอเซียบูรพา ตั้งแต่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ถึง ๑ มกราคม ๒๔๘๙

— ปฏิบัติราชการในกรณีปราบปรามจลาจล

— ปฏิบัติราชการในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก ตั้งแต่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๐ ถึง ๙ มกราคม ๒๕๑๑

— ปฏิบัติราชการในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก ตั้งแต่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ ถึง ๒๘ ตุลาคม ๒๕๐๘

ได้รับพระราชทานเงินเดือน เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ

๑ พฤษภาคม	๒๔๘๑	รับเงินเดือนอัตรานายทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้น ๒๖ เดือนละ ๘๐ บาท
๑ เมษายน	๒๔๘๓	รับเงินเดือนชั้น ๒๗ เดือนละ ๙๐ บาท
๑ มิถุนายน	๒๔๘๔	รับเงินเดือนชั้น ๓๑ เดือนละ ๑๓๐ บาท
๑ กรกฎาคม	๒๔๘๕	รับเงินเดือนชั้น ๓๒ เดือนละ ๑๔๐ บาท
๑ กรกฎาคม	๒๔๘๖	รับเงินเดือนชั้น ๓๔ เดือนละ ๑๖๐ บาท
๑ กรกฎาคม	๒๔๘๗	รับเงินเดือนชั้น ๓๕ เดือนละ ๑๗๐ บาท
๑ เมษายน	๒๔๘๘	รับเงินเดือนชั้น ๓๖ เดือนละ ๑๘๐ บาท
๑ มกราคม	๒๔๘๙	รับเงินเดือนชั้น ๓๗ เดือนละ ๑๙๐ บาท

๑ มกราคม ๒๔๙๑	รับเงินเดือนชั้น ๓๘ เดือนละ ๒๐๐ บาท
๑ มกราคม ๒๔๙๒	รับเงินเดือนชั้น ๔๒ เดือนละ ๒๔๐ บาท
๑ มกราคม ๒๔๙๓	รับเงินเดือนชั้น ๔๓ เดือนละ ๒๖๐ บาท
๑ กรกฎาคม ๒๔๙๔	รับเงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบในกรณี ๒๙ มิถุนายน ๒๔๙๔ เดือนละ ๒๐ บาท
๑ มกราคม ๒๔๙๕	รับเงินเดือนชั้น ๔๕ เดือนละ ๓๐๐ บาท กับ พส.ร. ๒๐บาท
๑ มกราคม ๒๔๙๖	รับเงินเดือนชั้น ๔๖ เดือนละ ๓๒๐ บาท พส.ร. ๒๐ บาท
๑ มกราคม ๒๔๙๗	รับเงินเดือนชั้น ๑๙ เดือนละ ๓๕๐ บาท พส.ร. ๒๐ บาท
๑ มกราคม ๒๔๙๘	รับเงินเดือนชั้น ๒๐ เดือนละ ๔๐๐ บาท พส.ร. ๒๐ บาท
๑ มกราคม ๒๔๙๙	รับเงินเดือนชั้น ๒๑ เดือนละ ๔๕๐ บาท พ.สร. คงเดิม
๑๖ ธันวาคม ๒๔๙๘	สำเร็จปริญญาธรรมศาสตร์บัณฑิตรับ พคว. เดือนละ ๓๐ บาท
๑ มกราคม ๒๕๐๐	รับเงินเดือนชั้น ๒๒ เดือนละ ๕๐๐ บาท พส.ร.และ พ.ว ค. คงเดิม
๑ มกราคม ๒๕๐๑	รับเงินเดือนชั้น ๒๓ เดือนละ ๕๕๐ บาท พ.ส.ร. และพ.ว.ค. คงเดิม
๑ มกราคม ๒๕๐๒	รับเงินเดือนชั้น ๒๔ เดือนละ ๖๐๐ บาท พ.ส.ร และพ.ค.ว. คงเดิม
พฤศจิกายน ๒๕๐๒	ปรับเงินเดือนและเพิ่มเงินพิเศษรายเดือน เป็นรับชั้น ๒๔ เดือนละ ๔๐๐๐ บาท กับ พ.ส.ร. ๗๐ บาท พ.ค.ว. ๒๓๐ บาท
๑ มกราคม ๒๕๐๓	รับเงินเดือนชั้น ๒๕ เดือนละ ๔๓๐๐ บาท พ.ส.ร.และ พ.ค.ว. คงเดิม
มกราคม ๒๕๐๓	ปรับเงินเดือนและเพิ่มเงินพิเศษรายเดือน เป็นรับชั้น ๒๕ เดือนละ ๔๓๐๐ บาท กับ พ.ส.ร. ๒๐ บาท และ พ.ค.ว. ๒๘๐ บาท
๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๒	ปรับเงินเพิ่มพิเศษรายเดือน เป็นรับเงินเพิ่มพิเศษรายเดือน เป็น ๑๐๐ บาท

๑ ตุลาคม	๒๕๐๕	รับเงินเดือน พ.อ. อันดับ ๒ ชั้น ๒๖ เดือนละ ๔๖๐๐ บาท พ.ส.ร. ๑๐๐ บาท และ พ.ค.ว. ๒๘๐ บาท
๑ ตุลาคม	๒๕๐๗	รับเงินเดือน พ.อ. อันดับ ๒ ชั้น ๒๗ เดือนละ ๔๙๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑ ตุลาคม	๒๕๑๐	รับเงินเดือน พ.อ. อันดับ ๒ ชั้น ๓๐ เดือนละ ๕๑๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑๔ มีนาคม	๒๕๑๑	รับเงินเดือน พ.อ.(พิเศษ) อันดับ ๑ ชั้น ๓๐ เดือนละ ๕๑๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑๔ มีนาคม	๒๕๑๑	รับเงินเดือน พ.อ.(พิเศษ) อันดับ ๑ ชั้น ๓๑ เดือนละ ๕๔๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑ ตุลาคม	๒๕๑๑	รับเงินเดือน พ.อ. (พิเศษ) อันดับ ๑ ชั้น ๓๒ เดือนละ ๕๘๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑ ตุลาคม	๒๕๑๒	รับเงินเดือน พ.อ. (พิเศษ) อันดับ ๒ ชั้น ๓๓ เดือนละ ๖๒๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑๘ กันยายน	๒๕๑๓	ปรับเข้ารับอัตราเงินเดือน พล.ต. อันดับ ๑ ชั้น ๓๓ เดือนละ ๖๒๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑ ตุลาคม	๒๕๑๓	รับเงินเดือน พล.ต. อันดับ ๑ ชั้น ๓๔ เดือนละ ๖๖๐๐ บาท เงินเพิ่มคงเดิม
๑ ตุลาคม	๒๕๑๔	รับเงินเดือน พล.ต. อันดับ ๑ ชั้น ๓๕ เดือนละ ๗๐๐๐ บาท เงิน พส.ร. ๑๐๐ บาท และ พ.ค.ว. ปรับเป็น ๔๐๐ บาท
๑ ตุลาคม	๒๕๑๕	เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นเดือนละ ๗๘๐๐ บาท พ.ส.ร. ๑๐๐ บาท
๑ พฤศจิกายน	๒๕๑๕	เลื่อนเงินเดือน ๕ ขั้น เนื่องจากเสียชีวิตในขณะปฏิบัติราชการ เป็น ๙,๘๐๐ บาท พ.ส.ร ๑๐๐ บาท

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญตราที่ได้รับพระราชทาน

๒๘	เมษายน	๒๔๘๔	เหรียญชัยสมรภูมิ (อินโดจีน)
๔	ธันวาคม	๒๔๙๑	จตุรถาภรณ์ช้างเผือก
๔	ธันวาคม	๒๔๙๓	เหรียญจักรมาลา
๒๒	เมษายน	๒๔๙๖	เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ ๔
๑๘	พฤศจิกายน	๒๔๙๖	ตริตราภรณ์มงกุฎไทย
๕	ธันวาคม	๒๕๐๔	ตริตราภรณ์ช้างเผือก
๘	กันยายน	๒๕๐๕	เหรียญชัยสมรภูมิ (เอเซีย)
๕	พฤษภาคม	๒๕๐๙	ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ
๕	ธันวาคม	๒๕๑๑	ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย
๕	ธันวาคม	๒๕๑๓	ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก
๕	พฤษภาคม	๒๕๑๔	ทุติยจุลจอมเกล้า
๓๐	พฤศจิกายน	๒๕๑๕	ประถมาภรณ์ช้างเผือก

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

[illegible]

ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อม

ให้ร้อยเอก ยง ณนคร เป็นพันตรี ทหารบก รับราชการตามตำแหน่งตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ให้มีอำนาจสั่งผู้ใต้บังคับบัญชาเหนือตน และรักษาวินัยโดยเคร่งครัด จงเว้นการกระทำอันหมิ่นประมาทต่อการประพฤติ ให้ถือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและแบบธรรมเนียมทุกประการ ขอให้มีสุขสวัสดิ์เจริญเทอญ

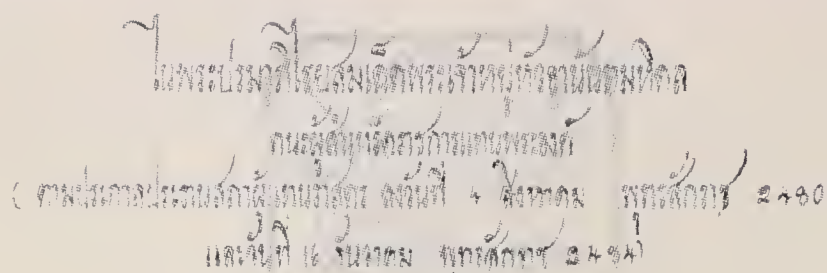
ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๑

เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล [illegible]

นายกรัฐมนตรี

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๐
และวันที่ ๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๑)

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ให้นายร้อยโท ยง ขะนศ เป็นนายร้อยเอก ทหารบก รับราชการตามตำแหน่งตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ให้ฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน และรักษาวินัยโดยเคร่งครัด หมั่นการงานทั้งมั่นประพฤติการตามประเพณี ให้ต้องตามแบบอย่างแห่งกฎหมายและแบบธรรมเนียมทุกประการ ขอให้มีสุขสวัสดิ์เจริญเทอญ

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๑
เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน ฯ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

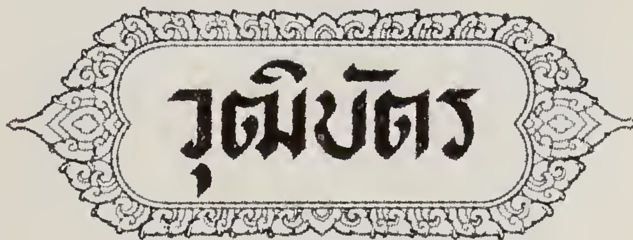

วิทยาลัยการทัพบก

ขอประกาศว่า

พันเอก ยง ณ นคร

เป็นผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของวิทยาลัยการทัพบก
เพื่อเป็นหลักฐาน จึงได้มอบ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๑๑

พลเอก

ผู้บัญชาการทหารบก

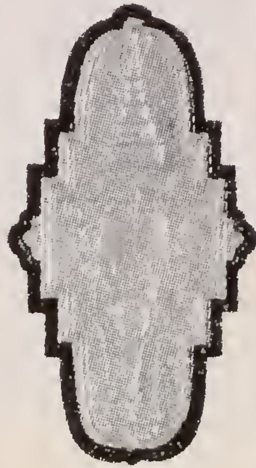
พลเอก

เสนาธิการทหารบก

พลตรี

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ประกาศนียบัตร

เพื่อแสดงว่า

พันเอก ยง ณ นคร

ได้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร หลักเร่งรัด ในปีการศึกษา ๒๕๐๘ เป็นชุดที่ ๔

ขออวยพรให้เจริญด้วยศรีสวัสดิ์เพื่อสนองคุณประเทศชาติอย่างสมเกียรติทหาร จงทุกประการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๐๘

พลเอก

ผู้บัญชาการทหารบก

พลเอก

เสนาธิการทหารบก

พลตรี

ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารบก

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย ทรงเป็นประธานของเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง ช้างเผือก

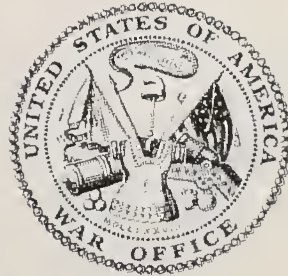
ขอประกาศแก่ท่านทั้งหลายทั้งปวง ผู้ซึ่งจะได้พบประกาศนียบัตรนี้ให้ทราบว่า

พลตรี ฆง ณนคร

ซึ่งถึงแก่กรรมเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นผู้มีความดีความชอบสมควรจะพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเกียรติยศได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก ชั้นที่ ๑ ชื่อ ประถมาภรณ์ เป็นเกียรติยศสืบไป

พระราชทานตั้งแต่วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็นปีที่ ๒๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

Department of the Army

Certificate of Training

This is to certify that

COLONEL YONG NA NAGARA

of the

ROYAL THAI ARMY

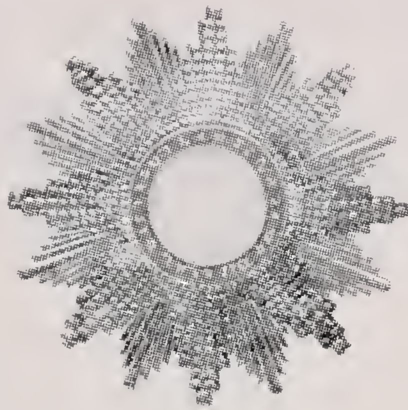
has successfully completed

THE TWENTY-SECOND OTIG ORIENTATION COURSE

Given at WASHINGTON, D. C. 16 - 27 SEPTEMBER 1957

D. A. D. OGDEN
Lt General, USA
The Inspector General

DA FORM 87 · 1 SEP 54 · REPLACES DA FORM 87, 1 JAN 49, WHICH IS OBSOLETE

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย ผู้เป็นประธานของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้า

ขอประกาศแก่ท่านทั้งหลายทั้งปวง ผู้ซึ่งจะได้พบประกาศนียบัตรนี้ให้ทราบว่า

แสตรี่ ยัง ลิ่มตระ

สมควรจะรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าได้ จึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ชั้นที่ ๒ ชื่อ ทุติยจุลจอมเกล้า เป็นเกียรติยศและให้มีการสืบตระกูลเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ตามพระราชบัญญัติ ขอให้มีความเจริญสุขสวัสดิ์ทุกประการเทอญ

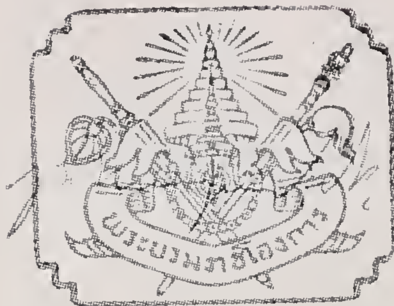
พระราชทานตั้งแต่วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔ เป็นปีที่ ๒๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรม
ราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

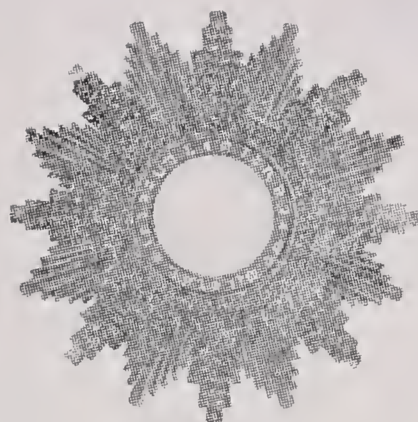
ให้ว่าที่พ[illegible] เป็นพลตรี
รับราชการตามตำแหน่ง[illegible]บังคับบัญชาเหนือตน
และรักษาวินัยโดยเคร่งครัด [illegible]ประพฤติการควรประพฤติ
ให้ต้องตามบทบัญญัติแห่งก[illegible]ประการ ขอให้มี
สุขสวัสดิ์เจริญเทอญ

ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓
เป็นปีที่ ๒๕ ในรัชกาลปัจจุบัน ฯะ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถ
บพิตร พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย ผู้เป็นประธานของเครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้า

ขอประกาศแก่ท่านทั้งหลายทั้งปวง ผู้ซึ่งจะได้พบประกาศนียบัตรนี้ให้ทราบว่า

พันเอก ยง ณนคร

สมควรจะรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าได้ จึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ชั้นที่ ๓ ชื่อ ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ เป็นเกียรติยศสืบไป ขอให้มีความเจริญสุขสวัสดิ์ทุกประการเทอญ

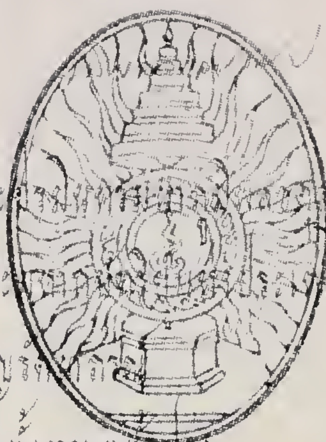
พระราชทานตั้งแต่วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๗ เป็นปีที่ ๒๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล

นายกรัฐมนตรี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศไทย ผู้เป็นประธาน ของเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญรัตนาภรณ์

ขอประกาศแก่ท่านทั้งหลายทั้งปวง ผู้ซึ่งจะได้พบประกาศนียบัตรนี้ ให้ทราบว่า ทรงพระราชดำริถึงความจงรักภักดี ต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ของ

พันโท ผง ณ นคร

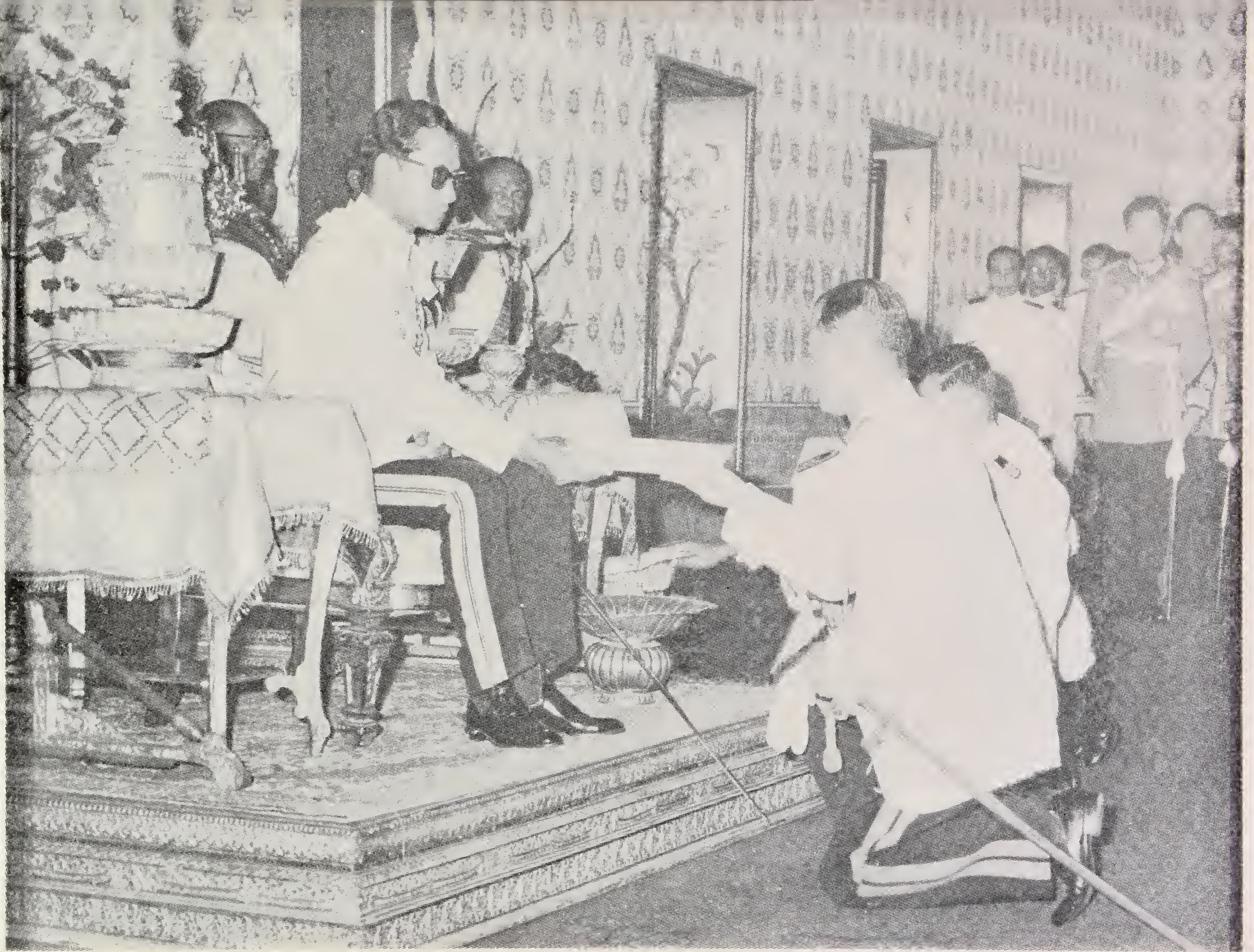
เพื่อให้ปรากฏเป็นเครื่องหมายพระมหากรุณาเฉพาะพระองค์ จึ่งโปรดพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ ๔ ให้ได้รับและประดับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันนี้ เป็นเครื่องเชิดชูปรากฏความที่ทรงพระมหากรุณา สืบไป ขอให้มีความเจริญสุขสวัสดิ์ทุกประการ เทอญ

พระราชทานตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๖ เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน ฯ

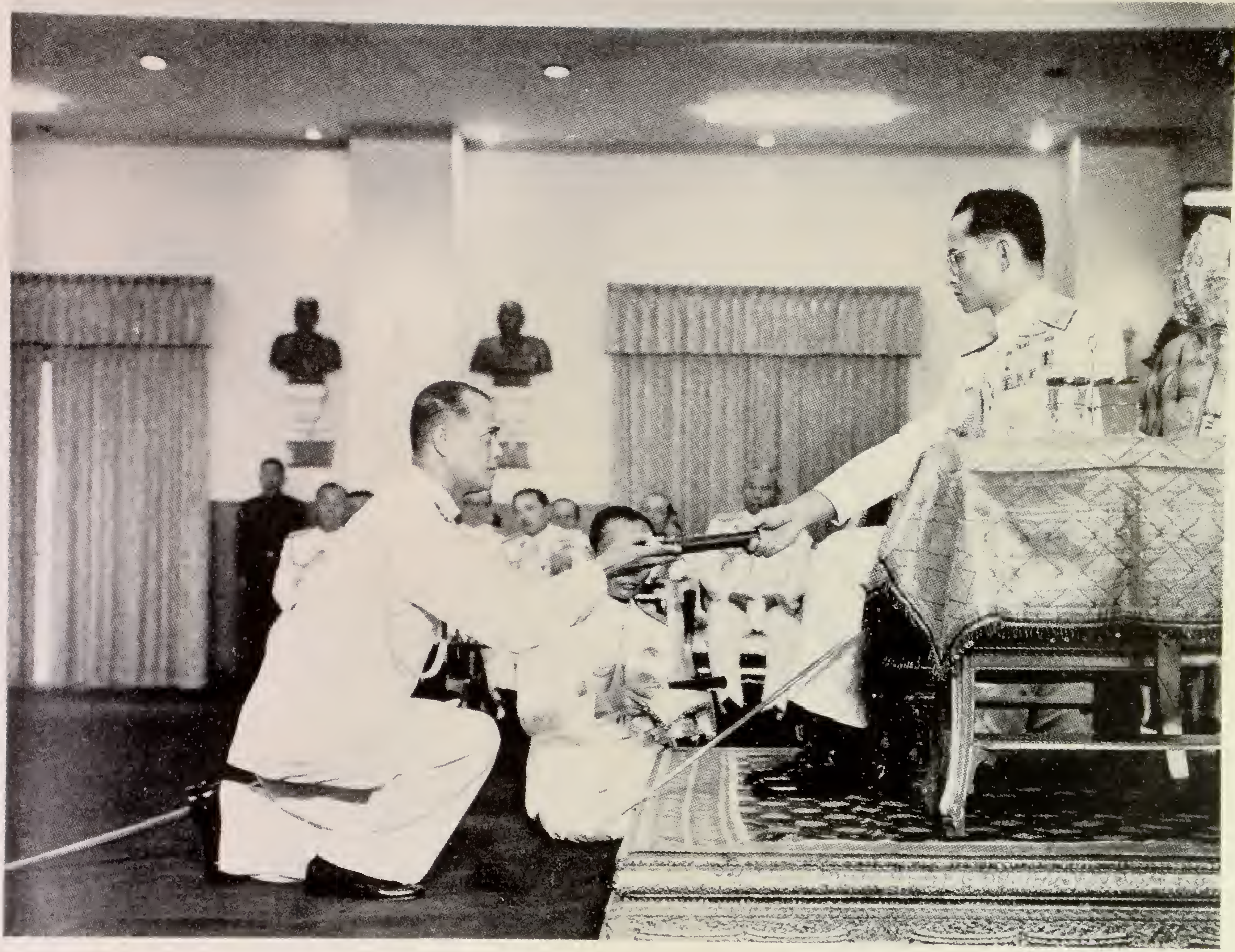
ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

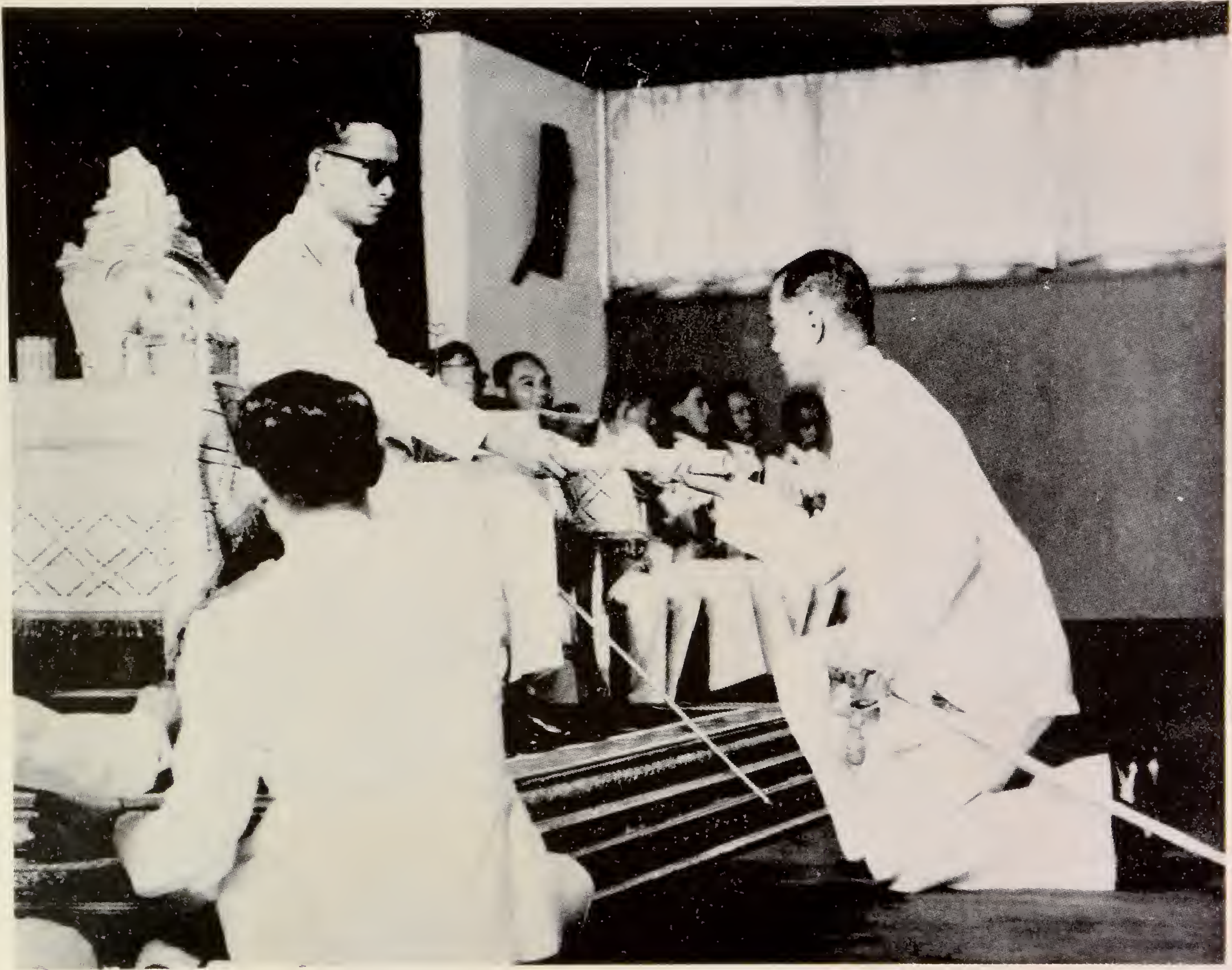
นายกรัฐมนตรี

รับพระราชทานตราพระจุลจอมเกล้า จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วันรับพระราชทานวุฒิบัตร วิทยาลัยการทัพบก จากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รับประกาศนียบัตร ร.ร. เสนาธิการทหารบก

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ทรงเป็นองค์ประธานการประชุม พอ.สว.จังหวัดนครพนม
27 พฤศจิกายน 2514

ผลงานของพล.ต. ยง ณ นคร

อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

เมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๑๓ เวลา ๑๐.๐๐ น. สนามบินพาณิชย์ จังหวัดนครพนม เนืองแน่นไปด้วยข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ที่ไปคอยต้อนรับผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม คนใหม่ ซึ่งจะเดินทางจากพระนครมารับตำแหน่งในวันนี้ บ้างก็ไต่ถามถึงอุปนิสัยใจคอของท่าน บ้างก็ถามกันถึงตำแหน่งสุดท้ายก่อนที่ท่านจะโอนมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ช่างภาพและนักข่าวหนังสือพิมพ์หลายคนเดินขวักไขว่ไปมา หลายคนกระวนกระวายใจอยากจะเห็นรูปร่างลักษณะของผู้ว่าราชการจังหวัดคนใหม่ เจ้าหน้าที่บริษัทเดินอากาศไทยจังหวัดนครพนมต้องให้คำตอบอยู่ตลอดเวลาต่อผู้มารอรับว่า เครื่องบินจะลงสนามบินเวลาเท่าใด

ครั้นได้เวลา ๑๑.๓๐ น. เครื่องบินดาร์โกต้าของบริษัทเดินอากาศไทยจำกัด ก็ร่อนลงสนามบินพาณิชย์จังหวัดนครพนม เมื่อเครื่องบินจอดสนิทแล้วบรรดาผู้โดยสารก็ก้าวลงจากเครื่องบิน ในจำนวนนี้มีสุภาพบุรุษผู้หนึ่งแต่งกายภูมิฐานในชุดสากลสีเทา ท่าทางเป็นสง่าสดุดตา ก้าวลงจากเครื่องบินมีผู้ติดตามอีกหลายคนพร้อมด้วยคุณนายของท่านเดินตามติดลงมา ท่านผู้นี้คือ **พ.อ. ยง ณ นคร** (ยศในขณะนั้น) ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมคนต่อไปนั่นเอง ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดและคุณนายต่างก็ปฏิสันถารบรรดาข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ที่ไปรอรับโดยทั่วถึงกันแล้วจึงเดินทางเข้าบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อเข้ารับตำแหน่งหน้าที่แล้ว พ.อ. ยง ณ นคร ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ในครั้งนั้นได้บริหารราชการแผ่นดินอย่างเอาจริงเอาจัง อาจกล่าวได้ว่าในเรื่องของความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานแล้ว พ.อ. ยง ณ นคร อยู่ในอันดับ ๑ ตัวอย่างที่ใคร่ขอนำมากล่าวอ้างในที่นี้ ก็คือ พ.อ. ยง ณ นคร ตื่นนอนตอน ๐๔.๐๐ น. ทุกวัน แล้วอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อทราบข่าวสารบ้านเมือง อดีตผู้ว่าราชการผู้นี้ไม่เคยไปทำงานสาย ท่านจะถึงศาลากลางจังหวัดเวลา ๐๘.๐๐ น. ทุกวัน เว้นในวันที่มีแขกไปติดต่อที่บ้านพักเท่านั้น การกลับบ้านก็เช่นเดียวกัน ไม่เคยกลับก่อนเวลา ๑๖ ๓๐ น. นอกจากท่านจะอุทิศเวลาให้กับราชการเป็นอย่างมากแล้ว ท่านยังได้กำชับทั่วหน้า

หน่วยราชการต่าง ๆ ให้ตรงต่อเวลาอยู่เสมอ ต่อมาไม่นานได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เลื่อนยศเป็นพลตรี

นอกจากนั้น อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดผู้นี้ยังมีลักษณะนิสัยเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ ต้องการจะดำเนินนโยบายการบริหารราชการอย่างใดแล้วจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จเสมอ โดยมิได้เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นท่านต้องการความรวดเร็ว แก้ปัญหาให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ เนื่องจากจังหวัดนครพนมมีผู้ก่อการร้ายปฏิบัติการอยู่เป็นจำนวนมากและรุนแรง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามบางครั้งอาจเพลี่ยงพล้ำแก่ฝ่ายตรงข้ามเป็นธรรมดา แต่ทุกครั้งที่เจ้าหน้าที่เสียชีวิตก็ดี หรือได้รับบาดเจ็บก็ดี อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดผู้นี้จะเป็นเดือดเป็นแค้นแทนผู้ใต้บังคับบัญชาทุกครั้ง และสั่งปฏิบัติการตอบโต้ในทันทีทันใด และเดินทางออกไปยังท้องที่เพื่อบัญชาการปราบปรามตลอดเวลา

พล.ต. ยง ณ นคร เป็นคนตรง เปิดเผย เจรจาพาที ไม่มีการอ้อมค้อม ข้าราชการผู้ใดปฏิบัติราชการดีก็ชมเชยต่อหน้า ผู้ใดปฏิบัติไม่ชอบด้วยระเบียบแบบแผนก็ตำหนิต่อหน้าโดยไม่มีการเก็บไว้ในใจ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับตำแหน่ง พล.ต. ยง ณ นคร ได้เดินทางร่วมกับกรมการจังหวัดไปประชุมข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูประชาบาล ทั่วทุกอำเภอและกิ่งอำเภอ นอกจากนั้นยังเดินทางไปประชุมราษฎรอีกหลายตำบล หลายหมู่บ้าน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงนโยบายการปกครองของรัฐบาลและราชการ การเดินทางไปราชการนอกเขตจังหวัดก็ดี หรือในเขตจังหวัดก็ดี เมื่อเดินทางกลับถึงจังหวัดแล้วหากยังไม่เลยเวลาปฏิบัติราชการ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดผู้นี้จะต้องขึ้นไปศาลากลางทุกครั้งเพื่อปฏิบัติราชการต่อให้เสร็จสมบูรณ์

ตามที่ได้กล่าวมาแต่ต้น จะเห็นได้ว่าอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม พล.ต. ยง ณ นคร เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงต่องานเป็นที่สุด ตรากตรำงานอยู่ตลอดเวลา หาเวลาพักผ่อนซึ่งเป็นของตนเองได้ยาก จึงทำให้สุขภาพของท่านเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว จนเวลาต่อมาเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกรที่จังหวัดสกลนคร เมื่อต้นปี ๒๕๑๕ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมได้มีโอกาสเข้าเฝ้า ฯ โดยใกล้ชิด ทรงพิจารณาเห็นว่าอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมผู้นี้มีร่างกายซูบผอมลงมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเดินทางเข้าพระนครโดยด่วนเพื่อให้แพทย์ตรวจร่างกายผลการตรวจร่างกายปรากฏว่า พล.ต. ยง ณ นคร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดมีโรคแซกซ้อนหลายโรค จึงได้รักษาตัวที่โรงพยาบาลรามาธิบดีจนอาการของโรคทุเลาลงแล้ว จึงเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ตามเดิม ในการนี้

แพทย์ได้แนะนำผู้ว่าราชการจังหวัดหลายประการ เช่น ห้ามดื่มสุรา ห้ามสูบบุหรี่ ให้ร่างกายพักผ่อนมาก ๆ ควรทำงานครึ่งวันตั้งแต่เช้าถึงเที่ยง สำหรับตอนบ่ายควรพักผ่อน เมื่อเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ ที่นครพนมใหม่ ๆ พล.ต. ยง ณ นคร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์โดยเคร่งครัด คือ งดดื่มสุราเด็ดขาด ส่วนบุหรี่นั้นท่านขอเปลี่ยนเป็นซิกก้าร์งดบุหรี่ธรรมดา ซึ่งเรื่องนี้ท่านแจ้งว่าทางแพทย์อนุโลมให้สูบได้ สำหรับเรื่องการพักผ่อนในตอนบ่ายนั้น อดีตผู้ว่าราชจังหวัดปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ได้เพียง ๑ สัปดาห์ ต่อจากนั้นก็ไม่อาจปฏิบัติตามได้และได้ปฏิบัติราชการเต็มวันเรื่อยมา ทั้งนี้เพราะได้กล่าวแล้วว่า พล.ต. ยง ณ นคร มีความตั้งใจจริงต่อการปฏิบัติราชการมากเป็นที่สุด ประจวบกับขณะนั้นการปฏิบัติงานของผู้ก่อการร้ายทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จึงทำให้อดีตผู้ว่าราชการเป็นเดือดเป็นแค้นปฏิบัติงานตลอดวันโดยลืมคำแนะ นำของแพทย์ที่ให้ไว้เสียสิ้น

ในบั้นปลายของชีวิต แพทย์ได้นัดหมายให้ พล.ต ยง ณ นคร ไปตรวจร่างกายในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ แต่ในช่วงเวลานั้นจังหวัดมีราชการสำคัญซ้อนเข้ามาหลายประการ กล่าวคือ ในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถตลอดจนสมเด็จ พระเจ้าลูกเธอเสด็จทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐินส่วนพระองค์ ณ ธาตุประสิทธิ์ กิ่งอำเภอนาหว้า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ คณะเสนาธิการ กอ. ปค. เดินทางมาตรวจเยี่ยมหน่วยทหารที่อำเภอนาแก และทำพิธีเปิดกองบังคับการหน่วยปฏิบัติการตามลำแม่น้ำโขง วันที่ ๒๑ คณะนักศึกษา ว.ป.อ. รุ่นที่ ๑๕ เดิน ทางมาศึกษาภูมิประเทศและฟังบรรยายสรุป หากอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดจะเดินทางเข้ากรุง เทพ ฯ เพื่อให้แพทย์ตรวจร่างกายตามนัดก็เกรงว่างานจะไม่เรียบร้อย จึงกำหนดเลื่อนการเดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ ไปเป็นวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ แต่ท่านก็ถึงแก่มรณกรรมด้วยโรคหัวใจวายเสียก่อนในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ เวลา ๑๐.๐๐ น. ขณะบรรยายสรุปให้นักศึกษา ว.ป.อ. ฟัง ที่หน่วยปฏิการตามลำแม่น้ำโขง

สำหรับผลงานของ พล.ต. ยง ณ นคร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ที่กระทำไว้เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมสรุปได้ ดังนี้

ก. การป้องกันและปราบปราม

๑. จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดชายแดนอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงกั้นกลางเป็นแนวยาว ๒๓๗ กม. สภาพภูมิประเทศเป็นป่า เขาโดยมาก ผู้ก่อการร้ายจึงเลือก

ใช้เป็นฐานปฏิบัติการ และมี ผกค. อยู่เป็นจำนวนมาก ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนอกจากจะปฏิบัติงานทั่ว ๆ ไปเหมือนกับจังหวัดอื่นแล้ว ยังต้องปฏิบัติงานในด้านกองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ด้วย (กอ.ปค.) พล.ต. ยง ณ นคร ในฐานะผู้อำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์เขตจังหวัดนครพนม (ผอ. ปค. เขต นพ.) ได้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างหนักตลอดเวลา ทุกครั้งที่ออกตรวจราชการได้เชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนป้องกันและปราบปรามให้รัดกุมอยู่เสมอ เช่น ที่หมาย (ทม.) หรือชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.) ใดมีที่กำบังไม่มั่นคง แข็งแรงก็สั่งให้ดัดแปลง ภูมิประเทศเสีย ใหม่ให้เหมาะสม อบรมเจ้าหน้าที่ ให้มีขวัญดี มีกำลังใจในการต่อสู้ กำชับเวรยามให้ปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา อย่าประมาท สั่งให้ปรนนิบัติบำรุงอาวุธและอุปกรณ์การรบให้สะอาดพร้อมรบอยู่เสมอ ขอให้เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติตนเป็นมิตรที่ดีของชาวบ้าน และดึงชาวบ้านมาเป็นพวกเดียวกันให้มากที่สุด ให้หมั่นออกลาดตระเวณหาข่าวเป็นประจำตามแผน ๐๙๑๐ และ ๑๔๑๕

การปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ อส. ทหาร กับฝ่าย ผ.ก.ค. มีอยู่เป็นประจำ เมื่อทราบข่าวการปะทะ พล.ต. ยง ณ นคร ในฐานะ ผอ. ปค. เขต นพ. ได้เดินทางออกไปยังที่ที่มีการปะทะเสมอ มีน้อยครั้งที่ไม่อาจไป ได้ก็ได้วิทยุสั่งการให้แก้ ไขสถานการณ์ ไป โดยด่วนทุกครั้ง

เพื่อให้ทราบถึงความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานด้านปราบปรามของ พล ต. ยง ณ นคร ใคร่ขอนำเหตุการณ์ครั้งหนึ่งเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม มาเล่าไว้ ณ ที่นี้ เมื่อวันเสาร์ที่ ๒ กันยายน ๒๕๑๕ ผอ. ปค. เขต นพ. สั่งเจ้าหน้าที่ออกกวาดล้าง ผกค. ในท้องที่อำเภอธาตุพนม โดยมีหน่วยทหาร ผส. ๖ ร.พัน ๓ และหน่วยปฏิบัติการตามลำแม่น้ำโขง(นปข) จำนวนหนึ่งร่วมด้วย แผนการกวาดล้างกำหนดว่า ให้กำลัง ทม. ๗ (อ. มุกดาหาร) ต ชด. มุกดาหาร ทม. ๓๐ (อ. ธาตุพนม) ปิดล้อม ผก.ค. ในพื้นที่ ที่ได้รับรายงานจากแหล่งข่าวว่ามี ผกค. อาศัยอยู่ กำลังเหล่านี้ส่วนหนึ่งจะบรรทุกเรือของหน่วยปฏิบัติการตามลำแม่น้ำโขงมาขึ้นฝั่งด้านแม่น้ำโขง แล้วทหารของ ผส. ๖ ร.พัน ๓ จะใช้ ค. ๔.๒ นิ้ว ยิงไปยังพื้นที่ที่สงสัย โดยมีเครื่องบินของฐานบินนครพนมเป็นผู้ชี้เป้าให้ยิง การยิง ค. ของทหารเริ่มแต่เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น. ต่อมามี อส. ทุก ชคบ. รายงานว่าพบ ผกค. ๓ คน เดินจะข้ามถนน ในชั้นแรกเข้าใจว่าเป็นพวกเดียวกันเพราะแต่งกายชุดเขียวเหมือนกันจึงไม่กล้ายิง พล.ต. ยง ณ นคร ซึ่งไปบัญชาการกวาดล้างอยู่ที่ บก. ยุทธวิธี จึงสั่งให้ อส. อีกหมู่หนึ่งมาสะกัดกั้น อส. ชุดนี้เดินทางไปยังบริเวณถนนที่สงสัยว่า ผกค จะเดินข้ามได้ประมาณ ๑๐ นาที ก็ได้รับรายงานว่า อส. คนหนึ่งถูก ผกค. ยิงถึงแก่ชีวิตอยู่

ข้างถนน ข่าวนี้ทำให้ พล.ต. ยง ณ นคร เกิดความเคียดแค้นและเดินทางออกไปยังที่เกิดเหตุทันที เมื่อถึงที่เกิดเหตุซึ่งเป็นถนนใหญ่ ด้วยความเดือดดาลทำให้อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดลืมตัวเดินออกคำสั่งอยู่กลางถนน ให้ตำรวจและ อส. โอบล้อม ผกค. โดยที่ตนเองไม่ได้ถืออาวุธปืนใดเลย และเป็นการเสี่ยงต่อการซุ่มยิงของ ผกค. อย่างที่สุด

๒. จังหวัดนครพนมอยู่ติดกับประเทศลาว ขบวนการปเทดลาวและเวียตมินห์ส่งคนและอาวุธเข้ามาสนับสนุน ผกค. ได้ง่าย เพราะฤดูแล้งน้ำในแม่น้ำโขงตื้น บางแห่งเป็นหาดทรายสะดวกต่อการข้ามมาก จำเป็นต้องระวังป้องกันการแทรกซึมบ่อนทำลายจากขบวนการปเทดลาวและเวียตมินห์ตลอดระยะความยาวตามลำแม่น้ำโขงประมาณ ๒๓๗ กม. อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งให้เข้มงวดกวดขันในการตรวจชายฝั่งอยู่ตลอดเวลา

๓. ปัญหาสำคัญของจังหวัดนครพนมอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ขบวนการปเทดลาวและเวียตมินห์ ก็คือ ปัญหาเรื่องญวนอพยพซึ่งหลบภัยเข้ามาอยู่ในจังหวัดนครพนม ชาวญวนอพยพเหล่านี้เป็นผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ นิยมโฮจิมินห์ ซึ่งอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับประเทศไทย ฉะนั้น จึงลักลอบกระทำการบางอย่างที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศไทย เช่น ตั้งโรงเรียนเถื่อนอบรมลัทธิคอมมิวนิสต์แก่เยาวชน เรี่ยไรเงินส่งไปช่วยรบที่เวียตนามเหนือ สนับสนุน ผกค. ในป่า เหล่านี้เป็นต้น เมื่อ พล.ต. ยง ณ นคร ได้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ได้ประชุมชาวญวนอพยพหลายครั้งให้ประพฤติและปฏิบัติตนตามกรอบแห่งกฎหมายและประเพณีไทย และได้สอดส่องความเคลื่อนไหวของชาวญวนอพยพบางคนตลอดเวลาจนทำให้ชาวญวนอพยพหวาดกลัวอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดผู้นี้มาก

ข. การปกครอง

๑. การยกฐานะอำเภอและขอตั้งกิ่งอำเภอ:--

—เดิมจังหวัดนครพนม มี ๘ อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครพนม, บ้านแพง, ศรีสงคราม, ท่าอุเทน. ธาตุพนม, มุกดาหาร. นาแก, คำชะอี และมีกิ่งอำเภอ ๒ กิ่ง คือ ดอนตาล และปลาปลวก เมื่อ พล.ต. ยง ณ นคร มาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ได้เสนอขอยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ ๑ แห่ง คือ อำเภอปลาปลวก และเสนอขอตั้งกิ่งอำเภอใหม่ ๒ กิ่ง คือ กิ่งอำเภอเรณูนคร และกิ่งอำเภอนาหว้า ซึ่งเป็นผลสำเร็จ นอกจากนั้นยังได้เสนอขอตั้งกิ่งอำเภอนิคมคำสร้อย และกิ่งอำเภอดงหลวง ไปแล้ว ซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย

๒. การตรวจท้องที่ ได้ออกตรวจท้องที่อำเภอและกิ่งอำเภอต่าง ๆ รวม ๗๕ ตำบล

จำนวน ๖๙ ครั้ง ใช้เวลา ๖๙ วัน การตรวจท้องที่ได้ตรวจเยี่ยมช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบวาตะภัย อัคคีภัย และอุทกภัย ประชุมราษฎรเพื่อชี้แจงให้เห็นภัยของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ แนะนำส่งเสริมอาชีพราษฎร ชี้แจงนโยบายของรัฐบาลและ กอ. ปค. ให้ราษฎรทราบ

๓. การตรวจราชการ ได้ตรวจราชการตามที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ ครบทุกอำเภอทุกกิ่ง ตลอดจนเทศบาลและสุขาภิบาลทุกแห่ง

๔. การจัดทำแผนรับสถานการณ์ ได้สั่งให้จัดทำแผนรับคนอพยพจากประเทศลาว แผนป้องกันช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย แผนป้องกันภัยทางอากาศ แผนป้องกันอัคคีภัย แผนอพยพประชาชนและส่วนราชการ เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

๕. งานด้านอาสารักษาดินแดน ได้สั่งให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลอยู่เสมอ และให้ฝึกทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อให้อาสาสมัครได้เตรียมตัวพร้อมที่จะรับใช้ประเทศชาติ

ค. การศึกษา

๑. จังหวัดนครพนมถูกภัยคุกคามของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง โรงเรียนบางแห่งต้องปิดเพราะไม่มีครูกล้าไปสอน อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดได้หาทางแก้ไข โดยประกาศรับผู้สำเร็จ ม.ศ. ๓ มาเป็นครูช่วยสอน และส่งไปสอนตามโรงเรียนในหมู่บ้านซึ่งตนมีภูมิลำเนา นับว่าเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปได้

๒. เนื่องจากหาครูไปสอนตามโรงเรียนประชาบาลในบางท้องที่ได้ยาก อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดได้รื้อฟื้นมูลนิธิส่งเสริมการศึกษาจังหวัดนครพนมมาดำเนินการใหม่ (มูลนิธินี้มีมานานแล้ว แต่ขาดผู้บริหารงานที่แท้จริง) ขอความร่วมมือจากพ่อค้า ประชาชน ช่วยกันจัดหาทุนให้มูลนิธิ เพื่อใช้เป็นทุนให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาวิชาครูจนจบการศึกษา แล้วส่งไปสอนตามโรงเรียนที่ขาดแคลนครูอันเป็นภูมิลำเนาของผู้ได้รับทุน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู

๓. ได้ติดต่อขอไม้จากค่ายทหารที่จังหวัดนครราชสีมาซึ่งเลิกใช้แล้ว นำมาดัดแปลงสร้างเป็นโรงเรียนให้อำเภอบ้านแพง ๑ หลัง อำเภอนาแก ๑ หลัง กิ่งอำเภอเรณูนคร ๒ หลัง และสร้างเป็นหอประชุมอำเภอบ้านแพง ๑ หลัง โดยไม่ต้องใช้งบประมาณของทางราชการ

๔. จัดสร้างอาคารเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ๓๖ โรงเรียน ในท้องที่อำเภอท่าอุเทน เมืองนครพนม, ปลาปาก, ศรีสงคราม, บ้านแพง, ธาตุพนม, นาแก, มุกดาหาร, คำชะอี กิ่งอำเภอดอนตาลและเรณูนคร ซ่อมอาคารเรียน ๑๐ หลัง ในท้องที่อำเภอธาตุพนม, มุกดาหาร, ปลาปาก

คำชะอี, เมืองนครพนมและกิ่งอำเภอดอนตาล สร้างบ้านพักครู ๑๑ หลัง ในท้องที่อำเภอเมืองนครพนม, ศรีสงคราม, บ้านแพง, ธาตุพนม, ท่าอุเทน และคำชะอี

ง. การพัฒนา

๑. ด้าน รพช. สร้างทางมาตรฐาน ๕ สาย รวมระยะทางยาว ๑๐๓.๖๐๐ ก.ม. ในท้องที่อำเภอคำชะอี มุกดาหาร และกิ่งอำเภอดอนตาล ทางลำลอง ๒ สาย รวมระยะทางยาว ๒๔.๔๐๐ ก.ม. ในท้องที่อำเภอนาแกและศรีสงคราม สร้างทำนบ ๔ แห่ง ที่อำเภอปลาปากและคำชะอี

๒. ด้านกระทรวงมหาดไทย ขุดสระน้ำ ๖ สระ ในท้องที่อำเภอเมืองนครพนม ท่าอุเทน, ธาตุพนม, ปลาปาก และกิ่งอำเภอเรณูนคร ขุดบ่อตื้น ๒๕ บ่อ ในท้องที่อำเภอบ้านแพง ธาตุพนม, นาแก, มุกดาหาร, คำชะอี กิ่งอำเภอเรณูนคร กิ่งอำเภอดอนตาล และกิ่งอำเภอนาหว้า จ่ายถังน้ำฝน ๒๗ ถัง ให้อำเภอบ้านแพง, นาแก, กิ่งอำเภอนาหว้า และกิ่งอำเภอดอนตาล สร้างถังคอนกรีต ๑ ถัง ที่อำเภอศรีสงคราม

๓. ด้านพัฒนาชุมชน สร้างทำนบ ๑ แห่ง ในท้องที่อำเภอบ้านแพง ฝายน้ำล้น ๒๒ แห่ง ในท้องที่อำเภอท่าอุเทน, เมืองนครพนม, มุกดาหาร, นาแก, คำชะอี, กิ่งอำเภอเรณูนคร กิ่งอำเภอดอนตาล และปลาปาก สร้างสะพานไม้ ๒๗ สะพาน ในท้องที่อำเภอบ้านแพง, ศรีสงคราม, ท่าอุเทน, เมืองนครพนม, ธาตุพนม, มุกดาหาร, นาแก, คำชะอี, ดอนตาลและปลาปาก สร้างบ่อน้ำคอนกรีต ๕๖ บ่อ ในท้องที่อำเภอบ้านแพง ศรีสงคราม, มุกดาหาร, นาแก, คำชะอี, ปลาปาก และกิ่งอำเภอดอนตาล สร้างศูนย์พัฒนาตำบล ๑๒ ศูนย์ ในท้องอำเภอศรีสงคราม, ท่าอุเทน, เมืองนครพนม, ธาตุพนม, มุกดาหาร, นาแก, ปลาปาก และกิ่งอำเภอดอนตาล ลงลูกรังถนน ๑๑ สาย รวมถนนยาว ๖๔ กม. ในท้องที่อำเภอบ้านแพง, ศรีสงคราม, ท่าอุเทน, เมืองนครพนม, ธาตุพนม, มุกดาหาร, นาแก, คำชะอี, ปลาปาก กิ่งอำเภอดอนตาลและกิ่งอำเภอเรณูนคร วางท่อระบายน้ำ ๔๒ แห่ง ในท้องที่อำเภอบ้านแพง, ท่าอุเทน, เมืองนครพนม, ธาตุพนม, มุกดาหาร, นาแก และกิ่งอำเภอเรณูนคร

จ. การส่งเสริมอาชีพ

๑. ส่งเสริมการเลี้ยงโคพันธุ์ดี โดยจัดตั้งศูนย์ขึ้นที่อำเภอมุกดาหาร

๒. ส่งเสริมการเลี้ยงปลาที่อำเภอธาตุพนม

๓. ส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่อำเภอมุกดาหาร
๔. ส่งเสริมการเลี้ยงสุกร ไก่ ในกลุ่มเยาวชนที่อำเภอมุกดาหาร เมืองนครพนม ธาตุพนม
๕. จัดตลาดนัดในเขตเทศบาลเมืองนครพนมเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีตลาดจำหน่าย และให้ผู้ซื้อได้ซื้ออาหารสดในราคาถูก
๖. ส่งเสริมการทำนา โดยสาธิตการทำนาแปลงใหญ่ที่อำเภอเมืองนครพนม ธาตุพนม, มุกดาหาร, ท่าอุเทน, คำชะอี เนื้อที่ ๒,๓๘๑ ไร่
๗. ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ แตงโม, ถั่วเหลือง, หอม, ถั่วฝักยาว แตงกวา, แตงร้าน, ถั่วลิสง, มันสำปะหลัง ทุกอำเภอและทุกกิ่ง
๘ ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี ๙ อำเภอ ๓ กิ่ง เนื้อที่ ๒,๐๐๐ ไร่
๙. ช่วยเหลือเกษตรกรในการปราบโรคระบาดสัตว์และกำจัดศัตรูพืช ทำให้พืชต่าง ๆ พ้นจากความเสียหายประมาณ ๑๘,๙๐๐ ไร่ ทุกอำเภอ ทุกกิ่ง
๑๐. ดำเนินการตามโครงการช่วยเหลือชาวนา จำหน่ายปุ๋ยในราคาถูก ๓๕๐ ตัน เครื่องสูบน้ำ ๘๑ เครื่อง
๑๑. ส่งเสริมการตั้งกลุ่มชาวนาเพิ่มจากที่มีอยู่แล้ว ๕๑ กลุ่ม

นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เอกชนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อรับซื้อวัตถุดิบ เช่น มันสำปะหลัง, ฝ้าย, อ้อย จากเกษตรกรผู้ผลิต ขณะนี้มีผู้เริ่มตั้งโรงงานมันสำปะหลังที่อำเภอมุกดาหารแล้ว

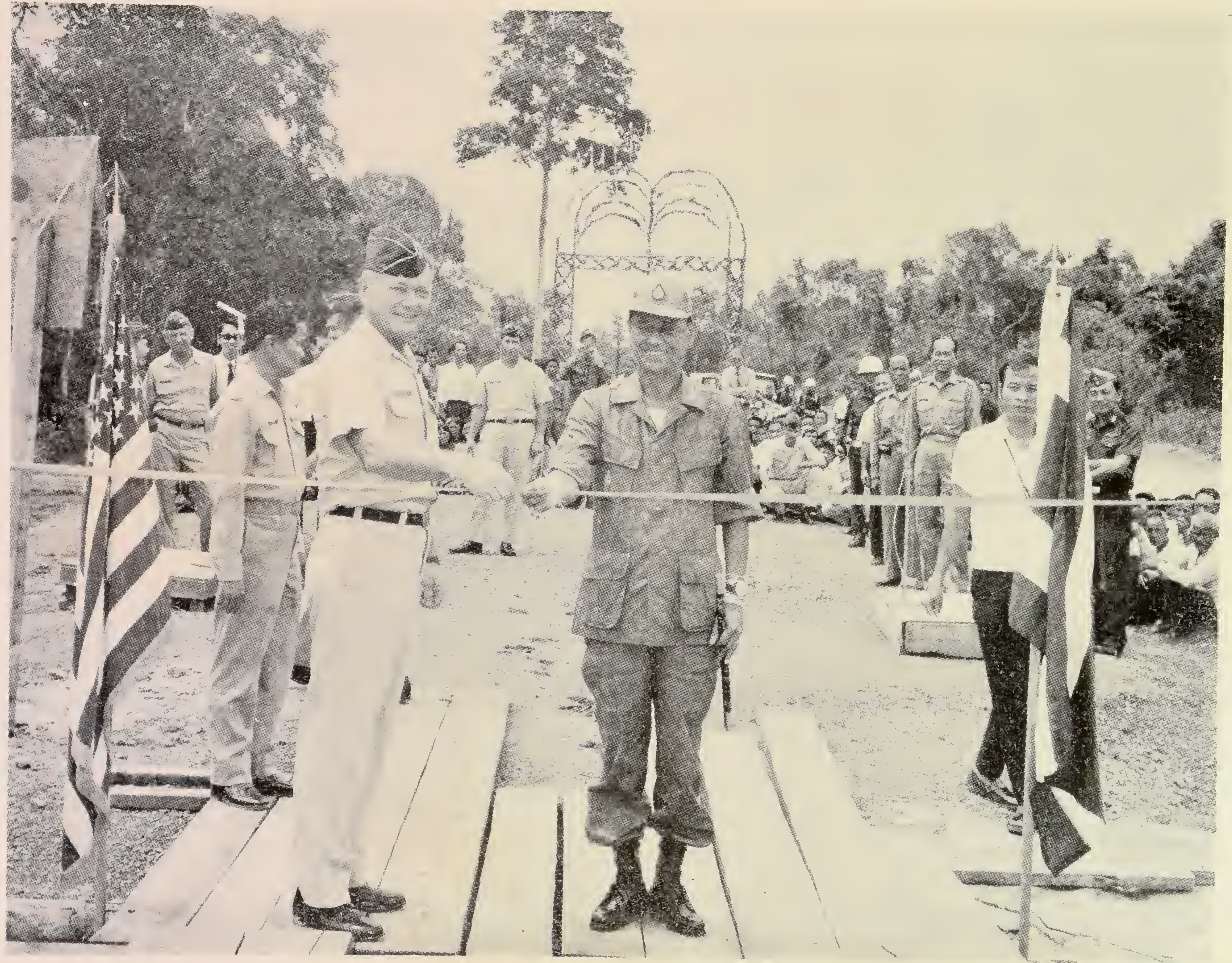
ฉ. ด้านสาธารณสุข

๑. จัดหน่วยแพทย์อาสาสมัครสมเด็จพระราชชนนี ออกป้องกันรักษาโรคให้ราษฎรในท้องที่ทุรกันดาร ทุกอำเภอ ทุกกิ่ง เว้นอำเภอเมืองนครพนม
๒. จัดหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ออกไปรักษาโรคให้ราษฎร ด้วยความร่วมมือของ รพช. ทุกอำเภอ ทุกกิ่ง เว้นอำเภอเมืองนครพนม
๓. สร้างสถานีอนามัยชั้น ๑ พร้อมบ้านพักเจ้าหน้าที่ ๑ แห่ง ที่อำเภอบ้านแพง
๔. สร้างสถานีอนามัยชั้น ๒ พร้อมบ้านพักเจ้าหน้าที่ ๖ แห่ง ที่อำเภอเมืองนครพนม นอกจากนั้นที่อำเภอท่าอุเทน ศรีสงคราม และกิ่งอำเภอดอนตาล อำเภอละ ๒ แห่ง
๕. สร้างบ้านพักเจ้าหน้าที่ควบคุมกามโรค ๒ หลัง ที่อำเภอเมืองนครพนม

ฯพณฯ ท่านจอมพลถนอม กิตติขจร ไปตรวจเยี่ยม น.ป.ข. จังหวัดนครพนม

วันรับมอบถนนซึ่งสร้างเข้าหมู่บ้าน จากผู้บังคับฐานบินจังหวัดนครพนม

ขอกราบขอบพระทัยและขอบพระคุณ

— ขอกราบขอบพระคุณ ฯ พณ ฯ พลเอก ประภาส จารุเสถียร

— ข้าราชการ ก.อ.ป.ค. ตลอดจนข้าราชการกรมการปกครองที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

— ทุก ๆ ท่านที่กรุณามาร่วมในงานสวดพระอภิธรรมและบรรจุศพที่วัดโสมนัสวิหาร

— ข้าราชการ — พ่อค้า — ประชาชนชาวนครพนมทุกท่าน ที่ได้กรุณามาช่วยเหลืออยู่เป็นเพื่อนศพตลอดรุ่ง ระหว่าง ๘ คืนที่ตั้งศพบำเพ็ญกุศลที่จวน นครพนม

— หัวหน้าและชาวเวียดนาม จ.ว.นครพนม ที่ได้ช่วยงานศพอย่างเข้มแข็ง ตลอดจนทุกท่านที่ได้กรุณามาส่งศพกันอย่างมากมายเป็นประวัติการณ์

— และสุดท้าย ทุก ๆ ท่านที่ได้กรุณาให้เกียรติมาร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพ พลโทยง ณ นคร

ดิฉันรู้สึกตื้นตันใจและซาบซึ้งในไมตรีจิตของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระทัยและขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย หากมีสิ่งใดบกพร่องขอได้โปรดให้อภัยด้วย

ชื่นจิตต์ ณ นคร

คำไว้อาลัย

แด่ พลโท ยง ณ นคร

๑๔ มีนาคม ๒๕๑๖

พลโท ยง ณ นคร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม และผู้อำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ เขตจังหวัดนครพนม ได้เสียชีวิตอย่างปัจจุบันทันด่วนในขณะปฏิบัติราชการ นั้น ทำให้เกิดความสลดใจและเสียใจอย่างสุดซึ้งแก่ญาติพี่น้อง ครอบครัว เพื่อนข้าราชการ และผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างยิ่ง เป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ของราษฎรชาวจังหวัดนครพนม สำหรับข้าพเจ้าเองเมื่อได้ทราบข่าวนี้ ก็พลอยเศร้าสลดใจและเสียดายเป็นอันมาก เพราะ พลโท ยง ณ นคร เป็นศิษย์ที่ข้าพเจ้าเคยสอนในสมัยที่เป็นนักเรียนนายร้อย และเมื่อสำเร็จออกรับราชการแล้วก็ได้พบปะอยู่เสมอ

อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมผู้นี้ เป็นแบบฉบับที่ดีของข้าราชการที่มุ่งหวังจะกระทำแต่ความดี เพื่อความสงบสุขของราษฎรและเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ฉะนั้น การเสียชีวิตของ พลโท ยง ณ นคร ในครั้งนี้ จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ให้ทราบอีกทางหนึ่งว่า ความดีของมนุษย์ที่ตั้งใจทำและสะสมให้มากยิ่งขึ้นทุกทีนั้น เป็นเครื่องวัดคุณค่าของความเป็นคน ซึ่งเมื่อมีชีวิตอยู่ก็อยู่อย่างคนซื่อที่มีความกล้าหาญและความทรนง และเมื่อได้ล่วงลับไปแล้ว ความดีก็ผุดสูงเด่นขึ้นมาจนเป็นที่กล่าวขวัญกันทั่ว ๆ ไป

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของ พลโท ยง ณ นคร ไปสู่สุคติในสัมปรายภพโน้น เทอญ.

จอมพล ถ. กิตติขจร

(ถนอม กิตติขจร)

นายกรัฐมนตรี

คำไว้อาลัย

ของ

พลเอก ประภาส จารุเสถียร

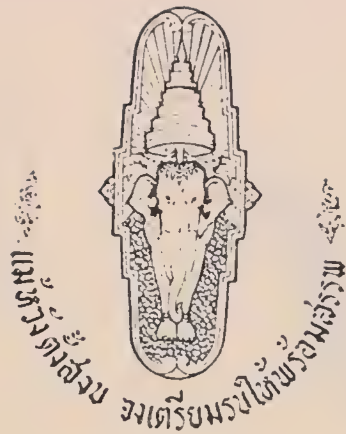
สิ่งที่จะต้องเผชิญกับชีวิตทุกชีวิตก็คือ ความตายและการพลัดพรากจากกัน แต่เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ทุกชีวิตต้องต่อสู้กับเหตุการณ์เฉพาะหน้า ข้าพเจ้าไม่เคยลืมว่า พลตรี ยง ณ นคร เป็นผู้หนึ่งที่เคยมีชีวิตราชการร่วมกับข้าพเจ้ามาในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ เป็นผู้ร่วมงานโดยใกล้ชิดกับข้าพเจ้า จึงตระหนักดีว่า พลตรี ยง ณ นคร เป็นคนขยันขันแข็ง เอาจริงและซื่อตรงต่องานในหน้าที่ มีความรู้ดีทางนิติศาสตร์ เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดน ซึ่งต้องการผู้มีความรู้ทางกฎหมายและทางการทหารด้วย และก็ได้รับตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมในปลายชีวิต

ระยะเวลาตอนหลัง พลตรี ยง ณ นคร มีสุขภาพไม่สู้จะดีนัก เพราะตรากตรำงานหนัก หมอเคยแนะนำให้พักผ่อนสักระยะเวลาหนึ่ง และข้าพเจ้าเคยคิดที่จะให้ย้ายไปอยู่ยังจังหวัดที่มีงานเบากว่านี้ เพื่อลดความเครียดลงได้บ้าง แต่ก็บังเอิญที่ต้องถึงแก่กรรมลงอย่างกระทันหัน ข้าพเจ้าเสียดายที่ พลตรี ยง ณ นคร มาด่วนจากไปก่อนเวลาอันสมควร ณ โอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอภาวนาให้วิญญาณของ พลตรี ยง ณ นคร จงประสบสุขคติในสัมปรายภพด้วยกรรมดีที่ทำไว้ในชาตินี้ด้วยเถิด.

พลเอก [signature]

(ประภาส จารุเสถียร)

ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป

คำไว้อาลัย

พลตรี ยง ณ นคร เป็นเพื่อนและเป็นผู้ร่วมงานที่มีความสัมพันธ์สนิทสนมกับผม ทั้งในหน้าที่ราชการ และส่วนตัวเป็นเวลานานเกือบ ๓๐ ปี

พลตรี ยง ณ นคร เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความขยันหมั่นเพียร ทำงานมีระเบียบ ถี่ถ้วน สุขุม และตรงไปตรงมา จึงเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา เป็นอย่างมาก ทั้งยังมีบุคลิกเป็นกันเอง เปิดเผย และโอบอ้อมอารี จึงเป็นที่รักของบรรดาเพื่อนฝูง และผู้ใต้บังคับบัญชาทั่วไป

เนื่องจาก พลตรี ยง ณ นคร เป็นผู้ที่มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่อุทิศความพยายามทุกประการเพื่องานในหน้าที่ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็จเหนื่อย และความยากลำบาก สุขภาพจึงเริ่มทรุดโทรมเร็วกว่าที่ควร แต่ด้วยกำลังใจที่เข้มแข็ง และเจตนาดีที่มีต่อราชการอย่างแท้จริง พลตรี ยง ฯ จึงได้มุมานะทำงานจนถึงวาระสุดท้าย และต้องเสียชีวิตลงในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ การจากไปอย่างกะทันหันเช่นนี้ จึงเป็นที่เสียดายและอาลัยของผู้บังคับบัญชา และบรรดามิตรสหายเป็นอย่างยิ่ง ขอเดชะบุญญาบารมีแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และกุศลผลบุญ ตลอดจนคุณงามความดีของ พลตรี ยง ฯ ที่ได้บำเพ็ญมาโดยตลอด จงโปรดดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของ พลตรี ยง ฯ จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

พลเอก [signature]

(สุรกิจ มัยลาภ)

เสนาธิการทหารบก

ที่ กห ๐๒๐๑/๔๑๓๘

๕ ก.พ. ๑๖

เรื่อง พระราชทานเลื่อนยศทหารเป็นกรณีพิเศษ

เรียน ผอ.ปค.

อ้างถึง หนังสือ กอ.ปค. ที่ สร ๘๐๐๑/๒๖๒ ลง ๒๙ พ.ย.๑๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สัญญาบัตรยศทหาร ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงกลาโหมดำเนินการเสนอขอพระราชทานเลื่อนยศทหารเป็นกรณีพิเศษ ให้ พล.ต. ยง ณ นคร นายทหารนอกกอง สังกัด ทบ. เป็น พล.ท. เนื่องจากได้เสียชีวิตในระหว่างปฏิบัติราชการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ตามที่ ฯพณฯ หน.ปว.ได้อนุมัติให้ปูนบำเหน็จเลื่อนชั้นเงินเดือนและเลื่อนยศเป็นกรณีพิเศษแล้ว นั้น

สป. ได้ดำเนินการเสนอขอพระราชทานเลื่อนยศให้ตามที่เสนอ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานยศ พล.ท. ให้ พล.ต. ยง ณ นคร ตั้งแต่ ๑๔ ธ.ค.๑๕ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๐ ตอนที่ ๕ ฉบับประจำ ๑๖ ม.ค.๑๖ แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ พร้อมนี้ ได้ส่งสัญญาบัตรยศมาเพื่อจักได้ดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พล.อ. (ลงนาม)

(วิชัย พงศ์อนันต์)

รอง ปล.กห. ทำการแทน

ปล.กห.

คำไว้อาลัย

พลโท ยง ณ นคร

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวการถึงอนิจกรรมของ พลโท ยง ณ นคร ด้วยความตกใจ ไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้เพราะเป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง ข้าพเจ้ามีความคุ้นเคย และสนิทสนมกับ พลโท ยง ณ นคร ทั้งในทางราชการและส่วนตัวมานาน เป็นผู้ที่มีวิริยะอุตสาหะ มีความรู้ความสามารถในตำแหน่งหน้าที่เป็นอย่างสูง เป็นที่ประจักษ์ชัดว่ามีความจงรักภักดี และเลื่อมใสในสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นผู้มีอัธยาศัยดี เป็นที่ยกย่องนับถือของผู้บังคับบัญชาและเป็นที่เคารพรักใคร่ของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน ประกอบกับหน้าที่ราชการที่กำลังปฏิบัติอยู่ ก็เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ และกำลังจะเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี การด่วนถึงอนิจกรรมในวัยที่ยังไม่สมควรเช่นนี้ จึงเป็นที่น่าเสียดายแก่ผู้บังคับบัญชา และญาติมิตรอย่างสุดซึ้ง ข้าพเจ้ารู้สึกอาลัยและเสียใจในการจากไปของ พลโท ยง ณ นคร อย่างยิ่ง ขอให้วิญญาณของ พลโท ยง ณ นคร จงไปสู่สุขคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

พลโท จ. จารุเสถียร

(จำเป็น จารุเสถียร)

รองสมุหราชองครักษ์

ศูนย์อำนวยการ และ ประสานงาน
กองอำนวยการป้องกัน และ ปราบปรามคอมมิวนิสต์
สวนรื่นฤดี โทร. 815444

<u>คำไว้อาลัย</u>

เท่าที่ผมได้เคยปฏิบัติงานร่วมกับ พลโท ยง ณ นคร มาเป็นเวลานานพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคืองานด้านการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ ในฐานะที่ท่านเป็นทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้อำนวยการป้องกันและปราบปราม - คอมมิวนิสต์เขตจังหวัดนครพนม ท่านสามารถที่จะปรับปรุงงานทั้งสองด้านเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้อง และสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้ก็ด้วยการที่ท่านใช้บุคคลิกของการเป็นผู้นำร่วมกับขีดความสามารถในการปฏิบัติงานสูงเข้าด้วยกันนั่นเอง กอปรกับการมีนิสัยโอบอ้อมอารี ผ่อนหนักผ่อนเบาตามกาละเทศะ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ผลสำเร็จในภารกิจรุดหน้าอยู่เสมอ จนเป็นที่เกรงขามของฝ่ายตรงข้ามดังที่ปรากฏแพร่หลายอยู่ทั่วไป

การจากไปโดยไม่มีวันกลับของท่านนั้น ยังความเศร้าสลดใจแก่ผมจนประมาณมิได้ แต่ก็คงจะไม่มากไปกว่าบุตรภรรยา ตลอดจนญาติพี่น้องของท่านเป็นแน่ เพราะในชีวิตครอบครัวของท่านนั้น ผมทราบดีว่าท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรที่ปกป้องคุ้มครองให้แก่บุคคลเหล่านั้นอย่างยากที่ผู้ใดจะเสมอเหมือน ผมจึงใคร่ที่จะขอถือโอกาสร่วมเศร้าสลดในมรณกรรมครั้งนี้ด้วยอย่างสุดซึ้ง และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยจงได้อำนวยให้ พลโท ยง ฯ ที่ผมรักและเคารพจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

พลโท สายหยุด

(สายหยุด เกิดผล)
ผู้บังคับศูนย์อำนวยการและประสานงาน
กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์

คำไว้อาลัย

พลโท ยง ณ นคร

ข้าพเจ้ารู้จักคุ้นเคยกับ พลโท ยง ณ นคร มานาน ตั้งแต่ครั้งแรกที่เป็นราชองครักษ์ประจำ ฯ มาด้วยกัน ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๔ และ พ.ศ. ๒๔๙๗ พลโท ยง ณ นคร เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ราชการเป็นอย่างดี และพยายามที่จะหาความรู้ใส่ตัวอยู่ตลอดเวลา ผลงานของ พลโท ยง ณ นคร จึงดีเด่นเสมอ ไม่ว่าจะเป็นผลงานประเภทใด พลโท ยง ณ นคร มีความจงรักภักดีต่อเบื้องพระยุคลบาทอย่างเต็มเปี่ยม คอยที่จะสนองพระราชประสงค์และรับใช้เบื้องพระยุคคลบาทอยู่เป็นประจำ แม้จะพ้นจากหน้าที่ราชองครักษ์ประจำ ฯ และไปปฏิบัติราชการฝ่ายมหาดไทยแล้วก็ตาม พลโท ยง ณ นคร เป็นผู้ที่เข้มแข็ง ทรหดอดทนและยอมเสียสละเพื่อประเทศชาติพระมหากษัตริย์ และประชาชน แม้สุขภาพในบั้นปลายจะเสื่อมโทรมก็ยังกัดฟันปฏิบัติหน้าที่ อันสำคัญยิ่งของตน ในตำแหน่งหน้าที่ ผู้ว่าราชการ จังหวัดนครพนม อย่างเข้มแข็งไม่ลดละอันเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ พลโท ยง ณ นครต้องจากเราไปอย่างไม่คาดฝัน ในฐานะเพื่อน พลโท ยง ณ นคร ก็มีความโอบอ้อมอารี และเป็นที่รักของเพื่อนทุกคน ฉะนั้นการที่ พลโท ยง ณ นคร ต้องจากเราไปอย่างปัจจุบันทันด่วนในวัยอันยังไม่สมควรเช่นนี้ จึงทำให้พวกเราเศร้าสลดและเสียดายเป็นอย่างยิ่ง

ขออำนาจแห่งคุณงามความดี และความเสียสละเพื่อประเทศชาติ และพระมหากษัตริย์ที่ พลโท ยง ณ นคร ได้บำเพ็ญไว้ จงเป็นผลานิสงส์บันดาลให้ดวงวิญญาณของ พลโท ยง ณ นคร จงประสบความสุขในสัมปรายภพ.

พลเรือเอก ม.จ. [signature]

(หม่อมเจ้ากาฬวรรณดิศ ดิศกุล)

สมุหราชองครักษ์

คำไว้อาลัย

พลตรี ยง ณ นคร ได้เริ่มชีวิตราชการทหารตั้งแต่จบจากการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผ่านงานในตำแหน่งต่าง ๆ จนได้รับพระราชทานยศเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของกองทัพ แต่เมื่อได้มารับราชการในกระทรวงมหาดไทย ในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมเมื่อ ๓ ปีเศษมานี้ พลตรี ยง ณ นคร ก็สามารถปฏิบัติราชการในหน้าที่ได้ผลเป็นอย่างดีทั้งในงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น งานปกครองบังคับบัญชา และงานป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และโดยที่ในระยะนั้นจังหวัดนครพนมมีสถานการณ์ร้ายแรงมาก ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องรับภาระกิจที่หนักทั้งกำลังกาย ใจ และความคิด พลตรี ยง ณ นคร ก็ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ กล้าหาญและตรากตรำเป็นอย่างยิ่ง แม้สุภาพไม่ค่อยสมบูรณ์ก็ไม่เคยเห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว จนปรากฏผลดีแก่ประเทศชาติ และประชาชนเป็นที่ยกย่องทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้ผลดียิ่งทุกด้าน แต่การตรากตรำดังกล่าวได้ทำให้เกิดความตึงเครียดทางร่างกายและจิตใจ สังขารร่างกายของ พลตรี ยง นคร จึงทรุดโทรมลงตามลำดับจนถึงแก่กรรมอย่างกระทันหันในระหว่างปฏิบัติราชการ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ท่ามกลางความเสียดายและเศร้าโศกอาลัยแก่ญาติมิตรเป็นอย่างมาก ข้าพเจ้าเองมีความรู้สึกว่ากระทรวงมหาดไทยได้สูญเสียข้าราชการฝ่ายปกครองที่ดีที่สุดคนหนึ่งไป

ขอให้กุศลบุญชาติที่บรรดาท่านที่เคารพรักของผู้วายชนม์ ครอบครัว ญาติมิตร ได้บำเพ็ญอุทิศให้ และการที่ พลตรี ยง ณ นคร ได้บำเพ็ญไว้ในชาตินี้ จงได้ร่วมเป็นพลังปัจจัยส่งผลให้ดวงวิญญาณของ พลตรี ยง ณ นคร ประสบสุคติในสัมปรายภพนั้นเทอญ.

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

Royal Thai Embassy
Stockholm
30 พฤศจิกายน 2515

เรียนท่านประธานรุ่น จปร. 81

เจียรพันธุ์ และ ผม รู้สึกสลดใจที่ได้อ่านข่าวมรณกรรม ของ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม พลตรี ยง ณ นคร จากหนังสือพิมพ์ **Bangkok Post** ลง ๒๒ พฤศจิกายน เพื่อนของเราคนนี้ได้ประกอบคุณงามความดีไว้มาก และที่เด่นได้รับการยกย่องจากหนังสือพิมพ์ คือการดำเนินการต่อผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ด้วยความสุขุมและอาจหาญ ซึ่งประชาชนทั่วไปตระหนักกันดี ตลอดจนได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานน้ำอาบศพและความยกย่องจากทางราชการทุกระดับ เมื่ออ่านตามข่าวแล้วก็เกิดความรู้สึกประทับใจในการพยายามปฏิบัติหน้าที่ที่ทางราชการได้ให้โอกาสแก่เพื่อนของเราผู้นี้ได้ปฏิบัติ โดยหวังผลส่วนรวมจนมิได้พะวงถึงสุขภาพของตน ประวัติของเพื่อนเราผู้นี้จึงเป็นที่น่าภูมิใจแก่เพื่อนร่วมรุ่นเช่น ผมและภรรยาและผู้อื่นทุกคน

โดยที่ไม่อาจเขียนถึงภริยาของเพื่อนโดยตรงได้ เพราะการไม่แน่ใจในความจำเรื่องชื่อ จึงขอท่านประธานรุ่นได้ช่วยแจ้งความเสียใจต่อครอบครัวของเพื่อนผู้นี้ ในมรณกรรมของเขาด้วย

(ในปีนี้ เมื่ออยู่สาธารณรัฐเกาหลีก็ได้รู้สึกเสียใจต่อมรณกรรม ของ พล ต. เฉลิม ทรัพย์ยิ่ง เช่นกัน เพื่อนของเราผู้นี้อีกคนหนึ่งที่ได้ทำคุณงามความดีไว้มาก)

ด้วยความเคารพนับถืออย่างสูง

(พลตรีโชติ คล่องวิชา)
เอกอัครราชทูตประจำสวีเดน

"ยง" มหาอำนาจ เพื่อนรัก

พล.ท ยง ณ นคร เข้าโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อ ๑ พ.ค ๗๘ รุ่นเดียวกันกับผม เลขประจำตัวก็ติดต่อกัน นอนก็เตียงติดกัน ประจำอยู่ก็หมวดเดียวกันกองร้อยก็กองร้อยเดียวกัน ตั้งแต่เข้าศึกษาจนจบการศึกษาก็อยู่ในสภาพนี้ตลอด

พล.ท ยง ณ นคร กับผมจึงเกือบจะกล่าวได้ว่า จะทำอะไรไม่ว่า กิน นอน เล่น ฝึก หรือแม้แต่จะอยู่ในห้องเรียน ก็ใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นที่ยิ่ง เป็นเพื่อนที่เห็นอกเห็นใจและคอยปรึกษาหารือช่วยเหลือกันตลอดเวลา ไม่แพ้ความสนิทชิดชอบกับเพื่อนร่วมรุ่นคนอื่น ๆ

พล.ท.ยง ณ นคร เป็นชาวพัทลุง พูดจามีสำเนียงติดเป็นชาวใต้ตลอดเวลา เป็นคนขวานผ่าซาก ตรงไปตรงมา เป็นคนเที่ยงธรรม โอบอ้อมอารีต่อเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมรุ่นคนใดที่ พล.ท. ยง ณ นคร จะช่วยเหลือได้ ไม่เคยขัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เงิน อาหาร กำลังกาย ตลอดจนเวลาก็ทุ่มเทให้เพื่อนร่วมรุ่นได้ ความเป็นคนตรงไปตรงมา เสียงดัง ขวานผ่าซากนี่เอง พวกร่วมรุ่นจึงให้ฉายาว่า "มหาอำนาจ"

พล.ท. ยง ณ นคร แต่งงานกับคุณชื่นจิตต์ หลังจากออกรับราชการเป็นนายทหารราบได้ ๑ ปี ดูเหมือนจะเป็นคนแรกของรุ่นที่แต่งงาน เพื่อนฝูงไปกันคับคั่งที่สโมสร ร. พัน ๓ พญาไท ผมได้ไปพบกับท่าน ร.อ. ขุนชิตผดุงพล รอง ผบ. พัน ของพล.ท. ยง ณ นคร ในขณะนั้น ได้กล่าวชมเชย พล.ท. ยง ณ นคร ไว้มาก ผมจำได้อย่างแม่นยำว่า "นายทหารรุ่นลื้ออย่าง "ยง" นี้มีอีกกี่คน กองพันอั๊วขอเหมาหมด"

สงครามอินโดจีน แล้วก็ต่อด้วยสงครามเอเซียบูรพา พวกเราต่างแยกย้ายกันไปปฏิบัติราชการสนาม พบกันอีกทีก็เมื่อปี ๒๔๘๙ พล.ท. ยง ณ นคร พบผมที่สโมสรนายทหารสื่อสารสะพานแดง เราต่างกอดกันกลม และแล้วประหลาดไหมครับ เราทั้งสองคนต่างร้องไห้

พล.ท. ยง ณ นคร ได้เริ่มศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำเร็จเป็นธรรมศาสตร์บัณฑิต ได้เป็นกรรมการศาลทหารในขณะประจำอยู่กรมจเรทหารบก ทั้งได้รับพระราชทานโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้เป็นราชองครักษ์อีกด้วย

พล.ท. ยง ณ นคร ได้พบกับผมเกือบทุกวันในขณะที่ผมศึกษาอยู่ใน ร.ร. เสนาธิการทหารบกได้เตือนผมว่า "สำเร็จจาก ร.ร. เสนาธิการทหารบกแล้ว ลื้อจัดการเรียนกฎหมายเสียอีกอย่างซิจะได้ก้าวหน้า ทันผู้ทันคน"

ผมเสร็จการศึกษาออกไปรับราชการที่เดิมแล้วกลับมาเป็นครูอยู่ รร. เสนาธิการทหารบก พบกับ พล.ท. ยง ณ นคร อีก ถูกด่าอย่างตรงไปตรงมาแบบเพื่อนฝูงที่หวังดีต่อเพื่อนถึงเรื่องการเรียนกฎหมาย ผมจึงสมัครเรียน และหลังจากนั้น ๔ ปี ผมก็สำเร็จตามคำแนะนำ ผมไปกราบขอบคุณ พล.ท ยง ณ นคร ที่ตักในห้องทำงาน ผมได้วิชานี้ก็เพราะเพื่อนคนนี้แท้ ๆ

พล.ท. ยง ณ นคร ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ในขณะที่ผมกลับจากการเป็นผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จังหวัดนครพนมมาใหม่ ๆ พล.ท. ยง ณ นคร มาหาผมที่ กรป. กลาง ซักถามเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียดละออทุกแง่ทุกมุมอยู่กับผมเกือบเต็มวัน "ขอบใจลื้อมากเต่า" พล.ท. ยง ณ นคร กล่าวเมื่อตอนจากไป เพื่อนตั้งใจทำงานจริง ๆ เตรียมหาข่าวสารโดยละเอียดละออเพื่องานในหน้าที่

ผมไปราชการของ กรป กลาง ร่วมกับ พล.ท. ยง ณ นคร อีก ๒ ครั้งที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นเรื่องของชาวญวนอพยพ และการสร้างเขื่อนเก็บน้ำ ที่ บ. ห้วยชะโนด ตำบลดงหลวง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พล.ท. ยง ณ นคร กล่าวในที่ประชุมชาวญวนว่า "พวกท่านต่างบ้านเมืองมา ท่านมาอาศัยอยู่บ้านคนอื่นเขา ควรปฏิบัติตนอย่าให้เจ้าของบ้านเขาเดือดร้อน สุภาษิตไทยมีอยู่ว่า อยู่บ้านท่านอย่าดูดาย ปั้นวัวปั้นควายให้ลูกท่านเล่น"

ผมสังเกตุการปฏิบัติงานของ พล.ท. ยง ณ นคร คอยสดับตรับฟังข่าวคราวเกี่ยวกับ พล.ท. ยง ณ นคร กับราษฎรในจังหวัดนครพนมตลอดมา ผมกล้ากล่าวได้เต็มปากเต็มคำไม่ใช่จะยกยอเพื่อนร่วมรุ่นเลยว่าเป็นคนจริงจังกับงานในหน้าที่, ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย, ไม่เกรงต่ออันตรายที่จะได้รับ, ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล ตรงไปตรงมาตามนิสัยเดิม มีความซื่อสัตย์และสุจริตใจกับประชาชน โดยเฉพาะการเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อประเทศชาติ

และแล้ว พล.ท. ยง ณ นคร ก็เสียสละไปแล้วจริง ๆ เสียชีวิตของตนเองในขณะที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ ในขณะบรรยายถึงสถานการณ์ชายแดนด้านนครพนมให้แก่คณะวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฟัง และกล่าวถึงงานสำคัญที่สุดของเรื่องที่บรรยาย คือ "เรื่องญวณ" ไม่ทันจบถ้อยความที่ตั้งใจจะกล่าว ก็ล้มฟุบลงในห้องประชุม

พล.ท. ยง ณ นคร ปฏิบัติงานแบบทหารแท้ ๆ ยากที่จะกล่าวเปรียบเทียบกับผู้อื่น และไม่เคยกระทำการใด ๆ ให้เป็นที่มัวหมองแก่รุ่นศิษย์ จปร. รุ่น ๘๑ ทราบซึ้งในบุญคุณของ พล.ท. ยง ณ นคร อยู่ทั่วกัน

พล.ท. ยง ณ นคร จากเพื่อนร่วมรุ่นไปอีก ๑ คน ทิ้งไว้แต่ความดีนานาประการให้เพื่อนร่วมรุ่นระลึกถึงตลอดเวลา ขอวิญญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงคุ้มครอง พล.ท. ยง ณ นคร ให้ประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพตลอดไป.

พบกัน เป็นเพื่อนกันใหม่ในชาติหน้า "พล.ท. ยง ณ นคร"

พล.ต. สาคร วีระศักดิ์

กรป. กลาง บก. ทหารสูงสุด

ยง – ผู้ไม่เคยยอมแพ้

แม้ ยง ณ นคร เป็นชาวพัทลุง ได้เกิดเติบโตและเข้าโรงเรียนชั้นต้นมาในเมืองพัทลุง ผมก็เพิ่งมารู้จักกับเขาต่อเมื่อมาเข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยทหารบก (โรงเรียนนายร้อย จปร. ในปัจจุบัน) พ.ศ. ๒๔๗๘ นี้เอง ทั้ง ๆ ที่ผมได้จากเมืองสงขลาบ้านเกิด วนอยู่ในเมืองพัทลุงถึงสองรอบ

ฉะนั้น ชีวิตตอนต้น ๆ ของยงก่อนที่เราจะรู้จักกันนั้น ผมทราบมาน้อยเหลือเกิน ที่พอจะรู้บ้าง ก็เป็นเรื่องที่ยงเล่าให้ฟังทีหลังทั้งนั้น ซึ่งก็พอปะติดปะต่อได้ว่า ยงได้เดินทางจากเมืองพัทลุงเข้ามาอยู่กับพลเอกเจ้าพระยาบดินทรเดชานุชิต (แย้ม ณ นคร) ผู้มีศักดิ์เป็นลุง สมัยที่เขาเข้ามาอยู่ในบ้านมหาโยธินของคุณลุงนั้น ได้มีเด็กผู้ชายในสกุล "ณ นคร" ซึ่งล้วนสืบสกุลมาจากสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้มาอยู่ร่วมกันหลายคน ทั้งนี้เพราะท่านเจ้าคุณซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าสกุลอยู่ในกรุงเทพฯ ขณะนั้น มีนโยบายที่จะอุดหนุนให้บรรดาลูกหลานในสกุล "ณ นคร" ที่เป็นชายและอยู่ห่างไกล ให้ได้เล่าเรียนวิชาในกรุงเทพ ฯ ให้ดีที่สุดสามารถจะเรียนได้ ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยกันดำรงตระกูลให้รุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นในภายหน้า และแล้วก็สมปรารถนาของท่านทุกอย่าง เพราะบรรดาลูกหลานที่ท่านอุปการะ ได้เรียนสำเร็จออกทำการงานเป็นหลักฐานและสร้างชื่อเสียงให้ "ณ นคร" ไว้แล้วหลายคน ซึ่งส่วนมากชอบเรียนเป็นทหารดำเนินรอยตามท่านเจ้าคุณ และในจำนวนนั้นมียงรวมอยู่ด้วยคนหนึ่ง

ยงเคยพาผมไปพบท่านเจ้าคุณครั้งหนึ่ง ท่านมีรูปร่างผอมสูง แม้ขณะนั้นจะชรามากแล้วแต่ท่านก็ยังคล่องแคล่ว เดินตัวตรง ท่วงท่าสง่างามน่าเกรงขามสมกับที่เป็นนายทหารผู้ใหญ่ ยงเล่าว่าท่านเป็นคนเฉียบขาด ปกครองคนภายในบ้านตามแบบทหาร ทุกคนอยู่ในระเบียบวินัยที่ท่านได้ให้ไว้อย่างเคร่งครัด ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ ท่านจะลงโทษคนอื่น ๆ อย่างไร ผมไม่ได้ถามยงไว้ แต่สำหรับลูกหลานที่เป็นชายและใช้สกุล ณ นคร แล้ว ท่านจะเฆี่ยนด้วยมือของท่านเอง เพราะท่านถือว่า การให้คนในสกุลอื่นมาเฆี่ยนตีคนในสกุล ณ นคร นั้น เป็นการเสื่อมเสียเกียรติ ผมทราบซึ้งในคติธรรมของท่านเจ้าคุณนัก ก็เพราะยงมีโอกาสได้พบเห็นสิ่งดี ๆ และอยู่ในกรอบของระเบียบวินัยที่เข้มงวด ฝังอยู่ในจิตใจตั้งแต่เล็กๆ เช่นนี้เอง จึงเป็นเหตุใหญ่ที่ทำให้ยงปฏิบัติราชการเป็นผลดีในภายหลัง

เมื่อพวกเราได้ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาเป็นนักเรียนนายร้อย เมื่อต้นปี ๒๔๗๘ เพียงไม่กี่วัน พวกเราก็รู้จักสนิทสนมทั่วกัน ยงมีผิวคล้ำ สูงและผอมเกร็ง สังเกตให้ดีจะพบว่าดวงตาของยงโต วาวเป็นประกาย ขนตายาวงอนสวยกว่าใคร ๆ ในรุ่นเดียวกัน ในตอนแรกนี้ พวกเพื่อน ๆ รู้จักยงจากลักษณะของเขาที่ไม่เหมือนใคร คือ ขี้โมโหและใจร้อน ใครทำอะไรไม่ถูกใจ หรือโกรธขึ้งใคร จะปึงปัง แต่แล้วชั่วประเดี๋ยวเดียวก็เงียบหาย เวลาโต้เถียงกับเพื่อนฝูงจะมีเสียงดังขึ้นทุกที ถ้าสู้ความเห็นของคนอื่นไม่ได้ เขาจะเฉียบเฉย ๆ เป็นการยอมรับผิดโดยปริยาย ใครจะไปปรักปรำว่าเขาแพ้ไม่ได้ เพราะเขาไม่เคยยอมแพ้ใคร โดยเหตุนี้ พวกเพื่อนจึงให้สมญาแก่เขาว่า "มหาอำนาจ" นอกจากนั้นเป็นที่รู้กันว่า ยงเป็นคนหยิ่งในเกียรติเป็นอย่างยิ่ง ใครจะล้ออะไรล้อได้ แม้จะล้อในสำเนียงพูดไม่ชัด มักจะออกปักษ์ใต้บ่อย ๆ ของเขา เขาก็ไม่โกรธ แต่ถ้าดูถูกถึงภูมิกำเนิดเป็นต้องโมโหทันทีพวกเพื่อน ๆ จึงต้องระวังมาก แต่ถึงอย่างไรสำหรับพวกเพื่อน ๆ ด้วยกันแล้วยงไม่ถืออะไรให้อภัยเสมอ หาไม่ยงคงได้เป็นแชมป์ในการชกต่อยกับเพื่อน ๆ ไปแล้ว ด้วยผมเคยได้เห็นเขาชกกับเพื่อนครั้งเดียวเท่านั้น และเป็นการชกกันบนโรงก่อนไปอาบน้ำหลังจากการฝึกภาคสนามปลายปี ว่ากันเพียง ๒–๓ ตุ้บ พอดีพี่ "จวน สุขเสริม" มาห้ามไว้ จึงเลิกลาไป ยงยังมีนิสัยดี ๆ อื่น ๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งผมจะได้เล่าถึงข้างหน้า

เมื่อพูดถึงการชกต่อยแล้ว ยงมีเรื่องขัน ๆ เกี่ยวกับการนี้อยู่อีกเรื่องหนึ่ง คือในการฝึกพลศึกษาวันหนึ่งหลังจาก ครูเหียบ (บัว วัดอิ่ม) เป็นผู้ฝึกได้สอนวิธีชกและปิดป้องในแบบปิดจังหวะแล้ว ครูก็ให้เราจับคู่ชกซ้อมกันเป็นคู่ ๆ ขณะที่กำลังตุ้บ ๆ กันอยู่พักหนึ่งนั้น พวกเราต้องหยุดลงฉับพลัน เพราะได้ยินเสียงยงร้องว่า "หยู้ด ! กูฟันหักหมดแล้วโว้ย" เมื่อหันไปดูพบยงกำลังยกมือที่สวมนวมปิดปากอยู่ ครูเหียบวิ่งไปดู ยงเอามือออกจากปากบ้วนเลือดออกมาจากปาก "มึง–ชกกูฟันหัก" ยงว่า ทั้ง ๆ ที่ฟันยังไม่ทันหัก พวกเรายิ้ม เพราะเห็นเป็นของธรรมดาที่การซ้อมมวยกันก็ต้องมีอาการปากแตกบ้าง ถ้าไม่ปิดป้องให้ดี

โดยธรรมดายงไม่ใคร่จะบ่นในความเหน็ดเหนื่อยจากการฝึก เขาสู้เสมอ แต่เมื่อมาโดนฝึกแทงปืนกับ ร.ท. สุพงศ์ เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา (ขณะนี้เป็น พลโท และออกรับบำนาญแล้ว) ผู้เป็นผู้บังคับหมวดเข้า ยงถึงกับบ่นให้ผมฟัง ในเมื่อผู้บังคับหมวดได้ล่อไม้ห่วงให้ยงแทงปืนติดต่อกันถึง ๓๐ ครั้ง แต่ละครั้งต้องแทงให้ถูกท่า แรง และตรงเป้าหมาย (เข้าในห่วงพอดี) ยงตัวผอมบางเหนื่อยเกือบขาดใจ แขนล้า รู้สึกปืนเล็กยาวสมัยสมัยโบราณที่นำมาดัดแปลงเป็น

ฝึกแทงหุ่นหนักกว่าปรกติ ในตอนท้าย ๆ ยกปืนไม่ใคร่จะขึ้น ปลายดาบตก ทำท่าว่าปืนจะหล่นจากมือ แต่พวกเรารู้กันว่า ใครจะปล่อยปืนให้หล่นจากมือไม่ได้ หากจะเหนื่อยจนเป็นลมก็ให้ล้มลงไปบนพื้นพร้อมกับปืนอยู่ในมือ

"ข้าศึกอะไรกันว้า จะมากถึงสามสิบคน ?" เขาปรารภขึ้นเมื่อเลิกฝึกแล้ว

"เฮ้ย ! นี่เป็นการฝึก เขาฝึกไว้ให้มันหนักเกินความจริงไว้ก่อนซี" ทหารอากาศที่มาเรียนร่วมกับพวกเรา และนับถือเป็น "พี่" คนหนึ่งอธิบายให้ฟัง

"โธ่ ! เหนื่อยเกือบขาดใจ ผู้บังคับหมวดยังขู่ว่า อย่าให้ปืนหล่นนะ" ยงแย้งทำหน้าเบ้ ๆ

"แต่ยงก็ทำได้สำเร็จเรียบร้อยใช่ไหมเล่า ? ดีออกอย่างนี้" ได้ฟัง "พี่" พูดเช่นนั้น ยงยิ้มออกและเลิกบ่น

การเรียนของยงอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อผ่านการสอบปีสุดท้ายแล้ว เราต่างก็แยกย้ายกันออกไปเป็นผู้บังคับหมวด รับราชการอยู่ตามกองพันต่าง ๆ ก่อนที่จะจากกันเรามีการเลี้ยงและถ่ายรูปร่วมกันตามธรรมเนียม ในนักเรียนนายร้อยรุ่นที่ ๓๗ ซึ่งออกเป็นนายทหาร พ.ศ. ๒๔๘๑ นั้นเป็นชาวปักษ์ใต้อยู่ ๓ คน คือ ยง ณ นคร, วิชิต ลักษณาเวศ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "พิชิต") และผมเราได้ถ่ายรูปร่วมกันเป็นอนุสรณ์ ออกจะประหลาดอยู่ที่ทั้งสาม ทุกคนเคยอยู่และเรียนมาในจังหวัดพัทลุง ทั้งสิ้น ยงไปเป็นผู้บังคับหมวดอยู่ในกองพันทหารราบที่ ๓ (อยู่ที่ทุ่งพญาไท กรุงเทพ ฯ) วิชิตไปอยู่กองพันทหารราบที่ ๓๑ (เชียงใหม่) ส่วนผมไปอยู่กองพันทหารราบที่ ๓๐ (ลำปาง) บังเอิญมีเลข ๓ อยู่ด้วยทุกคน เมื่อแยกย้ายออกไปรับราชการแล้ว เราก็ไม่มีโอกาสจะมาพบปะ สังสรรค์กันอีก เพราะสมัยนั้นการไปมาระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางไม่สะดวกอย่างสมัยนี้

พอถึงกลางปี ๒๔๘๓ ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศสยงได้มีโอกาสออกไปรบได้ก่อนพวกเราอีก ๒ คน เพราะกองพันทหารราบที่ ๓ อยู่ในกรุงเทพ ฯ พร้อมรบอยู่เสมอ ในการรบด้านบูรพา (ออกไปทางอรัญประเทศ) ยง — ผู้บังคับหมวดหนุ่มได้ทำชื่อเสียงดีเด่นเป็นพิเศษให้แก่กองพันที่เขาสังกัด เรื่องมีอยู่ว่าในขณะวางกำลังของกองพันที่ ๓ ยึดพื้นที่แห่งหนึ่งอยู่นั้น ตอนกลางวันมีกำลังย่อย ๆ ของข้าศึกยกมายิงกราดมายังแนวที่ยึดอยู่ พอกำลังกองพันที่ ๓ ยิงตอบโต้ไปสักพักหนึ่งกำลังข้าศึกส่วนหนึ่งก็ถอยกลับไป ในขณะนั้นวิชาความรู้ต่าง ๆ ในกองทัพบก เราถ่ายทอดมาจากตำราฝรั่งเศส โดยเฉพาะตำรายุทธวิธีของทหารราบ

ดังนั้นเมื่อแนวป้องกันหน้าที่สุดของเราถูกโจมตีด้วยการยิง พอฝ่ายเรายิงโต้ตอบแล้วหายไปเช่น-นั้น ผู้บังคับกองระวังป้องกันก็ตีความออกว่า ข้าศึกทำเช่นนั้นหมายถึงว่าข้าศึกต้องการจะตรวจแนวของเรา เมื่อทราบแล้วจะต้องนำกำลังส่วนใหญ่มาเข้าตีในไม่ช้านี้อย่างแน่นอน เมื่อรู้แจ้งแทงตลอดได้เช่นนั้น ก็นำเอาความรู้จากตำราเล่มเดียวกันมาใช้ดัดแปลงใช้ย้อนรอยแก้เผ็ดเอากับข้าศึกผู้เป็นเจ้าของตำรา คือ พอข้าศึกที่ลาดตระเวณด้วยการยิงถอยไปหมดดีแล้ว ก็เคลื่อนแนวที่ยึดอยู่และข้าศึกทราบแล้วนั้น ขึ้นมายึดพื้นที่ข้างหน้าตามแนวที่ข้าศึกมาปรากฏตัวให้เห็นอย่างเงียบ ๆ พอตกกลางคืนก็ปรากฏกำลังข้าศึกเคลื่อนที่เป็นกลุ่มก้อนตรงเข้ามายังแนวที่ฝ่ายเรายึดอยู่ทั้งนี้เพราะเขาไม่เฉลียวใจว่าฝ่ายเราแอบขยับแนวขึ้นมาแล้ว ฝ่ายเราจึงอดใจปล่อยให้เขาเข้ามาใกล้จนเกือบถึงปากกระบอกปืน แล้วจึงให้อาณัติสัญญาณยิงขึ้น พร้อมกันตลอดแนว เล่ากันว่าการรบ ณ จุดนั้นในวันนั้น ทำให้ข้าศึกเสียชีวิตเป็นอันมาก ที่จับได้เป็นเชลยก็มิใช่น้อย ร.ต. ยง ณ นคร ผู้หนึ่งที่ร่วมอยู่ในการรบครั้งนั้นพากพูมนัก.

เสร็จจากศึกกรณีพิพาทอินโดจีนแล้ว ว่างอยู่ไม่นาน กองทัพบกก็ต้องทำการรบในสงครามมหาเอเชียบูรพาอีกหลายปี ระหว่างนั้น ยงเป็นผู้บังคับหมวดหรือผู้บังคับกองร้อยอะไร และได้นำกำลังออกไปปฏิบัติการรบอยู่ด้านไหน ผมไม่มีโอกาสทราบ เพราะไม่ได้ติดต่อกัน ส่วนตัวผมต้องผละจากโรงเรียนเตรียมนายร้อยทหารบก ไปเป็นผู้บังคับหมวดลาดตระเวนกรมทหารราบที่ ๑๒ ตอนปลายสงครามได้รับเลือกเข้ามาอบรมวิชาเสนาธิการอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ๔ เดือน แล้วออกไปทำหน้าที่เป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการอยู่ที่เพ็ชรบูรณ์ ตะพานหิน ลพบุรี กระทั่งเลิกสงครามมา ประจำแผนกที่ ๔ กรมเสนาธิการทหาร แล้วเข้าเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก สำเร็จแล้วเข้าประจำแผนกตำรากรมเสนาธิการทหารบก ตอนนี้เองจึงมีโอกาสพบกับยงบ้าง ได้ทราบว่าเขาประจำอยู่ในกรุงเทพ ฯ และได้เข้าเรียนวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จนเป็นผลสำเร็จ จากนั้นเขาได้ย้ายไปประจำอยู่ในกรมราชองครักษ์ และได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่นายทหารองครักษ์ประจำ ถวายความจงรักภักดีต่อเบื้องพระยุคลบาทอยู่หลายปี ด้วยเขาเป็นคนซื่อตรงและมีจริงใจ จึงเป็นที่สบพระราชอัธยาศัยในพระองค์เป็นอย่างมาก พวกเพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนนายร้อยทราบเรื่องนี้ดี เพราะเขาได้อัญเชิญเอาพระบารมีที่เขาพบเห็น มาเล่าให้พวกเราฟังเมื่อมีการพบปะสังสรรค์กันเสมอ ๆ

ดูเหมือนว่าการที่ยงได้รับปริญญานิติศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาได้รับเลือกมาประจำกรมจเรทหารบก เมื่อไปอยู่กรมนั้นไม่ช้าไม่นาน

ชื่อเสียงก็ดังมากในความเป็นคนตรง เรื่องใดที่เขาต้องทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนหาความจริงเขาจะให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยไม่กลัวอิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น จึงเป็นที่ชอบใจเป็นธรรมและเป็นที่เกรงของผู้ผิดทั่วไป ครั้งหนึ่งเขาต้องเดินทางโดยรถไฟไปสอบสวนคดีเรื่องหนึ่ง เมื่อลงสถานีปลายทางแล้ว เขาขึ้นรถยนต์ไปเช่าห้องในโรงแรมพักทันที ไม่ยอมเข้าไปพักภายในเรือนรับรองหัวหน้าหน่วยที่เขาจะมาสอบจัดให้ เขากล่าวตอบหัวหน่วยนั้นไปว่า "ขอขอบคุณมากครับที่กรุณาเอื้อเฟื้อ แต่กรมจเรได้ให้ค่าเช่าโรงแรมแก่ผมเพื่อไม่ต้องไปรบกวนหน่วย และเพื่อมิให้เกิดการครหามาแล้ว ขอให้ผมพักโรงแรมเถอะครับ พรุ่งนี้ ๙ นาฬิกา ผมจะพบที่กองบังคับการ" ยงเป็นอย่างนี้แหละ

ก่อนที่ยงจะไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมนั้น มีข่าวลือกระเส็นกระสายมาเข้าหูผมก่อนว่า ยงจะได้ไป เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ย่อมรู้จักจิตใจชาวพัทลุงดี เมื่อไปอยู่แล้วคงจะสามารถเกลี้ยกล่อมให้ผู้ก่อการร้ายในเมืองพัทลุงให้กลับใจได้ดีกว่าผู้อื่น เพราะทางราชการไม่ต้องการปราบปรามด้วยอาวุธให้เสียเลือดเนื้อ แต่แล้วก็ผิดหวัง เพราะเมื่อมีคำสั่งออกมาจริงยงต้องไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม แต่ก็คิดว่า ทางราชการมีเหตุผลอื่น ๆ ที่ดีกว่า พวกเราจึงได้แต่ภาวนาว่า สักวันหนึ่งยงคงจะได้กลับไปช่วยเหลือพวกชาวพัทลุงด้วยกัน

เมื่อยงเดินทางไปรับหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมใหม่ ๆ พวกเพื่อนสนิทของยงได้คอยสดับรับฟังผลงานของเขาด้วยความเป็นห่วง ในตอนแรก ๆ เราได้ทราบว่าความโบ๊งเบ๊งในการปฏิบัติราชการของเขาได้ทำความบั่นบ่วนให้ข้าราชการชั้นรอง ๆ ลงมาเป็นอันมาก ถึงกับบางคนเกือบจะทนไม่ได้ แต่พวกเราที่เป็นทหารโดยเฉพาะพวกเพื่อนๆ ที่เคยเรียนเคยกินเคยนอนร่วมกันมาไม่แปลกใจเลย เพราะรู้จิตใจยงดีว่าเขาเป็นคนกล้าและจริงจังในหน้าหน้าที่การงาน ประกอบกับเป็นคนใจร้อน ในตอนแรก ๆ ของการเข้าจับงานนี้ ถ้าสั่งใครให้ทำอะไรแล้วต้องการเห็นผลสำเร็จและรวดเร็ว หากผู้ใดปฏิบัติเฉื่อยชา ไม่สนใจ หรือปล่อยปละละเลย เขาจะต้องต่อว่าอย่างรุนแรงทันที ได้ข่าวว่า มีผู้วิจารณ์ว่า วิธีการปกครองของทหารนี้แย่มาก พวกเราไม่ได้ตอบว่ากระไร คิดอยู่เพียงว่า วิธีการของใครก็ของใครไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ขอให้ทนรอไปสักหน่อยเถิด จะเห็นเองว่าวิธีการของยงเพื่อนเราดีหรือไม่ จริงดังคาด ไม่นานนักพอรู้จิตใจกันและปรับตัวเข้าหากันได้แล้ว ได้ทราบว่าพวกที่เคยบ่นว่ายงกลับเงียบ ผู้คนกลับชอบยงมากขึ้นทุกที เพราะปรากฏว่าสถานการณ์จังหวัดนครพนมที่เคยเลวร้ายกลับดีขึ้นเรื่อยๆ เพราะยงขยันทำงานไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ได้แสดงความกล้าให้เห็น วันเสาร์วันอาทิตย์เป็นวันที่ยงชอบออกไป

เปิดอาคารเรียนหลังใหม่ ไปตรวจสอบเพื่อแก้ไขปัญหาเดือดร้อนต่าง ๆ ที่มีผู้ร้องเรียนขึ้นไป โดยเหตุนี้เมื่อผมเคยไปธุระที่จังหวัดนครพนมในวันเสาร์อาทิตย์ ไม่พบยงอยู่ที่บ้านสักที ความจริงจังและเคร่งเครียดต่อการงานจนเกินกำลังดังกล่าวนี้นี่เอง ทำให้ชีวิตของยงต้องมาสะดุดจบสิ้นลงฉับพลันในขณะที่ตอบข้อซักถามของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ดังที่ทราบกันแล้ว **ยง—ผู้ไม่เคยยอมแพ้**หน้าที่การงานและข้าศึก แต่ต้องมาแพ้ความตาย

บัดนี้ พลโท ยง ณ นคร คนกล้า ซื่อตรง มีความจริงใจและเคร่งเครียดต่อหน้าที่การงาน ได้จากพวกเรารุ่นเดียวกันไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ คงทิ้งแต่คุณลักษณะดีเด่นบางประการไว้เป็นอนุสรณ์ ให้ข้าราชการอื่น ๆ ได้ถือเป็นแบบอย่างต่อไป พวกเราทุกคนมั่นใจว่าคุณความดีที่เขาได้กระทำไว้นั้น จะได้เกื้อหนุนให้วิญญาณของเขาไปสู่สุคติได้อย่างสบาย ๆ

พล.ต. ดำเนิร เลขะกุล

๔ มี.ค. ๑๖

ยง – มหาอำนาจ

นับถอยหลังจากวันนี้ไป ๓๘ ปีเต็ม คือเวลาแรกเริ่มที่ข้าพเจ้าได้รู้จักและคุ้นเคยกับ พลโท ยง ณ นคร เพื่อนรักที่ได้ถึงอนิจกรรมไปแล้ว สาเหตุที่รู้จักก็เพราะเราทั้งสองสอบคัดเลือกได้เข้าเรียนนายร้อยทหารบกปีเดียวกันเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ ในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ในรั้วเหลืองแดงนั้น ข้าพได้อยู่ร่วมหมวด ร่วมกองร้อยและโรงนอนกับ พล.ท. ยง ฯ จนสำเร็จการศึกษา ฉะนั้นจึงรักใคร่และรู้จักนิสัยใจคอของ พล.ท. ยง ฯ อย่างแน่นอนว่าเป็นเพื่อนที่น่าคบและน่าสรรเสริญเพียงใด การฝึกอบรมในโรงเรียนนายร้อยสมัยนั้น นอกจากจะคร่ำเคร่งกับเรื่องของทหารแล้ว ยังได้สอนให้พวกเราเป็นสุภาพบุรุษและเป็นเพื่อนฝูงกันทั้งในยามปกติและยามสงครามเพื่อให้กิจการของชาติและส่วนตัวทั้งหลายได้รับผลสำเร็จด้วยดี ด้วยความเป็นเพื่อนกันนี้จึงทำให้ไม่ใคร่จะเรียกชื่อจริงของกันและกันนัก แต่ของใครฟังแล้วก็ไม่รู้สึกแปลกหูเหมือนของ พล.ท. ยง ฯ ทั้งนี้เพราะเวลาจะพูดจะคุย จะอภิปรายไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่ พล.ท. ยง ฯ จะใช้ลีลาของการให้เสียงเหมือน ฮิตเลอร์จอมบงการของเยอรมัน ในตอนที่พวกเรากำลังเป็นนักเรียนนายร้อย คือ พูดเสียงดังเหมือนฟ้าร้อง ตาพองเหมือนไข่ห่าน เพื่อน ๆ เลยพากันเรียกว่า "**มหาอำนาจ**" จนกระทั่งถึงอนิจกรรม แต่คราวใดที่ "**มหาอำนาจ**" ไม่มาร่วมประชุมหรือสังสรรค์ด้วย พวกเราก็คิดถึงและบ่นหาเสมอ พร้อมกับมีความรู้สึกว่าขาดใครคนหนึ่งซึ่งให้เหตุผลที่ดี มีวิธีพูดที่เห็นจริงเห็นจัง สนุกสนาน เพราะ พล.ท. ยงฯ มีนิสสัยร่าเริง เปิดเผย รักยุติธรรม ไม่เข้าใครออกใคร

เมื่อออกรับราชการเป็นนายทหารใหม่ ๆ วิถีชีวิตของ พล ท. ยง ฯ และข้าพเจ้านาน ๆ จึงจะโคจรมาพบกัน เพราะคนหนึ่งเป็นทหารราบ อีกคนหนึ่งเป็นทหารปืนใหญ่ อยู่คนละทิศ แต่ครั้นเมื่อต่างคนต่างก็มีลูกโตเป็นหนุ่มสาวแล้ว ข้าพเจ้ากับ พล.ท. ยง ฯ จึงได้มานั่งทำงานอยู่ในกรมจเรทหารบกด้วยกันอีกหลายปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๐ เวลากลางวันตอนพักเที่ยง เรามักจะถอดเครื่องทรงออกไปกินข้าวด้วยกันทุกที นึกถึงเรื่องนี้คราวใดแล้ว ยังตื้นตันใจไม่หาย เพราะ พล.ท. ยง ฯ คงจะรำคาญ จึงเป็นผู้อาสาปรุง น้ำส้ม น้ำปลา ให้ข้าพเจ้าเมื่อสั่งอาหารประเภท ก๋วยเตี๋ยว บะหมี่ อยู่เสมอ มือก็ทำ ปากก็บ่นว่าข้าพเจ้าไม่มีลิ้นกินเหมือน

จรเข้ เจ๊กทำอะไรให้ก็กินได้หมด ตรงกันข้ามกับ พล ท. ยง ฯ ที่มักพิถีพิถันในเรื่องนี้เป็นพิเศษ เห็นจะเป็นเหตุนี้เองคู่ชีวิตของ พล.ท. ยง ฯ จึงเป็นแม่ครัวหัวป่าก์ที่หาตัวจับยาก

ตอนปฏิบัติงานอยู่ที่กรมจเรทหารบกนั้น น้อยครั้งเหลือเกินที่จะเห็น พล.ท. ยง ฯ มาถึงที่ทำงานหลังแปดโมงเช้า ขณะที่ไปตรวจราชการด้วยกันต่างจังหวัด จึงได้ทราบข่าวว่า พล.ท. ยง ฯ ตื่นสายไม่เป็น อดีตเจ้ากรมจเรทหารบกครั้งนั้น คือ พล.ต. พร้อม ทองพด ซึ่งใคร ๆ ก็คร้ามเพราะท่านผู้นี้เป็นผู้มีระเบียบวินัยเข้มแข็ง แต่ พล.ท. ยง ฯ ซึ่งขณะนั้นมียศพันเอก กลับเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้ทำการสืบสวนสอบสวนเรื่องต่าง ๆ ของกองทัพบกมากกว่าผู้อื่น จากผลงานนี้ ในที่สุด พล.ท. ยง ฯ ก็ได้เป็นหัวหน้ากองสืบสวนแล้วเป็นรองจเรทหารบก ก่อนที่จะไปรับราชการทางกระทรวงมหาดไทย

นักเรียนนายร้อยรุ่นเดียวกับข้าพเจ้า ที่สำเร็จออกรับราชการพร้อมกัน มีจำนวน ๖๒ คน ต่อมาทางราชการได้แต่งตั้งให้เป็นทั้ง ทหารบก, ทหารเรือ, ทหารอากาศ, ตำรวจ และพลเรือนสูงบ้างต่ำบ้างตามวาสนา แต่ประเภทหลังนี้มีเพียง ๒ คน เท่านั้นที่สูงเด่น คือ คนแรกเป็นเอกอัครราชทูตประเทศสวีเดน คนหลังเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ในคราวชุมนุมรุ่นประจำปี มีเพื่อนคนหนึ่งได้เคยเขียนไว้ในจดหมายเหตุแจกเพื่อน ๆ โดยกล่าวถึง พล.ท. ยง ฯ ว่า "เจ้าเมืองคนแรกของรุ่น แต่แพ้สังขาร ต้องมารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลรามาธิบดีในกรุงเทพ ฯ ในฐานะคนไข้ส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดูเหมือนจะค่อยยังชั่วแล้ว เพราะโดนหมอบังคับให้กินข้าวแทนของน้ำ ๆ วันละหลายจาน เลยหายวันหายคืน บ้านนี้คงจะได้ไปนั่งเมืองเพื่อรักษาไว้ให้ลูกหลาน"

พล.ท. ยง ฯ เป็นผู้ที่เต็มไปด้วยคุณธรรมในด้านสังคหวัตถุ คือ ช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเสียสละและเต็มใจ เพื่อนคนใดมีทุกข์ไปหามักจะไม่ผิดหวัง เช่น นายทหารคนหนึ่งซึ่งเป็นกองหนุนไปแล้ว ได้บากหน้าเข้าไปพบ แต่เผอิญตรงกับเวลาปลายเดือน ถึงจะไม่ได้ธนบัตร ก็ได้รับสายสร้อยคอทองคำเอาไปแก้จน ซึ่งสายสร้อยนั้น บัดนี้ยังไม่ได้รับคืน ภรรยาข้าพเจ้ามักจะยกย่อง พล.ท. ยง ฯ อยู่เสมอว่า เราจะหาเพื่อนที่มีน้ำใจอย่างนี้ได้ยากนัก เพราะพล.ท. ยงฯ เคยเอื้อเฟื้อ รับมอบฉันทะรับเงินเดือน เมื่อคราวข้าพเจ้าไปรับราชการพิเศษต่างจังหวัด นาน นับปี เวลามีเรื่องเกี่ยวกับปัญหากฎหมาย เช่น ซื้อขายที่ดินก็ช่วยร่างสัญญาให้อย่างเต็มที่เสมอมา ดังนั้นถึงแม้ว่าหมอจะห้ามไม่ให้เดินมากเนื่องจากหายป่วยจากโรคภายในใหม่ ๆ แต่ภรรยาของข้าพเจ้าก็แต่งชุดดำไปในพิธีสวดพระอภิธรรมที่วัดโสมนัสวิหาร คราวตั้งศพด้วยความมีคารวะและอาลัย

สัพเพ สังขารา อนิจจา สัพเพธัมมา อนัตตา ถึงแม้ พล.ท. ยง ฯ จะเป็นที่รักของเพื่อนฝูง บุตรภรรยา และญาติพี่น้องสักเพียงไหน แต่สังขารธรรมไม่เที่ยง ไม่อยู่ในบังคับของผู้ใด พล.ท. ยง ฯ จึงต้องจากไปก่อน

ยง — มหาอำนาจ เพื่อนรัก เราระลึกถึงเพื่อนเสมอ ไม่ว่าในยามที่มีชีวิตอยู่หรือจากไปแล้ว ถ้าสรวงสวรรค์มีจริง ขอให้วิญญาณอันบริสุทธิ์ของเพื่อนจงสิงสถิตย์ ณ ที่นั้น โดยบรมสุขชั่วนิรันดร.

พ.อ. ประเสริฐ พันธุนิล
กองประวัติศาสตร์ ฯ กรมการศึกษาวิจัย
กองบัญชาการทหารสูงสุด

คำไว้อาลัย
แด่
พลโท ยง ณ นคร

เมื่อระลึกถึงชีวิตของนักเรียนนายร้อยครั้งปี ๒๔๗๘ ข้าพเจ้าและ พลโท ยง ณ นคร สมัยเมื่อเป็นนักเรียนนายร้อย ยง ณ นคร เรารักกันมาก เราอยู่กองร้อยเดียวกัน แม้จะอยู่ต่างหมวดกัน แต่เราได้มีชีวิตอยู่ในห้องเดียวกัน นอนเตียงใกล้กัน นั่งรับประทานอาหารในโรงเลี้ยงเดียวกัน หรือจะเรียกว่าเรากินข้าวกะทะเดียวกันมาตลอด ๓ ปี ก็ว่าได้ ในระยะหลังเรายังได้พบปะสังสรรค์กันตามระยะเวลา ช่วยเหลือกันยามทุกข์ยาก ข้าพเจ้าจึงรักยงเหมือนพี่น้องคนหนึ่ง ยงเป็นคนจริง รักเกียรติวงศ์สกุลเหนือสิ่งใด ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นจริงเป็นจังไปหมด พูดตรงจุด เสียงดังฟังชัด ลั่นวาจาออกมาอย่างไร น้ำใจเป็นอย่างนั้น ไม่ต้องเสียเวลาใช้มันสมองแปลความหมาย เป็นการง่ายแก่ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนฝูงที่จะคบหาสมาคมด้วยเป็นอย่างยิ่ง การที่ทางราชการได้เลือก ยง ณ นคร ไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนที่อยู่ในสถานการณ์รุนแรงจากการคุกคามของภัยคอมมิวนิสต์ จึงเป็นการเลือกคนที่ถูกต้องกับสถานที่และสถานการณ์อย่างแท้จริง

ยง ณ นคร เป็นพ่อบ้านที่ดีของครอบครัว รักลูก รักเมีย เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนฝูงร่วมรุ่น เคยช่วยเหลือเพื่อนที่ตกทุกข์ได้ยากมาแล้วหลายคน เป็นที่รักใคร่ไว้เนื้อเชื่อใจของผู้บังคับบัญชาโดยทั่วไป ถ้ายงยังมีชีวิตอยู่ คงจะเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองและเพื่อนฝูงอีกมากหลาย

เมื่อคำนึงถึงชีวิตของ ยง ณ นคร ผู้ล่วงลับไปแล้ว ขณะที่มีชีวิตอยู่ก็อยู่ด้วยความดี เป็นที่รักของลูก เมีย ผู้บังคับบัญชา เพื่อนฝูง เมื่อจากไปจึงไปแต่ตัว ยังทิ้งความดีไว้เบื้องหลัง ก่อให้เกิดความอาลัยรักจากบุคคลทั่วไป ฉะนั้นขอให้คุณงามความดีของ ยง ที่ทำไว้ในอดีตบนภพนี้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของ ยง เพื่อนรัก ประสบแต่ความสุข ความสงบในสัมปรายภพทุกประการเทอญ.

พันเอก แสวง เทศนธรรม

ถ้ายงยังไม่จากไป

เมื่อ ๒๔ ก.พ. ๒๕๑๖ ถึงแม้จะเป็นปลายเดือนกุมภาพันธ์ แต่อากาศปีนี้ก็เริ่มอบอ้าวแล้วบนศาลา ๘ แห่งวัดโสมนัสวิหารชั้นบน แออัดไปด้วยมวลหมู่ ครอบครัว ญาติและมิตรที่รักของ ยง ซึ่งพร้อมใจกันมาร่วมทำบุญครบ ๑๐๐ วัน ให้กับ ยง ในวันนั้น จิตใจของพวกเรา "ศิษย์ จปร. ๘๑" สลดหดหู่ เพราะงานบุญอย่างนี้ถ้ายงยังอยู่ก็จะมาร่วมกันอย่างพร้อมหน้าไม่เคยขาด แต่คราวนี้เงียบเหงามาก ยงได้เป็นสุขสงบอยู่ในโกฏทองพระราชทานไป แล้วท่ามกลางกลิ่นธูป ควันเทียนและเครื่องสูงทั้งปวง หลังจากฟังพระสวดแล้ว คุณชื่นจิตต์ ศรีภริยาของ ยง ได้ถวายพระและทอดผ้าบังสกุล ตอนนี้บรรยากาศได้เกิดจากความเงียบชั่วขณะ จิตใจของผมได้หวนตระบัดกลับไประลึกถึงภาพและความหลังในอดีตของเรา

ยงกับผมเป็นนักเรียนายร้อยทหารบกรุ่นเดียวกันเข้าศึกษาเมื่อต้น พ.ศ. ๒๔๗๘ จบเมื่อ ๒ พ.ค. ๒๔๘๑ ๓ ปี ในรั้วแดงกำแพงเหลือง ทำให้เรารักกันมากและยิ่งผม ๒ คน มีความพิศดารกว่าใครเขาหน่อยหนึ่งตรงที่เป็นฝาแฝดของรุ่น (หรือของ จปร.?) ยงจึงมักจะชมหรือด่า (แล้วแต่สถานการณ์) เราทั้ง ๒ คนพร้อม ๆ กันไปบางคราวก็โดนผิดตัว แต่ก็ถูกโมเมเหมาว่าใช้ได้ทั้ง ๒ คน แต่เราก็ไม่โกรธกันกลับจะขำขันไปเสียอีก เพราะเสียงของยงดังฟังชัดมาก สำเนียงพูดทำนองพี่น้องปักษ์ใต้ของยงนั้นเพื่อน ๆ มักจะจับเอาไปล้อกันเสมอ คนที่ล้อเลียนได้เก่งดูเหมือนจะเป็นเชื้อ (ร.ต.อ. เชื้อ สุวรรณศร) ตลอดชีวิตของยงที่เราคบหาและคลุกคลีตีโมงกันมานานปี ผมขอสดุดีได้เต็มปากว่ายงเป็นคนรักความยุติธรรมและรักเพื่อนอย่างยิ่งยามใดที่มีเรื่องกระทบกระเทือนใจจะเกิดโมโห โทโส หน้าตาแดงและเหี้ยมหาญเป็นที่สุด ความเกรงอกเกรงใจหรือละเว้นปฏิบัติในทางที่ไม่ถูกไม่ควรมิใช่นิสัยของยงเลย

ยงกับผมได้ร่วมงานกันมาโดยใกล้ชิดอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคราวยงเข้ามาเป็น นทน. วทบ. ชุดที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๑๑ แต่คราวนี้เราอยู่ต่างฐานะกันผมเป็นอาจารย์ยงเป็นลูกศิษย์ ในชุดนี้มีเพื่อนร่วมรุ่น จปร. ๘๑ มาเข้าศึกษา ๕ นาย คือ ยง ณ นคร โอภาส นิลวัชระ, ยุทธศิษย์ สุคนธทรัพย์, แสวง เทศนธรรม และ ชาย อินทรประสิทธิ์ ยง รู้จักหน้าที่ดี ต่อหน้าศิษย์อื่นเรียกผมอาจารย์และผม—ครับทุกคำ แต่พออยู่ลำพังรุ่นเดียวกันก็มักชอบใช้ภาษาสมัยพ่อขุนราม

คำแหงพูดกับผมทุกคำไปเหมือนกัน ผลการศึกษาที่ วทบ. ยงได้ทำไว้น่าชมเชยมาก ยิ่งในการถกแถลง ยงมักจะมีแนวความคิดแปลกกว่าผู้อื่น แต่ละเรื่องรู้สึกจะทำตามยาก แต่ถ้าทำได้ก็เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติมาก

หากจะคุยอวดกันว่า ผมเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้ยงเปลี่ยนวิถีชีวิตต้องละจากเครื่องแบบทหารบกไปแต่งพลเรือนกันละก็ผมคงจะเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนเรื่องนี้ เพราะวันนั้น เมื่อ ๒๕ พ.ย. ๒๕๑๓ เป็นวันทำพิธีเปิดกองบัญชาการสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง และอาคารประภาสโยธิน ซึ่งเป็นที่ตั้ง รร.สธ.ทบ. ปัจจุบันนี้ พล.ท. ฉลาด หิรัญศิริ ผบ.สบส. ได้เชิญ ผบ.ทบ. มาเป็นประธานในพิธี และมีนายทหารชั้นผู้ใหญ่ทั้ง ๓ กองทัพมาร่วมด้วย ยงเป็นผู้แทนมาจากกรมจเรทหารบกหลังพิธีแล้ว ผบ. ทบ. ได้วิสาสะกับนายทหารที่ไปต้อนรับ ตอนหนึ่งที่ท่านผ่านมาถึงตรงที่ยงและผมยืนอยู่และผมก็ยืนใกล้ ๆ ท่านถามยงว่า "จะเอาหรือไม่เรื่องจะให้ไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้ง ๆ" ท่านได้ถามผมเลยแต่ผมก็อดขนลุกซู่ดีใจแทนเพื่อนไม่ได้ ผมกระซิบให้ยงตอบเอาขอรับทันทีทีเดียว เรื่องหายไปนานจนกระทั่งผมเดินทางไปศึกษาที่สหรัฐแล้ว พ.อ. ประเสริฐ จึงส่งข่าวไปว่า ยง เพื่อนรักได้ย้ายจากรองจเรทหารบกไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมแล้ว ก่อนไปมีเลี้ยงส่งกันหลายครั้ง และเขาก็อิ่มแทนผมด้วยแล้ว ผมก็ได้แต่ปลื้มใจอยู่ทางโน้น ก็ทำไมจะไม่ปลื้มใจล่ะครับ ในเมื่อเพื่อนของเราบุญมาวาสนาส่งได้เป็นถึงเจ้าเมืองอย่างไม่นึกไม่ฝันมาก่อน

ผมกลับมาเมืองไทยแล้วก็ไม่ได้พบกับยงเลย เพราะกรุงเทพ ฯ กับนครพนมห่างกันมาก มาพบกันอีกครั้งก็ตอนยงถูกส่งมานอนป่วยอยู่ห้องพิเศษโรงพยาบาลรามาฯ ผมได้มีโอกาสเอากระเช้าของขวัญรุ่นไปมอบและปลอบใจให้หายป่วยเร็ว ๆ และดีใจยิ่งที่ไม่นานนักยงก็กลับไปรับราชการต่อที่ชายแดนได้อีก

จู่ๆ ก็เหมือนฟ้าฟาด ผมได้รับข่าวว่ายงจากพวกเราไปเสียแล้วอย่างไม่มีวันกลับ ใจผมฝ่อและทดท้อมาก เพราะปีกลายนี้เพื่อนรักคนดี ๆ ของเรา คือ พล.ต. เฉลิม ทรัพย์ยิ่ง อดีต ผบ. มทบ. ๓ ก็จากพวกเราไปก่อนยงไม่นาน ไม่มีอะไรที่เราจะช่วยเหลือเพื่อนยากได้อีกแล้ว เพราะมันเป็นเรื่องของพรหมลิขิต เสียดายอยู่ว่า "ถ้ายงยังอยู่ไม่ด่วนจากไป" ในขณะที่ชีวิตกำลังประสบความก้าวหน้าและยังสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้ เพื่อนรุ่นเราก็คงจะได้ พากภูมใจในผลงานของยงไปอีกนาน

ในวันพระราชทานเพลิงศพ ๑๔ มี.ค. ๑๖ ผมไม่อยู่เพราะต้องพา นทน.วทบ. ชุดที่ ๑๗ ไปฝึกและศึกษาภูมิประเทศที่ภาคใต้มาเลเซียและสิงคโปร์ ยังจำได้ดีว่า ชุดของ ยง ก็เคยไปถึงสิงคโปร์เหมือนชุดนี้ ยังจำเสียงไอโขลก ๆ ของยงกับแสวง ได้ดี เพราะตอนนั้นไปรับเอาเชื้อโรคหวัดเข้าอย่างแรงทั้งคันรถ แต่ยงก็มีใจเข้มแข็งไม่เคยขอทุเลาเลย คงปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จโดยตลอด จึงสมควรแล้วที่ยงได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้า ฯ ให้เลื่อนยศเป็นพลโท เพราะตลอดชีวิตรับราชการได้บำเพ็ญแต่คุณงามความดีมาเป็นที่น่าสรรเสริญยิ่งนัก ขอให้เพื่อนรักจงไปสู่สุคติเถิด

พ.อ. ประสิทธิ์ พันธุนิล

ผช.อจ. อำนวยการส่วนวิชาทหาร วทบ. สบส.

ไว้อาลัย พล.ท. ยง ณ นคร

จาก "4321"

ได้รับข่าวกะทันหันว่า พล.ต. **ยง ณ นคร ถึงแก่กรรม** ผมใจหาย นึกไปถึงว่าเพื่อนรักผู้นี้จะถึงแก่กรรมด้วยการถูกฆาตกรรม เพราะเพื่อนเคยเล่าเรื่องต่าง ๆ ในคราวไปเป็นผู้ว่าราชการ ฯ ให้ฟัง ในขณะที่ยังไม่ทราบรายละเอียด ทำให้ผมนึกคิดถึงเพื่อนว่า เพื่อนมีอายุมากขึ้นแต่จริงจังต่อชีวิตหน้าที่การงานและอื่น ๆ เหมือนเมื่อเรายังเป็นนักเรียนนายร้อยเป็นนายทหารหนุ่ม ๆ ไม่มีการอ่อนโยนผ่อนผันไปตามเหตุการณ์หรืออย่างไร จึงต้องมาตายเสียเช่นนี้ เมื่อสมัยเป็นนักเรียนนายร้อยรุ่นเดียวกัน ยงเป็นคนจริงจังหน้าตาขึงขัง พูดดังฟังชัด จนเพื่อนยกย่องให้เป็น **มหาอำนาจ** เคยเจอกันเข้าครั้งหนึ่ง พอหอมปากหอมคอ แต่ไม่เคยโกรธกัน เพราะได้เข้าใจกัน ต่อมาเราจึงรักกันมากขึ้น ยามพบปะในที่ทุกถิ่นทุกสถาน เราปรารภไต่ถามทุกข์สุขในครอบครัวระหว่างกันเสมอ ครั้นทราบข่าวรายละเอียดการถึงแก่กรรมว่าได้จากไปในขณะทำหน้าที่ราชการอยู่ต่อหน้าข้าราชการด้วยกัน ไม่ได้เป็นไปอย่างที่คิด แต่ก็ยังอดนึกถึงที่เพื่อนจริงจังมากเกินไปไม่ได้ ไม่ผ่อนตนให้เป็นไปตามสภาพที่เจ็บป่วยมีโรคประจำตัว จึงต้องจากไปเช่นนี้

การกระทำของเพื่อน เป็นการกระทำความดีจนตัวต้องตายในหน้าที่ นับว่าเพื่อนได้เสียสละสมเป็นชายชาติทหาร ขอวิญญาณของเพื่อนได้รับรู้ด้วยว่าเราเสียดายเพื่อนมาก เพื่อนยังจะทำอะไรๆ ในหน้าที่ผู้ว่าราชการฯ ให้เป็นผลดีต่อชาติบ้านเมืองได้อีกมาก ขอคุณงามความดีที่ได้สร้างสมไว้เอง และที่ญาติมิตรเพื่อนฝูงได้ทำบุญอุทิศให้ จงเกิดเป็นกุศลผลบุญส่งเสริมให้วิญญาณของเพื่อนรัก ได้ประสบสุขตามสมควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพตลอดชั่วนิรันดร.

พ.อ. อุทัย สุขทิศ

โกศศพ พลตรี ยง ณ นคร

นำศพพลตรี ยง ขึ้นเครื่องบินนำเข้ากรุงเทพ ฯ

พลตรี ยง ณ นคร และภรรยา เยี่ยมพวก อ.ส. ที่บาดเจ็บ เนื่องจากปะทะกับผู้ก่อการร้ายคอม-มูนิสต์ ที่โรงพยาบาลมุกดาหาร

นำของไปแจกราษฎรยากจนตามอำเภอต่าง ๆ

ไว้อาลัย พล.ต. ยง ณ นคร

ผมได้ทราบข่าวการถึงแก่กรรมของ พล.ต. ยง ณ นคร เพื่อนรักทาง ทีวี เมื่อคืนวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ผมตกใจมาก และรู้สึกอาลัยถึงเพื่อนเป็นอย่างมาก เพราะว่าเราเคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตั้งแต่ครั้งเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก ยิ่งกว่านั้นเมื่อสำเร็จการศึกษา ออกรับราชการเป็นทหารสัญญาบัตรแล้ว เรายังได้พบปะกันอยู่เสมอ อีกทั้งครอบครัวของเราทั้งสองก็คุ้นเคยสนิทสนมกันด้วย โดยที่เพื่อนได้ถึงแก่กรรมปัจจุบันทันด่วน ที่จังหวัดนครพนม ในวันรุ่งขึ้นผมและภรรยาจึงได้รีบโทรเลขแสดงความเสียใจไปถึง คุณชื่นจิตร ณ นคร ที่จังหวัดนครพนม และก็รอคอยอยู่ว่าเมื่อไรจะนำศพเพื่อนลงมาบำเพ็ญกุศลที่กรุงเทพ ฯ ต่อมาก็ได้ทราบข่าวจาก พล. ต.ต. วิชิต รักษนาเวศ ว่าศพของ พล.ต. ยง ณ นคร จะมาถึงสนามบินดอนเมือง โดยเครื่องบินของกองบินกรมตำรวจ ในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ เวลา ๑๕.๐๐ น. ผมและเพื่อน ๆ หลายคน อาทิเช่น พลต.ต. วิชิต รักษนาเวศ พล.ต. ดำเนิน เลขะกุล พ.อ. แสวง เทศน์ธรรม พ.อ. ยุทธศิษย์ สุคนธทรัพย์ ฯลฯ พร้อมด้วยครอบครัวจึงได้พากันไปรับศพ พล.ต. ยง ฯ ตามวันเวลาดังกล่าว แล้วเราก็ตามขบวนศพไปยังวัดโสมนัสวิหารและได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลตลอดมาจนกระทั่งปิดศพ

พล.ต. ยง ณ นคร เป็นเพื่อนร่วมรุ่นที่ผมรักมากคนหนึ่ง ครั้งสุดท้ายเราได้รับราชการร่วมกันที่กรมจเรทหารบก เราได้ร่วมกันปฏิบัติราชการมาด้วยดี อยู่มาวันหนึ่ง พล.ต. ยง ฯ ได้มาปรึกษากับผมว่า จะโอนไปรับราชการทางกระทรวงมหาดไทย โดยผู้ใหญ่จะให้ไปรับราชการในหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะดีไหม ผมก็ตอบว่า ดี และบอกกับเพื่อนว่า เมื่อผู้ใหญ่ไว้วางใจ มอบงานสำคัญให้ทำ ก็ควรจะรับ พล ต. ยง ฯ ได้พูดกับผมว่า การไปทำงานในหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการไปทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติแล้ว ตนเองก็จะได้มีโอกาสได้ทำชื่อเสียงไว้ให้แก่วงศ์ตระกูลอีกด้วย หลังจากนั้นไม่นาน พล.ต. ยง ฯ ก็ได้โอนไปรับราชการทางกระทรวงมหาดไทย และได้รับคำสั่งให้ไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมในเวลาต่อมา ถึงแม้ว่า พล.ต. ยงฯ จะย้ายไปรับราชการต่างจังหวัดแล้วก็ตาม เราก็ยังมีโอกาสได้ติดต่อพบปะกันอยู่เสมอ

การถึงแก่กรรมของ พล.ต. ยง ณ นคร ในครั้งนี้เป็นการจากไปอย่างปุบปับรวดเร็วเหลือเกิน พวกเราไม่เคยคิดกันมาก่อนเลยว่าจะรวดเร็วเช่นนี้ ผมและภรรยาจึงรู้สึกเศร้าสลดและเสียใจอย่างสุดซึ้ง และมีความอาลัยถึง พล.ต. ยง ฯ เป็นอย่างมาก การถึงแก่กรรมของ พล.ต. ยง ฯ เป็นการถึงแก่กรรมในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ จึงนับได้ว่าเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริงแม้กระทั่งชีวิตของตนเอง ทั้ง ๆ ที่เพื่อนฝูง ผู้ใหญ่ผู้บังคับบัญชา ก็เคยเตือนกันอยู่เสมอว่า ให้พัก ๆ เสียบ้าง อย่าทำงานหักโหมมากเกินไป เพราะทุกคนที่เตือนก็ได้ทราบอยู่แล้วว่า พล.ต. ยง ฯ ผอมไปกว่าเดิมมาก

สุดท้ายนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงได้ช่วยดลบันดาลให้วิญญาณของ พล.ต ยง ณ นคร ไปสู่สุขคติในสัมปรายภพ สมดังเจตน์จำนงค์ของครอบครัวและญาติมิตรที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลให้เทอญ.

พ.อ. วีระ ศิริอัฐ

คำไว้อาลัย

นับตั้งแต่แต่งงานร่วมสุขร่วมทุกข์กับคุณยงมาไม่มีครั้งใดที่ดิฉันจะมีความทุกข์ และเศร้าโศกเสียใจในการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณยงเท่าครั้งนี้ ตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันมาก็มีกระทบกระทั่งกันบ้างเหมือนลิ้นกับฟัน แต่เราก็อยู่ด้วยกันมาตราบเท่าทุกวันนี้ ก็เพราะคุณยงเป็นคนโมโหร้ายแต่หายเร็วเราจึงโกรธกันไม่เคยข้ามวัน เพราะเมื่อเธอหายโมโหแล้วจะต้องเป็นฝ่ายมาง้อดิฉันก่อนทุกครั้ง คุณยงเป็นคนรักลูกรักเมีย รักญาติพี่น้อง รักเพื่อน และรักลูกน้องมาก ตั้งแต่เป็นนายทหารตลอดมาจนโอนมาอยู่พลเรือนใครมีทุกข์มีร้อนอย่างไรมาขอความช่วยเหลือแล้วคุณยงจะต้องช่วยเหลือจนสุดความสามารถเท่าที่จะช่วยเขาเหล่านั้นได้ และไม่เคยพยาบาทใคร โดยเฉพาะความกตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ด้วยแล้ว คุณยงเทอดทูนไว้เหนือสิ่งใด ตลอดบรรพบุรุษท่านผู้ มีพระคุณท่านที่เคารพรักทั้งหลายด้วยแล้ว คุณยงไม่เคยลืมพระคุณ และท่านผู้มีพระคุณล้นเหลือที่ดิฉันจะลืมกล่าวเสียมิได้ ท่านผู้นั้นก็คือท่านพลเอกเจ้าพระยาบดินทร์เดชานุชิต (แย้ม ณ นคร) ซึ่งมีศักดิ์เป็นคุณลุง ท่านได้มี น้ำใจไมตรีกรุณาอุปการะเลี้ยงดูส่งเสียคุณยงให้ ได้เล่าเรียนหนังสือมาตั้งแต่เด็กจนสอบเข้า ร.ร. นายร้อยสำเร็จออกเป็นนายทหารก็เพราะด้วยความเมตตากรุณาของท่านผู้นี้ ซึ่งดิฉันจะไม่ลืมพระคุณของท่านจนชั่วชีวิตนี้

ดิฉันแต่งงานกับคุณยงเมื่อคุณยงได้ยศเป็นร้อยตรีใหม่ๆ และก็มีลูกด้วยกันในปีนั้น พอลูกเกิดได้ ๓ เดือน เกิดสงครามอินโดจีน คุณยงไปรบอินโดจีนด้านมณฑลบูรพาเสียมราชพระตะบอง กองพัน ๓ พญาไทได้รบชนะและเก่งกล้ามากจนได้สมญานามว่า (กองพันทหารเสือ) และดิฉันอยู่บ้านทางนี้ก็นั่งแต่เลี้ยงลูกเปิดวิทยุฟังข่าวแต่การรบไม่ได้ ไปเที่ยวไหน คอยฟังข่าวว่าจะมี ใครเขาลาพักกลับมาเยี่ยมบ้านบ้าง ก็จะต้องทำขนมกับข้าวของแห้งฝากไปเป็น ปี๊บ ๆ เป็นลัง ๆ เงินเดือนที่ ได้รับอยู่ทางนี้ดิฉันทำของรับทานฝากเขาไปให้คุณยงหมด หลังจากที่สงครามอินโดจีนสิ้นสุดลงก็คงอยู่ที่กองพัน ๓ เรื่อยมาจนดิฉันมีลูกได้สามคนจึงเกิดสงครามมหาเอเซียบูรพา กองพันจึงต้องอพยพไปอยู่ลาดพร้าว และมีครรภ์ลูกคนที่ ๔ ระหว่างท้องลูกคนที่ ๔ จนกระทั่งใกล้คลอดดิฉันต้องอุ้มลูกคนที่ ๓ ลงหลุมหลบภัยทางอากาศอยู่เรื่อย ๆ ลูกคนที่ ๑ ทหารอุ้ม คนที่ ๒ เด็กรับ

ใช้ผู้หญิงอุ้มลงหลุม เพราะญี่ปุ่นนำเครื่องบินมาทิ้งระเบิดอยู่เรื่อย ๆ จนไม่ค่อยได้เป็นอันกินอันนอน นั่งคอยแต่ฟังหวอกันจนสงครามยุติเลิกพรางไฟได้ ๒ วันดิฉันจึงคลอดลูกชายคนที่ ๔ เมื่อสงครามเลิกแล้วไม่นาน คุณยงก็ย้ายไปอยู่กรมจเร หลังจากนั้นก็ย้ายไปอยู่กรมราชองครักษ์ ๓ ปี จากกรมราชองครักษ์ก็ย้ายมาอยู่กรมจเรอีก และสอบไปนอกได้ไปดูงานด้านจเรประมาณ ๖ เดือน กลับมาอยู่กรมจเรเรื่อยมาจนได้เลื่อนเป็นรองจเร ระหว่างอยู่กรมจเรคุณยงได้สมัครสอบธรรมศาสตร์จนได้ปริญญาตรีที่ธรรมศาสตร์และท่านรัฐมนตรีประภาสท่านได้มีเมตตา กรุณาทาบทาม ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ไปเป็น ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๑๓ ไปอยู่นครพนมได้ ๓ เดือน น้ำหนักตัวลดไป ๒ กิโล และน้ำหนักตัวลดลงไปเรื่อย ๆ ตอนอยู่กรมจเรน้ำหนักเคย ๖๒ กิโล หลังจากไปเป็นผู้ว่าใหม่ๆ ลดไป๒ กิโล มาระยะหลังลดเหลือ ๕๗—๕๘ กิโล แล้วมาป่วยเป็นโรคหัวใจ เธอก็ไม่ทราบว่าเป็น จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่และสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้เสด็จไปทรงเยี่ยมราษฎร และแจกของผู้ยากจนที่อำเภอศรีสงคราม โดยเสด็จต่อเฮลิคอปเตอร์ที่ จ.ว. นครพนม และพวกเราก็ได้ไปรับเสด็จกันทุกคน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทอดพระเนตรสังเกตุว่าคุณยงผอมไป ท่านได้ทรงทักว่า "ยงผอมไปมาก" และทรงรับสั่งว่า "ไม่สบายเป็นอะไรหรือเปล่า" คุณยงก็ได้กราบถวายบังคมทูลพระองค์ท่านว่า "เกล้ากระหม่อมสบายดีพะย่ะค่ะ" หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับไปไม่นาน ท่านก็ได้ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าพระราชทานรถหุ้มเกราะรถพยาบาลไปให้จังหวัดนครพนม ๒ คัน โดยมอบให้หม่อมราชวงศ์กัลยาณกิต กิตติยากร พร้อมด้วยคณะแพทย์ของท่านเป็นผู้นำไปมอบ และหม่อมราชวงศ์กัลยาณกิต และนายแพทย์คณะท่านได้สังเกตว่า คุณยงผอมผิดตาไปและขณะพูดก็จะมีอาการเหนื่อยถอนหายใจบางโอกาส ท่านก็ได้แนะนำว่าคุณยงควรจะไปเช็คร่างกายเสียบ้าง คุณยงก็รีบบอกท่านว่าผมไม่ได้เป็นอะไรครับ เพราะความเป็นคนใจแข็งของเธอ ผมอยู่ทหารผมตรวจโรคประจำทุกปี จนคณะนายแพทย์ซึ่งมีหม่อมราชวงศ์กัลยาณกิตกลับไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าให้วิทยุด่วนให้คุณยงมาตรวจเช็คร่างกายเป็นการด่วน ที่โรงพยาบาลรามาธิบดี โดยนายแพทย์สมชาติ คุณยงเมื่อได้รับวิทยุด่วนจากพระองค์ท่านก็รีบจัดกระเป๋าเดินทางชวนดิฉันเข้า ก.ท. รุ่งขึ้นทันที วันไปตรวจโรงพยาบาลคุณยงก็จะไปคนเดียว โดยมีโปรแกรมล้วนแต่ราชการทั้งนั้นคือ (๑) ไปเช็คร่างกายที่ ร.พ. รามา (๒) ไป ก.อ.ป.ค. (๓) ไปมหาดไทย เล็กไม่ต้องไปด้วยหรอก เพราะไปหลายแห่งจะไปรออยู่อย่างไร ดิฉันก็ขอโดยสารไปแค่โรงพยาบาลด้วย จากนั้นก็ส่งดิฉันบ้านเพื่อน เพราะดิฉันไม่มีคนรถ

จากนั้นดิฉันจะกลับของดิฉันเอง เธอจึงยอมให้ดิฉันไปด้วย เมื่อไปถึงโรงพยาบาล หลังจากนายแพทย์สมชาติได้ตรวจร่างกายแล้วก็ให้คุณยงเป็นคนไข้ในวันนั้น และดิฉันก็เลยเป็นเจ้าของไข้ในวันนั้นเหมือนกันโดยไม่คิดฝัน เพราะนายแพทย์สมชาติตรวจเช็คร่างกายคุณยงแล้วก็ได้ทราบว่าเป็นโรคหัวใจและเป็นถึง ๔ โรคคือ เป็นแผลที่หัวใจ หัวใจโต เส้นทางเดินหัวใจตีบและมีไขมัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าให้เป็นคนไข้หลวง โดยให้อยู่ห้องพิเศษ ค่าห้อง ค่ารักษาพยาบาล ทรงพระเมตตาพระราชทานออกค่าใช้จ่ายให้หมดทั้งสิ้นรวมเวลาที่คุณยงป่วยอยู่ ร.พ. รามา ฯ ประมาณ ๑๕ วัน ระหว่างที่คุณยงนอนป่วยเป็นคนไข้อยู่นั้น สมเด็จพระบรมราชินีนาถได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าพระราชทานแจกันดอกไม้สดให้ราชเลขา ฯ และคุณหญิงบุษบานำไปเยี่ยม ทรงมีความห่วงใยในการเจ็บป่วยของคุณยงเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งทำให้ดิฉันตื้นตันใจและระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าล้นกระหม่อมทั้งสองพระองค์เป็นล้นพ้น จนไม่สามารถที่จะกล่าวออกมาเป็นถ้อยคำอย่างไรจึงจะสมกับที่ใจนึกได้ นับว่าว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ท่านได้ทรงต่อชีวิตคุณยงให้ได้ยืนยาวมาอีกหลายเดือน ระหว่างป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลคุณหญิงบุษบาก็ได้กรุณาไปเยี่ยมถึงสองครั้ง และหม่อมราชวงศ์กัลยาณกิต ท่านก็ได้เมตตาเยี่ยมดูอาการป่วยคุณยงทุกวันตลอดเวลาที่ได้อยู่โรงพยาบาลนั้น ซึ่งดิฉันรู้สึกปลาบปลื้มตื้นตันใจในความกรุณาปราณีของท่านสุดจะพรรณา

หลังจากได้รับการรักษาเยียวยาจนอาการดีขึ้นเกือบเป็นปรกติแล้ว นายแพทย์สมชาติจึงอนุญาติให้กลับบ้านได้ แต่ต้องไปเช็คร่างกายเดือนละครั้ง คุณยงก็มาตามนายแพย์สั่งทุกครั้งระยะหลัง ๆ อาการดีขึ้น อาหารรับประทานได้ น้ำหนักก็เพิ่มขึ้นหลังจากลดเป็น ๕๕ กิโลแล้วเพิ่มเป็น ๕๗—๕๘ กิโล มาครั้งหลังเธอบอกดิฉันว่าพ่อจวนหายแล้ว หมอบอกว่าค่อยยังชั่วขึ้นมากแล้วต่อไปนี้มาเช็คร่างกายเดือนครึ่งหรือ ๒ เดือนต่อครั้งก็ได้ ดิฉันก็นอนใจ เพราะทุกครั้งที่คุณยงเข้ามาเช็คร่างกาย ส่วนมากจะต้องมาราชการที่ ก.อ.ป.ค. ด้วยทุกครั้ง และไม่ให้ดิฉันมาด้วยทุกครั้ง นอกจากบางครั้งให้มาด้วย เพราะใจเธอเป็นห่วงราชการมาก อยู่กรุงเทพ ฯ ๓ วันบ้าง ๔ วันบ้างก็รีบกลับนครพนม เพราะเป็นห่วงงานทางโน้น จนกระทั่งมาเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๕ คุณยงก็บอกดิฉันว่าเล็กเตรียมตัวไป ก.ท. วันที่ ๑๘ นี้นะ เพราะหมอนัดให้ไปเช็คร่างกายเที่ยวนี้อยู่หลายวันหน่อยเพราะพ่อจะอยู่ถึงวันเกิดท่านรัฐมนตรี ประภาสด้วยรุ่งขึ้นจึงค่อยกลับนครพนม ดิฉันก็เตรียมจัดข้าวของว่าเที่ยวนี้เอารถไปก็แล้วกัน เพราะได้

เอาของมาได้มากหน่อย ครั้นจะถึงวันมาเธอก็บอกดิฉันว่า เล็กต้องเลื่อนวันไป ก.ท. เป็นวันที่ ๒๒ พ.ย. แล้ว เพราะเจ้านายจะมา คือท่านเสธ สุรจิต ฯ ต้องอยู่รับท่านหน่อยท่านจะมาวันที่ ๒๐ และวันที่ ๒๑ คณะ ว.ป.อ. ก็จะมา ๘๑ ท่าน พ่อต้องอยู่รับและ Brief ให้เขาฟังและเมื่อถึงวันที่ ๒๐ ท่านเสธสุรจิต ฯ ไปคุณยงก็ไปรับ และได้นั่งเฮลิคอปเตอร์ ไปภูพาน กลับจากภูพานตอนค่ำไปงานเปิด น.ป.ข. ซึ่งสร้างใหม่ ห่างจากตัวเมืองไปประมาณ กิ โลกว่าและตลอดเวลาคุณยงก็นั่งคุยอยู่กับท่านแม่ทัพภาค ๒ ไม่ได้ มีอาการป่วยไข้อะไร รุ่งขึ้นวันที่ ๒๑ ตอนเช้าคณะพ่อค้าเชิญไปทำบุญตักบาตร์ที่ศาลจ้าวเพราะเขามีงิ้วประจำปี เธอก็ไปทำบุญตักบาตร์กับดิฉันโดยออกจากบ้านอีก ๑๐ นาที จะ ๗.๐๐ นาฬิกา ดิฉันตักบาตร์เสร็จเธอก็ยืนคุยกับพ่อค้าอยู่จน ๘.๐๐ น. ดิฉันก็ถามขึ้นว่า คุณจะไป Brief ให้พวก ว.ป.อ. ฟังกี่ โมงคะเราควรจะลาพวกพ่อค้าเขากลับได้แล้ว ท่านก็บอกว่า ๓ โมง ดิฉันก็ชวนท่านแวะร้านขายโจ๊ก ท่านก็ทานโจ๊กหมดชามและปาท่องโก๋อีก ๑ คู่ เสร็จแล้วท่านก็ลุกขึ้นผลุนผลันขึ้นรถไป น.ป.ข. โดยทิ้งดิฉันไว้ร้านโจ๊กนั้นเอง ธรรมดาแล้วท่านจะต้องทานกาแฟร้อนอีก ๑ ถ้วย วันนั้นท่านห่วงงานกาแฟก็ไม่ได้ทาน ท่านลุกขึ้นไปโดยไม่ได้บอกอะไรกับดิฉันสักคำ ดิฉันก็ยังพูดกับคุณนายรองฯ ผู้ว่า ว่าดูซีผู้ว่าท่านห่วงงานเสียจนทิ้งพวกเราไว้ร้านโจ๊กนี่เอง ท่านไม่ได้บอกพวกเราสักคำว่าท่านไปก่อนเดี๋ยวจึงจะให้รถมารับ ระหว่างรอรถดิฉันก็ชวนกันไปร้านทำผม เพราะตอนเย็นจะไปทานเลี้ยงคณะ ว.ป.อ. ที่ศาลาประชาคม โดยคุณยงสั่งการไว้เสร็จแล้วว่าให้เลี้ยงด้วยการออกเป็นร้าน ๆ ไป ดิฉันสระผมยังไม่เสร็จคนรถก็วิ่งเข้าไปบอกดิฉันในร้านว่า คุณพ่อเป็นลมล้มลงไประหว่าง Brief ให้พวก ว.ป.อ. ฟัง สงสัยศีรษะจะแตกด้วยเลือดยังเปรอะแขนผมระหว่างอุ้มคุณพ่อขึ้นรถ ดิฉันก็ถามว่าระหว่างนี้คุณพ่ออยู่ไหน? คนรถว่าอยู่ โรงพยาบาล ดิฉันก็วิ่งออกมาขึ้นรถไปโรงพยาบาล ไปถึงโรงพยาบาลเห็นคณะนายแพทย์กำลังทำการปั๊มหัวใจให้อ็อกซิเย่นทางปากอยู่ มีที่ว่างอยู่ทางเท้าดิฉันคลำเท้าคุณยงดูทราบว่าเย็นดิฉันก็เอาขี้ผึ้งบริบูรณ์ทาเท้าทั้งสองข้างและบีบนวดให้ และคลำแขนเห็นว่ายังอุ่นอยู่ดิฉันก็ทาและนวดจนขี้ผึ้งหมดอับ จึงนึกได้ว่าคนรถบอกว่าศีรษะท่านแตกผู้อำนวยการนายแพทย์อารีก็พลิกศีรษะท่านและเย็บให้เดี๋ยวนั้น ๔ เข็ม เมื่อเย็บเสร็จท่านผู้อำนวยการ ฯ จึงบอกดิฉันว่า คุณพี่ครับท่านผู้ว่าได้สิ้นใจเสียแล้ว ดิฉันตกใจสุดขีด และเสียใจเป็นที่สุด เพราะดิฉันคิดว่าท่านเพียงแต่เป็นลมหมดสติไปเท่านั้น ไม่ได้คิดเลยว่าท่านเสียชีวิตแล้ว ดิฉันก็ว่าทำไมคุณหมอไม่บอกดิฉันและนี่ฉีดยาบำรุงหัวใจให้ท่านหรือเปล่า ผู้อำนวยการฯ ว่าฉีดแล้วและช่วยจนสุดความสามารถแล้วครับ แต่ท่านผู้ว่าได้สิ้นใจเสียระหว่างทางก่อนถึงโรงพยาบาล

จากนั้นก็นำศพท่านผู้ว่า ฯ มาไว้ที่จวน โดยรองผู้ว่าสุนันท์ ขันอาสา ประชุมข้าราชการและเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะมีสวดหน้าศพให้ท่าน ๗ คืน โดยคืนแรกให้ท่านนอนอยู่บนเตียงกางมุ้งให้ไว้เฉย ๆ รุ่งขึ้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าพระราชทานน้ำหลวงอาบศพนำไป ในวันนั้น พร้อมด้วยพวงหรีดดอกไม้สด ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ๑ หรีด สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ๑ หรีด พระราชชนนี ๒ หรีด ทั้งดอกไม้สดและแห้ง สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ยังได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมมีพระราชโทรเลขแสดงความเสียพระทัยถึงดิฉันอีก ๑ ฉบับ ซึ่งนับว่าเป็นพระมหากรุณธิคุณแก่ดิฉันและลูก ๆ เป็นล้นพ้น ซึ่งดิฉันรู้สึกตื้นตันใจในพระมหากรุณาธิคุณของสองล้นเกล้าล้นกระหม่อมทั้งสองพระองค์สุดจะพรรณา

เมื่อสวดหน้าศพครบ ๗ คืนแล้วก็ได้ทำบุญพร้อมเทศน์บังสุกุลเสร็จแล้วก็ได้นำศพของคุณยงขึ้นเครื่องบินมากรุงเทพฯ ด้วยความกรุณาของพลตำรวจตรีวิชิต ลักษณาเวช มาลงที่ดอน-เมือง โดยจัดกองเกียรติยศไว้รอรับศพโดยเรียบร้อย และได้เคลื่อนขบวนศพมาตั้งไว้ที่วัดโสมนัส และ ณ ที่วัดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ก็ได้ โปรดพระราชทานโกศให้บรรจุศพ ตอนกลางคืนก็ได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณให้ ดร.กัลย์ อิศรเสนา นำพวงมาลาหลวงของล้นเกล้าทั้งสองพระองค์มาประทานให้เป็นเกียรติอีก และได้มีสวดต่อที่วัดโสม ฯ อีก ๓ คืนจึงปิดศพ โดย ฯพณฯ ท่านรัฐมนตรี ประภาส จารุเสถียรและคณะนายทหารจาก ก.อ.ป.ค. ได้กรุณาเป็นเจ้าภาพตลอดงาน ในการสวดครั้งนี้ดิฉันมิได้มีการ์ดเชิญเพราะไม่มีเวลาพอนอกจากลงหนังสือพิมพ์ แต่ก็ได้มีท่านผู้มีเกียรติ ได้กรุณามาร่วมฟังพระสวดด้วยมากมายหลายคืน ดิฉันขอกราบขอบพระคุณในความเมตตากรุณาของทุก ๆ ท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สำหรับในการสวดศพ ๗ คืน ที่จังหวัดนครพนม มีท่านที่ได้กรุณาไปจากกรุงเทพ ฯ ไปแสดงความเสียใจและเยี่ยมคำนับศพหลายท่านด้วยกัน ดิฉันขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย และข้าราชการที่จังหวัด และต่างอำเภอทุกอำเภอ ตลอดจนพ่อค้าได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมตลอดทั้ง ๗ คืน มีดังนี้ คืนที่ ๑ คณะ ว.ป.อ. เป็นเจ้าภาพ คืนที่ ๒ ตำรวจ คืนที่ ๓ ก.อ.ป.ค. เป็นเจ้าภาพ ที่ ๔ จังหวัดและอำเภอต่าง ๆ เป็นเจ้าภาพ คืนที่ ๕ กองทัพภาค ๒ กับ ร. ๖ พัน ๓ น.ป.ข. ร่วมเป็นเจ้าภาพ คืนที่ ๗ ดิฉันเป็นเจ้าภาพ ที่กรุงเทพ ฯ วัดโสมมนัสวิหาร สวดพระอภิธรรมอีก ๓ คืน แล้วมีเทศน์เลี้ยงพระเพลแล้วบังสุกุลโดย ก.อ.ป.ค. เป็นเจ้าภาพตลอดงาน ดิฉันขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สิ่งที่ดิฉันภูมิใจก็คือพวกนายทหารที่ได้ร่วมประชุมในวันนั้นได้เล่าให้ดิฉันฟังว่าระหว่างคุณยง Brief ให้คณะ ว.ป.อ. ฟังคำพูดครั้งสุดท้ายของท่านที่กล่าวคือ "ผมยังทำงานใช้หนี้ให้ประเทศชาติไม่หมด ถ้าผมตายเสียเมื่อไหร่ผมจึงจะทำงานใช้หนี้ให้ประเทศชาติหมดเมื่อนั้น" แล้วคุณยงก็ล้มหงายหลังทั้งขณะยืนพูด ศีรษะน๊อคพื้นลงไปและเสียชีวิตทันที ดิฉันจึงภูมิใจว่าคุณยงได้เสียชีวิตลงขณะปฏิบัติราชการ ตายเพื่อประเทศชาติ ทั้งๆ ที่ใจรักประเทศชาติเทอดทูนเคารพพระมหากษัตริย์เป็นที่สูงสุด ซึ่งดิฉันจะได้จำไว้อบรมสั่งสอนลูกหลานสืบต่อไป มาระยะใกล้จะสิ้นชีวิตลงคุณยงไม่ได้พักผ่อนเลย คือ หลังจากรับเสด็จในหลวง และสมเด็จพระบรมราชินีนาถเสด็จทอดกฐินต้นที่วัดกึ่งนาหว้าแล้ว ก็ไปตรวจราชการเยี่ยมหน่วยที่ตั้งปราบ ค.ม. ตามอำเภออีก ๔ แห่ง ระยะติด ๆ กัน คืออำเภอนาแก อ. ปลาปาก อ. บ้านแพง และภูพาน จนมาสิ้นชีวิตลงที่ น.ป.ข.

ในด้านการบุญการกุศลคุณยงก็ได้ทำไว้มาก คือ มาอยู่เป็นผู้ว่าฯ ได้ไม่นาน ก็ได้เป็นเจ้าภาพบวชนาคหมู่ ๕๐ องค์ นาคเหล่านั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในดงผู้ก่อการร้ายทั้งสิ้น

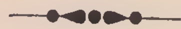
และตามวัดทั้งในจังหวัดและต่างอำเภอที่ขาดแคลนมาขอความช่วยเหลืออะไรคุณยง เช่นต้องการสังกะสี หรือปูนทรายสร้างกำแพง แท๊งน้ำคุณยงจะต้องรีบจัดไปช่วยเหลือทุกวัดไป

และเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๑๕ คุณยงได้ทอดกฐินส่วนตัวที่วัดดงติ้ว จังหวัดนครพนมได้เงินช่วยร่วมทำบุญครั้งนี้ (สี่หมื่นห้าพันบาท) ได้มอบถวายวัดทั้งหมด โดยมิได้หักค่าใช้จ่ายไว้เลย เพื่อร่วมสร้างศาลาการเปรียญที่วัดนั้นสร้างไว้ยังไม่เสร็จเรียบร้อย และยังได้ร่วมมือร่วมใจตลอดจนการเงินช่วยร่วมก่อสร้างพุทธสมาคม จังหวัดนครพนมให้สำเร็จขึ้นมา และได้ริเริ่มฟื้นฟูตั้งมูลนิธิเด็กนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน ซึ่งเริ่มแรกเขามีทุนอยู่เพียงสามพันบาท คุณยงหามาสมทบจนมีทุนเพิ่มขึ้นเป็นหนึ่งแสนกว่าบาทให้เด็กยากจนได้เล่าเรียนสำเร็จ ส่งไปเป็นครูสอนตามโรงเรียนที่ถูกผู้ก่อการร้ายคุกคามหลายคน โดยเลือกจากเด็กที่มีบ้านเกิดอยู่ในถิ่นนั้น

ขอให้กุศลผลบุญที่เธอสร้างไว้จงดลบันดาลช่วยส่งให้ดวงวิญญาณของเธอ จงไปสู่สุขคติสัมปรายภพด้วยเทอญ.

ชื่นจิตต์ ณ นคร

อาลัยคุณพ่อ

ลูกทราบข่าวการเสียชีวิตของคุณพ่อจากน้องทางโทรศัพท์ เมื่อบ่ายวันที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๑๕ ลูกรู้สึกตกใจมากและงุนงงจนทำอะไรแทบไม่ถูก ลูกไม่นึกว่าคุณพ่อจะจากลูกไปอย่างรวดเร็ว และในลักษณะอย่างนี้ มันรวดเร็วเสียจนคุณพ่อเองก็คงไม่รู้ตัว คุณพ่อเสียชีวิตในขณะที่ไม่มีคุณแม่และลูก ๆ อยู่ใกล้ ๆ เลย ลูก ๆ ไม่มีโอกาสได้เห็นใจคุณพ่อ จึงไม่ทราบว่าคุณพ่อเป็นอย่างเป็นอย่างไร ในขณะนั้น แต่คงเป็นเพราะผลแห่งความดี ที่คุณพ่อได้ทำไว้ คุณพ่อจึงเสียชิวิตอย่างที่ไม่ได้ทรมานเลย

คุณพ่อบอกลูกว่า จะมากรุงเทพ ฯ มาเยี่ยมลูก ๆ หลาน ๆ วันที่ ๒๒ พ.ย. ๑๕ ลูกหลานทุกคนตั้งหน้าตั้งตาคอยวันนั้นด้วยความคิดถึงคุณพ่อ เพราะนาน ๆ ครอบครัวของเราจึงจะอยู่พร้อมหน้ากันเสียที เนื่องจากทุกคนต่างมีภาระ แต่คุณพ่อก็มาด่วนจากลูกและหลานไปวันที่ ๒๑ พ.ย. ๑๕ วันที่ลูก ๆ ทุกคนไม่มีโอกาสได้เห็นหน้าคุณพ่อ ได้พูดคุยกับคุณพ่ออีกต่อไปแล้ว ลูกจำได้ว่าได้เจอคุณพ่อครั้งสุดท้ายเมื่อคราวคุณพ่อทอดกฐินที่นครพนมก่อนหน้าเสียชีวิตประมาณ ๒๐ วัน ลูกได้ขึ้นไปช่วยคุณพ่อทำบุญ ลูกไม่นึกเลยว่า ครั้งนั้นจะเป็นครั้งสุดท้ายที่ลูกได้พบคุณพ่อ คุณพ่อดีต่อลูกหลานทุกคน รักและเข้าใจและเป็นที่พึ่งของลูกทุกคน เวลาลูกมีความทุกข์ คุณพ่อจะเข้าใจและช่วยเหลือโดยลูกไม่ต้องออกปาก คุณพ่อน่ารักมาก ทำสิ่งที่ประทับใจลูกเสมอ เช่น เมื่อถึงวันเกิดของลูกทุกคนและทุก ๆ ปี คุณพ่อจะต้องอวยพร พร้อมทั้งให้เงินเป็นของขวัญทุกครั้ง ไม่ว่าลูกจะอยู่ที่ไหนก็ตาม คุณพ่อเป็นห่วงลูกทุกคน ลูกจำได้ว่าครั้งหนึ่งลูกไปงานทานเลี้ยงบ้านเพื่อน โดยไม่ได้บอกคุณพ่อ กลับดึกไปหน่อย คุณพ่อพร้อมกับคุณแม่ ได้ออกตามลูกตามบ้านเพื่อน ๆ ทุกคนจน ๖ ทุ่มกว่า ก็ไม่พบ คุณพ่อก็กลับมาบ้านพบลูกกลับมาแล้ว คุณพ่อดีใจมากที่เห็นลูกกลับมาแล้วโดยปลอดภัย

ลูก ๆ ทุกคนเคยเตือนคุณพ่อเสมอให้ระวังรักษาสุขภาพอย่าทำงานหนักเกินไป แต่คุณพ่อไม่เชื่อ เพราะคุณพ่อเป็นคนใจแข็งและไม่อยากให้ใครทราบว่าตนเอง ไม่ค่อยสบาย กลัว

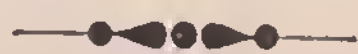
ใครๆ จะเป็นห่วง จึงทำงานอย่างจริงจังเพื่อจังหวัดนครพนมและเพื่อประเทศชาติ บางครั้งลูกเห็นคุณพ่อผอมเหลือเกิน จนลูกพูดไม่ออกเมื่อเห็นคุณพ่อ ลูกต้องสวดมนต์ทุกวัน ให้คุณพ่อมีสุขภาพดี ให้ปลอดภัยจากผู้ก่อการร้ายซึ่งดักยิงมาได้ถึง ๓ ครั้ง แต่แล้วโรคภัยไข้เจ็บก็มาพรากคุณพ่อไปจากลูกจนได้ ถึงแม้คุณพ่อจะจากลูกไป แต่ความดี ความรัก ของคุณพ่อยังประทับใจลูกอยู่ชั่วชีวิต

ในที่สุดขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงดลบันดาลให้คุณพ่อไปสู่ สุคติ ในสมปรายภพ

จาก ลูกแต๋ว

ยาใจ จารุวัฒนะ

อาลัยคุณพ่อ

เมื่อลูกได้ทราบข่าวว่าคุณพ่อจากลูกไปแล้วอย่างกะทันหัน ด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อวันที่ ๒๑ พ.ย. ๑๕ ขณะที่กำลังบรรยายให้นักศึกษาจากวิทยาป้องกันราชอาณาจักรฟัง ลูกคิดว่าเป็นไปไม่ได้เพราะลูกพบคุณพ่อเมื่อครั้งสุดท้าย คือราวกลางเดือนตุลาคมนั้น คุณพ่อแข็งแรงมากและมีท่าทางสดชื่นกว่าทุกครั้ง ทำให้ลูกไม่คิดว่านั่นเป็นครั้งสุดท้ายที่ลูกจะได้พบคุณพ่อ คุณพ่อได้เสียชีวิตลงก่อนหน้าที่คุณพ่อจะมากรุงเทพฯ เพียงวันเดียวเท่านั้น เพื่อให้หมอตรวจเช็คร่างกาย ความจริงคุณพ่อจะลงมาตรวจร่างกายภายหลังจากที่เสร็จภารกิจในการรับเสด็จล้นเกล้าฯ เมื่อคราวเสด็จทอดพระกฐินพระราชทาน ณ วัดศรีสงคราม อ. นาหว้า เมื่อ ๑๓ พ.ย. ๑๕ แต่ความที่คุณพ่อเป็นห่วงงาน เพราะนักศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ จึงบอกกับคุณแม่ว่าจะอยู่บรรยายก่อนแล้วจะลงมากรุงเทพฯ เพื่อเช็คร่างกายในวันรุ่งขึ้น คือวันที่ ๒๒ พ ย. ๑๕ แต่คุณพ่อก็ได้มาเสียชีวิตลงก่อน เหตุเพราะตรากตรำงานหนัก ร่างกายไม่ได้พักผ่อนเพียงพอ และมีปัญหาที่ต้องขบคิดอยู่ตลอดเวลา ทำให้เส้นเลือดที่ไปเลี้ยงหัวใจเกิดตีบตันอย่างกะทันหันทำให้คุณพ่อต้องเสียชีวิต

คุณพ่อเป็นผู้ยิ่งด้วยความเมตตาและยุติธรรม จึงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรที่ร่มเย็นแก่ภรรยาและลูก ๆ ท่านเป็นผู้ที่ได้แผ้วทางแก่ครอบครัวและลูก ๆ ให้เดินทางไปสู่ความเป็นมงคล พระคุณท่านจึงมีค่าสูงสุดสำหรับลูก ๆ ทุกคน

ลูกเชื่อว่ากรรมดีที่คุณพ่อได้กระทำไว้ต่อครอบครัว และความดีที่คุณพ่อเคยปฏิบัติต่อคนอื่นและประเทศชาติ ตลอดจนกรรมดีที่ลูกได้พยายามปฏิบัติตามแนวของคุณพ่อคงจะบันดาลให้วิญญาณของคุณพ่อที่เคารพรักยิ่งของลูกไปสู่สุคติในสัมปรายภพ ขณะนี้แม้ว่าสังขารของคุณพ่อจะดับสูญไปแล้ว แต่ความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นที่มีต่อคุณพ่อ ทำให้ลูกมีความรู้สึกว่าวิญญาณของคุณพ่ออยู่ใกล้ชิดและให้ความอบอุ่นแก่ลูกอยู่เสมอ ถ้าชาติหน้ามีจริงลูกขออธิษฐานให้ได้ไปเกิดเป็นลูกของคุณพ่อทุกภพชาติ

ไขแสง จาติกวนิช

อาลัยคุณพ่อสุดที่เคารพรักยิ่งของลูก

วันอังคารที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๑๕ ขณะที่ลูกกำลังทำงานตามปรกติ เพื่อนของลูกก็บอกว่ามีโทรศัพท์ด่วน ลูกเดินไปรับโทรศัพท์โดยมิได้เฉลียวใจเลยว่าจะเป็นข่าวร้ายแรงที่ทำลายจิตใจลูกที่สุด พี่เขยโทรมาบอกว่าคุณพ่อของลูกเสีย ๆ แล้วด้วยโรคหัวใจวาย ขณะที่ลูกได้ยินลูกมีความรู้สึกบอกไม่ถูก มีความตกใจ เสียใจ แทบช็อคไม่อยากจะคิดว่าเป็นความจริง ลูกไม่เคยคาดคิดมาก่อนเลย เพราะวันที่ ๒๒ พ.ย. คุณพ่อบอกลูกว่าจะลงมากรุงเทพ ฯ ลูกยังอยากให้ถึงวันที่ ๒๒ เร็ว ๆ เพื่อจะได้พบพูดคุยกับคุณพ่อ วันนั้นลูกทำอะไรไม่ถูกเลย ได้แต่นั่งร้องไห้คิดถึงและเสียดายที่คุณพ่อมาด่วนจากลูกไป ในวันนั้นลูก พี่ ๆ และน้องรีบขับรถขึ้นไปนครพนมโดยด่วน เพื่อจะได้กราบศพและรดน้ำคุณพ่อ ใจของลูกอยากจะไปให้ถึงนครพนมให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ ขณะนั่งไปในรถทุก ๆ คนมีแต่ความเศร้าโศก คิดถึงคุณพ่ออย่างที่สุด ทุกครั้งลูกขึ้นไปนครพนมลูกมีแต่ความสุขสดชื่นที่จะได้พบคุณพ่อ แต่การไปครั้งนี้ตรงกันข้าม ไปพบคุณพ่อแต่คุณพ่อไม่สามารถพูดคุยกับลูกได้อีกแล้ว ลูกยิ่งคิดลูกก็ยิ่งใจหาย เมื่อไปถึงนครพนม ก้าวแรกที่ลูกขึ้นไปบนจวน บรรยากาศมีแต่ความเศร้า คุณแม่เมื่อเห็นลูก ๆ มาก็เข้ามากอดแล้วก็ร้องไห้ลูกไม่สามารถจะบรรยายถึงความเศร้าเสียใจได้ถูก ลูกรีบไปกราบศพคุณพ่อ ลูกเห็นคุณพ่อแล้วลูกจะเข้าไปกอดให้สมกับที่ลูกคิดถึงคุณพ่อ แต่ผู้ใหญ่บอกว่าอย่าให้น้ำตาไปถูกคุณพ่อเดี๋ยวคุณพ่อจะเป็นห่วง คืนนั้นลูกนอนไม่หลับเลย ยิ่งคิดก็ไม่อยากจะเชื่อว่าคุณพ่อจากลูกไปแล้ว ก่อนหน้านี้เพียง ๒๐ กว่าวัน คือวันที่ ๒๘ ต.ค. — ๒ พ.ย. ลูกยังขึ้นไปนครพนมร่วมทำบุญทอดกฐินที่วัดแห่งหนึ่งในนครพนม คุณพ่อของลูกยังดูแข็งแรง ท่าทางสดชื่นและอ้วนขึ้นกว่าเดิม ลูกยังดีใจที่เห็นสุขภาพคุณพ่อดี ลูกยังจำกิริยาท่าทางของคุณพ่อได้ทุกอิริยาบท เวลาลูกๆ ขึ้นไปนครพนมไม่ว่าไปทางเครื่องบินหรือไปรถ คุณพ่อต้องรอรับด้วยความดีใจที่ลูก ๆ ขึ้นไปหา คุณพ่อให้ความรักที่อบอุ่น เมตตาต่อลูก ๆ ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ความดีของคุณพ่อที่มีต่อลูก ๆ ลูกไม่สามารถจะบรรยายเป็นตัวอักษรได้ถูกให้สมกับความดีของคุณพ่อได้ คุณพ่อไม่เคยดุว่าลูกให้เสียใจเลยตรงกันข้ามมีแต่ความห่วงใย เมตตาให้ความอบอุ่น ยามลูกไม่สบายคุณพ่อจะเป็นห่วง เฝ้าดูแลลูกอย่างใกล้ชิด ทุกครั้งที่คุณพ่อมากรุงเทพ ฯ ลูก ๆ ทุกคนมีความสุข คุณพ่อก็มีความสุข เมื่อลูก ๆ หลานมากันพร้อมหน้า คุณพ่อจะหาเรื่องคุยสนุก ๆ มาเล่าให้ฟัง จบรายการคุณพ่อแจกเงินลูก ๆ และหลาน คุณพ่อของลูกเป็นคนที่ใจดี ไม่ว่าใครจะขอความช่วยเหลือคุณพ่อช่วยได้

คุณพ่อจะช่วยทุกอย่าง ส่งเสริมให้ทุก ๆ คนได้ดี ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคุณพ่อ คนไหนทำงานดี คุณพ่อจะหาทางสนับสนุนให้ได้ดีทุกคน จิตใจคุณพ่อไม่เคยโกรธใครหรืออาฆาตพยาบาทใครเลย คุณพ่อของลูกเป็นพ่อที่ประเสริฐที่สุด ซึ่งลูกคิดว่าลูกจะหาคุณพ่อที่ไหนอย่างคุณพ่อของลูกไม่มีอีกแล้ว

ในด้านการศึกษาคุณพ่อเป็นห่วงลูก ๆ ทุกคนมาก คุณพ่อสนับสนุนให้เรียนต่อเต็มที่ คุณพ่อไม่เคยขัดใจ ลูกคนไหนอยากเรียนอะไรคุณพ่อก็ส่งเสริม เพราะคุณพ่อบอกว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด สิ่งที่พ่อจะให้แก่ลูกเป็นสมบัติติดตัวตลอดไปก็ การศึกษา ลูกยังจำได้ เมื่อตอนเด็กๆ คุณพ่อเป็นห่วงลูกที่สุด เพราะลูกไม่ขยันเหมือนพี่ ๆ คุณพ่อจะคอยดูแลให้ลูกดูหนังสือ โดยเฉพาะตอนสอบห้อง ๘ คุณพ่อเป็นห่วงลูกมากที่สุด ในระหว่างลูกสอบคุณพ่อจะตื่นตั้งแต่ตี ๕ มาปลุกลูก ให้ลูกลุกขึ้นมาดูหนังสือทบทวนความจำ พร้อมทั้งชงโอวัลตินให้ลูกทาน ลูกรู้สึกตื้นตันใจอย่างที่สุด ในความดี ความน่ารักของคุณพ่อ คุณพ่อเสียสละทุกอย่างเพื่อลูก ลูกสอบห้อง ๘ ผ่านไปเพราะลูกมีกำลังใจจากคุณพ่อ ในขณะลูกเรียนอยู่ต่างประเทศ คุณพ่อจะเขียน จ.ม. ถึงลูกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อลูกมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียนหรืออย่างอื่นลูกบอกคุณพ่อมาคุณพ่อจะรีบเขียน จ.ม. แนะแนวทางให้ลูกไปทันที ลูกมีความภูมิใจในตัวคุณพ่อมาก ที่คุณพ่อของลูกมีความรอบรู้ในด้านการศึกษา เป็นที่พึ่งแก่ลูก ๆ เมื่อลูก ๆ ไม่เข้าใจในบทเรียนอันไหน คุณพ่อจะอธิบายให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ลูกๆ ทุกคนได้ดี รับการศึกษาจบปริญญากันทุกคนก็เพราะเราได้คุณพ่อเป็นผู้นำที่ดี

คุณพ่อของลูกเป็นคนขยันในหน้าที่การงานมาก คุณแม่ และลูก ๆ เตือนคุณพ่ออยู่เสมอ ให้คุณพ่อพักผ่อนให้มาก ๆ อย่าทำงานหนักเพราะสุขภาพคุณพ่อไม่ค่อยดี หมอต้องการให้พักผ่อนมาก ๆ โดยเฉพาะโรคหัวใจ เป็นโรคที่อันตราย แต่คุณพ่อก็ห่วงงานในหน้าที่มากกว่าสุขภาพของคุณพ่อเอง แม้ในขณะที่พักรักษาตัวอยู่ที่ ร.พ. รามาธิบดี คุณพ่อก็ยังเป็นห่วงงาน เมื่อหมออนุญาตให้กลับ คุณพ่อก็รีบขึ้นไปนครพนมทันที ลูกก็ได้แต่เป็นห่วง คุณพ่อพูดอยู่เสมอว่าชีวิตของคุณพ่อ ๆ ไม่เสียดาย แต่คุณพ่ออยากให้ จ.ว. นครพนมเจริญสมความตั้งใจของคุณพ่อ เมื่อท่านผู้ใหญ่ท่านให้ความไว้วางใจคุณพ่อมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด คุณพ่อก็จะต้องทำงานให้สมกับที่ท่านไว้วางใจ และลูกก็ภูมิใจอย่างที่สุด ที่คุณพ่อของลูกมีส่วนที่ทำให้จังหวัดนครพนมเจริญขึ้น และทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเสียชีวิตในระหว่างปฏิบัติหน้าที่

ความดี ความน่ารักของคุณพ่อที่มีต่อลูกยังมีอีกมากมาย ซึ่งลูกไม่สามารถจะบรรยายได้หมด นอกจากเก็บจดจำไว้ในจิตใจของลูกตลอดไป ลูกมีแต่ความเศร้าที่ไม่ได้เห็นหน้า ไม่ได้ยินเสียงพูดคุยของคุณพ่อผู้เปรียบเสมือนร่มโพธิ์ ร่มไทรของลูกอีกแล้ว คุณพ่อขา ดวงวิญญาณของคุณพ่ออยู่ที่ไหน ขอได้โปรดรับความรัก ความคิดถึง ความเคารพอย่างสูงสุดจากลูกของคุณพ่อด้วย ลูกไม่ทราบว่าลูกร้องไห้อาลัยคุณพ่อเป็นครั้งที่เท่าไรแล้ว ลูกนึกถึงคำปลอบใจและพยายามหักใจอยู่เสมอว่า คุณพ่อสิ้นใจในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ท่านจากไปอย่างมีเกียรติ แต่คำปลอบใจเหล่านี้มิอาจช่วยให้ลูกคลายความเศร้าโศกและคิดถึงคุณพ่อไปได้เลย ลูกได้แต่ขออำนาจคุณศรีรัตนตรัยและสิ่งศักสิทธิ์ทั้งหลาย จงช่วยโอบอุ้มและหนุนนำดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อสุดที่รักของลูก จงไปสู่สุขคติ เกิดชาติหน้าฉันใดลูกขอเกิดเป็นลูกของคุณพ่อทุก ๆ ชาติไป

จาก ลูกต๋อย

แข่งแข ณ นคร

จากลูกชายของคุณพ่อ

พ่อครับ พ่อคงไม่ได้ยินที่ลูกพูด ลูกกำลังพูดกับพ่อทั้ง ๆ ที่พ่อนอนอยู่อย่างสงบ ดวงตาบิ่ดสนิท ใบหน้าพ่อยิ้มน้อย ๆ มีแววของความสุข อิ่มเอิบ ผมสีดำเข้มของพ่อหวีเป็นระเบียบ แขนสองข้างของพ่อทอดเหยียดยาวอย่างสบาย ลูกคุกเข่าลงข้างพ่อมองดูพ่อนานแสนนาน

พ่อครับ พ่อจะรู้บ้างหรือเปล่าว่า ลูกกำลังคิดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝันวันนี้ ตอนเช้าลูกตื่นขึ้นมา ลูกนึกถึงพ่อในขณะที่ลูกกำลังแต่งตัวไปทำงาน พ่อของลูกคงไปที่ทำงานแล้ว โดยปกติพ่อตื่นนอนแต่เช้ามืด พ่อคงนั่งอ่านเอกสารในแฟ้มที่เอากลับมาจากที่ทำงาน ขณะอ่านพ่อคงดื่มกาแฟและสูบซิการ์ไปพลาง ๆ ตามแบบฉบับของพ่อ พ่อคงคิดไตร่ตรองถึงงานที่แสนหนักของพ่อ พ่อต้องแก้ปัญหา ตัดสินใจ อารมณ์พ่อคงเครียดลูกเคยสังเกตุ แม้ว่าจะอยู่บ้านพ่อก็ยังกังวลถึงงานอยู่เสมอ เมื่อถึงเวลาทานอาหารเช้าพ่อคงรีบทานเพื่อให้ถึงที่ทำงานแต่เช้า พ่อเริ่มงานก่อนเวลาเข้าทำงานปกติ พ่อเป็นคนจริงจังต่อหน้าที่มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว

ตอนเที่ยงพ่อคงกลับมาทานข้าวที่บ้านกับแม่เช่นเคย พ่อคงใช้เวลานี้เล่นกับหลานรักของพ่อ แล้วพ่อคงกลับไปทำงาน พ่อของลูกจะมีเวลาหยุดพักบ้างไหมหนอ

ตอนเย็นเลิกงานพ่อกลับมาบ้าน พ่อคงอยากกลับมาพักผ่อน พ่อคงคิดถึงบ้าน ถึงลูก ๆ ถึงหลาน พ่อมีความรักที่เบ่งบานให้หัวใจสำหรับครอบครัว ความรักที่ไม่มีวันสลาย ความปราณีของพ่อมีต่อลูกไม่เคยสิ้นสุด พ่อเป็นพ่อที่สมบูรณ์ของลูก

พ่อครับ ลูกรู้สึกเสียใจเหลือเกิน เมื่อลูกคิดถึงความดีของพ่อ ลูกเคยตอบแทนอะไรให้แก่พ่อได้บ้างหรือเปล่า มีแต่ลูกเคยทำให้พ่อขุ่นข้องหมองใจ นี่แหละหรือคือสิ่งที่ลูกตอบแทนบุญคุณของพ่อ ในการที่ลูกเกิดมาเป็นลูกชายของพ่อ พ่อปรารถนาที่จะเห็นลูกได้ดีมีความสุขสบาย ลูกมาได้ถึงครึ่งของที่พ่อหวังหรือเปล่าครับ

พ่อของลูกมีความดีงามและความจริงใจอยู่ในนิสัย พ่อรักเกียรติ รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นแรงใจที่ผลักดันให้พ่อมุ่งมั่นในการงาน ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย พ่อทำงานเสี่ยงอันตรายจากผู้ที่เสียผลประโยชน์ จากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ พ่อยอมเสียสละความสุขส่วนตัว พ่อเคยพูดให้ลูกฟังว่าสิ่งที่พ่อได้ทำไปเมื่อผู้บังคับบัญชามีความเข้าใจในเจตนา พ่อก็มีความภูมิใจ และมีความสุขที่จะทำงานให้หนักยิ่งขึ้นอีก

ถูกแล้ว พ่ออาจมีพลังใจจนกล้าหักโหมทำงาน แต่ร่างกายของพ่อจะทนได้หรือ น้ำหนักตัวพ่อลดลงกว่าก่อนหน้าจะมารับหน้าที่ ๆ จังหวัดนครพนมหลายกิโล แต่ดวงหน้าพ่อไม่เคยแสดงความเหน็ดเหนื่อย ท้อถอย พ่อจะคุยถึงเรื่องงานด้วยความกระตือรือล้น พ่อเกลียดการทุจจริตเป็นที่สุด พ่อเคยพูดอยู่เสมอว่าเงินไม่อาจซื้อพ่อได้ พ่อไม่เคยเห็นเงินดีกว่าประเทศชาติ สิ่งที่เป็นยอดปรารถนาของชาติชายทุกคนที่จะกระทำในทางที่ดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พ่อนับได้ว่า กระทำดีในสิ่งเหล่านี้ จนอาจเรียกได้ว่าสมบูรณ์แล้ว

พ่อครับ ขณะนี้ลูกคุกเข่าลงข้างพ่อ ลูกไม่ใช่คนเข็มแข็งอะไรนัก ลูกกำลังร้องไห้ ลูกรู้สึกมืดมนเหลือเกิน ลูกยังไม่อยากเชื่อในสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อวันก่อนลูกยังมาร่วมทำบุญทอดกฐินอยู่กับพ่อ ลูกยังได้กอดพ่อหอมแก้มพ่อ พ่อครับลูกยังหวังที่จะได้พบพ่อ ลูกยังต้องการพ่อ ....

ไชยยุทธ ณ นคร

อดีตที่นครพนม

ระหว่างที่คุณพ่อเป็นผู้ว่าอยู่นั้น คุณพ่อลงมา ก.ท. ลูกเห็นคุณพ่อผอมลงไปกว่าเดิม และดูไม่ค่อยสดชื่นเหมือนแต่ก่อนลูกก็ทักคุณพ่อ คุณแม่ก็เล่าให้ฟังว่าคุณพ่อทำงานหนักมาก ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อนเป็นตัวของตัวเองเลย คิดแต่เรื่องราชการจะพูดจะคุยอะไรเป็นเรื่องราชการไปหมด เมื่อย้ายไปเป็นผู้ว่า ฯ ใหม่ ๆ น้ำหนักตัวคุณพ่อ ๖๗ ก.ก. ไปอยู่นครพนมได้ ๒—๓ เดือน น้ำหนักลดลง ๒ ก.ก. และอยู่ต่อไปน้ำหนักก็ลดลงเรื่อย ๆ จนเหลือ ๖๒ ก.ก. ระยะนี้คุณพ่อไม่ค่อยได้มีเวลาพักผ่อนเพียงพอ เพราะเมื่อย้ายไปอยู่ใหม่ ๆ ต้องไปศึกษาต้องค้นคว้าด้วยตนเอง ต้องนำหนังสือซึ่งเซ็นที่ทำงานไม่หมด หอบกลับไปเซ็นที่จวนวันละ ๔๐—๕๐ แฟ้มทุกวัน คุณพ่อตื่นตี ๔ ลุกขึ้นมาอ่านข้อความเองทั้งหมดแล้วจึงจะเซ็นชื่อลงไปทุกแฟ้ม ทำมาอย่างนี้ทุกวัน และยังต้องรับแขกซึ่งต้องไปหา บางวันกำลังทานข้าวได้ ๒ คำ พอมีแขกมาปรึกษาราชการอะไรก็รีบลุกไปรับแขกแล้วเลยอิ่มข้าวเลย จนมารักษาตัวที่โรงพยาบาลรามา หายกลับไปแล้วน้ำหนักตัวก็ยังคงประมาณ ๕๘ ก.ก. ระหว่างที่กลับไปนอนพักที่จวน ๗ วันนั้นก็มีคนนำคณะไปปรึกษาราชการอีก คุณพ่อก็ต้องลงมารับปรึกษาให้คำแนะนำเขาเหมือนคนดี ๆ อยู่ เพราะความห่วงราชการ จนพักอยู่ได้ไม่ทันครบ ๗ วันก็ไปทำงาน มาระยะหลังนี้น้ำหนักจึงลดลงไปเหลือ ๕๕ ก.ก. แม่ตกใจเตือนคุณพ่อให้พักผ่อนเสียบ้างคุณพ่อก็ไม่ฟัง พอได้รับวิทยุว่า ค.ม. โจมตีที่ไหน หรือปะทะกันที่ไหนเป็นต้องออกไปเองทุกครั้ง

แม่ทำอาหารที่คุณพ่อชอบให้รับประทานเพื่อคุณพ่อจะได้ทานได้มาก ๆ จนน้ำหนักเพิ่มขึ้นเป็น ๕๘ ก.ก. จนรู้สึกว่าคุณพ่อแข็งแรงและสดชื่นขึ้น แม่จึงนอนใจว่าคุณพ่อของลูกดีขึ้นแล้ว หลังจากที่มาเชคร่างกายครั้งหลัง คุณพ่อบอกแม่ว่า "จวนหายเป็นปกติแล้ว" และแล้วคุณพ่อก็มาสิ้นชีวิตลงโดยที่แม่ไม่คิดว่าจะเป็นไปได้เลย

......นี่แหละคุณพ่อของลูก......

◎ ยี่สิบเอ็ดพฤศจิกาน้ำตาพราก
คุณพ่อจากลูกไปให้ใจหาย
เพราะงานหนักเหน็ดเหนื่อยทั้งใจกาย
หัวใจวายตายดับในฉับพลัน

◎ มิทันได้สั่งเสียถึงเมียลูก
เพราะใจผูกอยู่กับงานทหารขวัญ
ไม่เคยนึกคำนึงถึงชีวัน
ว่าตัวท่านนั้นไข้ไม่สบาย

◎ พ่อออกเยี่ยมราษฎรทุกท้องที่
น้ำไฟมีจัดให้สมใจหมาย
พ่อคอยเร่งข้าราชการงานสบาย
ทุกเช้าบ่ายต้องประจำที่ทำการ

◎ เมื่อทราบข่าวเหล่าร้ายเข้าโจมตี
พ่อเร็วรี่ออกไปเคียงไหล่ทหาร
ทั้งนาแก ปลาปาก และภูพาน
ไม่เคยวานใคร ๆ ให้ไปแทน

◎ ร่วม ๓ ปีพ่ออยู่นครพนม
พ่อได้รับคำชมเหมาะสมแสน
ว่าเข้มแข็งสมกับอยู่เมืองชายแดน
คอยปราบแผนทรราชเพื่อชาติไทย

◎ *ชาวประชาชื่นชมนิยมพ่อ*
น้ำตาคลอทราบข่าวเขาใจหาย
ว่าคุณพ่อสิ้นบุญต่างวุ่นวาย
ขอกราบไหว้สวดศพครบเจ็ดวัน

◎ ลูกภูมิใจที่พ่อตายในหน้าที่
ธงชาติคลี่คลุมโลงส่งสวรรค์
เหลือไว้แต่ความดีมีอนันต์
ลูกสุดกลั้นน้ำตาที่อาลัย

◎ *จะใส่บาตร์ทำบุญให้คุณพ่อ*
กุศลก่อผูกพันถึงกันให้
ได้เกิดเป็นพ่อลูกทุกชาติไป
จะติดตามรับใช้ใช่จำนัล

◎ ขอวิญญาคุณพ่ออย่ารอรั้ง
จงมุ่งไปสู่ทางยังสวรรค์
อย่าได้ห่วงลูก ๆ จิตผูกพัน
ลูกจะมั่นในคำเตือนมิเลือนเลย

× × × × ×

พระมหากรุณาธิคุณปกเกล้าฯ

พระมหากรุณาธิคุณ ปกเกล้ากระหม่อมบุญญาสูงส่ง
ศุภสิริมงคล พลโท ยง กอปร์กรณีย์มั่นคงจงรักไทย
ดวงจิตบริสุทธิ์สรวงสวรรค์ สวามิภักดิ์ทรงธรรมไม่หวั่นไหว
อริราชริปูปลาตไกล ชะนะภัยภาคอิสาณรานราวี
เย็น ๒๑ พ.ย. ๑๕ ชาวพุทธบูชาพระชินสีห์
ในวัดบวรฯ ข่าวเศร้า ฤดี อนิจกรรม พลตรี ยง ณ นคร
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ราษฎร์ระงมร่ำให้ฤทัยถอน
ระลึกพ่อต่อต้านดัสกร ดับทุกข์ร้อนผ่อนร้ายบ่อนทำลาย
ท่ามกลางนักศึกษาวิทยาลัยฯ วปอ. รุ่น ๑๕ ไปกล่าวตอนสาย
ห้องประชุม นปข. บรรยาย หทัยวายขณะสรุปวิชา
โอ้ ราชองครักษ์พิเศษ กตัญญูทรงเดชยากจักหา
พระเมตตาธิคุณอุ่นอุรา หมั่นรักษาหน้าที่เกียรติวินัย
แม้ลำบากยากเข็ญไข้หนาวเหน็บ อดทนเจ็บจเรดงพงไศล
อารักขาประชาชนจนพอใจ สงเคราะห์ไผ่สังคมสันติธรรม
ประจักษ์ตาครา มหากุศลกฐิน ประธานพี่น้องท้องถิ่นอุปถัมภ์
จึงคณะกรุงเทพ ธนบุรีจำ นครศรีธรรมราชพร่ำรำพรรณเธอ
คนรักชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ อีกรัฐธรรมนูญบุญเสนอ
ตรากตรำทำประโยชน์ใยด่วนเจอ มฤตยูเซ่อซ้ำคนดี
เดชะ พระสยามเทวาธิราช โปรดประสาทธน์พรเลิศประเสริฐศรี
แด่ ผู้ว่าฯ กล้าตายชายชาตรี วันแรกเริ่มพิธีร้อยบ๋องค์
สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงฯ เราทั้งปวงคาระวะราชหงส์
น้อมสักการพระวิญญาณวชิรวงศ์ คุ้มครองไทยธำรงสถาวร
บารมีบรมธาตุนครศรี ธาตุพนมเจดีย์เด่นสิงขร
เดชคุณพระไตรรัตนากร กฎแห่งกรรมนำน้องจรอมรแมน
สืบเชื้อสายสนองละอองบาท บงกชมาศนาถบพิตรศักดิ์สิทธิ์แสน
จักรีวงศ์ทรงค่าสง่าแคว้น ผืนแผ่นดินด้าวแดนเผ่าแหลมทอง
พี่อาลัยไหลหลั่งชลนา พรรคผ้าบ่าสามัคคีทวีหมอง
สุดเสียดายท่านนายพลกมลปอง อุทิศแทนพวกพ้องเพื่อนมากมวล

พุทธบริษัท ๒๕๑๓......

โกศศพ พลโท ยง ณ นคร ที่วัดโสมนัสวิหาร

หน้าศพ พลโท ยง ณ นคร ที่จวนผู้ว่าราชการ จ.ว. นครพนม

←วันถวายบังคม พระปิยะมหาราชเมื่อ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๕ ก่อนหน้าถึงแก่อนิจกรรม ๑ เดือน

ถ่ายภาพกับนายกเหล่ากาชาด และเลขานุการเหล่ากาชาด จว. นครพนม เมื่อ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๕

ฯพณฯ รัฐมนตรีประภาส ฯ เมื่อวันไปตรวจเยี่ยมตามหน่วยต่างๆ ในจังหวัดนครพนม

ครอบครัวของ พลโทยง ณ นคร ที่หน้าโกศศพ ณ วัดโสมนัสวิหาร

คณะข้าราชการ　และพ่อค้าชาว จ.ว. นครพนม จัดฉลองยศให้เมื่อคราวได้เลื่อนยศเป็นพลตรี

บนเรือไปชมเจ้าแม่อิสรภาพ　นิวยอร์ค

วันไปส่งหัวหน้าไลออนส์ย้ายไปจังหวัดเชียงใหม่

พลตรี ยง ณ นคร ทำพิธีเจิมหน้านาคที่มาสมัครบวชนาคหมู่ ๕๐ องค์

ที่วัดต่างอำเภอทำพิธีบายศรีสู่ขวัญให้ พล.ต. ยง ณ นคร

ทอดกฐินส่วนตัว ที่วัดดงติ้ว

จาก **จอมพล ถนอม กิตติขจร**

ถึง ภริยา ผวจ. นพ.

ผมได้ทราบข่าวการถึงแก่กรรม ของ พล.ต. ยง ณ. นคร ผวจ. นพ. ด้วยความเศร้าสลดใจยิ่ง ผมและภริยา ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งมายังท่าน ณ โอกาสนี้ด้วย

ที่ สร 4001/2591 กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์

23 พฤศจิกายน 2515

เรื่อง ขอแสดงความเสียใจในมรณกรรม

เรียน คุณชื่นจิต ณ นคร

ด้วยได้รับทราบข่าวอันเป็นที่น่าเศร้าสลดใจในมรณกรรมของ พลตรี ยง ณ นคร ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เขตจังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 ซึ่งเป็นการเสียชีวิตในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างที่รับราชการอยู่ พลตรี ยงค์ ณ นคร ได้แสดงออกซึ่งความเข้มแข็ง ทรหดอดทน และ เสียสละ ด้วยความมุ่งหวังให้บังเกิดผลดีแก่ทางราชการตลอดมา การสูญเสียชีวิตในครั้งนี้ นอกจากจะยังความเศร้าสลดใจแก่ผู้ใกล้ชิดแล้ว ทางราชการก็ต้องสูญเสียกำลังสำคัญในการต่อต้านปราบปรามคอม - มิวนิสต์ ศัตรูของชาติไปด้วย

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งมายังท่านและครอบครัวของท่าน หากมีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในอำนาจหน้าที่ของข้าพเจ้าแล้ว ยินดีจะดำเนินการให้ด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง.

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก (signature)

(ประภาส จารุเสถียร)

ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป

ด่วนมาก

ที่ สร 4001(02)/๗๒๙๘

ศูนย์อำนวยการและประสานงาน
กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์

๒๓ พฤศจิกายน 2515

เรื่อง ขอแสดงความเสียใจในมรณกรรม

เรียน คุณชื่นจิต ณ นคร

เนื่องด้วยได้รับข่าวอันเป็นที่น่าเศร้าสลดใจในมรณกรรมของ พลตรี ยง ณ นคร ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เขตจังหวัดนครพนม ขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2515 ในฐานะที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกันมา และทราบดีว่า พลตรี ยงค์ ณ นคร เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง เป็นผลดีแก่ทางราชการอย่างยิ่ง การเสียชีวิตในครั้งนี้นับเป็นการสูญเสียกำลังสำคัญของ กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ และยังความเศร้าสลดใจแก่ผู้ร่วมงานเป็นอย่างมาก ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งมายังท่านและครอบครัวของท่าน ณ โอกาสนี้ด้วย หากมีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกได้ภายในอำนาจหน้าที่ของข้าพเจ้าแล้ว ยินดีดำเนินการให้ด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลโท [signature]

(สายหยุด เกิดผล)
ผู้บังคับศูนย์อำนวยการและประสานงาน
กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง

เรียน นางชื่นจิตต์ ณ นคร

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวการถึงแก่อนิจกรรม พลตรี ยง ณ นคร เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ศกนี้ ด้วยความเศร้าสลดใจอย่างสุดซึ้ง

ในส่วนตัวของข้าพเจ้า แม้เพิ่มจะมารับหน้าที่ในประเทศไทยได้ไม่กี่เดือน แต่ก็ได้มีโอกาสพบปะกับท่านผู้ว่าราชการหลายครั้ง ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจและนิยมยกย่องความรู้ความสามารถของท่านเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านได้ให้ความร่วมมือในการกระชับสัมพันธไมตรีระหว่างประชาชนชาวไทยและเวียดนามเป็นอย่างดี เป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของทางราชการ แต่เกียรติประวัติและคุณความดีของท่านจะยังคงจารึกอยู่ในความทรงจำของเราทุกคน

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

Tam

พลโท ตรั่น งอก ต๊าม

(Tuan-Ngoc-Tam)

เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเวียดนามประจำประเทศไทย.

BNM 10

หัวลำโพง ๑๘๗๑ ๒๕ ๒๑ ๑๖.๑๐

คุณชื่นจิตต์ ณ. นคร

บ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

สายบัญญาสมาคม ขอร่วมแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ในการสูญเสียผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

มล. มณีรัตน์ บุนนาค

นายกสมาคม

ถึง คุณชื่นจิตต์ ณ นคร บ้านพัก ผวจ. นพ.

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ข้าราชการประชาสัมพันธ์คณะปฏิวัติขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ในการสูญเสีย พล.ท. ยง ณ นคร มายังท่านและครอบครัวด้วย

พล.ท เฉลิมชัย จารุวัตร

ผอ. ปชส. สลธ. ปว.

---

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรียน คุณชื่นจิตต์ ณ นคร

การถึงแก่อนิจกรรมของท่านผู้ว่าราชการ จังหวัดนครพนม พลตรี ยง ณ นคร เมื่อ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ นั้น เป็นการจากไปอย่างกระทันหันที่สุด ผมและบรรดาข้าราชการในกรมจเรทหารบก รู้สึกเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง และขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งมา ณ โอกาส นี้ด้วย

ขอตั้งจิตอธิษฐานให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านผู้ว่าราชการ จังหวัดนครพนม พลตรี ยง ณ นคร จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพ.

ขอแสดงความนับถือ

พลตรี สงวน สงวนศักดิ์โยธิน

เจ้ากรมจเรทหารบก

๒๒ พ.ย. ๒๕๑๕

เรียน คุณนายท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ที่นับถือ

คณะนักศึกษา วปอ.รุ่นที่ ๑๕ รู้สึกเศร้าสลดเสียใจในการจากไปของท่านผู้ว่าราชการที่เคารพรัก

จึงใคร่ขอความกรุณาให้คณะนักศึกษาได้เป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม ในคืนวันที่ ๒๒ พ.ย. ๑๕ ด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง พร้อมกันนี้ขอมอบเงินจำนวน ๕ ๐๐๐ บาทถ้วน (ห้าพันบาทถ้วน) เพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

ด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

พล.ท. เชวง ยังเจริญ

กรมจเรทหารบก

ถึงคุณ ชื่นจิตต์ ณ นคร จวนผู้ว่าราชการนครพนม

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ขอแสดงความเสียใจอย่างที่สุด ในมรณกรรมของ พล.ต.ยง ณ นคร ขอทำใจให้เข้มแข็งไว้

พล.ต ทองสุข บุตรสาย

จากภูกระดึง

ที่ นพ.๑๙/๑๒๓๐ ศาลากลางจังหวัดนครพนม

๒๓ มกราคม ๒๕๑๖

เรื่อง จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ พลโท ยง ณ นคร

เรียน คุณชื่นจิตต์ ณ นคร

ด้วยจังหวัดนครพนมได้พิจารณาเห็นว่า พลโท ยง ณ นคร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมเป็นที่เคารพรักอย่างสูงสุดของชาวจังหวัดนครพนม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้ตั้งใจและเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่จังหวัดนครพนมเป็นอย่างมาก ปรากฏว่าในช่วงระยะที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ได้พัฒนาสร้างสรรความเจริญในทุก ๆ ด้าน นับว่าเป็นผู้มีพระคุณอย่างสูงซึ่งชาวจังหวัดนครพนมจะไม่มีวันลืมเลือน เนื่องในโอกาสวันงานพระราชทานเพลิงศพ พลโท ยง ณ นคร จังหวัดมีความประสงค์จะจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวที

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากท่านไม่ขัดข้อง จังหวัดจะได้ดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

สุนันท์ ขันอาสา

(นายสุนันท์ ขันอาสา)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

ที่ทำการปกครองจังหวัด

โทร.๕

กองทัพเรือ

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรื่อง ขอแสดงความอาลัยในมรณกรรมของผู้ว่าราชการจังหวัด

เรียน ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

พวกเราคณะนายทหารนักเรียนโรงเรียนสงครามจิตวิทยา หลักสูตรทั่วไป รุ่นที่ ๕ของกรมยุทธการทหารเรือ ได้ทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์ถึงการมรณกรรมของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม พวกเราทุกคนรู้สึกอาลัยในคุณงามความดีของท่านเป็นอย่างมากซึ่งคณะพวกเราได้เคยเดินทางมาเยี่ยมชมผลงานการปฏิบัติหน้าที่ราชการของท่านเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๕ ทั้ง ๆ ที่ท่านมีสุขภาพไม่ค่อยดีนัก แต่ท่านก็ได้บรรยายสรุปผลงานที่ท่านได้ปฏิบัติเพื่อประเทศชาติ และประชาชนในความปกครองของท่าน ให้คณะของพวกเราฟังด้วยตนเองเป็นเวลาถึง ๓ ชั่วโมงครึ่ง ทำให้พวกเราได้ทราบถึงภารกิจอันยิ่งใหญ่ตลอดทั้งอุปสรรคต่าง ๆ ในการปกครองพลเมืองของท่าน โดยใช้ปฏิภาณไหวพริบ ความเด็ดขาด และความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ราชการและความเสียสละเพื่อประเทศชาติของท่าน ประชาชนพลเมืองในจังหวัดนครพนมจึงอยู่กันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ทั้ง ๆ ที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะคับขัน เต็มไปด้วยผู้ก่อการร้ายและปัญหาชาวญวนอพยพ จึงควรแก่การสรรเสริญเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อคณะของพวกเราทราบว่าชีวิตของท่านต้องดับลงในขณะทำการบรรยายให้นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฟังเช่นนี้ ทำให้รู้สึกตื้นตันใจในการปฏิบัติหน้าที่ของท่านจนสิ้นลมหายใจ สมควรที่พวกเราทุกคนจะจดจำเป็นเยี่ยงอย่าง และขอให้ดวงวิญญาณขอท่านจงไปสู่สุขคติภพเถิด

ฉะนั้น จึงขอได้โปรดนำความอาลัยของพวกเราแจ้งให้ครอบครัวของท่านได้ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

คณะนายทหารนักเรียนสงครามจิตวิทยา รุ่นที่ ๕

กรมยุทธการทหารเรือ

จ.ม. จากนายพลหนูเพชร ดาวเรือง ฝั่งประเทศลาว

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ພົນຈັດຕະວາ ໜູເພັດ ດາວເຮືອງ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ເຣື່ອງ: ແສດງຄວາມເສົ້າສະລົດໃຈ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ພົນຈັດຕະວາ ໜູເພັດ ດາວເຮືອງ

ผมและคณะข้าราชการจังหวัดนครราชสีมา ขอแสดงความเสียใจในมรณกรรมของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม กรุณานำเรียนคุณนายและครอบครัวของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

รตท. ระดม มหาสรานนท์
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

× × × × ×

ผมได้ทราบข่าวมรณกรรมของท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ด้วยความเศร้าสลดใจ ขอแสดงความเสียใจเป็นอย่างยิ่ง

นายสุกิจ จุลละนันท์
ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน

× × × × ×

โปรดแจ้งให้ครอบครัวท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมทราบด้วยว่า ผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง

ดำรง สุนทรสารทูล
ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

ช่วยแสดงความเสียใจต่อคุณนายผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมด้วย ถ้ามีกำหนดการละเอียดอย่างไรบอกไปให้ทราบบ้าง

จำรูญ สมานจิต บี่ยัมปุตระ
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก

× × × × ×

ผมและภรรยา ทราบข่าวด้วยความสลดใจว่าท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ถึงแก่กรรม ผมและภรรยาขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง มาณโอกาสนี้

ชาญ กาณจนาคพันธุ์
ผู้ว่าราชจังหวัดสมุทรสงคราม

× × × × ×

ผมและภริยาได้ทราบการถึงอนิจกรรมของพล.ต. ยง ณ นคร ด้วยความอาลัย จึงขอแสดงความเสียใจด้วยเป็นอย่างยิ่ง มา ณ. โอกาสนี้

จาด อุรสายะนันท์
ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

ได้รับข่าวการเสียชีวิตของ พล.ต. ยง ณ นคร ด้วยความเศร้าสลดใจ ข้าพเจ้าในนามส่วนตัว ครอบครัว ข้าราชการจังหวัดสกลนคร ขอแสดงความเสียใจในข่าวมรณกรรมของ พล.ต. ยง ณ นคร ต่อท่านและครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง.

สอน สุทธิสาร
ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

× × × × ×

กรุณาแจ้งความเศร้าสลดใจของผมและภรรยา ต่อครอบครัวของ พล.ต. ยง ณ นคร ทราบด้วย.

วิจิน สัจจเวทะ
ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

× × × × ×

ได้รับข่าวมรณกรรมของ พลตรี ยง ณ นคร แล้วข้าพเจ้าและหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดขอนแก่น ขอแสดงความเสียใจเป็นอย่างยิ่ง ขอท่านได้แจ้งให้ครอบครัวผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ทราบด้วย.

บุรี พรหมลักขโณ
ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

ผมและบรรดาข้าราชการขอแสดงความเสียใจในมรณกรรมของ พลตรี ยง ณ นคร ผวก. นครพนมเป็นอย่างยิ่ง กับขอทราบรายการจัดงานศพด้วยจะได้มาเคารพศพต่อไป.

พล.ต.ต. วิเชียร สีมันตร.
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการสูญเสียพี่ ยง

พล.ต.ต. สุขุม – บุญต่าย ตระกูลดิลก์

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจที่สูญเสียท่านผู้ว่าราชการ

ศาสตราจารย์นิทัศน์ ประกาสวุฒิสาร

ผมและภรรยาได้ทราบข่าวด้วยความสลดใจ และ ขอแสดงความเสียใจมาอย่างสุด ซึ่งในการที่ต้องสูญเสียท่าน ผวก. ไปในครั้งนี้

พ.ต.อ. ทินกร — ยวงคำ อ่อนท้วม

× × × × ×

กระผมและ จนท. ใน นพค. หนองคาย ขอแสดงความเสียใจในการมรณกรรมของท่าน ผวก. จว. น.พ. เป็นอย่างมากด้วย

พ.อ. ชวลิต อินหคุป
หนองคาย

× × × × ×

คุณนายผู้ว่าราชการจังหวัด นพ.

ผบ. จทน. อด. และ ผบ. ผส. ๑๓ ขอแสดงความเสียใจในมรณกรม ของ พล.ต. ยง ณ นคร ในโอกาสนี้ด้วย

ผบ. จทบ. อด

ศูนย์การทหารปืนใหญ่ลพบุรี

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เรียน คุณชื่นจิตต์ ณ นคร

ทันทีที่ผมได้ทราบข่าวทางวิทยุกระจายข่าวมรณกรรมของ พล.ต. ยง ณ นคร ทำให้ผมใจหายและตกตลึงไปชั่วขณะ นับเป็นเหตุการณ์ร้ายแรงที่สุดที่คาดไม่ถึง คุณยงเป็นเพื่อนสนิทร่วมรุ่น กำลังได้รับหน้าที่อันมีเกียรติยิ่ง และมีความสำคัญต่อความเจริญมั่นคงของประเทศชาติ ผมรู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถจะเดินทางมาเคารพศพได้ ขอให้คุณพร้อมด้วยครอบครัวได้โปรดทราบความเศร้าสลดใจอย่างสุดซึ้งของผมและภรรยาในโอกาสนี้ด้วย.

ด้วยความนับถืออย่างสูง

พ.อ. โอภาส นีลวัชระ

คณะนายทหารวิทยาลัยการทัพบกชุดที่ ๘ ขอแสดงความเสียใจในมรณกรรมของ พล.ท. ยง ณ นคร อย่างสุดซึ้ง

พ.อ. เยื้อง คชภักดี
เลขานุการ ทบ. ชุดที่ ๘

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจอย่างยิ่งในมรณกรรมของท่านข้าหลวง

พ.อ. ประสิทธิ์ พันธุนิลและภริยา

× × × × ×

ผมขอแสดงความเสียใจอย่างยิ่งต่อมรณกรรมของท่าน ผวก.

พ.อ. ระลอง รัตนะสิงห์

เรียน คุณหญิง ชื่นจิตต์ ที่เคารพ

แพรวศรีและผม ได้ทราบข่าวการถึงแก่อนิจกรรมของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วด้วยความเสียใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะท่านผู้ว่าฯ เป็นผู้ที่ผมเคารพรักดุจพี่ชาย และยังระลึกถึงพระคุณอยู่เสมอ

อาสา บุณยประเทือง
อดีตกงศุลสุวรรณเขต

× × × × ×

ผมและท่านผู้หญิงขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการสูญเสีย พล ท. ยง ณ นคร

สุรนรงค์

× × × × ×

ผมขอแสดงความเสียใจด้วยเป็นอย่างยิ่ง ท่านผู้ว่าฯ ยง ได้เป็นผู้รับใช้ชาติที่เข้มแข็งและเป็นเพื่อนร่วมงานที่จริงจังที่สุด หากทางรพช. จะรับใช้อย่างไรได้ขอให้โปรดบอกไปด้วย

ประสงค์ สุขุม
เลขาธิการ รพช.

คณะนักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยากองบัญชาการทหารสูงสุด รุ่นที่ ๑๖ มีความสลดใจเป็นอย่างยิ่งในมรณกรรมของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม และขอแสดงความเสียใจมายังครอบครัวของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นอย่างยิ่ง

คณะนักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยาฯ รุ่นที่ ๑๖

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งในกรณีมรณกรรมพี่ ยง

อาทิตย์ สุพาไชยกิจ

× × × × ×

กระผมและภรรยาขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งในมรณกรรม ของท่าน ผู้ว่าราชการจังหวัด

ประเทือง บุษปวรรณธนะ

× × × × ×

กราบคารวะด้วยความเสียใจอย่างสุดซึ้งในมรณกรรม ของท่านผู้ว่า ยง ณ นคร

เวียงงาม สรีวรชาน

ผมและภรรยา ขอแสดงความสลดใจในการถึงอนิจกรรมของท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ขอดวงวิญญาณจงไปสู่สุคติเถิด

ยุทธ หนุนภักดี

× × × × ×

BNMg

NSB ๑๑๕ นครศรีฯ ๓๐๗๔ ๓๔ ๒๓ ๑๔.๔๐

เจริญพรคุณชื่นจิตร ณ นคร จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม.

ในนามกรรมการ "พระมหาธาตุมูลนิธินครศรีธรรมราช" ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อมรณกรรมของพลตรี ยง ณ นคร ผู้ใช้ชีวิตเพื่อประเทศชาติจนอาวสานแห่งชีวิต.

พระกิตติวรประสาธน์
วัดพรมหาธาตุ

× × × × ×

ขอแสดงความเศร้าสลดและเสียใจเป็นอย่างมาก เนื่องในมรณกรรมของท่าน ผวก. โดยกระทันหัน มาในโอกาสนี้

พระครูนครพนมนารักษ์
เจ้าคณะอำเภอเมือง นครพนม

ผมได้ทราบข่าวด้วยความเสียใจอย่างยิ่งในมรณกรรมของคุณ ยง ณ นคร

ประวีณ ณ นคร

× × × × ×

ผมขอแสดงความเสียใจอย่างยิ่งในการมรณกรรมของผู้ว่า

ประกิต อุตตะโมต

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง

วีระ – วัลภา

ภรรยาและผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการจากไปของพี่ยงในครั้งนี้

รมย์จิตติ กัลยาสิริ
ปลัดจังหวัดสุโขทัย

× × × × ×

ได้รับข่าวการเสียชีวิตของ พล.ต. ยง ณ นคร ด้วยความเศร้าสลดใจในการมรณกรรม ข้าพเจ้าและครอบครัว ขอแสดงความเสียใจต่อท่านและครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง

พิบูลย์ ธุรภาคพิบูล
ปลัดจังหวัดสกลนคร.

× × × × ×

ได้รับข่าวมรณกรรมของพล พลตรี ยง ณ นคร ผวก. นครพนมแล้ว ข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาภาค ฯ ขอแสดงความเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง ขอได้นำเรียนครอบครัวของพลตรี ยง ณ นคร ผวก. ทราบด้วย.

หน. ศูนย์วางแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้าพเจ้าในนามข้าราชการ ส.ว.พ. อุบล ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ในมรณกรรมของ พล.ต. ยง ณ นคร ผู้ว่าราชการจังหวัด

นายสมพร กลิ่นพงษา
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาชุมชน เขต ๓

× × × × ×

กระผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งที่ท่านผู้ว่า ยง ถึงแก่อนิจกรรม

อุดม มีเพียร
นายอำเภอกระสัง

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจอย่างยิ่ง ในมรณกรรมของผู้ว่า ยง ณ นคร

คณะข้าราชการจังหวัดหนองคาย

ได้รับข่าวเสียชีวิตของท่าน พล.ต. ยง ณ นคร ด้วยความเศร้าสลดใจ และขอแสดงความเสียใจในการมรณกรรมต่อท่านและครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง.

คณะข้าราชการแผนกปกครองจังหวัดสกลนคร

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อมรณกรรมของท่านผู้ว่าราชการจังหวัด

พ.ต. อรุณ สังขสุวรรณ
นายอำเภอหนองบัวลำภู

× × × × ×

ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการสูญเสียผู้ว่าราชการจังหวัดที่ดีที่สุดคนหนึ่ง

สุชาติ ประชากุล
อดีตนายอำเภอบ้านแพง

กรมจเรทหารบก

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

กราบเรียนท่านผู้หญิงที่เคารพอย่างยิ่ง

พวกกระผมข้าราชการในกองสืบสวน กรมจเรทหารบก ซึ่งเคยเป็นข้าราชการร่วมกับท่านผู้ว่าราชการ พล.ต. ยง ณ นคร มาครั้งหนึ่งด้วยความสนิทสนม เมื่อต้องมาจากกันในครั้งสุดท้ายนี้ ไม่มีโอกาสได้กลับมาพบกันอีก ทันทีที่ได้ทราบข่าว ทำให้เกิดความสลดเศร้าหมองอย่างใหญ่หลวงสุดที่จะแสดงได้โดยวิถีทางใด นอกจากขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งมาในวาระสุดท้ายนี้ ยังบรรดาญาติมิตรและครอบครัวของท่าน หากจะประกอบบุญกุศลอันใดก็ใคร่จะได้ร่วมในทุกโอกาสด้วย

ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

จาก ข้าราชการกองสืบสวนสอบสวน

กรมจเรทหารบก

คำนำ

–ในการพิมพ์หนังสือเพื่อเป็นอนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลโท ยง ณ นคร ดิฉันได้นำเรื่องอธิฐานใจกับบทธรรมเรื่องปัญญาของท่านปัญญานันทภิกขุมาพิมพ์นี้ เพราะดิฉันได้เคยอ่านบทธรรมของท่านฯหลายเล่ม เห็นว่าเป็นหนังสือที่จะเป็นประโยชน์แก่ท่านที่มีความสนใจศึกษาหาความรู้ได้ทั้งทางโลกและทางธรรม และถ้าได้นำมาใช้ปฏิบัติแล้วก็คงจะก่อให้เกิดความสุข—สงบทางใจได้ตามสมควร โดยเฉพาะคุณยงมีความศรัทธานับถือท่านอยู่แล้ว ก่อนหน้าที่จะถึงแก่อนิจกรรมประมาณ ๕—๖ เดือน ได้นิมนต์ท่านไป จ.ว นครพนม เพื่อปาฐกถาธรรมให้พวกข้าราชการ — ประชาชนฟังที่ศาลาประชาคม และไปเทศนาให้พวกชาวบ้านตามกิ่งอำเภอต่าง ๆ ซึ่งดิฉันก็ได้ร่วมฟังด้วยทุกครั้ง ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาท่านมากยิ่งขึ้น จึงได้ขอความช่วยเหลือจาก พ.อ. พิเศษ วีระ ศิริอัฐ โดยแนะนำให้ดิฉันปรึกษากับคุณวิโรจน์ ศิริอัฐ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ท่าน และคุณวิโรจน์ก็ได้ช่วยเป็นธุระติดต่อขออนุญาติพิมพ์ให้เป็นที่เรียบร้อย ดิฉันและบุตรธิดาขอกราบนมัสการท่านปัญญานันทภิกขุ และขอขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ชื่นจิตต์ ณ นคร

อธิษฐานใจ

โดย

ภิกขุ ปัญญานันทะมุนี

ขอเจริญพรแด่ทุกท่าน ณ บัดนี้เป็นเวลาที่จะได้ฟังปาฐกถาข้อธัมมะ อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่พวกเราทั้งหลาย ที่ได้มาประชุมกันในสถานที่นี้ อันเรื่องของการฟังธัมมะในทางศาสนาที่เรานับถืออยู่นั้น เป็นการศึกษาแบบหนึ่ง เป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อธัมมะนั้น ๆ ชัดเจนถูกต้อง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องธัมมะ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตของเราแต่ละคน เพราะการดำรงชีวิตอยู่ในโลก เราจะอยู่โดยไม่มีเข็มทิศนำทางนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ เหมือนกับเรือที่ออกไปในทะเลใหญ่จะต้องอาศัยเข็มทิศแผนที่สำหรับนำทาง ที่จะให้เรือนั้นแล่นไปสู่จุดหมายปลายทางได้โดยเรียบร้อยฉันใด ในชีวิตของเราแต่ละคนนี่ก็เหมือนกัน เราจะต้องมีเข็มสำหรับนำทางชีวิต เพื่อให้ดำเนินชอบตามหลักนั้น ๆ เข็มสำหรับชีวิตของเราก็คือ ธัมมะในทางศาสนาที่เรานับถือ โดยเฉพาะเราที่เป็นคนไทยนับถือพระพุทธศาสนา หลักธัมมะในทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักครองใจของเราชาวไทยมาเป็นเวลาเกือบพันปี เราได้มีความสุขมีความเจริญตามสมควรแก่ฐานะ โดยอาศัยธัมมะในทางพระศาสนาเป็นเครื่องนำทางชีวิตตลอดมา เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เป็นความจำเป็นที่เราควรจะต้องศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนถูกต้อง

การศึกษาเรื่องธัมมะนั้นเราทำได้ ๒ วิธี คือ ศึกษาด้วยการฟังอย่างหนึ่ง ศึกษาการอ่านอย่างหนึ่ง สำหรับการศึกษาด้วยการฟังนั้น เป็นการศึกษาแบบเก่าแก่แท้เพราะในสมัยครั้งกระโน้น เมื่อพระผู้มีพระภาคยังทรงพระชนม์อยู่ ในสมัยนั้นไม่มีการเขียนหนังสือ ไม่มีการจารึกพระธรรมคำสอนไว้ในสิ่งใด ๆ พระองค์ได้เสด็จเดินทางไปพบปะประชาชน ตามท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วก็พูดให้ฟัง คนที่ไปฟังเขาก็ฟังอย่างตั้งอกตั้งใจ เมื่อฟังด้วยความตั้งใจย่อมได้ปัญญาคือความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น นี่คือการศึกษาในยุคแรก ๆ สาวกของพระผู้มีพระภาคเรียนโดยอาศัยการฟังทั้งนั้น แล้วก็ทรงจำสืบต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี จึงได้มีการเขียนเป็นตัวหนังสือ

สำหรับพวกเรา ในสมัยนี้ก็ศึกษาด้วยการฟังก็ได้ เช่น ฟังเทศน์ตามวัด ฟังปาฐกทางวิทยุ หรือมีการประชุมฟังกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง โดยเฉพาะในสมัยนี้มีการเผยแพร่คำสอนด้วยวิธีการพูดให้ฟังนี้มีหลายที่หลายแห่ง ถ้าเราสนใจฟังก็จะได้ความรู้ความเข้าใจ นอกจากเรื่องการฟังแล้ว เราควรจะได้อ่านหนังสือตำหรับตำราทางศาสนาบ้าง

ในสมัยก่อนหนังสือหายาก โดยมากก็เป็นสำนวนสำหรับนักปราชญ์ คนธรรมดาสามัญอ่านแล้วไม่เข้าใจ แต่ว่าในสมัยนี้มีการศึกษาเจริญก้าวหน้า ผู้รู้ได้เขียนหนังสือธัมมะประเภทง่าย ๆ ให้คนเอาไปศึกษาได้โดยสดวกสบาย เราที่เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ก็ควรจะได้หาหนังสือประเภทเหล่านั้นมาไว้กับบ้านกับเรือนเพื่อจะได้อ่านในเวลาว่าง ๆ หรือเวลากลุ้มใจ หรือในเวลาที่เราอยากรู้ ถ้าหากเราว่างเวลาใดเราใช้เวลาว่างนั้นให้เป็นประโยชน์ ในการศึกษาข้อธัมมะในทางศาสนา หรือว่าเวลาใดเรากลุ้มอกกลุ้มใจ เราก็หยิบหนังสือธัมมะมาอ่าน หนังสือธัมมะเป็นเหมือนดังกับยาแก้โรคทางใจ ถ้าเราอ่านหนังสือศาสนา ใจสบาย หายทุกข์หายโศกไป หรือเวลาใดมีความสงสัยแคลงใจในข้อธัมมะบทใดบทหนึ่ง เราก็ไปหาหนังสือศาสนามาอ่าน อ่านแล้วจะแก้ไขปัญหาคือ ความสงสัยนั้นได้ อันนี้เป็นประโยชน์มากในเรื่องเกี่ยวกับการอ่าน

คนที่เขาเป็นคนดี มีชีวิตรุ่งโรจน์ตลอดไปนั้นล้วนแต่เป็นนักศึกษาเรื่องของศาสนาทั้งนั้น ไม่ว่าคนนั้นจะนับถือศาสนาอะไร เราลองศึกษาชีวประวัติของคนเหล่านั้นดู ถ้าหากว่าเป็นคนดีจริงเก่งจริง คือ ดีจนตัวตาย ตายแล้วก็ยังไม่หมดดี คนยังยกย่องเชิดบูชา คนประเภทนี้เป็นนักศาสนาควบคู่กันไปกับเป็นนักในเรื่องอื่น เช่น สมมุติว่าเขาเป็นนักการเมือง เขาก็เป็นนักศาสนาด้วย เป็นนักวิทยาศาสตร์ก็เป็นนักศาสนาด้วย หรือจะเป็นอะไรในวิชาสาขาต่างๆ เขาก็ไม่ได้ทิ้งธัมมะ ไม่ได้ทิ้งศาสนา พยายามเอาหลักศาสนาเป็นแนวทางสำหรับดำเนินชีวิต ชีวิตของเขาจึงเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่นไม่มีเสียหาย แม้ตัวตายไปแล้วชื่อก็ยังอยู่ หอมหวนอยู่ตลอดเวลา อันนี้เป็นผลเนื่องมาจากชีวิตคลุกคลีอยู่กับธัมมะในทางพระศาสนา

ในเมืองไทยเวลานี้ เรากำลังต้องการอยู่อย่างหนึ่ง คือต้องการคนที่ดีจริง ๆ สำหรับจะได้ช่วยกันสร้างชาติ สร้างบ้านเมือง ในการสร้างชาติสร้างบ้านเมืองนั้นก็หมายความว่าเราทุกคนมีความสำนึกในหน้าที่ ใครมีหน้าที่อันใดก็ทำหน้าที่อันนั้นให้สมบูรณ์ให้เรียบร้อย การทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ให้เรียบร้อยนั้นแหละ คือการแสดงออกซึ่งน้ำใจว่าเราเป็นผู้มีความรักชาติเห็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง การที่เราจะได้เป็นผู้ทำงานอย่างนั้นได้ ต้องมีน้ำใจประกอบด้วยธัมมะ ถ้าน้ำใจไม่มีธัมมะเป็นหลักคุ้มครองแล้ว ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยได้ เพราะคนที่ไม่มีธัมมะเป็นหลักในใจก็ย่อมมีสิ่งอื่นเข้ามาแทน

ในใจของคนเรานั้น มีธรรมชาติอยู่ ๒ ประการ เรียกว่า **ธรรมชาติฝ่ายสูง** กับ **ธรรมชาติฝ่ายต่ำ** ธรรมชาติฝ่ายสูงนั้นเป็นเรื่องของพระ เป็นเรื่องของธัมมะ ธรรมชาติฝ่ายต่ำนั้นเป็นเรื่องของผีของมาร หรือเรื่องของกิเลสที่มันเกิดขึ้นในใจของเรา แล้วก็ลากจิตใจของเรา

ไปในทางชั่วทางต่ำ เราไม่มีกำลังใจเข้มแข็งพอ ไม่มีความรู้สึกผิดชอบที่สูงพอ ก็ไม่สามารถที่จะเอาชนะธรรมดาฝ่ายต่ำได้ จึงได้เสียผู้เสียคนไป ให้สังเกตเพื่อนฝูงมิตรสหายของเราบางคนมีความสามารถในการงานแต่ว่าจิตใจไม่ดี ผลที่สุดกลายเป็นคนเสียผู้เสียคนไป ทำไมจึงได้เสียคน ก็เพราะว่าเขาตกอยู่ในธรรมชาติฝ่ายต่ำ อำนาจกิเลสประเภทต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นในใจนั้นดึงจิตใจของเขาให้มันต่ำลงไปทุกเวลา ไม่มีความยับยั้งชั่งใจ ไม่มีความอดทนเพียงพอที่จะเอาชนะสิ่งเหล่านั้นจึงกลายเป็นคนขี้แพ้อยู่ตลอดเวลา

ยกตัวอย่างให้เห็นง่าย ๆ เช่นเราเป็นนักเสพย์ติดของต่าง ๆ เช่นเป็นนักเสพย์สุราตอนเย็นตอนเช้าต้องไปดื่ม หรือว่างขึ้นก็ต้องไปดื่มสุรา หรือบางคนก็ติดในเรื่องการพนัน ติดในการเที่ยวเตร่กลางคืน หรือว่าติดของอื่น เวลาความอยากในเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้นพอตื่นเช้าขึ้นก็อยากเหล้า เราเคยบังคับตัวเองบ้างไหม ? ไม่มีใครที่จะบังคับตัวเอง ก็ต้องไปดื่มสิ่งนั้นตามความอยาก หรือว่าเราอยากบุหรี่ขึ้นมา ไม่เป็นเวล่ำเวลา เช่นเวลาเข้าห้องประชุมฟังธัมมะฟังปาฐกถา หรือว่าไปนั่งในโบสถ์อันเป็นสถานที่ที่เราควรจะฝึกฝนเอาชนะตัวเอง เพื่อยกระดับจิตใจของเราให้สูงส่งขึ้น แต่ว่าเราก็บังคับมันไม่ได้ เราพ่ายแพ้มัน พอความอยากมาสะกิดเข้าที่ห้องหัวใจเท่านั้นเราก็ตกลงในอำนาจของมันทันที แล้วเราก็ไปทำสิ่งนั้น ๆ ตามอำนาจฝ่ายต่ำมันปรารถนา คนอย่างนี้เขาเรียกว่าคนที่มีใจตกอยู่ในอำนาจของพญามาร ถ้าใจของเราตกอยู่ในอำนาจของมารแล้วเราจะก้าวหน้าไปไม่ได้ พญามารมันจะดึงแข้งดึงขาเราให้ไหลไปในทางชั่วทางต่ำตลอดเวลาเอาตัวไม่รอด อันนี้เป็นธรรมชาติฝ่ายต่ำ

ในชีวิตประจำวันของเรา เราอยู่ในโลกนี้อยู่กันเพื่ออะไร ? ขอตอบให้เข้าใจง่าย ๆ ว่า เราอยู่เพื่อการต่อสู้ เราต่อสู้กับอะไร ? สู้กับอำนาจฝ่ายต่ำที่มันเกิดขึ้นรบกวนจิตใจของเรา เราจะไม่ยอมให้อำนาจฝ่ายต่ำครอบงำใจเราพยายามเอาชนะ เราจะบังคับตัวเองไว้ตลอดเวลา อันคนที่จะชนะธรรมดาฝ่ายต่ำหรือมีการบังคับตัวเองได้นั้น ก็ต้องอาศัยธัมมะเป็นมูลฐาน ไม่ใช่เพียงแต่มีความรู้ในทางธัมมะอย่างเดียว แต่ต้องมีการฝึกฝน มีการอบรมจิตใจในเรื่องนั้น มีความตั้งใจดีไว้เป็นเบื้องต้น คือการตั้งใจว่าเราจะอยู่อย่างคนชนะ เราจะไม่อยู่อย่างคนแพ้ เราจะอยู่อย่างไทยเราจะไม่อยู่อย่างทาส เราจะอยู่อย่างลูกศิษย์พระพุทธเจ้า เราจะไม่อยู่อย่างลูกศิษย์พญามารเป็นอันขาด

ที่เรียกว่าอยู่อย่างผู้ชนะ ก็หมายความว่า ให้รู้ว่าอะไรมันเกิดขึ้นในใจของเราในเรื่องอย่างนี้เราต้องรู้ว่ากิเลสประเภทต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นในใจของเรา แล้งจะดึงเราไปในทางชั่วทางต่ำนั้นมีอะไรบ้าง ? เช่นว่าเจ้า**ความโลภ** เกิดขึ้นในใจ มีความอยากได้รุนแรงอยากได้ของ

คนอื่น ไม่ใช่ของ ๆ ตัวเอง แม้ของที่ตัวจะได้นั่นแหละแต่ว่ายังไม่ถึงเวลา ก็มีความอยากจะได้ขึ้นมาแล้ว เหมือนว่าเราทำงานมีเงินเดือนแต่ว่าเงินเดือนยังไม่ทันออก เราอยากจะได้ขึ้นมา เราหยิบเอาของหลวงไปใช้ก่อน อย่างนี้มีความโลภเหมือนกัน หรือว่าเรามีสิทธิที่จะได้เพียง ๕ แต่ว่าเราอยากเอาสัก ๑๐ อย่างนี้ก็เรียกว่า **โลภะ** มันเกิดขึ้นรบกวนจิตใจ เมื่อเจ้าโลภะเกิดขึ้นรบกวนจิตใจ มันก็จะบังคับใจเราให้ดิ้นรนเพื่อความอยากอย่างนั้นเป็นเหตุให้ฆ่าเขาก็ได้ ให้ไปลักของเขาก็ได้ ให้ประพฤติผิดในทางกามก็ได้ ให้เป็นคนเอารัดเอาเปรียบเพื่อนฝูง ไม่ซื่อสัตย์ต่อการงานต่อหน้าที่มีความเสียหายหลายสิ่งหลายประการ พระผู้มีพระภาคจึงตรัสไว้ว่า "**โลโภ ธมฺมานํ ปริปนฺโถ**" ความโลภเป็นอันตรายของธัมมะด้วยประการทั้งปวง คำว่าธัมมะในที่นี้หมายถึงความดีอันจะเกิดขึ้นในใจของเรา พอมีความโลภเกิดขึ้นแล้วมันสกัดกั้นไม่ให้ความดีทั้งหลายเจริญงอกงามอยู่ในใจของเราได้ เราก็ไหลไปตามอำนาจของมัน คนที่ได้เสียผู้เสียคนไปนั้นเพราะอำนาจความโลภมีไม่ใช่น้อย เช่น มีการทุจริต การคอรัปชั่นในหน้าที่ในการงาน อันนี้เกิดจากความโลภมากอยากได้ในสิ่งนั้น ๆ ไม่มีหลักปัญญาเป็นเครื่องประดับใจ ไม่ได้คิดนึกว่าชีวิตของเราคืออะไร เราเกิดมาอยู่นี้แล้วเราจะตายไปแล้ว เราได้อะไรไปบ้าง เราเอาอะไรไปบ้าง เวลาตายไม่มีใครเอาอะไรไป เกิดมาอย่างไรก็ไปอย่างนั้น แต่คิดไม่ได้ เมื่อคิดไม่ได้ก็คิดจะเอาท่าเดียว เป็นคนประเภทกอบเอาโกยเอา เพราะอำนาจความโลภครอบงำจิต เลยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตด้วยประการต่าง ๆ หรือในขณะใด **ความโกรธ** เกิดขึ้นครอบงำจิตใจ เวลาใดความโกรธเกิดขึ้นมันก็ร้อนกระวนกระวาย นั่งอยู่นิ่ง ๆ ก็ไม่ได้ ต้องแสดงอาการปรากฏทางหน้าทางตา ทางมือ ทางเท้า ทางคำพูดออกไปในรูปแปลก ๆ ซึ่งผิดปกติสามัญชนพึงจะพูดจะทำในรูปเช่นนั้น อันนี้เกิดเพราะอำนาจความโกรธ ความโกรธทำตนให้เกิดเป็นอาชญากร นำคนให้ทำความเสียแก่ชีวิต แก่การงานด้วยประการต่าง ๆ เวลาโกรธทีไรแล้ว เราไม่ได้เป็นตัวของเราเอง แต่เราตกเป็นทาสของความโกรธ ความโกรธเป็นนายเรา มันบังคับเรา มันจูงเราไปสู่อำนาจของมันด้วยประการต่าง ๆ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีไม่มีในใจ แล้วก็ใจร้อน ใจกระวนกระวาย อาการทางกายก็ไม่สบายสมองไม่ดี หัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอ ประสาททำงานไม่ปกติ ต่อมในร่างกายก็พลอยชำรุดโทรมไป คนใดโกรธบ่อย ๆ อายุสั้นตายเร็ว เพราะบางทีโกรธจนเป็นลมเป็นแล้งไป อำนาจความโกรธมันแรงอย่างนี้ถ้าเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความเสียหายเราจึงควรรู้ว่ามันไม่ได้เรื่อง ถ้าเกิดขึ้นในใจเราแล้วจะเสียหายมาก

เวลาใด เกิด **ความหลง** ขึ้นมาเพราะไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องนั้นชัดเจนตามความเป็น

จริงคนเราที่หลงอะไร มัวเมาในเรื่องอะไรนั้น ก็เพราะว่าขาดการศึกษาในเรื่องนั้น ไม่รู้ว่าเรื่องนั้นมันเรื่องอะไร มันมาอย่างไร มันจะไปอย่างไร มันจะเป็นประโยชน์ เป็นทุกข์ เป็นโทษอย่างไร เราควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นในรูปใด เราไม่เข้าใจก็หลงมัวเมาในสิ่งนั้น ๆ คนเราถ้าหลงในเรื่องใดแล้วเป็นทุกข์เพราะเรื่องนั้น

ตัวอย่าง เช่น พวกหลงการพนัน ติดการพนันงอมแงมไปหมด ถ้าไม่ได้ไปเล่นละก็อยู่ไม่ได้ เช่น วันเสาร์ วันทิตย์พวกหลงม้าก็ต้องไปสนามม้า ไปให้ม้ามันเตะอะไรเสียหน่อยแล้วก็กลับบ้าน หน้าเศร้าถ้าแพ้ เวลาชนะก็หน้าบานหน่อย แต่ก็บานไม่กี่วันประเดี๋ยวก็เศร้าต่อไป ผลที่สุดก็ตั้งเนื้อตั้งตัวไม่ได้ นี่เป็นความหลงไหล เป็นความมัวเมาในสิ่งนั้นเพราะไม่รู้ว่าสิ่งนั้นมันเป็นทุกข์เป็นโทษแก่ชีวิต แก่การงาน

ในกิเลสประเภทอื่น ๆ เช่นว่า **ความริษยา** เกิดขึ้นในใจของเรา ไม่อยากให้ใครดี ไม่อยากให้ใครเจริญ ไม่อยากให้ใครก้าวหน้าในชีวิตในการงาน คิดแต่ว่าจะทำลายเขาตลอดเวลา น้ำใจที่จะพลอยยินดีในความดีในความสุขความเจริญของผู้อื่นนั้นไม่มีในใจ คนที่ตกอยู่ในอำนาจของกิเลสอย่างนี้ตามภาษาพระท่านเรียกว่า **เป็นทาส** ไม่เป็นไทแก่ตัวเอง การเป็นทาสนั้นเป็นความทุกข์ การเป็นไทนั้นเป็นความสุข ข้อปฏิบัติธัมมะในทางพระพุทธศาสนาสอนเราให้เป็นไทแก่ตัว แต่ตัวเราเองแต่ละคนนี้เรียกตัวเราเองว่าเป็นคนไทย นับว่าชาติไทยนั้นมีความหมายลึกซึ้งด้านธัมมะด้วย ไม่ได้หมายความว่าเป็นอิสระเสรีในทาง การเมือง การศาล การเศรษฐกิจการทูตอะไรอย่างนั้นมิได้ แต่ว่าเราหมายถึงการมีเสรีภาพในทางจิตใจ

จิตใจที่เป็นเสรีนั้น คือจิตใจประเภทใด ? คือจิตใจที่ไม่ตกอยู่ในอำนาจฝ่ายต่ำ แม้ฝ่ายต่ำมันจะเกิดขึ้นเราก็รู้ รู้เท่ารู้ทัน รู้ว่านี่ความโลภมันเกิดขึ้นแก่เรา นี่ความโกรธมันเกิดขึ้นแก่เรา อันนี้เป็นความหลง อันนี้เป็นความริษยา อันนี้เป็นความพยาบาท อันนี้เป็นความคิดในทางชั่วร้าย มันเกิดขึ้นในจิตใจของเรา เรารู้เท่ารู้ทัน เหมือนกับคนอยู่ในบ้านรู้จักหน้านักเลงอันธพาลนักตัดช่องย่องเบา ถ้าเราเห็นมันเราก็คิดป้องกันตัวได้ เราไม่ให้มันมาทำร้ายเราฉันใด กิเลสประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในใจของเรานี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่รู้เราก็เสียท่ามัน แต่ถ้าเรารู้จักหน้าตามันไว้บ้าง เราก็มีการต่อสู้มันได้ ต่อสู้เพื่อให้จิตใจของเราเป็นไท จิตใจที่เป็นไทนั้นคือจิตใจที่อยู่เหนือสิ่งนั้น ไม่ให้สิ่งนั้นครอบงำเรา เราไม่เป็นทาสของธรรมดาฝ่ายต่ำ เรียกว่าเป็น

ไทแก่ตัวเพราะฉะนั้นเราจะต้องมีสิ่งที่เรียกว่า "**ไทรำลึก**" มีความสำนึกอยู่เสมอคอยเตือนตัวเองไว้บ่อย ๆ ว่า "**กูเป็นไท กูจะไม่เป็นทาสสิ่งใด ๆ**" ความคิดอันใดเกิดขึ้นในใจจะทำให้ตกเป็นทาสก็ต้องบอกไว้ว่า ระวังไว้ให้ดีจะกลายเป็นทาสเขา ความเป็นไทมันจะหายไป มันจะเสียเกียรติเสียชื่อเสียง หมดความเป็นไทแก่ตัว เราคอยเตือนไว้อย่างนี้ คอยบอกตนเองไว้อย่างนี้เสมอ ๆ ไม่ว่าเราจะไปในสถานที่ใด คบหาสมาคมกับใคร

เรื่องการไปในที่ใด ก็สำคัญ เพราะว่าสถานที่บางแห่งเราไปแล้วมันทำให้เราเป็นทาสคนบางคนเมื่อคบกันแล้วทำให้เราเป็นทาสในเรื่องอะไรต่าง ๆ สถานที่ที่ควรไปมันก็มี เช่นว่าโรงเหล้า บ่อนการพนัน ซ่องที่มีคนชั่ว ๆ เขาอยู่กัน ถนนที่มันเต็มไปด้วยความชั่วร้าย ถ้าเราจะไปในที่นั้น เราต้องเอาพระติดใจไปด้วย ไม่ใช่เพียงแต่เอาพระห้อยคอ ห้อยที่คอน่ะมันไม่พอหรอก เราจะต้องเอาพระใส่ไว้ในใจ พระที่เราควรใส่ไว้ในใจหมายถึงอะไร หมายถึงปัญญา ความรู้สึกตัวหรือว่าความรู้รอบตัวในเรื่องเหล่านั้น ให้รู้ว่าสถานที่นั้นคืออะไร มันดีหรือมันชั่ว มันเสื่อมหรือว่ามันเจริญ เป็นไปเพื่อความสุขหรือความทุกข์ ถ้าเราไปสู่สถานที่นั้นจิตใจเราจะเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง เราก็ต้องรู้ตัวไว้ เมื่อเดินทางไปในที่นั้นต้องเดินไปในอาการสำรวมเหมือนดังกับว่าเราเดินไปในตรอกที่มีโคลนตมมาก เราก็ต้องเดินด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้โคลนตมนั้นกระเด็นเข้ามาเปื้อนเสื้อผ้า หรือไม่ให้เราล้มลงไปวัดพื้นเพราะมันเปื้อนไปทั้งเนื้อทั้งตัวฉันใด ถ้าเราไปในสถานที่ที่มันไม่ดีไม่งามเราก็ต้องคอยระวังตัวเองไว้คอยเตือนตัวเองไว้ว่า ระวัง! ระวัง! เหมือนเราหัดแถวทหารน่ะ จะให้ขวาหันซ้ายหัน ทำอย่างนั้นทำอย่างนี้ เราก็ต้องบอกตัวเราเองแบบหัดทหาร หัดคนอื่นน่ะไม่ลำบากหรอก หัดตัวเองน่ะมันยาก เพราะฉะนั้นต้องคอยเตือนตัวไว้ เวลาจะไปสู่สถานที่ใดที่มันยั่วให้เสียคน เราต้องคอยเตือนตัวเองไว้ว่า ระวังนะ เอ็งมันจะเสียผู้เสียคนในการมาที่นี่ ระวังให้ดีอย่าให้มันแปดเปื้อนเป็นไป มาอย่างใดให้ไปเรียบร้อยอย่างนั้นอย่าให้เกิดความเสียหาย คนเราถ้ามีการเตือนตัวเองอยู่ในรูปอย่างนี้ รับรองว่าจะไม่เสียผู้เสียคนเป็นอันขาด การปฏิบัติการงานก็เหมือนกัน การงานที่เราทำอยู่เป็นประจำวันนั้นบางหน้าที่มันก็ล่อแหลมทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตแก่การงานได้ เช่นหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่มันอันตรายแก่ชีวิตของเรา เราก็ต้องคอยตักคอยเตือนตัวเราเองให้มีความสำนึกรู้สึกตัวไว้ว่า ระวัง! ระวัง! อย่าให้อามิสเหล่านี้มันมาล่อใจ จูงใจเรา ทำให้เสียผู้เสียคนเป็นอันขาด เราคอยเตือนตัวเราไว้อย่างนี้ไม่เป็นไร ถ้าไม่เตือนแล้วมันจะเสียหาย

การคบเพื่อนฝูง มิตรสหายก็เหมือนกัน โดยมากเราคบเพื่อนเล่น คบเพื่อนกิน คบเพื่อนเที่ยว เพื่อนเตร่เพื่อลดราคาตัวให้มันต่ำไปทุกวันทุกเวลา มีน้อยคนนักที่จะคบเพื่อนเพื่อยกระดับจิตใจของตนให้สูง หรือว่าทำให้เพื่อนสูงส่งขึ้น แต่คบกันเพื่อจะไปดื่ม เพื่อจะไปเที่ยว เพื่อจะไปสนุก ไปเพื่ออย่างนั้นไปเพื่ออย่างนี้ การคบกันในรูปเช่นนี้เป็นไปเพื่อความเสื่อม ไม่เป็นไปเพื่อความเจริญ เพื่อความก้าวหน้าแก่ชีวิตแก่การงาน ในทางพระท่านจึงสอนนักสอนหนาว่า **จะคบคนต้องดูหน้า ซื้อผ้าต้องดูเนื้อ อย่าคบคนชั่วคนพาล** การเข้าไปใกล้คนพาลนั้นต้องระมัดระวังเหมือนเราเข้าใกล้งูเห่า งูพิษ ถ้าเราจะเข้าไปใกล้ต้องระวังตัวอย่าให้มันกัดเราได้ฉันใดอยู่กับคนชั่วก็อย่างนั้น มันจะกัดเรา ไม่กัดร่างกายก็จะกัดจิตใจเรา กัดใจเราก็คือ พูดโน้มน้อมเราไปในทางเสียผู้เสียคน เช่นจูงเราให้เป็นนักดื่ม จูงเราให้ไปเล่นการพนัน จูงเราให้ไปเที่ยวในสถานที่ลามกก็ไม่ควรเที่ยว หรือจูงเราให้คดโกงทุจริตต่อหน้าที่ ให้ประพฤติตนไปในทางเสียหายต่าง ๆ อันนี้เป็นสิ่งล่อแหลมต่ออันตรายอยู่ ชีวิตของเราจะตกต่ำเพราะการคบหาสมาคมอย่างนี้ **เพราะฉะนั้นเมื่อเราจะคบใคร จึงต้องพิจารณาแล้วก็ต้องระวังตัวไว้ เตือนตัวเองไว้เสมอ ๆ ว่าอย่าเผลออย่าประมาทอาจจะเสียคนได้ง่าย เราคอยเตือนตัวเองไว้อย่างนั้น เพื่อนนั้นก็จะไม่สามารถจูงเราไปในทางเสียเป็นอันขาด**

คนเราจะคบกับใคร จะต้องพิจารณาใช้ธัมมะเป็นกระจกเงามาส่องดูคน ๆ นั้นเสียก่อนว่า คนนั้นเป็นนักปราชญ์หรืออันธพาล เป็นคนฉลาดหรือว่าเป็นคนโง่ เป็นคนก้าวหน้าหรือเป็นคนประเภทถอยหลัง เราจะต้องตรวจสอบให้ละเอียดเรียบร้อยเพราะว่าคนบางคนนั้นเราคบกันได้นิดหน่อย เช่นว่าคบกันบนถนน ทักกันคำหนึ่งก็รีบเดินไป บางคนพาไปที่บ้านก็ได้ แต่ว่าจะนอนร่วมกินร่วมกันไม่ได้ บางคนนั้นเอาไปนอนร่วมกัน กินร่วมกันก็ได้ ไม่เสียหาย มันมีหลายชั้นหลายจำพวก ถ้าหากเป็นผู้ฉลาดในเรื่องนี้เราก็ต้องพิจารณาเอาแต่คนดีมีประโยชน์ช่วยชีวิตเราให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

เมื่อวันก่อนนี้ พบเด็กหนุ่มคนหนึ่ง ก่อนนี้เขาเป็นนักศึกษาอยู่จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยโน้น เรียนจบแล้วก็ไปทำงาน เมื่อเป็นนักศึกษาน่ะเขาเคยไปฟังเทศน์บ่อย ๆ เวลาไปเทศน์กับกลุ่มพุทธศาสน์น่ะ เขาไปฟังด้วยก็เป็นคนเรียบร้อยดี เมื่อจบจากการศึกษาแล้วไปทำงานไม่ได้พบกันเสียสักปีหนึ่ง วันนั้นเขาไปหาก็เลยถามว่าเป็นอย่างไร เธอออกไปทำงานทำการแล้วเป็นอย่างไร เงินทองพอใช้ไหม ? เขาก็บอกว่าไม่คอยพอใช้ ชักหน้าไม่ถึงหลัง เลยสืบถามว่า เมื่อก่อน

นี้เราเป็นนักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยผู้ปกครองส่งมาให้เดือนละเท่าไร เขาบอกว่าเดือนละเท่านั้น เวลานี้เราออกทำงานได้เดือนละเท่าไร มากกว่าที่เคยได้ถึงสามเท่า เมื่อก่อนพอใช้ไหม เขาบอกว่า **ใช้พอ** ใช้สำนวนเสียด้วยว่า **ใช้พอ** เพราะว่ามันมีเท่านั้น มันก็ต้องใช้กันพอ แต่ว่าเมื่อไปทำงานมีเงินเดือนนี้ ถามว่าพอใช้หรือเปล่า ไม่พอใช้ ถามว่าทำไมไม่พอใช้ เรื่องมันมาก เพื่อนฝูงมันหลายคน แล้วชักชวนกันไปเที่ยวเตร่เฮฮา สนุกสนานอย่างโน้นอย่างนี้สิ้นเปลือง บางทีคืนหนึ่งไปเที่ยวเสียเงินเสียทองหมดไปตั้งสองสามร้อยบาท เงินเดือนที่ได้รับมันจะพอที่ตรงไหน เลยถามว่าทำไมจึงไปอย่างนั้น บอกว่ามันลำบากครับ ไปทำงานนี่มันต้องคบเพื่อนคบฝูงแล้วเพื่อนมันชักจูงไป ถ้าเราไม่ไปก็เกรงใจเขาเพราะว่าเป็นเพื่อนรักชอบพอกันแล้ว อันนี้แหละเขาเรียกว่าถลำร่องลงไปแล้วคือไปคบคนไม่ได้ ดูคนเขาเรียกว่าถลำลงไปแล้วแข้งขาถลอกปอกเปิก ต้องใส่ยาแดงเป็นการใหญ่ จึงต้องระมัดระวังไว้เสียก่อน แล้วก็ถามต่อไปว่านี่เธอในสำนักงานที่เธอไปทำงานน่ะ มีแต่คนประเภทสนุกชอบเที่ยว ชอบเล่น ชอบกิน หรือว่าประเภทที่เรียกว่า ตามใจตัวเองทั้งหมดหรือ มีบ้างไหมคนที่เขาคิดก้าวหน้า เขาใช้เวลาว่างแสวงหาความรู้ใส่ตัว เขาคิดจะไปเรียนต่อเมืองนอกได้ปริญญาตรีเมืองไทยแล้วยังคิดก้าวหน้าต่อไปว่าเขาจะต้องไปเรียนต่อเมืองนอก การจะไปเรียนเมืองนอกจะไปได้วิธีใดมันต้องฟิตตัวอยู่ตลอดเวลา ต้องอ่านหนังสือ ต้องฟิตภาษาต้องเรียนอะไร ๆ ไว้ให้มันมากเวลาเขาประกาศสอบกรมไหน กองไหน เราจะได้ไปสมัครสอบกับเขาได้ มีโอกาสจะไปเมืองนอกเมืองนา ชีวิตจะได้ก้าวหน้าไปกว่านี้ แล้วคนประเภทที่ไม่กินเหล้า ไม่เมายา ไม่เที่ยวเตร่เฮฮามีไหม ? ในสำนักงานที่เธอทำงานน่ะ เขาบอกว่ามีครับ มีหลายคน แล้วทำไมเราไม่ไปคบกับคนพวกนั้นล่ะพวกที่เขาเรียบร้อย เขารู้จักตั้งเนื้อตั้งตัวประพฤติชอบตามธัมมะ ทำให้เราไม่สนุก สู้คบกับพวกนี้ไม่ได้มันสนุกดี เมื่อก่อนเป็นนักเรียนไม่ได้เที่ยว มาคบกับพวกนี้เขาพาไปเที่ยวที่นั่น พาไปเที่ยวที่นี่น่าอยู่ครับ มันสนุกเพลิดเพลินแต่ว่าถ้าเธอสนุกอยู่แบบนี้ตลอดไป ชีวิตของเธอจะเป็นอย่างไร ตั้งปัญหาถามต่อไป เขาก็บอกว่าถ้ามันจะไปไม่รอด เงินทองจะไม่พอใช้นาน ๆ ก็จะติดของเสพย์ติด หลายเรื่องหลายประการ เมื่อคุย ๆ กันอย่างนั้นแล้ว ผลที่สุดก็บอกว่านี่เธอ เธอนี้ควรกลับตัวเสียใหม่ เปลี่ยนวิถีทางชีวิตเสียใหม่ หันไปคบคนประเภทที่คิดก้าวหน้า พอใจในการศึกษา คิดจะปรับปรุงตนเองให้เป็นคนเจริญในวิชาการ ในความประพฤติในการงานหน้าที่ดีกว่า แล้วก็เล่าชีวิตของคน ๆ หนึ่งให้เขาฟัง

มีคนอยู่คนหนึ่ง เขาจากบ้านมาตั้งแต่อายุ ๑๘ ปี มาเสี่ยงโชคในกรุงฯ คนๆ นี้มีอุดมการณ์อยู่ในใจอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นอุดมคติ คือแกถือว่า **ไปที่ไหนจะต้องคบคนที่ดีกว่าตัว** คนที่ดีกว่านั้นดีทุกทางเช่น มีความรู้ดีกว่า อายุสูงกว่า ฐานะทรัพย์สมบัติดีกว่า ความประพฤติดีกว่าแกถือหลักอย่างนี้เรียกว่าปฏิบัติสิ่งที่เป็นมงคล ในคำสอนทางพุทธศาสนาในบทที่ว่า "**อเสวนาพาลานํ**" นั่นแหละ แกไม่คบคนพาล แกคบหาสมาคมด้วยบัณฑิต แกก็พยายามคบคนประเภทนั้น เพื่อนฝูงของแกโดยมากเป็นคนแก่ ๆ ข้าราชการบำนาญ คุณยายที่ไปตามวัดวาอารามหรือเป็นข้าราชการไม่บำนาญเป็นคนมีอายุมีฐานะ เข้าไปคบหาสมาคมกับคนเหล่านั้นไปอย่างเด็กที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าไปฝากเนื้อฝากตัวกับเขา คนเหล่านั้นก็สงสาร เพราะว่าธรรมดาผู้หลักผู้ใหญ่นั้นย่อมต้องสงสารคนอ่อนน้อมถ่อมตน สงสารคนที่เข้ามาใกล้แก คนใดแข็งดื้อกระด้าง ผู้ใหญ่ก็ย่อมหมั่นไส้ไม่อยากจะคบหาสมาคมกับคนประเภทเหล่านั้น แกทำตนอย่างนี้ว่าง ๆ บางทีแกก็ไปวัด ไปฟังเทศน์ เวลาไปฟังพระเทศน์แกไม่ไปนั่งอยู่ข้างหลังคนอื่นแกไปนั่งข้างหน้านั่งใกล้ธรรมาสน์ พนมมือหลับตาตั้งอกตั้งใจฟังการกระทำอย่างนั้นน่ะเป็นอุบาย ๆ สมานมิตร สมานคนแก่ที่ไปฟัง เทศน์ ก็คนแก่ที่ไปฟังเทศน์น่ะคุณนายคุณหญิงอะไรก็มี คนมีสตางค์ก็มี ถ้าไปนั่งบ่อย ๆ คนแก่ก็ สนใจ เออ พ่อหนุ่มคนนี้อยู่ที่ไหนเห็นมาฟังธัมมะบ่อย ๆ ก็อยากจะชวนพูดชวนคุย เมื่อคุยกันไปก็กลายเป็นเพื่อนกัน เพื่อนอาวุโสทั้งนั้นแหละ คนแก่เหล่านั้นเป็นเพื่อนอาวุโสของคนพวกนั้นแล้ว คนเหล่านั้นได้ช่วยในการดำเนินชีวิตบอกหนทางให้ บ้านโน้นเขาจะขายที่ดิน บ้านนั้นเขาจะขายเพชรพลอย บ้านโน้นเขาต้องการนั่น บ้านนี้เขาต้องการนี่ แกก็เที่ยววิ่งเต้นเป็นนายหน้าช่วยหาของให้เขา ได้กำไรขึ้นมาเรื่อย ๆ จนสามารถตั้งเนื้อตั้งตัวได้ คนที่ตั้งเนื้อตั้งตัวได้นี้ก็โดยอาศัย ธัมมะเป็นมูลฐาน คือการประพฤติชอบ เป็นคนไม่ตามใจตัวเองพยายามบังคับตัวเองไว้ตลอดเวลาก็ก้าวหน้าไปด้วยดี

พวกเราทั้งหลาย อยู่ในฐานะเป็นคนชั้นผู้น้อยเป็นนายสิบ นายจ่า แต่เงินเดือนก็ไม่ค่อยพอใช้ บางคนเป็นหนี้เป็นสินพะรุงตุงนัง ความบกพร่องในการดำเนินชีวิตทำให้เกิดเป็นหนี้เป็นสิน รายรับมันน้อยรายจ่ายมันมาก ก็เป็นเหตุทำให้เกิดความลำบากในครอบครัว ในทางการงาน เราจึงควรปรับปรุงตัวเราเอง ด้วยการตั้งปัญหาถามตัวเองว่า เกิดมาเพื่ออะไร เราอยู่เพื่ออะไร แล้วการดำเนินชีวิตของเราในเวลานี้มันเป็นอย่างไร เป็นไปในทางดีหรือว่าเป็นไปในทางเสีย

เป็นไปในทางเจริญ หรือเป็นไปในทางเสื่อม ความดีมีเท่าไร ความเสื่อมมีเท่าไร อะไรบกพร่องมากในตัวของเรา นี่เราต้องตรวจ ต้องพิจารณาดูตัวเรา เหมือนดูในกระจกเงา เวลาเราจะแต่งตัวไปดูหน้าในกระจกบานใหญ่ หวีผมใส่ครีม แต่งหน้าแต่งตาติดกระดุมผูกเนคไท นุ่งผ้านุ่งเสื้ออะไรต่ออะไรดูถอยหลังอีก ดูขวาดูซ้าย ดูบ่อยๆ มัวดูแต่ข้างนอก เห็นกระจกดูแต่อย่างนั้น ทีนี้เรามาดูข้างในของเราบ้างว่าใจเรานี้มีสภาพเป็นอย่างไร มีความคิดดีไหม หรือว่ามีความคิดชั่ว เป็นคนสัมมาทิฏฐิ คือความเห็นชอบ หรือว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ มีความเห็นผิดไม่ดีไม่งามอยู่ในตัว

การเงินทองเป็นอย่างไร ความเป็นอยู่ในครอบครัวของเราเป็นอย่างไร การงานที่เราปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวันนี้เป็นอย่างไร ผู้หลักผู้ใหญ่เขาติเราในเรื่องอะไรบ้าง เขาชมในเรื่องอะ-ไรบ้าง แล้วมีอะไรที่จะให้เขาชมได้บ้างยกขึ้นมาตรวจสอบพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อจะได้รู้เรื่องของตัวเองชัดเจนแจ่มแจ้ง คนเราจะซักผ้า มันต้องยกผ้าขึ้นดูเสียก่อน ดูว่ามันเปื้อนอะไรเปื้อนขี้ฝุ่นหรือเปื้อนน้ำมัน ดูว่ามันเปื้อนสิ่งใดเพราะว่าวัตถุที่จะฟอกมันต้องสมกัน หากว่าผ้ามันเปื้อนโคลนซักด้วยสบู่ก็ได้ ถ้าเปื้อนน้ำมันต้องใช้วัตถุล้างน้ำมันออกก่อนจึงจะซักต่อไป การซักผ้าให้สะอาดมันต้องทำอย่างนี้ฉันใด ในการซักฟอกชีวิตจิตใจของเรานี้ก็เหมือนกัน เราจะต้องตรวจสอบเสียก่อนว่าตัวเรานี้บกพร่องในเรื่องอะไร มีความเสียหายอยู่ในเรื่องอะไรบ้างสิ่งใดที่เป็นความบกพร่องอยู่ในเราจะต้องแก้ ให้ตั้งใจว่าเราจะต้องแก้ เราไม่ปล่อยให้มันอยู่อย่างนี้ตลอดไปหรือว่าให้ชีวิตของเราตกต่ำลงไปทุกวันทุกเวลา ย่อมเป็นการไม่เหมาะไม่สมควรด้วยประการทั้งปวง คิดว่าจะต้องแก้ไข เมื่อเรารู้ว่าจะต้องแก้ไข รู้ว่าขาดตกบกพร่องอะไร คนเรานะมันเสียอยู่ข้อหนึ่งทั่ว ๆ ไป คือเสียอยู่ตรงที่ว่าโทษของตัวมองไม่เห็นความผิดของตัวมองไม่พบ มักจะพบความผิดความร้ายของคนอื่นพูดเรื่องของคนอื่นได้มากๆ เรื่องของตัวไม่เคยพูดกับตัวเลยว่ามีความบกพร่องอะไร มีความเสียหายอะไร ไม่ได้คิด ไม่ได้พิจารณา จึงไม่ก้าวหน้าเพราะฉะนั้นเราจงมาทำตามคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยการหมั่นพูดกับตัวเอง ถ้าเห็นว่าตัวเองมีความบกพร่องในเรื่องอะไรแล้วก็พิจารณาว่าที่เราบกพร่องในเรื่องนั้นน่ะ โทษมันเกิดขึ้นเป็นประการใดบ้าง มีความคิดในเรื่องนั้นอย่างไร แล้วถ้าเราขืนทำอย่างนั้นต่อไปเราจะเป็นอย่างไรในอนาคตข้างหน้า ชีวิตจะตกต่ำลงไปมากกว่านี้ เกียรติยศชื่อเสียงคุณงามความดีที่เราสะสมไว้อาจจะ

หมดไป ยิ่งเป็นคนมีครอบครัวต้องคิดมากขึ้นไปอีก คือต้องคิดถึงแม่บ้าน ต้องคิดถึงลูกตาดำ ๆ ที่เราสร้างมันออกมาว่า ถ้าเราเป็นคนที่มีจิตใจตกต่ำลงไป พวกนั้นจะลำบาก เด็กลำบากครอบครัวลำบากมันเป็นความผิดของใคร ? ก็เป็นความผิดของพ่อบ้าน ที่มีความประพฤติปฏิบัติไม่เรียบร้อย นั่นเราพิจารณาดูอย่างนี้ก็พบความจริงว่า เราพ่อมันแย่ มีความบกพร่อง มีความไม่ดีไม่งามอยู่ในตัวหลายสิ่งหลายประการ ก็คิดว่าควรจะได้แก้ไขในการที่จะแก้ไขนั้นต้องใช้ธัมมะนั้นหน่อย คือ **ต้องมีความอดทนเป็นพิเศษ ต้องมีการบังคับตัวเองให้มากเป็นพิเศษ**

เรื่องความอดทนนี้ ถ้าเราใช้ให้มันบ่อย ๆ แล้วจะดี อดทนในเรื่องต่าง ๆ อดทนในเรื่องสำคัญที่สุดก็คือว่า อดทนในสิ่งยั่วยวนที่มันจะกวนเราให้เสียผู้เสียคน ในโลกเราสมัยนี้น่ะมันเต็มไปด้วยความยั่วยวน คือ มนุษย์นี่เป็นมนุษย์วิทยาศาสตร์มากขึ้น ทุกวัน ทุกเวลา ไม่ใช่มนุษย์ธรรมดาแล้วเดี๋ยวนี้ เป็นมนุษย์วิทยาศาสตร์ มีการปรุงการแต่งสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในชีวิตมากมาย แล้วก็ยั่วยวนกันให้เสียผู้เสียคนไปให้ตาบอด ให้หูหนวก ให้เป็นไบ้ เป็นอะไรต่ออะไรกันไปบ่อย ๆ เสียผู้เสียคนก็เพราะในเรื่องเหล่านี้ คนเราที่จะเป็นคนดีเป็นคนเจริญมีความก้าวหน้าในชีวิตในการงานนั้น ต้องประพฤติธัมมะข้อหนึ่ง คือ **ขันติ** ให้ความอดทนต่อสิ่งเหล่านั้น อย่าปล่อยให้ใจต้องตกเป็นทาสของสิ่งนั้น ให้อดทนให้มาก ถ้าเรามีความอดทนไม่พอ เราก็แพ้แก่สิ่งนั้น แพ้ต่อรูปที่เราได้เห็นด้วยตา แพ้เสียงที่เราฟังด้วยหู แพ้กลิ่นที่เรารับเข้าทางจมูก แพ้รสที่เราชิมด้วยลิ้น แพ้สัมผัสที่ถูกต้องทางกายประสาท ผลที่สุดใจก็ตกอยู่ในอำนาจสิ่งนั้น ๆ ไม่เป็นไทแก่ตัว กลายเป็นผู้แพ้ตลอดเวลา ยิ่งเป็นทหารด้วยแล้ว เราไม่ชอบคำว่าแพ้ ทหารนี้มันเป็นชายชาตรีต้องเป็นคนชนะชนะข้าศึกศัตรูภายนอก ชนะข้าศัตรูภายใน

ศัตรูภายนอกก็คือ เรารบทัพจับศึกเราต้องเอาชนะเราไม่ยอมแพ้ แพ้แล้วมันเสียหายแก่ชาติบ้านเมือง ทีนี้ถ้าหากว่าข้าศึกภายในเข้ามาโจมตีเรา เราเป็นผู้เอาชนะไม่ได้เราก็เสียหายเหมือนกัน เราก็หมดอิสรภาพ เรากลายเป็นเมืองขึ้น เป็นเมืองขึ้นของอำนาจฝ่ายต่ำที่มาครอบงำจิตใจของเรา ถ้าเราไม่มีความอดทนพอก็ลำบาก เพราะฉะนั้นต้องอดต้องทนไว้ในสิ่งนั้น ๆ คนเรามันอย่างนี้ที่เสียนะ เพราะว่าเคยตามใจตนเอง ตามใจตนเองก็คือตามใจความอยากที่เกิดขึ้นในใจ ตามใจมันเสียจนเคยชินกลายเป็นคนอ่อนแอ ขาดความเข้มแข็ง หมดกำลังใจทีนี้เราจะต่อสู้กับสิ่งนั้นเราต้องปลุกกำลังใจให้เกิดขึ้นด้วยการเตือนตัวเองว่าเราต้องเข้มแข็ง เราอย่าเป็นคนใจอ่อนมั่นคงในสิ่งนี้ในสิ่งนั้น เราคอยบอกตัวเอง ท่องคาถา คาถาอดทนนี่น่ะท่องไว้บ่อย ๆ นึกไว้บ่อย ๆ

แล้วหัดเอาชนะในสิ่งที่เราเคยทำ เช่น เราเคยทำสิ่งใดเป็นอาจินต์ เราคิดว่าเราจะต้องเอาชนะ ก็ต้องบอกตัวเองว่า ต้องชนะในสิ่งนั้นให้ได้ อย่าไปยอมแพ้สิ่งนั้น **ถ้าความอยากสิ่งนั้นเกิดขึ้นในใจของเรา เราต้องบอกตัวเองว่า ระวัง! ระวัง! เจ้าจะแพ้มันอีกแล้ว ต้องเอาชนะมันให้ได้ ต้องบังคับอย่างนั้น ผลที่สุดเราก็ชนะสิ่งนั้นด้วยความเข้มแข็งด้วยความอดทน** คนที่ชนะของเล็กน้อยได้ ก็ชนะของใหญ่ได้ ถ้าชนะของเล็กไม่ได้ของใหญ่ก็ชนะไม่ได้ บังคับตัวเองยังไม่ได้แล้วจะไปบังคับคนอื่นได้อย่างไร สมมุติว่าเราเป็นแม่ทัพนายกอง ทว่าเป็นแม่ทัพนายกองยังเป็นคนประเภทขาดความอดทน เป็นคนตามใจตัวเอง พ่ายแพ้ต่อกิเลสที่เกิดขึ้นรบกวนจิตใจ ตกอยู่ในอำนาจของอะไร ๆ ต่าง ๆ จะทำหน้าที่แม่ทัพที่ดีได้อย่างไร เขารู้จุดอ่อนของแม่ทัพคนนั้น เมื่อรู้จุดอ่อนเขาก็จะเอาสิ่งนั้นมาโจมตี ผลสุดท้ายก็ต้องตกต่ำไป แม่ทัพที่มีชื่อเสียงของโลกที่ตกอับไปก็เพราะเรื่องอย่างนี้ จุดอ่อนมีอยู่ในตัว ไม่มีความเข้มแข็งมาตลอดเวลาจึงเกิดความเสียหาย **เพราะฉะนั้นเมื่อเราจะเอาชนะสิ่งใด** เราต้อง **อธิษฐานใจว่า** เราจะไม่ทำสิ่งนั้นต่อไป เราจะเลิกจากสิ่งนั้น นี่เรียกว่าอธิษฐานใจ อธิษฐานใจนี่เป็น กำลังสำคัญ ที่พระผู้ มีพระภาคเจ้าท่าน ใช้ ในวัน ที่จะตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้าน่ะท่านทรงอธิษฐานใจปูหญ้าคาลงใต้ต้นโพธิ์ เสร็จแล้วยืนประทับนิ่งสำรวมจิตแล้วอธิษ-ฐานใจว่า **"เลือดเนื้อจะเหือดแห้งไป เหลือแต่หนังหุ้มกระดูกก็ช่างหัวมันเถอะ สิ่งใดที่จะสำเร็จด้วยความเพียร ความบากบั่นของตน ถ้าเราไม่ถึงจุดนั้น เราจะไม่ลุกขึ้นจากที่นั่งนี่เป็นอันขาด"** ถ้าจะพูดตามภาษาตลาดก็ว่า ยอมตายให้กระดูกผุอยู่ใต้ต้นโพธิ์นี้แหละ ถ้าเราไม่สำเร็จในสิ่งที่ต้องประสงค์แล้ว จะไม่ลุกขึ้นเป็นอันขาด แล้วพระองค์ก็ประทับนั่งลงไป แม้ว่าจะมีพญามารมารบกวน เราเห็นในภาพพญามารขี่ช้างตัวใหญ่มีแขนมากมาย มีอาวุธครบมือ มารบกวนพระพุทธเจ้า ไม่ใช่มารอย่างนั้น เขาเขียนภาพไว้ให้เด็กเห็นหรอกไอ้ตัวแท้จริงน่ะคือ **กิเลส** ที่มันเกิดขึ้นในใจที่กำลังเข้าด้ายเข้าเข็ม จะได้ตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้าความคิดมันออกมา คิดไปถึงพระนางพิมพา คิดไปถึงราหุลลูกน้อย คิดไปถึงพระเจ้าสุทธโธทนะ คิดถึงราชสมบัติ ความเป็นเจ้าจักรพรรดิที่จะได้มีได้เป็นนั่นแหละคือตัวมาร มารน่ะคือ กิเลสนั่นเองที่เกิดรบกวนจิตของเรา เมื่อเกิดขึ้นเป็นพญามาร พระองค์ก็สู้กับมันไม่ยอมท้อถอยเอาชนะมันให้ได้ ไม่ยอมลุกขึ้นจากที่นั่ง เขาจึงทำพระพุทธรูปเรียกว่า ปางสะดุ้งมาร แสดงให้เห็นว่าจะลุกขึ้นละ แต่ว่าพระหัตถ์ข้างหนึ่งตบขาไว้อย่าลุกขึ้นต้องนึกถึงอธิฐานใจสัจจปฏิญาณที่ตั้งไว้แก่ตัวแล้วก็ไม่ลุกขึ้น ทรงต่อสู้ชนะมารได้ **พระพุทธเจ้าของเราเป็นยอดแห่งบุคคลผู้กำ**

ชัยชนะไว้ในพระหัตถ์ เราลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า ก็ต้องทำตนเป็นคนชนะ อย่าทำตนเป็นคนที่แพ้ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรบกวนจิตใจของเรา เราจะได้เห็นอะไร ได้ยิน ได้ฟัง ได้ดม ได้ชิม ได้สัมผัสถูกต้องสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็ต้องคอยบอกตัวเองไว้ว่า อย่าแพ้มันนะ ต้องใช้ด้วยความรู้เท่ารู้ทัน ใช้ด้วยปัญญา อย่าให้ตกเป็นทาสของสิ่งนั้น ๆ เมื่อเราทำได้อย่างนี้ เราก็ค่อยชนะไป โดยลำดับทีละเล็กละน้อยด้วยความอดทนไม่ยอมมัน ถ้าหากมันอยากขึ้นอย่าไปยอมมัน ยืนขึ้นเฉย ๆ อย่าไปกระดุกกระดิกมือเท้าเชียว ถ้ามันอยากนั่ง เวลานั่ง ๆ มันเฉย ๆ อยากนอน เวลานอน ๆ มันเฉย ๆ อย่าไปทำอะไร อย่าไปตามใจมัน สมมุติว่าเราอยากอะไรขึ้นมาเวลายืนอยู่ก็ยืนให้ตัวแข็งท่าระวังตรงเสียเลย มืออย่าไปจับสิ่งนั้น อย่าไปจับสิ่งนี้ออกมา ลองดูซิว่ามันจะตายลงไปตรงนั้นหรือ หรือว่ามันจะชนะสิ่งนั้นได้ คนเราถ้าคิดจะเอาชนะละมันต้องได้ มันไม่ตายหรอกเรื่องเล็กเรื่องน้อย เช่น อยากจะไปกินเหล้าขึ้นมาวันนี้กูไม่กิน กูจะอธิษฐานใจ วันนี้ไม่กินเหล้าทั้งวัน พอถึงเวลาละมารมาแล้ว ผีเหล้ามันมาแล้ว มาถึงบอก แหมทำไมไม่ไปเล่าถึงเวลาแล้วนะ เพื่อนเขารออยู่นะ เคยไปทุก ๆ วัน บ่านนี้เขาคอยแล้ว เขานึกว่าหายไปไหนต้องไปกับเขาหน่อย มันมาชวนน่ะอุบายเขามาก ไอ้เจ้านั่นน่ะ เจ้ามารร้ายน่ะ มันยั่วให้เราไป เราก็บอกตัวเองว่า เออ มาแล้ว มาแล้ว มันมายั่วกูแล้ว แต่ว่ากูน่ะอธิษฐานใจว่าจะไม่ดื่มเพราะเป็นวันพระ วันเข้าพรรษาจะไม่ยอมดื่มเป็นอันขาด ไม่ยอมไป เราก็แข็งใจไม่ไป เมื่อแข็งใจไม่ไปบางทีมันก็พูดยั่วอีกแน่ะ อือ จะแข็งใจไปทำไมนักหนา เพื่อนฝูงมากมายก่ายกองหนา คนไม่กินเหล้าจะหาเพื่อนที่ไหน ยิ่งเมืองไทยสมัยนี้ด้วยแล้วถ้ากินเหล้ายิ่งเพื่อนมาก ไอ้เพื่อนขี้เมามันหาได้ง่าย ถ้ามันมายั่วเราน่ะทำให้เราเขวไปได้ เราก็ต้องห้ามว่า เฮอะ อย่าไปหลงเชื่อมัน ไม่จริงหรอก เราได้เพื่อนมากจริง แต่ว่าเพื่อนกินทั้งนั้น เพื่อนตายไม่มีสักคน เวลาตกทุกข์ได้ยากใครมันจะช่วยเรา ถ้าเรามีสตางค์เพื่อนจะมาพลอยกินเหล้ากับเราเยอะ แต่พอเราหมดสตางค์แล้วใครจะช่วยเรา ตัวเราต้องลำบากตัวคนเดียว ไม่ได้อย่าไป เราแข็งใจไว้ยืนมันตรงนั้นแหละ ยืนให้ชนะเสียก่อน พอชนะแล้วเราก็จึงเคลื่อนไหวต่อไป เราก็เป็นคนชนะเมื่อชนะสักครั้งแล้วให้รักษาความชนะนั้นไว้ต่อไป เหมือนเรารบทัพจับศึกน่ะรุกเข้าไปได้หนึ่งกิโลเมตรเรา ก็ต้องรักษาเนื้อที่นั้นสุดกำลัง เสียเลือดเนื้อเสียเท่าไรก็ต้องรักษาไม่ยอมให้ข้าศึกยาตีโต้ให้เราถอยไปเสียเป็นอันขาดฉันใด ในเรื่องอำนาจก็เหมือนกัน ถ้าเราได้ชนะแล้วต้องรักษาความชนะนั้นต่อไป อย่าได้ยอมแพ้เป็นอันขาด คนที่ชนะแล้วรักษาความชนะไว้ได้นั่นแหละ เขาเรียกว่า **วีรชนอัศวินชั้นหนึ่งไม่ต้องสวมแหวนก็ได้ เป็นอัศวินด้วยน้ำใจเราชนะตัวเองได้** อันนี้มัน

สำคัญนัก เราต้องอดทนเอาชนะสิ่งเหล่านี้ให้ได้ด้วยน้ำใจที่เข้มแข็ง อย่าเป็นคนใจอ่อนง่าย ข้าพเจ้าเคยเห็นคนบางคนเขาเอาชนะมาในเรื่องบางสิ่งบางประการ เรื่องง่าย ๆ ของเล็ก ๆ น้อย ๆ

มีพระอยู่องค์หนึ่งอยู่ที่วัดชลประทาน ฯ เมื่อก่อนไม่ได้อยู่ที่นั่น ท่านอยู่ที่วัดอื่น วันหนึ่งท่านไปปักษ์ใต้ด้วยกันไปที่นครศรีธรรมราช หลังจากเสร็จการประชุมพระแล้ว ข้าพเจ้าก็บอกว่าจะเดินทางไปพัทลุง สงขลา ไปเทศน์สอนประชาชนแถวโน้น ท่านก็บอกว่า เออ ผมไปด้วยสักรูปได้ไหม ข้าพเจ้าก็บอกว่าได้เป็นไรไป ไปเที่ยวด้วยกัน พอข้าพเจ้าอนุญาตท่านก็ดีใจ แล้วก็ล้วงลงไปในย่ามเอาบุหรี่ขึ้นมาสูบเลย สูบต่อหน้าข้าพเจ้า พอสูบบุหรี่อาตมาก็นึกว่า เออ จะต้องให้พระองค์นี้เลิกสูบบุหรี่เสียที เลยบอกว่านี่คุณทำไมจะต้องสูบด้วย สูบบุหรี่เพื่ออะไร ? ถ้าไม่สูบจะได้ไหม ? แกมองหน้าเขียว ๆ ชักจะเคืองหน่อยที่ไปขัดคอแก แกก็ทิ้งบุหรี่ตัวนั้นลงไปในกระโถน แล้วก็บอกว่าเอา ไม่สูบก็ได้ อาตมาก็ว่าอย่าพูดเล่นนา พูดจริง ๆ นา ไม่สูบก็ต้องไม่สูบกันจริง ๆ ท่านก็รับว่า เอาตกลงสัญญากันก็ได้ อาตมาว่าไม่ต้องเขียนสัญญา ๆ ในกระดาษฉีกกันเยอะแยะ สัญญาแวร์ซายส์ ฮิตเล่อร์ยังฉีกทิ้งเสียเฉย ๆ เลย ไม่เห็นมีคุณค่าอะไรสัญญาอย่างนั้น เราสัญญากันโดยทางใจดีกว่า ท่านก็รับปากตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปผมจะไม่สูบบุหรี่แล้วก็เดินทางไปด้วยกัน นั่งในรถไฟน่ะนั่งซึมหลับตาตลอดเวลา หน้าดำตลอด ถามว่าเป็นไงคุณมหาเริ่มนั่งหน้าเมื่อยเชียว แหมมันอยากเต็มทนแล้ว บอกว่าอยากหนักหนาก็เอามันสักอึดซี เอาไหม? ในย่ามมีนี่เขาถวายไว้ เอาสักอึดไหม ไม่ได้เสียสัญญา ๆ มันต้องเป็นสัญญากัน เลยก็ต้องพาไปเที่ยวเทศน์เดือนหนึ่งไม่ได้สูบบุหรี่เลย ชนะเด็ดขาด เดี๋ยวนี้ไม่สูบเลย ชนะได้เด็ดขาดเลย

วันก่อนโน้นไปประเทศสิงคโปร์ เขาก็บอกว่าจะให้สามเณรองค์หนึ่ง สามเณรองค์นั้นเป็นจีน แต่มาบวชในพระพุทธศาสนา เขาก็พามาแนะนำให้รู้จัก พอมาพบกันเท่านั้นแหละ สามเณรพอกราบไหว้เสร็จแล้วก็หยิบบุหรี่สูบ อาตมาก็เลยบอกว่า เณรเมื่อเราจะบวชแล้วบวชให้มันหมดเสียเลย อย่าบวชเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ แกถามว่าจะให้ผมบวชอะไรอีก อ้าว ของเสพย์ติดต้องเลิกด้วยโดยเฉพาะบุหรี่นี้ต้องเลิก แล้วแกก็วางลงวางไว้ตรงนั้นแหละ ไม่สูบ แล้วก็คุยกันนานไป แล้วแกก็หยุดตั้งแต่วินาทีนั้นเลยทีเดียว หยุดสูบตั้งแต่นั้นแล้วก็พามาเมืองไทย เดี๋ยวนี้มาบวชเป็นพระอยู่ที่วัดชลประทาน ฯ ไม่แตะต้องบุหรี่เลยตั้งแต่มาอยู่นั้น แล้วไม่ได้นึกสนใจมันอีกเลย นี่เขาเรียกว่าคนเข้มแข็งเอาชนะสิ่งนั้นได้ เมื่อชนะได้ก็ไม่ต้องเปลืองสตางค์ ไม่ต้องไปซื้อบุหรี่

เมื่อเช้านี้นั่งในรถยนต์ คนขับรถยนต์เขาบอกว่า ขอโทษนะครับ ผมขอสูบบุหรี่หน่อย ก็เลยบอกว่าเอาตามสบายตามชอบใจ แกสูบไปเรื่อย ๆ พอไปถึงวัดก็ถามว่า แหมเธอนี่สูบวันละเท่าไร ? วันละสองซอง สองซองราคาเท่าไรเข้าไปตั้งห้าหกบาทแล้ว บางวันก็แพงกว่านั้น ถ้าสูบบุหรี่นอกก็ยิ่งแพงกว่านั้น สิ้นเปลืองสตางค์ ถ้าเรางดมันเสียได้ เราประหยัดเอาสตางค์นั้นไว้ให้ลูกเรียนหนังสือ ซื้อหนังสือให้เด็กอ่านหรือว่าซื้อของเป็นประโยชน์มากินกัน ก็จะสบายใจกว่า นี่เรื่องเล็กน้อย ตัวอย่างไม่ใช่เรื่องอะไร ยกมาเปรียบเทียบให้ฟังว่า ถ้าเราจะชนะมันละก็ ต้องอธิษฐานใจเอาชนะให้ได้ ไม่ยอมแพ้เป็นอันขาด

คุณบุณ เจริญชัย เป็นมนุษย์ที่เข้มแข็งคนหนึ่ง แกสูบบุหรี่ชงัดที่สุดทีเดียว สูบจนมือน่ะเหลืองไปหมด สูบมวนนี้ยังไม่หมดต้องรีบจุดมวนที่สองไปเรื่อย ๆ ตลอดวัน วันหนึ่งสูบตั้ง ๑๐ ซอง ไม่ใช่เล็กน้อย พี่ ๆ น้อง ๆ บ่น คุณบุณนี่คงจะเป็นโรคมะเร็งตายก็เพราะเจ้าบุหรี่นี่แหละ บังเอิญคราวหนึ่งได้ไปพบกับอาตมาที่ซานฟรานซิสโก ในอเมริกา ตอนนั้นไปเที่ยวอเมริกาก็ไปพบ เดินทางร่วมกัน มาพบกันที่กรุงวอชิงตันก่อนแล้วก็นัดกันว่าไปพบกันที่ซาน-ฟรานซิสโกจะได้กลับเมืองไทยพร้อมกัน เวลาจะขึ้นเรือบินไปดูหนังสือที่เขาวางขายอยู่ในแผงหมุนได้ หมุนไปหมุนมาพบเข้าเล่มหนึ่ง ชื่อว่า **How To Stop Smoking ?** บอกว่าจะหยุดบุหรี่ได้อย่างไร แกก็บอกว่า เล่มนี้ถ้าเข้าที ผมนี่มันอยากเลิกสูบนา แต่มันเลิกไม่ได้ ลองอ่านดูซิเขาแนะวิธีเลิกอย่างไร อาตมาก็เลยบอกว่าไม่สำเร็จ อ่านหนังสือไม่สำเร็จหรอก ต้องสัญญากับอาตมา แกก็ว่าสัญญายังไง อาตมาก็บอกว่าเอาอย่างนี้กำลังอ่านหนังสือเล่มนี้อยู่นา อยากสูบอย่าสูบ หนึ่งข้อ ข้อสองถ้าแกอ่านหนังสือนี้ไม่จบ อย่าสูบบุหรี่ เอาสองข้อเท่านั้นแหละ เออเข้าที ๆ สัญญากันเลย พอสัญญากันแล้วขึ้นเรือบินนั่งมาด้วยกัน อาตมานั่งชิดขวาคุณบุณนั่งข้างนอกอ่านหนังสือไปคงจะอยากเต็มทีละ เพราะว่าสูบตลอดเวลานี่ แต่สูบไม่ได้เพราะว่ากำลังอ่านหนังสือนี่สูบไม่ได้ ไม่ได้สูบทีนี้พอออกจากซานฟรานซิสโกก็มาถึงเกาะฮอนโนลูลู มาถึงที่นั่นก็หยุดที่นั่น ๔ วัน ๔ คืน นอนด้วยกัน ไปนอนโรงแรมด้วยกัน ตื่นเช้าไปดูกล้วยไม้ด้วยกัน หนังสือไม่ได้อ่าน อ่านไม่จบ จะสูบก็ไม่ได้ เพราะคู่สัญญามันอยู่ด้วยนี่ ลำบากน่ะมีคู่สัญญาคอยกำกับอยู่ตลอดเวลา จะแอบไปสูบยังไงเลยไม่กล้าสูบ ไม่ได้สูบบุหรี่ ๔ วัน ไม่ได้สูบเลย แล้วอาตมาไม่ถามเลยเรื่องบุหรี่สูบไม่สูบ อาตมาไม่ถามคอยสังเกตุเท่านั้น พอจากฮอนโนลูลูมาโตเกียว มาโตเกียวหยุดพักแห่งเดียวกันอีก หยุดอีก ๔ วัน ไม่มีโอกาสอ่านหนังสือ แล้วยังอ่านไม่จบด้วยเลยก็ต้องไม่สูบอีก ๔ วัน ๘ วันเข้าไปแล้วไม่ได้สูบบุหรี่ ทีนี้จากโตเกียวก็แยกกัน ก่อนจะแยกกันก็บอกว่า "อ่านหนังสือยังไม่จบหนาเจริญพรต้องจำไว้ให้ดี" แกก็บอกว่าไม่เป็นไรครับผม

๘ วันไม่สูบเลย คราวนี้ผมถ้าจะชนะเด็ดขาดละเลยก็แยกกันไป อาตมากับเมืองไทย คุณบุญไปพีลิปปินส์ไปธุระเรื่องอื่นต่อไป มาเมืองไทยไม่ได้พบกันเสีย ๓ เดือน พอออกพรรษาจะขึ้นไปเชียงใหม่ เวลานั้นอยู่เชียงใหม่ ไปปาฐกถาเรื่องสงครามจิตวิทยา พอไปพบ อาตมาก็ถาม "เป็นไงเจริญพรยังชนะอยู่หรือ" แกก็รู้ละว่าถามเรื่องอะไร "โอ เด็ดขาดครับ คราวนี้ไม่แตะต้องเลยตลอดตั้งแต่พบท่านเจ้าคุณคราวนั้นไม่แตะต้องเลย ชนะเด็ดขาด" ตอนหลังมาได้เป็นรัฐมนตรีจะสูบกี่กระป๋องก็ได้ต่อวัน คนเอามาให้ไม่ต้องซื้อก็ได้ คนชั้นนั้นแล้วคนมันอยากจะดูอยู่ด้วยซ้ำว่านายสูบอะไร จะคอยเอาไปให้ แต่แกไม่สูบบุหรี่สบายใจดี ไม่ยุ่งยากลำบากเดือดร้อน คอก็ไม่แห้ง ไปไหนก็ไม่ต้องกังวลใจไม่ต้องสูบ

อีกคนหนึ่งคือหลวงวิทิตกลชัย ก่อนนี้เคยเป็นทหารแต่โอนมาเป็นตำรวจ แล้วไปเป็นผู้ว่าราชการภาคพิษณุโลกไปประชุมที่นครย่างกุ้ง ประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ไปประชุมแล้วก็กลับมาเชียงใหม่ ขาล่องลงมานั่งรถมาในห้องนอน นอนด้วยกันกับอาตมา เลยถามว่า "เจริญพรคุณหลวงไปย่างกุ้งไปประชุมได้อะไรมาบ้าง" คุณหลวงก็บอกว่า "ผมได้มากกว่าเพื่อนได้ชัยชนะกลับมา" อาตมาก็บอกว่า "ได้ชัยชนะอะไร ไปตีพม่าแตกหรือจึงได้ชัยชนะ กลับมา" ถามไปอย่างนั้นคุณหลวงก็ยิ้ม "บอกไม่ใช่" แล้วก็เล่าให้อาตมาฟังว่า "ผมนี้นักสูบบุหรี่ไม่ใช่บุหรี่ซิกาแรตนาสูบบุหรี่ตะพานโพมวนโตด้วยใบตองขนาดเท่านี้" (ทำมือให้ดู) แล้วเวลาแกจะไปไหน ก็ต้องห่อโต ๆ คุณนายต้องจัดห่อไปให้ ถ้าขาดไปแล้วต้องหงุดหงิดงุ่นง่าน ไม่เป็นอันพูดจาเลยทีเดียว คุณนายแกรู้ก็เลยห่อไปให้ ไปย่างกุ้งก็จัดห่อไปเป็นห่อใหญ่ กลัวจะไปขาดกลางคัน ทีนี้คุณหลวงมีอะไรมากระทบใจ คือแกเห็นพระสงฆ์จำนวน ๑๐๐๐ องค์ ซึ่งลงมาจากที่พักเดินเข้าไปในสัตตบรรณคูหา ทำสังคายนาเดินเรียบร้อยเข้าไปไม่มีใครสูบบุหรี่ เวลาฉันอาหารเสร็จ เดินออกมาจากโรงฉันไม่เห็นท่านสูบบุหรี่ อันนี้เป็นภาพกระทบใจ ก็เลยนึกว่า เออนี่ พระตั้ง ๑๐๐๐ องค์นี่ท่านไม่ยักสูบบุหรี่แต่ตัวนี่เรามือหนีบไว้ตลอด ไอ้เรานี่ทำไมมันจึงต้องสูบตลอดเวลา เขาไม่สูบทำไมเขาอยู่ได้ เราไม่สูบทำไมจะอยู่ไม่ได้ นึกอย่างนั้นก็คิดได้ มาประชุมคราวนี้เอามันสักเรื่องหนึ่งจะได้นำไปฝากญาติมิตรทางบางกอก แกก็ขึ้นไปบนที่พักไปเอาไอ้บุหรี่ห่อใหญ่ในกระเป๋าแล้วแอบไปทิ้งข้างหลังที่พัก มันมีหนองน้ำอยู่ โยนโครมลงไปในหนองน้ำเลยบุหรี่ห่อนั้นน่ะ แล้วตั้งแต่นั้นมาแกก็ไม่สูบมันอีกต่อไป นี่แหละเขาเรียกว่าบุคคลตัวอย่างแห่งชันชนะชนะบุหรี่ อันนี้ถ้าเราชนะบุหรี่ได้เราก็ชนะเหล้าต่อไปได้

บุคคลดื่มเหล้านี้ชนะได้ มีครูคนหนึ่งเมื่อแกไม่ได้บวชต้องดื่มเหล้าทุกวัน บอก

ว่าไม่ดื่มไม่ได้ ครูใหญ่ก็ดื่ม ถ้าไม่ดื่มครูใหญ่หาว่าไม่ใช่พรรคพวกกัน ต้องดื่มด้วยกัน เงินเดือนมันจะไม่ขึ้นนะถ้าไม่เป็นพวกกัน เมืองไทยเราเสียตรงนี้ ไอ้ตัวคดแล้วก็จะจูงเพื่อนให้คดไปเสียด้วยมันจึงลำบากกันใหญ่ ทีนี้ก็เลยก็ต้องไปดื่มกับเขา ต่อมาก็เลยไปบวช บวชที่วัดชลประทานฯ นี่ความจริงครูคนนั้นเป็นนักเรียนร่วมชั้นกับอาตมา อายุเท่ากัน แต่ว่าเพิ่งได้บวชเมื่ออาตมาเป็นอุปัชฌาย์ เพื่อนนักเรียนกันแท้ ๆ แต่ว่ามาบวชเมื่อเพื่อนเป็นอุปัชฌาย์ ทีนี้พอมาบวชแล้วอาตมาก็อบรมฝึกฝนกันเทศน์กันทุกวันทุกคืน ผลที่สุดเวลาจะสึกก็บอกว่า "ผมสึกไปแล้วผมจะไม่ดื่มเหล้าเลย" อาตมาก็แกล้งบอกว่า "ไม่ดื่มครูใหญ่เขาจะรังเกียจเอา" แกก็บอกว่า "ไม่เป็นไรผมจะลองดูว่าไม่ดื่มมันจะอยู่ในสังคมได้ไหม" แล้วก็ออกไปทำงาน แล้วก็ไม่ได้ดื่ม เพื่อนก็กระแซะกระเซ้าอย่างนั้นอย่างนี้พูดยั่วนั่นแหละ แกก็ไม่ยอมดื่มท่าเดียว ๓ ปีแล้วไม่เคยแตะต้องเลย ตั้งแต่บวชมาแล้วแม่บ้านไปวัดแล้วก็บอกว่า คุณของดิฉันนี่ตั้งแต่สึกออกไปแล้วเป็นคนละคน ดิฉันรู้สึกว่าเหมือนกับสามีใหม่อย่างนั้นแหละ หัวเราะแหะ คือไอ้สามีคนก่อนมันเมาเหล้า ไอ้สามีคนใหม่น่ะมันไม่เมา ก็เท่ากับได้สามีที่ดีคนหนึ่ง ที่เขากลับจิตกลับใจเพราะเห็นว่าสิ่งนั้นไม่มีประโยชน์แก่ชีวิตแกก็เลยทิ้งมันไป นี่ตัวอย่าง

เราก็เหมือนกันแหละ สมมุติว่าใครมีอะไรอยู่ในตัว อะไรก็ตามเรื่องมันไม่ดีไม่งามทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต แก่การงานในครอบครัวจนถึงงานส่วนรวมคือประเทศชาติ เราพยายามตัดสิ่งนั้นออกไป ให้เป็นตัวอย่างแก่ลูกแก่หลานของเรา เราจะสอนลูกด้วยเรื่องอะไร เราต้องทำเป็นตัวอย่าง สอนเด็กเราก็ต้องทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง พยายามแก้สิ่งที่มันไม่เหมาะไม่ควรแก้ให้มันหมดไปเท่าที่เราจะสามารถแก้ได้ ชีวิตของเราก็จะก้าวหน้าเป็นไปด้วยดี พวกเราที่เป็นนายสิบ นายจ่านี้ ชีวิตยังหนุ่มน้อยเรียกว่ายังไม่แก่เท่าไรยังพอจะก้าวหน้าอยู่ ยังมีทางที่จะทำอะไรให้เป็นประโยชน์แก่ชาติแก่บ้านเมือง แล้วก็มารับอบรมนี่ เผลอ ๆ เขาก็จะเอาจ่าออก เขาให้นายร้อย ได้เป็นคุณร้อยขึ้นมา ทีนี้มันก็ก้าวหน้าต่อไป พอเข้าขั้นร้อยตรีละ มันไปเรื่อยละทีนี้เป็นท่อนไม้ตกลงในกระแสน้ำแล้ว มันจะไหลเรื่อยไปทีเดียวได้ร้อยโท ร้อยเอก แต่ว่าพอถึงร้อย-เอก ก็หนวดครึ้มกันพอดีแหละ เพราะว่าเราตั้งต้นกันแค่นี้มันก็แก่กันพอดี ถึงกระนั้นมันก็จะมีทางจะไปอยู่ ถ้าเราปรับปรุงแล้วเราก็ต้องคิดว่า ทำยังไงก็ต้องประหยัดขึ้นหน่อยในการเป็นอยู่เที่ยวเตร่ให้มันน้อย คบเพื่อนฝูงให้น้อยลงไปหน่อย แล้วพวกเราเป็นหมอทางเสนารักษ์ก็พอทำงานอะไรได้บ้าง ฉีดหยูกฉีดยาเป็น รักษาคนไข้ได้นิด ๆ หน่อย ๆ ก็ยังมีทางพอหากินได้บ้างพิเศษ แต่ว่าหากินให้มันเรียบร้อยอย่าไปทำให้คนยุ่งลำบาก จะไปฉีดยาให้ ใครก็เอายาไปฉีด

อย่าเอาน้ำกลั่นไปฉีดก็แล้วกัน ฉีดให้มันเป็นยา รักษาคนไข้ไม่ใช่รักษาโรค ฉีดให้มันเรียบร้อย ให้คนไข้หาย ให้มีความเมตตากรุณา ปรารถนาความสุขความเจริญแก่คนเหล่านั้น ชีวิตจะก้าวหน้าไปด้วยดี ในทางที่ถูกที่ชอบ

ฤดูนี้เป็นฤดูกาลเข้าพรรษา เราต้องเข้าเสียด้วย คืองดเว้นในสิ่งไม่เหมาะไม่ควร เอาชนะเสียตั้งแต่หัวทีแล้ว ต่อไปเราก็จะได้ชัยชนะสมที่เกิดมาเป็นคนไทย เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาได้รับประโยชน์จากพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าตามสมควรแก่การปฏิบัติ ชีวิตก็จะก้าวหน้ารุ่งโรจน์ต่อไป

คนเราเกิดมาชาติหนึ่งไม่เท่าไรก็ตาย ตายแล้วเอาอะไรไปได้ ทรัพย์สินเงินทองข้าวของต่าง ๆ ทำตามหน้าที่เท่านั้นเอง หาไว้ตามหน้าที่ ทิ้งไว้ในโลก เวลาตายเอาไปไม่ได้ ไม่มีใครเอาไปได้ **แต่ว่าสิ่งหนึ่งมันจะติดอยู่กับโลกนาน คือสิ่งที่เราทำดีก็ติดอยู่กับโลก ชั่วก็ติดอยู่กับโลก เป็นประวัติติดไว้กับโลกตลอดกาลนาน** ฉะนั้นเราต้องทำความดีติดไว้ฝากกับโลกให้ลูกหลานอิ่มใจ เพื่อนฝูงอิ่มใจ ใครมาพบเข้า เออ คนนั้นเขาดีจะได้สบายใจ เราเองก็สบายใจคนอื่นก็สบายใจเจริญทั้งนั้น จึงขอให้ได้คิดได้นึกไว้ในเรื่องนี้ตลอดเวลา **จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน ก็คอยเตือนไว้ เราจะอยู่ด้วยความดี เราจะทำความดี เราจะไม่ปล่อยให้ตกไปในอำนาจฝ่ายต่ำเป็นอันขาด** ชีวิตของท่านจะรุ่งโรจน์สมความปรารถนาดังที่ได้กล่าวมาเพื่อเป็นเครื่องเตือนจิตสะกิดใจแก่พวกเราทั้งหลายที่ได้มาประชุมกันในสถานที่นี้พอสมควรแก่เวลา ขอจบการแสดงปาฐกถาไว้เพียงเท่านี้

ในที่สุดนี้ขออ้างเอาคุณพระศรีรัตนตรัย คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อันเป็นสิ่งที่เราเคารพสักการะบูชา จงมาตั้งอยู่ในใจของท่านทั้งหลาย ขอให้ท่านทั้งหลายมีจิตใจซื่อตรง มีความอดทน รู้จักบังคับตัวเอง มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ปรารถนาสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นไปในทางที่ถูกที่ชอบ ขอให้สำเร็จในสิ่งนั้น ๆ สมความปรารถนา ด้วยการกระทำด้วยตัวของท่านเองจงทั่ว ๆ กันทุก ๆ ท่านเทอญ

ปาฐกถาธรรม ครั้งที่ ๑๑

ปัญญา ทำให้รู้จักความเสื่อม–ความเจริญ

พระปัญญานันทมุนี

แสดงวันอาทิตย์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๑๔

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

บัดนี้ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรม อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ ตรงกับวันพระ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๐ ตามปกติในวันพระนั้น เราชาวพุทธถือว่าเป็นวันเพิเศษสำหรับชีวิต เป็นวันที่ควรจะได้ไปวัดเพื่อศึกษาธรรมะ เพื่อชำระชะล้างจิตใจให้หายยุ่งหายวุ่นวายตามสมควรแก่ฐานะของตน ๆ ญาติโยมพุทธบริษัทที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ ได้มาวัดอยู่ในวันพระรับอุโบสถศีลแล้วก็พักนอนอยู่ที่วัดชั่วระยะวันหนึ่งคืนหนึ่ง สำหรับคนหนุ่ม ๆ ทั่วไปนั้นไม่มีโอกาสจะทำเช่นนั้นได้ เพราะว่าภาระหน้าที่การงานอันเราจะต้อง.จัดต้องทำมีเป็นประจำอยู่ วันพระไม่ค่อยจะตรงกับวันอาทิตย์ จึงไม่สามารถจะมาในวันพระได้ ทางวัดนี้เห็นว่า ในวันอาทิตย์เป็นวันหยุดงานหยุดการของประชาชนทั่วๆไป จึงได้จัดให้มีการแสดงธรรมปาฐกถามาตั้งแต่เริ่มมีวัดมาจนกระทั่งบัดนี้ แล้วก็จะมีต่อไปเรื่อย ๆ ตราบเท่าที่วัดนี้ยังอยู่ การกระทำในรูปเช่นนี้ก็เพื่อให้คนที่สนใจในการศึกษาธรรมะ มีโอกาสมาฟังกันได้ในวันอาทิตย์ และก็เป็นความตั้งใจที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขในทางจิตใจแก่ประชาชนทั่วไป ท่านทั้งหลายที่ได้รู้ข่าวในเรื่องนี้ ก็ได้มากันเป็นประจำในวันอาทิตย์ ตลอดทั้งในพรรษานอกพรรษา

การที่เรามากันในวันพระก็ดี ในวันอาทิตย์ก็ดี ขอให้เราเข้าใจว่าจุดหมายสำคัญของการที่มานั้น เรามาเพื่อศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในธรรมะก่อน แล้วต่อไปเราก็มาเพื่อปฏิบัติชำระชะล้างจิตของเรา ให้หายยุ่งหายวุ่นวาย เมื่อเราทำได้ด้วยตนของเราเองแล้ว เราก็จะได้มีโอกาสแนะนำชักจูงเพื่อนมิตรสหายที่ยังมืดยังหลงให้หายมืดหายหลง ให้ได้

หันเข้าหาธรรมะของพระพุทธเจ้าตามสมควรต่อไป ถ้าเราทั้งหลายได้ช่วยกันในรูปอย่างนี้ กิจการด้านพระศาสนาก็จะเจริญขึ้นในจิตใจคน

ความเจริญของพระศาสนานั้น มันอยู่ที่การศึกษาการปฏิบัติของพุทธบริษัท ถ้าหากว่าพุทธบริษัทไม่ได้ศึกษาธรรมะให้เข้าใจ แล้วก็ไม่ได้ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเข้าใจนั้น ก็เรียกว่าศาสนายังไม่เจริญ แม้ว่าเราจะมีวัตถุทางศาสนามากมาย เช่น มีโบสถ์ใหญ่ ๆ มีพระองค์โตๆ ทั้งยืน ทั้งนั่ง ทั้งนอน นั่นก็ไม่ได้เป็นเครื่องหมายแสดงว่าศาสนาเจริญ เพราะว่าเป็นแต่เพียงเจริญในด้านวัตถุ อันเรื่องของวัตถุนั้นมีเงินมีทองก็สร้างได้ ใครมีอภินิหารมีปัญญาในการหาเงินบางทีก็หาทางถูก ๆ บางทีก็หาทางผิด ๆ หลอกเขาบ้างอะไรเขาบ้างมันก็ได้เงินมา แล้วก็ไปสร้างกันได้ ไม่ยากเย็นอะไร แต่ว่าเมื่อเรามีวัตถุมากมายเช่นนั้น ถ้าหากว่าประชาชนคนที่นับถือพระศาสนา ไม่เข้าใจธรรมะของพระศาสนา ไม่ได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระศาสดาในชีวิตประจำวัน เราก็เรียกว่าศาสนาเจริญไม่ได้

วัตถุใหญ่ ๆ ที่เรามีกันอยู่ทั่ว ๆ ไปในเมืองไทยนี้ ก็เป็นประโยชน์ในทางจัดงานประจำปีเท่านั้น คือว่าพอถึงรอบปีก็จัดงานนมัสการกันเสียทีหนึ่ง แต่ความจริงคนที่ไปเที่ยวงานนั้นมีจำนวนน้อยเหลือเกินที่ไปนมัสการพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างถูกต้อง แต่ไปนมัสการกันแบบเด็ก ๆ คือว่าไปปิดทองบ้าง ไปจุดธูปบูชา ไปบนบาลศาลกล่าว สั่นกระบอกติ้วที่เขาวางไว้ ตามพิธีรีตอง ไม่ค่อยจะได้ปัญญากลับไปบ้านเท่าไรนัก นอกจากได้ความหลงความเข้าใจผิดเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นแล้วในงานทั่ว ๆ ไปที่เรียกกันว่า งานนมัสการนั้น มีแต่มารเข้าไปอยู่อยู่เต็มวัดเต็มวา คือ ลิเก ละคร มอญรำ ตลอดจนระบำของอะไร ๆ ที่เขามีแสดงกันอยู่ ยกโขยงกันไปแสดงอยู่ในงานวัด เอาวัดเป็นสถานที่สำหรับทำมาหากินในทางที่เหลวไหล แล้วก็ส่งเสริมให้คนเข้าใจผิด หลงผิดในเรื่องพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า อันนี้เราจะเรียกว่าสิ่งนั้นเจริญก้าวหน้าไม่ได้เป็นเด็ดขาด

ความเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริงในทางศาสนานั้นอยู่ที่จิตใจคน เจริญด้วยศีลด้วยธรรม และก็อยู่กันด้วยความสงบสุข ไม่มีการเบียดเบียนกันในทางกาย ในทางทรัพย์ ในทางกาม ในทางอื่นใด อย่างนี้เรียกว่า ศาสนาเจริญ เวลานี้เราคุยไม่ได้ว่าศาสนาในบ้านเมืองเราเจริญ ทั้ง ๆ ที่พูดอวดกันอยู่บ่อย ๆ ว่าพระพุทธศาสนาในประเทศไทยนี้มั่นคง เขาพูดกันอย่างนั้น แต่ถ้าจะพูดกันอย่างไม่เกรงใจ หรือพูดอย่างตรงไปตรงมาแล้ว ความจริงก็ไม่มั่นคงอะไร มั่นคงก็เพียงแต่ในด้านรูปในด้านพิธีรีตองเท่านั้น แต่ความมั่นคงในทางหลัก

ธรรมะอันซาบซึ้งถึงใจญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลายนั้นยังไม่ค่อยจะมั่นคงเท่าใด ไม่ต้องเอาอะไรมากเพียงว่าเอาหลักง่าย ๆ เช่น ศีลห้าประการนี้หาจับดูในความเป็นอยู่ของพุทธบริษัทเราในเมืองไทยนี้ เราก็จะเห็นว่า คนถือศีลห้านี่มีจำนวนไม่มากนัก แต่ที่ล่วงเกินศีลมีจำนวนมาก

ตัวอย่าง เช่น ศีลข้อห้า ในประเทศไทยเรานี้คนล่วงเกินมากกว่าคนถือ ผิดกับประเทศอื่นที่เขานับถือพระพุทธศาสนา เขาถือกันเคร่งครัดมากกว่าพวกเรา เช่น ประเทศลังกา ประเทศอินเดีย โดยเฉพาะอินเดียนั้นไม่ได้ปฏิญาณตนว่าเป็นชาวพุทธ แต่เขาถือศีลเคร่งกว่าพวกเรา การปฏิบัติในทางศีลธรรมนับว่าดีกว่า ในเมืองไทยเรานั้นยังไม่สูงถึงขนาดนั้น แต่เราก็มักจะพูดว่าศาสนาเจริญ การพูดเช่นนั้นเป็นการหลอกตัวเองพอให้สบายไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น เราอย่ามาหลอกตัวเองกันเลยในรูปอย่างนี้ แต่เรามาศึกษาให้รู้สภาพของตัวเองว่า เวลานี้เรายังไม่เจริญในทางด้านจิตใจกันอย่างแท้จริง ในด้านปัญญาก็ยังไม่เจริญอย่างแท้จริง ยังไม่มีสัมมาทิฏฐิตามแบบคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่มีทิฏฐิในทางอื่นเสียมาก

ทีนี้ทำอย่างไรเราจะมีความเจริญก้าวหน้าถูกตรงตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา? เราก็ต้องหมั่นศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ครั้นเมื่อมีความรู้ความเข้าใจแล้ว เราก็ต้องนำไปปฏิบัติแก้ไขตัวเราให้ดีขึ้น ในเรื่องของการปฏิบัตินี่อยากจะแนะนำว่า เราต้องกล้าหาญสักหน่อย กล้าหาญในรูปใด ? กล้าหาญในการที่จะทำลายสิ่งผิด ๆ อันมีอยู่ในจิตใจของเราหลายเรื่องหลายประการ เพราะว่าเราเกิดมาในท่ามกลางความหลง ท่ามกลางความเข้าใจผิดแห่งทิฏฐิด้วยประการต่าง ๆ อันมีอยู่เต็มบ้านเต็มเมืองของเราก็ว่าได้ พอเราเกิดมา เราก็เห็นสิ่งนั้น และเรามีสิ่งนั้นเขากระทำกันอยู่อย่างนั้นๆ เราก็เข้าใจว่านั่นแหละเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนายิ่งพระสงฆ์องค์เจ้าเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ญาติโยมก็นึกว่าเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนา แล้วเราก็รับเอาสิ่งนั้นเข้ามาใส่ไว้ในใจเอาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แต่ความจริงนั้นมีหลายเรื่องที่ไม่ใช่คำสอนในทางพระพุทธศาสนาไม่ใช่หลักปฏิบัติที่ถูกตรงตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่มีความหลงมีความเข้าใจผิดไป ในรูปต่าง ๆ

เมื่อวานซืนนี้มีครูคนหนึ่ง เป็นครูสตรี สอนในโรงเรียนรัฐบาล ก็เป็นครูที่มีความรู้อยู่พอสมควร มาหาพระที่วัดองค์หนึ่งแล้วก็เอาหนังสือสำนักปู่สวรรค์มาถวายด้วย แล้วขอร้องพระรูปนั้นว่า ให้ท่านช่วยบอกข่าวให้ญาติโยมทั้งหลายได้รู้ได้เห็นแล้วชักชวนกันไปที่สำนักปู่สวรรค์ จะได้รู้จักศาสนามากขึ้น พระที่ได้รับหนังสือนั้นก็ไม่เกรงใจ พูดคัดค้านออกไปทันทีว่า ครูนี่ท่าจะหลงใหญ่เสียแล้ว สำนักอย่างนั้นไม่ใช่เรื่องทางพระพุทธศาสนา การทรงเจ้าเข้าผี

ไม่ใช่เรื่องคำสอนของพระพุทธเจ้า มันเป็นเรื่องของการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามหลักพระพุทธ-ศาสนา แกกลับหาว่าพระนี่ไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง ไม่เคยไปเห็น แล้วก็พูดคัดค้านไปอย่างนั้นเอง พระก็เลยไม่พูดต่อไป เพราะเห็นว่าครูคนนั้นแกตกลงไปในร่องลึกเหลือเกินแล้ว จะดึงขึ้นมันก็ไม่ไหว เลยก็ปล่อยให้กระแสแห่งความผิดพัดพาต่อไป สุดแล้วแต่จะไปชนแก่งหินโสโครกที่ไหนตามเรื่องของแกเถอะ เลยก็ไม่คุยกันในเรื่องนั้นต่อไป ชวนคุยในเรื่องอื่นอีก

อันนี้เป็นตัวอย่างที่นำมากล่าวเพื่อให้เห็นว่า แม้ว่าคนจะมีการศึกษา ซึ่งเราเรียกว่าเป็นปัญญาชน แต่ก็ยังหลงไหลเข้าใจผิดอยู่ในเรื่องคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ไปเชื่อสิ่งที่ไม่ใช่พระพุทธศาสนามีอยู่จำนวนมิใช่น้อย แล้วไม่ใช่เชื่อเพียงคนเดียว ยังจะไปชวนใคร ๆ ให้มาหลงเชื่อต่อไปด้วย ให้ไปฟังผีเทศน์ แต่ไม่ชวนให้ไปฟังพระเทศน์ ทีนี้ผีเทศน์นั้นบางทีก็ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร เทศน์เลอะเทอะไปตามอำนาจของคนทรงเจ้าเข้าผี แต่คนเหล่านั้นก็อุตส่าห์ไปนั่งประนมมือฟังกันด้วยความตั้งอกตั้งใจ หารู้ไม่ว่าตนกำลังทำอะไร อันนี้เป็นเรื่องที่น่าสงสารมิใช่น้อย ถ้าเรามีโอกาสที่จะพูดจาแนะนำชักจูงคนเหล่านั้นให้เกิดความเข้าใจถูก มีความเห็นถูก เราก็ควรกระทำ

ญาติโยมควรจะมีหลักไว้ในใจว่า ในชาติหนึ่งชาติหนึ่งที่เราเกิดมาเป็นผู้เป็นคนนี้ ถ้าเราได้ทำให้คนที่มีความเห็นผิด ให้กลายเป็นคนมีความเห็นถูกขึ้นสักคนหนึ่ง ทำคนที่เดินทางผิด ให้ได้เดินในทางที่ถูกที่ชอบ ตรงกับคำสอนในทางพระพุทธศาสนาสักคนหนึ่ง ก็นับว่าชีวิตนั้นใช้ได้ ไม่เสียชาติที่เกิดมาเป็นผู้เป็นคนกับเขา คนสมัยก่อนเมื่อยุคพระพุทธเจ้านั้นเขามีความรักเพื่อนรักฝูง มีครั้งหนึ่งเมื่อเขาได้ไปพบพระพุทธเจ้า ได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วมีความเลื่อมใส ครั้นมีความเลื่อมใสแล้ว เขาก็มานึกว่าเพื่อนของเรายังไม่เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า ยังไม่เข้าใจธรรมะที่พระพุทธเจ้าสอน แล้วเพื่อนคนนั้นก็ไม่ฟังคำสอนของพระ-พุทธเจ้า เราจะปล่อยปละละเลยให้เพื่อนของเราหลงผิดเข้าใจผิดอยู่นั้นเป็นการไม่ชอบไม่ควร

เพราะคนเราเมื่อเป็นเพื่อนกับใคร ก็ควรจะเป็นเพื่อนแท้ เพื่อนแท้ก็หมายความว่าเป็นเพื่อนที่แนะนำชักจูงให้เพื่อนคนนั้นเข้าใจถูกมีความเห็นถูก ได้เดินในทางที่ถูกที่ชอบ จึงจะชื่อว่าเป็นเพื่อนแท้แก่กันและกัน เมื่อเขาคิดเช่นนั้นเขาก็ไปที่บ้านของเพื่อนคนนั้น ไปถึงก็บอกว่าเพื่อนเอ๋ย เวลานี้เราได้รับของใหม่ที่ดีจากพระพุทธเจ้าแล้ว สิ่งที่เรานับถือมาก่อนนั้นไม่มีสาระไม่มีแก่นสาร เราเมื่อก่อนนี้ไม่รู้ไม่เข้าใจ เพราะยังไม่ได้พบปะสิ่งใหม่ แต่เวลานี้เราได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระองค์ เรามีความเลื่อมใสในศรัทธาในรสพระ

ธรรมที่พระองค์แสดงเหลือเกิน และเรามาคำนึงถึงเพื่อนว่ายังไม่เข้าใจ ยังมีความเห็นผิดอยู่ การที่เรามาในวันนี้ เราอยากจะมาชวนเพื่อนให้ไปเข้าใกล้พระพุทธเจ้า ให้ได้ฟังคำสอน

เพื่อนคนนั้นบอกว่าเราไม่ไป เรามีคำสอนของเราอยู่แล้ว เราได้ปฏิบัติอยู่อย่างนี้แล้ว ครั้งแรกเขาชวนไม่ไป เขาก็กลับบ้าน ไปชวนเป็นครั้งที่สองเขาก็ยังไม่ไป ไปชวนกันอีกครั้งที่สาม เมื่อครั้งที่สามเพื่อนคนนั้นยังขัดขืนอยู่ ยังไม่ไป เขาก็เห็นว่าชวนกันด้วยปากเห็นจะไม่สำเร็จ จะต้องออกกำลังกันสักหน่อยเถอะ เลยเขาก็ยกมือขึ้นจับมวยผมของเพื่อน แล้วก็ลากไปเลย เพื่อนเห็นเช่นนั้นก็นึกในใจว่า เออ! เพื่อนเราคนนี้มันทำถึงขนาดนี้กับเรา มันไม่ใช่เรื่องย่อยเสียแล้ว คงจะเป็นเรื่องใหญ่เรื่องสำคัญ เพราะว่าเรารักกันชอบกัน ตั้งแต่รักกันชอบกันนี่ เพื่อนไม่เคยจับผมของเรา ไม่เคยจับหัวของเรา ไม่ทำกับเราอย่างนี้ แต่คราวนี้เพื่อนถึงกับจับมวยผมของเราลากไปอย่างนี้แสดงว่าเพื่อนนี่มีอะไรดี ในใจแล้ว แล้วก็มีความหวังดีต่อเราอย่างสูง จึงได้กระทำอย่างนี้กับเรา เลยบอกว่าเพื่อนเอ๋ยไม่ต้องทำอย่างนี้กับเราหรอก เอาละตกลงเราจะไปกับท่าน จะไปฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า เลยเขาก็พาเพื่อนไปได้ เมื่อไปถึงแล้วพระพุทธเจ้าก็เทศน์ให้ฟัง เพื่อนคนนั้นก็ได้ความรู้ใหม่ ได้ความเข้าใจใหม่ เรียกว่าได้ชีวิตใหม่ในด้านจิตใจก็ว่าได้ แล้วก็ปฏิบัติตนเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า

ในเรื่องนี้นำมาเล่าให้ญาติโยมทั้งหลายฟัง ให้เห็นว่าคนสมัยก่อนนั้นเขามีความตั้งใจแรงกล้าขนาดไหน ในการที่จะชักจูงเพื่อนฝูงมิตรสหายให้หันเข้าหาทางถูกทางชอบ ตรงกับหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ในสมัยนี้เราไม่ได้ทำกันถึงขนาดนั้นจริงจัง มักจะปล่อยปละละเลยตามเรื่องตามราว เพื่อนเราจึงหลงผิดเข้าใจผิดกันอยู่ อย่าว่าแต่เพื่อนซึ่งอยู่ห่างออกไปเลย บางทีแม้คนในครอบครัวเดียวกัน เราก็ยังไม่มีโอกาสที่จะกลับจิตกลับใจให้หันเข้าหาความถูกความชอบ

เช่นในครอบครัวหนึ่งสมมุติว่าอย่างนั้น สามีมีความเห็นถูกตรงตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเป็นสัมมาทิฏฐิชน มีความเชื่อหลักกรรม เชื่อการกระทำของพระพุทธเจ้า ไม่เชื่อสิ่งเหลวไหล ไม่เชื่อความเห็นผิดประเภทใด ๆ อันไม่ใช่เรื่องพระพุทธศาสนา แต่ว่าแม่บ้านนั้นไปอีกท่าหนึ่ง คือเชื่อหมดทุกอย่าง อะไร ๆ ที่มนุษย์เขาเชื่อกันก็เก็บมาใส่ไว้ในหัวหมดเลย มีความเชื่อสิ่งเหลวไหลนานาประการ สามีไปทางหนึ่ง ภรรยาไปอีกทางหนึ่ง แต่ก็ยังอยู่กันได้ฉันสามีภรรยา เพราะมีข้อผูกพันกันในทางครอบครัว ไม่มีเรื่องอะไรยุ่งยาก อันนี้ก็เรียกว่ายังไม่ได้ช่วยกัน คือสามีขึ้นจากหล่มแล้ว แต่ยังปล่อยให้ภรรยาติดโคลนติดหล่มอยู่อย่างนั้นจะเรียกว่ารักกันจริงได้อย่างไร

คนเราถ้ารักกันจริงก็ต้องช่วยกันดึง ช่วยกันลากให้ฝ่ายที่ตกอยู่ในหล่ม ในโคลน ในตม นั้นขึ้นจากโคลนจากหล่มให้จนได้ ด้วยการพูดจาแนะนำชักจูงบ่อย ๆ หรือว่านำมาหาพระ ให้ได้ฟังธรรมเทศนาในเรื่องที่ถูกที่ตรงตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา โน้มน้อมจิตใจเข้ามาเป็นลำดับ ๆ จนเขามีความเข้าใจถูก มีความเห็นถูกตรงตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา อย่างนี้เรียกว่าเราช่วยกัน สามีช่วยภรรยาในเมื่อภรรยาเดินทางผิด ฝ่ายภรรยาถ้าสามีเดินในทางผิด เราก็ดึงเช่นเดียวกันให้เข้ามาในทางถูกทางชอบ ถ้าเรามีเพื่อนฝูงมิตรสหาย เราก็คอยดึงกันต่อ ๆ ไปโดยลำดับ ถ้าหากว่าเราทุกคนช่วยกันดึง ช่วยกันลากญาติมิตรสหายให้หันเข้าหาความเห็นถูกตรงตามทำนองคลองธรรมแล้ว เราก็จะเจริญขึ้นในทัศนะนี้ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่งคนเรานี่ **ที่ไม่สามารถทิ้งอะไรซึ่งเป็นของดั้งเดิม ที่ได้ยึดติดไว้ในใจแล้วนั้น ก็เพราะว่ามีความกลัวต่อสิ่งนั้น** มีความกลัวเพราะอะไร ? คือ **กลัวว่าสิ่งนั้นจะให้ทุกข์แก่ตน จะให้โทษแก่ตน** จะทำอันตรายให้ตนได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน เหมือนคนกลัวผี ก็กลัวว่าผีจะทำร้ายตน กลัวเทวดา ก็กลัวว่าเทวดาจะทำร้ายตน ถ้ากลัวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ณ ที่ใดที่หนึ่งแล้ว ก็นึกว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นจะมาทำร้ายตน หารู้ไม่ว่าความกลัวนั้นมันเกิดขึ้นในใจของตนเอง แล้วก็หลอกตนเองให้มีความหวาดความกลัวไปในรูปอย่างนั้น ไม่ใช่เกิดจากสิ่งภายนอกที่จะทำให้เรากลัว แต่ความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นในใจของเราเองนั่นแหละทำให้เราเกิดความกลัวขึ้นในรูปอย่างนั้น เราจึงต้องแก้ที่ความเห็นผิดนั้นเสียด้วยการถามปัญหาตนเองบ่อย ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นได้ช่วยอะไรเราบ้าง ช่วยในการทำมาหากิน ช่วยให้งานเจริญก้าวหน้า ช่วยให้ฐานะเศรษฐกิจทางครอบครัวของเราดีขึ้นบ้างไหม

เราลองตั้งปัญหาถาม สมมุติว่าเราเป็นคนค้าขาย แล้วเราก็มีความเชื่อในเรื่องอะไร ๆ มากเรื่องมากประการ เช่น เชื่อโชคเชื่อลาง เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อย่างนั้นอย่างนี้ที่เขาสร้างขึ้น เช่น ร้านค้าบางร้านก็มีไซหลวงพ่อวัดไหนก็ไม่รู้มาแขวนให้แมลงมุมจับรุงรังอยู่บนเพดาน หรือมียันต์นางกวักแขวนไว้ที่ร้าน หรือยังมีอะไร ๆ อีกหลายอย่างเอามาผูกมาแขวนไว้ โดยมีความเชื่อว่าสิ่งนี้แหละจะทำให้การค้าเจริญ จะทำให้การทำมาหากินดีขึ้น เพราะคนที่เขาทำขายก็บอกอย่างนั้น บอกว่าถ้ามีรูปอย่างนี้ไว้ในบ้านทำมาค้าขึ้น ถ้ามีพระอย่างนี้ไว้ประจำบ้านจะทำมาค้าขึ้น

อยากจะบอกให้ญาติโยมทราบอย่างตรงไปตรงมาว่า ผู้ที่บอกกับญาติโยมอย่างนั้น ไม่ได้รักญาติโยมเลยสักนิดเดียว แต่ว่าตั้งหน้าตั้งตาหลอกให้ญาติโยมหลงตลอดเวลา ให้หลงผิดไปว่าสิ่งนั้นจะช่วยญาติโยมได้ จะทำให้ญาติโยมร่ำรวย ให้เจริญอย่างนั้นอย่างนี้ เราก็อุตส่าห์ไป

ลงทุนซื้อมาจากที่นั่นจากที่นี่ จากวัดนั้นวัดนี้ ซึ่งได้มีพิธีปลุกเสกลงเลขลงยันต์กันเรียบร้อยแล้วเอามาไว้ที่บ้าน โดยเข้าใจว่า จะช่วยดลบันดาลให้ตนเจริญ ให้ตนก้าวหน้า อันนี้คือเราถูกหลอกโดยแท้ ถูกหลอกจากผู้ที่ทำกิจประเภทนั้น ทำไมเขาหลอกเรา เพราะเขาต้องการเอาเงินจากเราเพื่อไปทำอะไร ๆ สักอย่างหนึ่ง แต่ว่าไม่รู้จะเอาอย่างไร ก็นึกว่าหลอกกันดีกว่าเลยก็โฆษณาในทางหลอกลวงว่า เป็นของขลังของศักดิ์สิทธิ์ ได้ปลุกเสกด้วยอาจารย์จำนวนตั้งร้อยแปดองค์ ถ้าใครได้ไปประจำบ้านประจำเรือนแล้ว จะทำมาค้าขึ้นจะร่ำจะรวย จะเป็นอย่างนั้นจะเป็นอย่างนี้ อันนี้คือวาทะของผู้หลอกลวงทั้งสิ้น ไม่ใช่เป็นความจริงเช่นนั้น

ถ้าสมมุติว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง คนไทยนี่แหละจะเป็นชาติมหาเศรษฐี จะร่ำรวยกว่าชาติใด ๆ ในโลก เพราะว่าสิ่งเหล่านี้มีมากเหลือเกิน ทำกันเกือบทุกเดือนก็ว่าได้ ถ้าคิดเฉลี่ยแล้วเดี๋ยววัดนั้นทำ เดี๋ยววัดนี้ทำ วัดโน้นทำ แต่ว่าเศรษฐกิจของคนไทยเป็นอย่างไร มันก็ยังขาดดุลย์อยู่อย่างนั้นแหละ ไม่เห็นจะไปสมดุลกับชาติอื่นสักทีหนึ่ง แล้วก็ยังยอบแยบกันอยู่ตาม ๆ กัน การเงินการทองก็ไม่ดีขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีหลวงพ่อร้อยแปดเอามาไว้ในบ้านมากมาย สิ่งนั้นสิ่งนี้อะไรหลายอย่างมีอยู่ ความจริงสิ่งเหล่านั้นช่วยเราไม่ได้ แต่ว่าเราถูกหลอกก็เชื่อไปอย่างนั้นเองใครจะช่วยเราได้

พระพุทธเจ้าท่านบอกไว้ชัดเจน ไม่หลอกลวงใคร บอกว่า **"ตนเองจะต้องช่วยตนเอง ตนเองจะต้องพึ่งตนเอง"** ใครจะอยากเป็นอะไรก็ต้องทำให้มันเป็นขึ้น ให้มันมีขึ้น เราต้องศึกษาสาเหตุของสิ่งนั้น ๆ ว่าสิ่งนั้นเป็นตัวผล มันเกิดจากเหตุอะไร เช่นความมั่งมีนี่เกิดจากอะไร ความยากจนนี่เกิดจากอะไร โรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นในร่างกายของเรามันเกิดจากอะไร อะไรเป็นพาหนะของโรคภัยไข้เจ็บ จึงได้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนขึ้นอย่างนี้ ในทางพระพุทธศาสนาท่านสอนให้ศึกษาเรื่องเหตุเรื่องผลให้เกิดความเข้าใจ ให้มีความเชื่อว่าสิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ไม่มีเหตุ ผลจะเกิดขึ้นไม่ได้ แล้วเหตุที่เกิดนั้นไม่ใช่เหตุอยู่ที่ไหน อยู่ในตัวของเราเองเป็นเรื่องสำคัญ ให้พยายามค้นคว้าศึกษาจากภายใน เพื่อดูให้เห็นชัดว่ามีอะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เกิดเรื่องนี้ขึ้น

อย่าไปว่าเรามันเคราะห์ร้าย เราดวงมันไม่ดี เราชะตามันตกอับ อย่าไปว่าอย่างนั้น ชาวพุทธไม่พูดลงโทษตัวเองในรูปอย่างนั้น แต่จะต้องพูดกับตนเองว่า เรามันบกพร่องอะไร เรามีความผิดอะไร ทำไมเรื่องอย่างนี้จึงเกิดขึ้น คนเกลียดเรานี่ ทำไมเขาจึงได้เกลียด อย่าไปนึกว่าเรามันดวงอย่างนั้น หมอเขาบอกว่าดวงอย่างนี้คนไม่ชอบ ไปเชื่อดวงมันก็แก้ไม่ได้ แต่เราจะ

ต้องพิจารณาตัวเองว่าทำไมเขาไม่ชอบ เรามันมีวาจาเป็นอย่างไร ท่าทางเป็นอย่างไร มีนิสัยใจคอเป็นอย่างไร

เมื่อเข้าสังคมกับคนอื่นนั้น เราทำตนเหมาะสมกับเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมที่จะให้คนเขาพออกพอใจหรือไม่ เราต้องหันมาพิสูจน์ตัวเอง พิจารณาตัวเอง แล้วเราจะพบความจริงว่าเรามีการกระทำอะไรบกพร่องอยู่ เสียหายอยู่ แล้วเราก็จะไม่ไปโทษใครๆ แต่เราจะมาโทษตัวเราเอง ว่าเรามันบกพร่องเรื่องนั้น บกพร่องเรื่องนี้ เราก็จัดการแก้ไขตัวเราเอง ปรับปรุงตัวเราเองเสียให้เรียบร้อยต่อไป สิ่งเหล่านี้มันขึ้นกับตัวเราเอง ไม่ใช่ขึ้นกับอะไรอื่นนอกออกไปจากตัวของตัว ถ้าเราจำหลักนี้ไว้เอาไปใช้เราก็จะสบายมากขึ้น

ในเรื่องการทำมาหากินก็เหมือนกัน คนเราบางครั้งมันก็มีกำไร บางครั้งมันก็ต้องขาดทุนบ้าง เป็นเรื่องธรรมดา เพราะว่าความเป็นอยู่ของโลกนี้ พระท่านบอกไว้แล้วว่ามันไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สังคมโลกสังคมมนุษย์นี่มันเป็นไปตามกระแสของความเปลี่ยนแปลง แล้วความเปลี่ยนแปลงของคนหนึ่ง ประเทศหนึ่ง ก็อาจจะกระทบกระเทือนถึงประเทศหนึ่งชาติหนึ่งก็ได้ อันนี้เป็นเรื่องที่มีอยู่เป็นอยู่ เราต้องเอามาใช้ในชีวิตประจำวัน พิจารณาสิ่งทั้งหลายว่ามันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การเป็นอยู่ของมนุษย์นี่ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางไหนอย่างไรบ้าง

คนเราถ้าหากว่าไม่รู้เท่าไม่รู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งนั้น ๆ หรือไม่คิดการไว้ล่วงหน้า ในเมื่อสิ่งนั้นมันจะเปลี่ยนแปลงไปในรูปอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว เราก็กลายเป็นคนล้าหลังทำอะไรก็ไม่ทันเขา เรียกว่าตื่นทีหลังเขา ตื่นทีหลังเขาไปทำอะไรทีหลังเขานั้น เราจะไปทันเขาได้อย่างไร เหตุการณ์มันเปลี่ยนไปในทางอื่นเสียแล้ว เราเพิ่งไปลงมือทำมันก็ไม่ได้เรื่อง เหมือนน้ำกำลังลงแล้วเราจะไปตักน้ำ เราก็ได้แต่น้ำสกปรก ที่น้ำมันออกมาจากทางโน้น ทางนี้มันรวบรวมมามากมายไม่ได้อะไร พอน้ำขึ้นใหม่ ๆ พอขึ้นเต็มที่เราก็รีบตักเสีย เราก็ได้น้ำที่อุดมสมบูรณ์หน่อย คนไทยเราความจริงก็ไม่โง่ ได้สอนลูกสอนหลานไว้มากในเรื่องอย่างนี้ เช่นพูดว่า "น้ำขึ้นให้รีบตัก น้ำลงแล้วจะไปตักที่ไหน" บ้าง "พายเถิดพ่อพายอย่ารั้งรอพาย ตลาดจะวายสายบัวจะเน่า" อันคำพูดเหล่านี้ก็ล้วนแต่เป็นคำเตือนจิตสะกิดใจ ให้เราได้มีความสำนึกในสิ่งที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ แล้วเราก็วิ่งไปให้ทันกับสิ่งนั้น ไม่ใช่ไปนั่งดูมันเปลี่ยนแปลงเฉย ๆ แล้วไม่คิดว่าจะทำอย่างไร ถ้าสิ่งนี้มันมาถึงเรา เราจะทำอย่างไรก็เอาตัวไม่รอด เรื่องของบุคคล เรื่องของชาติประเทศก็เหมือนกัน ถ้ามัวแต่เฉื่อยชาชักช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์แล้วเอาตัวไม่รอด

คนที่จะเอาตัวรอดนั้นก็เพราะประพฤติธรรมในข้อหนึ่งของพระพุทธเจ้า ที่พระองค์สอนไว้ว่า ให้ตื่นตัวให้ก้าวหน้า มีพระพุทธภาษิตบทหนึ่งในธรรมบทน่าฟังดี คือท่านสอนไว้ว่า **"เมื่อคนอื่นหลับขอให้เราตื่น เมื่อคนอื่นเดินช้า ๆ ขอให้เราเดินเร็ว ๆ เมื่อคนอื่นมัวเมาประมาทในอะไรอยู่ เราไม่มัวเมาประมาทในสิ่งนั้น เรารีบก้าวไปข้างหน้าเหมือนม้าฝีเท้าดีทิ้งม้ากระจอกงอกง่อยไว้ข้างหลังฉันนั้น"** อันนี้ก็สำคัญอยู่ไม่ใช่น้อย ถ้าเราเป็นคนทำมาหากินอยู่ในสังคมของมนุษย์ เราเอาหลักของพระพุทธเจ้านี้ไปเป็นเครื่องเตือนใจ เมื่อเขาหลับเราตื่น เมื่อเขาเดินช้าเราเดินไว ๆ เมื่อเขาประมาทอยู่เราเป็นผู้ไม่ประมาท รีบก้าวไปข้างหน้าเหมือนม้าผีเท้าดีทิ้งม้าง่อยไว้ข้างหลังฉันใดก็ฉันนั้น เราก็จะกลายเป็นคนก้าวหน้า

คนเราที่ไม่ก้าวหน้า เพราะมัวไปหลงในเรื่องโชคชะตา ในเรื่องอะไร ๆ อยู่ จะทำอะไรก็ต้องไปดูว่าดวงมันเป็นอย่างไรจะลงมือได้แล้วหรือยัง มัวแต่ไปเที่ยวถามหมอ ผลที่สุดงานนั้นมันก็ผ่านพ้นไปเสีย พระพุทธเจ้าท่านจึงติไว้อย่างน่าฟังว่า **"คนพาลมัวแต่ไปดูดาวดูเดือนอยู่ ประโยชน์มันก็ผ่านพ้นไปเสีย ประโยชน์มันเป็นฤกษ์อยู่ในตัวแล้ว ดวงดาวในท้องฟ้าจะช่วยอะไรได้"** คือเมื่อเราจะคิดทำอะไร จะลงมือในเรื่องใดก็เห็นเหตุเห็นผลว่าทำได้ ทำแล้วมันจะไม่ผิดพลาดเสียหาย ได้ใช้ปัญญาพิจารณารอบคอบรอบรู้แล้ว เราก็อย่าไปช้าจงรีบทำสิ่งนั้น

ถ้าคนไทยเราปฏิบัติตามหลักของพระพุทธเจ้า เราจะไม่เป็นชาติล้าหลัง เราจะเป็นชาติก้าวหน้าเทียมทันกับชาวญี่ปุ่น ซึ่งเขาปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้ามากกว่าเราในการดำเนินชีวิตประจำวัน เขาไม่มัวแต่ไปยุ่งเรื่องเหลวไหล แต่เขาลงมือประกอบกิจการงานตามหน้าที่ของเขาอย่างแท้จริง *เขาเชื่อกรรมคือเชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วเราจะได้ชั่ว อะไร ๆ ที่จะเกิดขึ้นมันก็เกิดขึ้น เพราะการกระทำของเรา ไม่ใช่เรื่องมาจากสิ่งใดดลบันดาลให้เป็นไป* เขามีความเชื่อมั่นไว้ในรูปอย่างนี้ เขาก็ก้าวหน้าเรื่อย ๆ ไป ตามสมควรแก่ฐานะแก่เหตุการณ์

เราคนไทยในสมัยนี้ก็ควรจะเปลี่ยนหัว เปลี่ยนความคิด หันเข้าหาหลักธัมมะของพระพุทธเจ้า คือให้นึกว่าอะไรมันเกิดขึ้นจากการกระทำของเรา เราก็ต้องรีบเร่งกระทำสิ่งนั้น อย่ามัวชักช้า อย่ามัวเสียเวลาในเรื่องอะไร ๆ ต่าง ๆ ความเชื่อประเภทเหลวไหลอันใดที่คอยถ่วง ทำให้เราชักช้าเสียเวลาในการทำมาหากิน เราก็ทิ้งความเชื่อนั้นออกไป โดยไม่ต้องมีความกลัวอะไร เพราะสิ่งนั้นมันทำอะไรเราไม่ได้ ที่ทำได้นั้นมันไม่ใช่สิ่งนั้นทำแต่ความคิดของเรามันทำตัวเราเอง

ความคิดที่ผิดนั้นแหละ ทำให้เราเป็นทุกข์เอง ทำให้เราเกิดความกลัวขึ้นมาเอง เหมือนคนกลัวผี ผีไม่มี ไม่ได้มาหลอกใครที่ไหน แต่ว่าเรากลัวมันเอง สร้างภาพมันขึ้นแล้วก็มีความกลัว

คนบางคนว่าได้เห็น ความเห็นของเรานั่นมันเป็นอุปาทาน เราสร้างขึ้นเรานึกขึ้น นึกอะไรมากก็เห็นภาพสิ่งนั้น นึกกลิ่นยังได้กลิ่น เช่นกลิ่นธูปกลิ่นจันทน์ บางทีเราก็ได้กลิ่นนั้นขึ้นมา มันก็สร้างขึ้นมาในใจของเราเหมือนกัน แล้วเราก็ได้กลิ่น พอได้กลิ่นก็นึกว่า คนที่ตายมาหาเรามาเยี่ยมเร่าอะไรต่าง ๆ ไป ความจริงความคิดของเราเองมันสร้างขึ้นในใจ แล้วเราก็ได้รับสิ่งนั้นมา **อันนี้เป็น**เรื่องที่เกิดขึ้นในใจของใครก็ได้ เมื่อคนนั้นคิดฝันในเรื่องอะไร ๆ มาก ๆ ถ้าเรารู้หลักความจริงอย่างนี้เราก็ไม่ต้องหวาดไม่ต้องกลัวอะไร ๆ ต่อไป แต่ที่**เราควรกลัวก็คือว่ากลัวความเห็นผิด อันเกิดขึ้นในใจของเราเป็นพอ** ให้กลัวสิ่งนี้ให้มาก ส่วนเรื่องอื่นนั้นไม่ต้องกลัวหรอก แต่ควรกลัวว่าเราจะเป็นคนเห็นผิด เราจะเห็นไม่ตรงไม่ถูกตามคำสอนของพระพุทธศาสนา

ถ้าเราไปฟังพระเทศน์ก็ตาม อ่านหนังสือก็ตาม ที่เป็นหนังสือประเภทมุ่งเขียนให้คนเข้าใจถูก หรือว่าการเทศน์นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไปฟังพระที่ท่านมุ่งเทศน์เพื่อแก้ไขเรา ทำให้เราเกิดความเข้าใจถูกแล้ว เราก็อาจจะได้ความรู้สึกว่าท่านพูดมันขัดกับเรา ขัดกับเราอย่างไร ขัดกับความคิดความเห็นดั้งเดิม ที่เรามีมาก่อน ที่เรารับไว้ก่อน เราก็อาจจะไม่ชอบก็ได้ เพราะว่า เช่นว่าพระเทศน์ตรงไปตรงมาให้ญาติโยมเข้าใจถูก นี่ญาติโยมบางคนก็ไม่ชอบ หาว่าติเรื่องนั้นติเรื่องนี้ เช่นเขาบอกว่าท่านปัญญาเทศน์ทีไรแล้วก็มักจะติศาลพระภูมิ ว่าอย่างนั้นว่าอย่างนี้ ที่พูดติออกไปอย่างนั้นไม่ใช่ริษยาพระภูมิเทวดาองค์ใดองค์หนึ่งอะไรก็หามิได้ แต่ต้องการให้ญาติโยมเข้าใจถูก ให้มีความเห็นถูก ไม่ให้ไปเที่ยวกลัวสิ่งที่ไม่ควรกลัว ไม่ให้ไปไหว้สิ่งที่ไม่ควรไหว้ แต่ให้ปฏิบัติธัมมะของพระพุทธเจ้า ถ้าเราปฏิบัติธัมมะแล้วเราก็มีสิ่งอันประเสริฐอยู่ในตัวเราแล้ว เราก็ไม่ต้องกลัวอะไร อันนี้เป็นเรื่องสำคัญอยู่ ขอให้ญาติโยมได้เข้าใจไว้อย่างนี้

เพราะฉะนั้นเมื่อเราไปฟังใครเทศน์ อ่านหนังสือ เช่นหนังสือบางเล่มเขาเขียนตรงไปตรงมา อาจจะเป็นข้อความที่เรียกว่ารุนแรงในการแสดงความคิดความเห็น หนังสือประเภทอย่างนั้นไม่ใช่เจตนาร้าย แต่มุ่งในทางดี ต้องการให้คนเข้าใจถูกตลอดเวลา ครูบาอาจารย์สมัยก่อน ๆ ที่ตั้งศาสนาขึ้นมาได้ต้องเป็นคนประเภทพูดตรงไปตรงมาทั้งนั้น ไม่กลัวครูบาอาจารย์เก่า ๆ ไม่กลัวขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ จึงตั้งศาสนาได้ เช่นพระพุทธเจ้าของเราเป็นตัวอย่าง

พระพุทธเจ้าเกิดในประเทศอินเดีย ก็คนในประเทศอินเดียนั้นนับถือเทวดา มีจำนวนมากมายก่ายกอง เที่ยวกราบ เที่ยวไหว้ ชั้นที่สุดหนุมานก็ยังเป็นเทพเจ้าที่คนกราบไหว้ กราบไหว้อยู่ตลอดเวลา ตามโบสถ์ตามเทวสถานมีรูปพระผู้เป็นเจ้าในที่บูชา ข้างหน้าก็มีรูปมารไว้ด้วย คนก็ไปกราบไปไหว้ ความจริงเรื่องรามเกียรติ์นั้นเป็นเรื่องนิยายแท้ ๆ ไม่ใช่เรื่องจริงจังอะไร ฤาษี

วาลมิกิแกเขียนเป็นเรื่องนิยายให้คนอ่าน แต่ว่าคนอ่านกลายเป็นเรื่องจริงจังไป พระรามมีตัวตนไป หนุมานก็มีตัวมีตนมีฤทธิ์มีเดช เลยก็ไปนับถือกราบไหว้สิ่งเหล่านั้น ทำกันอยู่ในรูปอย่างนี้ตลอดเวลา

พระพุทธเจ้าท่านเกิดขึ้นในท่ามกลางความเห็นผิดของคนในประเทศนั้น ในสมัยนั้นในยุคนั้น ถ้าพระองค์กลัวต่อสิ่งต่าง ๆ เช่นกลัวพระพรหม พระอิศวร พระวิษณุ กลัวเทพเจ้าทั้งหลายจะมาลงโทษแล้ว จะสอนได้อย่างไร ไม่สามารถจะประกาศพุทธศาสนาลงไปได้ หรือว่าถ้ากลัวว่ามหาชนเขาจะไม่ชอบ ถ้าเทศน์อย่างนี้เขาจะไม่ชอบ พระองค์ก็เทศน์ไม่ได้ แต่พระองค์ไม่ได้กลัวอย่างนั้น พระองค์ต้องการให้คนเข้าใจถูกมีความเห็นถูกจึงได้ตรัสอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้คนได้รู้ได้เข้าใจความจริง ตามหลักคำสอนที่พระองค์ต้องการสอน ศาสนาจึงตั้งอยู่ได้

พระเยซูคริสต์ก็เหมือนกัน เวลาไปเทศน์สอนนี่ก็ขัดกับความรู้ดั้งเดิมของคนชาติยิว ที่นับถือคัมภีร์เก่าอยู่ในสมัยนั้นมากมาย จนเขาพูดกันว่าพระเยซูนี่มาทำลาย พระเยซูก็บอกว่าเราไม่ได้มาทำลาย แต่เรามาทำให้มันเต็มให้มันสมบูรณ์ขึ้น เพราะว่าการเป็นอยู่ของพวกท่านทั้งหลายมันยังไม่สมบูรณ์ ก็มาแก้ไขมาช่วยทำให้สมบูรณ์ขึ้น แล้วก็เทศน์แก้ไขเรื่อยไปในรูปต่าง ๆ ถ้าเราอ่านแล้วจะเห็นว่าเทศน์อย่างกล้าหาญชาญชัยเหมือนกัน แต่ว่าความกล้าของพระเยซูนี่ลำบากตอนปลาย เพราะว่าคนจับไปตรึงไม้กางเขน ถึงแก่ความตายไป

พระนาบีโมหมัดอีกคนหนึ่ง ถ้าหากว่าเราอ่านดูเรื่องราวแล้ว ก็จะเห็นว่ากล้าเหมือนกันในการที่จะสอน ความคิดความเห็นของท่านไม่ตรงกับความคิดเห็นของคนเก่าเลย ผู้ที่เป็นลุงมีความสงสารหลานชาย ที่จะสอนศาสนา เลยบอกหลานว่าหลานเอ๋ย อย่าไปเทศน์ไปสอนเลย ให้เขานับถือไปตามเรื่องของเขาเถอะ ถ้าไปสอนมันจะเดือดร้อนในภายหลัง พระนาบีบอกว่าให้เขาตัดหัวผม ผมก็ต้องสอน เพราะว่าคนมันหลงผิด เข้าใจผิดอยู่ ต้องแก้ไขความเข้าใจผิดของประชาชนชาวอาหรับให้เข้าถึงสิ่งถูกสิ่งชอบต่อไป แกก็กล้าพูดกล้าสอน

ในเมืองอาหรับที่เรียกว่าเมืองเม็กกะนั้น ชาวอาหรับดั้งเดิมก็นับถือเทวรูป มีรูปเทวดามากมายก่ายกองที่เขาทำด้วยศิลาด้วยหินเอาไว้กราบไว้ไหว้ พระนาบีโมหมัดเป็นผู้นำหมู่นำคณะเอาเชือกผูกคอเทวรูปทั้งหลายลากออกไปนอกวิหารเลยเอาไปทิ้งเกลื่อนกลาดไว้ในทะเลทราย พวกคนที่ไปทำพิธีเขาเรียกว่า ฮัจยี คนอิสลามเขาไปกันทุกปี ไปถึงก็จะเห็นว่าเทวรูปเหล่านั้นกลิ้งเกลื่อนกลาดอยู่ในบริเวณนั้น ไม่มีใครเอาใจใส่ คนอิสลามทางภาคใต้บางพวกบอกว่า พระพุทธรูป

ที่โน้นก็มีเกลื่อนอยู่ในทะเลทราย นั้นคือแกไม่รู้เรื่อง ความจริงมันไม่ใช่ มันเป็นรูปเทวดา ซึ่งเขานับถือกันมาก่อน พระนาบีโมหมัดแกก็รื้อเทวดาออกทิ้ง ให้คนเข้าถึงพระผู้เป็นเจ้าเพียงองค์เดียว ให้ปฏิบัติตนมุ่งไปสู่ทางเดียว ก็เรียกว่าเป็นการแก้ไขอย่างกล้าหาญไม่เกรงกลัวชาวบ้านจะทำร้ายท่านเหมือนกัน

อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ คือคนเราจะสอนอะไรจะทำอะไรมันก็ต้องกล้าที่จะพูดที่จะแสดงเพื่อแก้ไขสิ่งเหล่านั้น ในเมืองไทยเรานี้คนกล้าพูดกล้าแสดงมีน้อย แต่มีคนคล้อยตามความเห็นผิด ๆ ของญาติโยมมีเป็นจำนวนมาก ญาติโยมจะเอาอะไร ก็ทำให้ตามใจปรารถนา ไม่พยายามที่จะแก้ไขความนึกความคิด ให้เข้าในทางถูกในทางชอบ ตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า เราจึงยังได้หลงผิดกันอยู่

สำหรับญาติโยมที่มาที่วัดชลประทานฯ นี่ มาฟังกันบ่อย ๆ ฟังกันหลายๆ ปีแล้ว อาตมาก็อยากจะแนะนำว่าทิ้งเสียบ้าง สิ่งที่เป็นฟางเป็นไม้ผุนั้นทิ้งมันเสียบ้าง เอาแต่ทองคำธรรมชาติใส่ไว้ในตัวเราดีกว่า เหมือนกับคนเดินทางไกล ชั้นแรกก็หอบฟางไป แต่เมื่อหอบฟางไป ไปพบข้าวเปลือก ทิ้งฟางเอาข้าวเปลือกไว้ หอบข้าวเปลือกไป ไปเจอข้าวสารก็นึกว่าข้าวสารนี่ดีกว่าข้าวเปลือก เพราะข้าวเปลือกต้องเอาไปซ้อมไปฝัดไปทำอีกหลายอย่างจึงจะหุงกินได้ เอาข้าวสารไปดีกว่า เลยแบกข้าวสารไป เอาไปหุงกินได้ แบกข้าวสารไป ไปเจอเงินเข้า ทิ้งข้าวสารแล้วเอาเงินไป แบกเงินไป ไปถึงเจอทองคำเข้า เลยทิ้งเงินเอาทองคำไป เพราะว่าทองคำมีราคามากกว่าเงิน เขาก็เอาทองคำนั้นไป แต่ว่าคนบางคนไม่อย่างนั้น เหมือนท่านเล่าไว้ในปายาสิสูตร บอกว่า

คน ๆ หนึ่งเอาขี้วัวใส่กระสอบไป แบกไป ไปเจอทองก็ไม่เอา เจอเงินก็ไม่เอา เจอเพชรก็ไม่เอา เอาแต่ขี้วัวนั้นแหละ แบกไปตลอดเวลา ทีนี้แบกไปๆ ฝนตก พอฝนตกขี้วัวมันก็เละไหลไหลลงมาแล้วก็เปื้อนตัว เดินเหม็นไปตลอดทาง ยังไม่ยอมวางลงไปเลย อันนี้เขาเปรียบเทียบว่าคน ๆ นั้นยึดถืออะไรมากเกินไป แม้เจอของที่ดีกว่าก็ไม่ยอมวาง ไม่ยอมปล่อย ยังเอาของนั้นไว้

เราทั้งหลายอย่าเที่ยวแบกขี้วัวไปเป็นอันขาด ฝนตกมันจะเลอะไปทั้งเนื้อทั้งตัว ให้เราทิ้งของเหล่านั้นเสีย แล้วก็แบกสิ่งที่เหมาะกว่านั้นไป คือสิ่งที่ถูกที่ชอบ ตรงตามหลักคำสอน ในทางพระพุทธศาสนา เราเอาพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง เอาพระธรรมเป็นที่พึ่ง เอาพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ที่นี้การพึ่งพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ นี้ก็เหมือนกัน อย่าพึ่งแบบเด็ก ๆ อมมือ เราโดยมากพึ่งแบบเด็กอยู่ พึ่งอย่างไรพึ่งแบบเด็ก? คือไปไหว้แล้วก็ขอให้พระช่วย วิงวอนขอร้องให้หลวงพ่อโตหลวงพ่อแก้วช่วย หลวงพ่อโสธรช่วยลูกช้างสักทีเถอะ ขอให้ช่วย แล้วเอาของไปถวาย เอาช้าง

ไม่ไปถวายบ้าง อะไรต่ออะไรเอาไปถวายได้มาก ๆ แล้วเอาไปขายกันเสียที่หนึ่ง

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่เราไหว้ ก็เรียกว่าเราไหว้อย่างชนิดที่เรียกว่าเข้าถึงแก่นแท้ ไหว้เข้าถึงแก่นแท้ไหว้อย่างไร ? ถือแต่เพียงว่ารูปภาพทั้งหลายนี้เป็นเครื่องล่อตาเท่านั้นเอง ล่อใจให้เราได้เห็น เห็นแล้วเราจะได้นึกไปถึงพระคุณของพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่าพระองค์มีพระคุณอย่างไร พระองค์เป็นพระอรหันต์ไกลจากกิเลส หรือว่าดับเพลิงกิเลส เพลิงทุกข์สิ้นเชิง เป็นผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชาและข้อปฏิบัติให้ถึงวิชชา เป็นผู้รู้แจ้งโลก เป็นผู้สั่งสอน บุรุษที่จะสั่งสอนได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ตื่นตัว เป็นผู้เบิกบาน เป็นผู้มีความเจริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์

เรารู้ความหมายของพระคุณ เราก็มานั่งที่พระพุทธรูป มานั่งใกล้ ๆ เพื่อจะได้นึกหรือเอาภาพนั้นเป็นกสิณ สำหรับเพ่งดูให้ใจเกิดสงบเป็นสมาธินิดหน่อย เสร็จแล้วเราก็ต้องส่งใจไปคิดถึงความงามความดีของพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่าพระองค์มีดีอย่างไร เป็นผู้ไกลจากกิเลสอย่างไร เป็นผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เองอย่างไร เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยวิชชาและข้อปฏิบัติอย่างไร เป็นผู้รู้แจ้งโลกอย่างไร เป็นครูของเทวดามนุษย์ในรูปใด เป็นผู้ตื่นตัวอย่างไร มีความเจริญอย่างไร พยายามนั่งคิด นั่งนึก ตรึกตรอง มองให้เห็นพระคุณของพระองค์ แล้วก็เอาพระคุณนั้นแหละมาเป็นหลักปฏิบัติในใจเราต่อไป

ถ้าเราไปนั่งไหว้พระอย่างนี้ มองพระในรูปอย่างนี้เราได้สิ่งที่เป็นเนื้อแท้ เนื้อแท้ก็คือว่าพระธรรมนั่นเอง หรือว่าคุณงามความดีในองค์พระพุทธเจ้านั่นแหละ เราเรียกว่าธัมมะ เราได้ธัมมะมาใส่ไว้ในใจ คนมีธัมมะประจำใจนั้นย่อมเอาตัวรอด ย่อมปลอดภัยด้วยประการทั้งปวง ไม่ว่าภัยใน ภัยนอก มันปลอดภัย แม้ใครจะมาทำอะไรเรา เรามีธัมมะ ธัมมะก็คุ้มครองรักษา เพราะเราไม่ได้ชั่วอย่างเขาว่า เราก็ปลอดภัย

ถ้าเราไม่มีธัมมะ ก็เรียกว่าไม่มีพระประจำจิตใจ มีอะไรเกิดขึ้นแก่เรา ก็เดือดร้อนวุ่นวาย หรือความเดือดร้อนวุ่นวายเกิดขึ้น เราก็ไม่มีธัมมะเป็นเครื่องสงบระงับจิตใจ ความร้อนนั้น มันก็เพิ่มมากขึ้นหลายเท่าทวีคูณ แต่ถ้าเรามีธัมมะเป็นเครื่องปลอบโยนจิตใจไว้ เราก็พอแบ่งเบาภาระความทุกข์ความเดือดร้อนนั้นได้ เราถึงพระนี่เราถึงอย่างนี้ ถึงพระพุทธเจ้าก็หมายความว่า มีใจบริสุทธิ์ ถึงพระธรรม ก็คือว่าเอาพระธรรมมาเป็นหลักรักษาใจ ถึงพระสงฆ์ก็หมายความว่าเราปฏิบัติตามหลักของพระสงฆ์ คือ ปฏิบัติดี ปฏิบัติให้มันตรงทาง ปฏิบัติเพื่อออกจาก

ทุกข์ ปฏิบัติถูกตรงตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า อย่างนี้เรียกว่า เรามีพระพุทธเจ้าอยู่ในตัว มีพระธรรม มีพระสงฆ์อยู่ในตัวเรา การมีพระแบบนี้ ชื่อว่าคุ้มครองรักษาเราได้ เพราะธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า **"ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจาริํ" ธรรมแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม**

ผู้ใดประพฤติธรรม ธรรมย่อมรักษาผู้นั้น นั่นแหละคือองค์พระแล้ว พระที่รักษาเรา เราไม่ไปไหว้พระแบบอื่น ไม่ใช่ไปไหว้ด้วยบนบานศาลกล่าว ขอร้องวิงวอนติดสินบนให้ทองสามแผ่น หัวหมูสามหัว เอาลิเก ละครให้หลวงพ่อดู นี่มันนอกเรื่องไปทั้งนั้น เสียเงินไปเปล่า ๆ ไม่ได้เรื่องอะไรในการที่ไปบนบาลศาลกล่าวอย่างนั้น ถ้าพระพูดได้ท่านคงจะด่าให้แล้ว ด่าว่ามาไหว้ข้าแต่ไม่รู้จักข้า ไหว้ให้ตายก็ไม่ได้พบข้าหรอก ไหว้อย่างนี้ พระพุทธรูปท่าน คงว่าออกมาอย่างนี้ แต่นี่ท่านว่าไม่ได้หรอก เพราะเขาไม่ได้สร้างให้พูด สร้างให้เป็นภาพตัวอย่างให้เราดู แล้วจะได้เกิดความสำนึกเท่านั้นเอง หลักมันเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้นขอให้ญาติโยมทั้งหลายได้เข้าใจ แล้วจะได้นำไปพิจารณา ปฏิบัติกวาดล้างสิ่งที่ไม่เหมาะไม่ควรที่อยู่ในใจของเรานี่แหละ ใครเอาอะไรมาให้ไม่ดี ไม่ตรง ไม่ถูก ทิ้งออกไป ๆ ให้เหลือแต่สิ่งที่ถูกต้องตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ให้เราเป็นคนใจเดียว คือ ใจที่มีพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง มีพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง อย่าเที่ยวไปพึ่งตุ๊กตานั้น ตุ๊กตานี่ ศาลนั้นศาลนี่ เสานั้นเสานี่ อันเป็นเรื่องที่ไม่ใช่เรื่องของพระพุทธศาสนา

วันนี้ได้พูดมาก็พอสมควรแก่เวลา ขอยุติการแสดงปาฐกถาไว้แต่เพียงนี้

ปาฐกถาธรรม ครั้งที่ ๑๒

ปัญญา ทำให้เลือกปฏิบัติถูกในประเพณี

พระปัญญานันทมุนี

แสดงวันอาทิตย์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๔

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรม อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการฟัง ตามสมควรแก่เวลา

วันนี้เป็นวันพระแรม ๑๕ ค่ำเดือน ๑๐ เราเรียกกันว่าเป็นวันดับ และเป็นวันที่ตรงกับประเพณีของชาวไทยเราอันหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า "วันสารท" การทำบุญตามประเพณีในวันสารทนี้ เป็นธรรมเนียมที่ได้ทำกันมาตั้งแต่โบราณ ทั่วทุกภาคก็ว่าได้ การทำบุญบางอย่างอาจจะไม่มีภาคหนึ่ง อาจจะมีในภาคหนึ่ง แต่ว่าการทำบุญเกี่ยวกับสารทนี้มีทุกภาคของประเทศไทย แต่ว่าอาจจะต่างกันบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับพิธีการ จุดมุ่งหมายสำคัญนั้นเป็นอันเดียวกัน

โดยเฉพาะการทำบุญสารทในทางภาคใต้ เขาทำกัน ๒ วัน คือในวันแรมค่ำ ๑ เดือน ๑๐ ครั้งหนึ่ง แล้วก็ในวันดับอีกครั้งหนึ่ง การทำในวันแรมค่ำ ๑ นั้น เขาเรียกว่าเป็นวันรับ การทำในวันดับนี้เรียกว่าเป็นวันส่ง ของที่นำมาทำบุญก็ไม่เหมือนกันต่างกันเล็ก ๆ น้อย การทำบุญในวันรับนั้นมีแต่พวกขนมของหวาน ซึ่งได้จัดทำกันขึ้นเป็นพิเศษ ตามปกติในสมัยโบราณนี้ไม่มีขนมขายทั่ว ๆ ไป พอใกล้ฤดูทำบุญสารท ชาวบ้านก็เตรียมตัวทำขนมเพื่อการบุญนี้ ในสมัยเด็ก ๆ เคยจำได้ว่า พอใกล้จะถึงวันสารทนี้ก็มีการเตรียมการ เริ่มต้นก็ไปหามะพร้าว มะพร้าวที่สุกเอามามาก ๆ แล้วเอามาเคี่ยวเป็นน้ำมันมะพร้าว เพราะว่าน้ำมันไม่มีขายต้องไปหามะพร้าวมาแล้วก็เคี่ยวเป็นน้ำมัน พอถึงวันใกล้จะทำบุญ ก็มีการเตรียมแป้งข้าวเหนียวข้าวจ้าวเพื่อเอาไปทำขนม ขนมที่ทำโดยมากก็เป็นขนมที่ทอดด้วยน้ำมัน เขาเรียกว่า "ขนมเจาะหู" ทำเป็นลูกกลม ๆ มีรูตรงกลางคล้าย ๆ กับขนมโดนัทที่ขายกันในตลาดกรุงเทพฯ อีกอย่างหนึ่งเรียกว่า "ขนมลูกสะบ้า" เพราะทำเป็นแผ่นกลม ๆ คล้ายกับลูกสะบ้าที่เขาเอามายิงเล่นกันในวันสงกรานต์ อีกชนิดหนึ่งทำเป็นรูปกลมคล้ายกับลูกธนู เขาเรียกว่า "ขนมลูกธนู" อีกชนิดหนึ่งทำเป็นเส้นเป็นฝอย แล้วก็ทำเป็นแผ่น เขาเรียกว่า "ขนมลา" นอกจากนั้นยังทำข้าวเหนียวตากแห้ง แล้วทำเป็นแผ่น แล้ว

เอามาทอดน้ำมัน เรียกว่า "ข้าวพอง" ขนมประเภทอย่างนี้มีทำกันทั่วทุกบ้านทุกเรือน เพื่อเตรียมเอาไปทำบุญที่วัด ในวันสารทแรมค่ำ ๑ ซึ่งเป็นวันรับ

ที่เรียกว่าเป็นวันรับนั้น เพราะเขาถือเป็นธรรมเนียมว่า บิดามารดา ปู่ตา ย่ายาย หรือว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายที่ไปได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน ทรมานอยู่ด้วยกรรมของตนเมื่อตายไปแล้ว ได้รับการปลดปล่อย คือมีการปลดปล่อย ๑๕ วัน ตั้งแต่วันค่ำ ๑ ไปถึงวันดับ เป็นระยะของการปลดปล่อย พวกเหล่านั้นซึ่งเขาเรียกว่าเป็นเปรต เมื่อได้รับการปลดปล่อยแล้วก็มาที่บ้านญาติของตน ๆ ตามตำนานกล่าวว่า มายืนอยู่ที่ประตูบ้าน ตามสี่แยก สามแยก นอกฝาเรือน ไม่กล้าเข้าไปในบ้าน เพื่อรับเอาส่วนบุญที่พวกญาติกระทำอุทิศส่งไปให้ เพราะฉะนั้นเมื่อถึงวันแรมค่ำ ๑ เดือน ๑๐ ก็ถือว่าเป็นวันรับญาติเขาก็พากันไปวัดในตอนเช้า นำขนมประเภทต่าง ๆ กับข้าวจัดสำหรับเอาไปที่วัด ทำบุญตักบาตรตามประเพณี เมื่อทำบุญตักบาตรเสร็จแล้วก็มีการฟังเทศน์กัณฑ์หนึ่ง โดยมากก็ท่านเทศน์อานิสงส์ การบุญสารทนี่เอง เป็นหนังสือโบราณที่เขาเขียนไว้เทศน์กันทุก ๆ ปี อันนี้เรียกว่า "ทำบุญในวันรับ"

พอถึงวันแรมค่ำ ๑ เขาทำบุญวันส่ง หมายความว่า ญาติที่ได้หลุดพ้นจากบาปจากกรรมมานั้น จะต้องกลับไปรับกรรมอีก ในการเดินทางกลับ ก็ต้องมีเสบียงอาหารไปบ้าง เขาจึงทำขนมเหมือนกับวันก่อน แต่ว่าในการทำบุญส่งนี้ เสบียงกรัง เช่น ข้าวสาร ปลาแห้ง ปลาเค็ม กะปิ น้ำปลา หอม กะเทียม เครื่องที่จะกินในครัวเรือนใส่เต็มกระจาด เขามีกระจาดทำด้วยไม่ไผ่ เอาข้าวสารอะไรต่ออะไรใส่ลงไปในนั้น เอาไปถวายพระที่วัด แล้วจะได้แผ่ส่วนบุญไปให้ญาติที่ตายไปแล้ว อันนี้เป็นการทำบุญตามแบบในทางศาสนา

นอกจากนั้นก็มีการทำพิเศษอีกอย่างหนึ่ง เขาเรียกว่า "ตั้งเปรต" คือบอกว่าพวกเปรตบางพวกนี่บาปหนักหนาปหนา ไม่เข้ามาในวัดเพราะว่าบาปมากเข้าวัดไม่ได้ เข้าไปในเขตกำแพงวัดก็ไม่ได้ ต้องเที่ยวเลาะกำแพงวัดอยู่ อยู่ข้างนอก ถ้าหากว่าไม่ได้เอาอะไรไปตั้งให้กิน ก็จะได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน เลยเขาทำบุญแบบตั้งเปรต หมายความว่า เอาไปตั้งไว้ที่หน้าวัดคล้ายเป็นของเซ่นสรวงบวงบน มีขนม มีอาหาร มีกับข้าว มีอะไรต่ออะไร มีเสื่อปูแล้วก็วางไว้บ้าง ทำเป็นร้านขึ้นไปสูง ๆ เอาของไปวางไว้บนร้านนั้นบ้าง แต่ว่าโดยมากพอวางเสร็จ จุดธูปจุดเทียนบูชา ว่าอะไร ๆ ตามประเพณีเสร็จแล้ว ก็มักจะมีคนประเภทหนึ่งมาชิงเอาไปกินกัน เขาเรียกว่า "ชิงเปรต" คือพวกเด็ก ๆ ส่วนมาก เด็กน้อย ๆ คนรุ่นหนุ่มก็สนุกกับเขาด้วย ไปแย่งขนมอะไรที่เขาวางไว้ เอาไปกินกันสนุกสนาน

อันนี้เป็นประเพณีการทำบุญทางภาคใต้ที่เขาทำกันอยู่ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะในวันนี้ตามวัดต่าง ๆ ในภาคใต้นั้น จะเต็มไปด้วยสัปปุรุสสีกา ไปวัดไปวากันมากมาย คนหนุ่ม คนแก่ คนสาว แต่งตัวสวย ๆ งาม ๆ ไปวัดกันตามประเพณี เพื่อไปทำบุญดังที่กล่าว

ในภาคกลางเรานี้ทำบุญวันสารทเพียงวันเดียว คือวันสิ้นเดือน ๑๐ ขนมที่ทำกันมากในวันสารทก็คือ กระยาสารทกล้วยไข่ เพราะว่าฤดูนี้กล้วยมันสุกดี แล้วกินคู่กันกับกระยาสารท ทำกระยาสารทกับกล้วยมาใส่บาตรกัน ตามปกติในวันนี้ ถ้าเป็นกรุงเทพ ฯ พระออกบิณฑบาตร เดินไม่ถึง ๒๐๐ เมตร พ้นประตูวัดบาตรก็จะเต็มไปด้วยกระยาสารท ต้องกลับเข้ามาวัดถ่ายเสียทีหนึ่งแล้วออกไปใหม่ แล้วมันเต็มอีกกลับมาถ่ายอีก บางทีก็เดินเอาสองรอบสามรอบ แต่ว่าข้าวน้อยกระยาสาทรกับกล้วยนี่มาก เอามาเก็บไว้ฉันไปได้หลายวัน

คนโบราณเขาทำบุญหน้าฝน เขารู้ว่าหน้าฝนนี่ต้องใช้ของที่เก็บได้นาน ๆ เช่นทางภาคใต้ทำขนมทอดด้วยน้ำมันเป็นของเก็บได้ เก็บเดือนหนึ่งก็ไม่เสีย บางทีเก็บไว้ตั้งสามเดือนก็ยังไม่เสีย เช่นขนมลา เขาเอาไปหมกกับน้ำตาลโตนด หรือน้ำตาลทราย ใส่ไหไว้พอถึงหน้าฝน คือเดือนอ้ายนี่ฝนตกชุกไปบิณฑบาตอะไรก็ไม่สะดวก เก็บไว้ในเดือน ๑๐ เอาไปฉันในเดือนอ้ายได้ยังไม่เสีย เขาทำอาหารประเภทที่เก็บไว้นาน ๆ ถวายพระ เพื่ออุทิศส่วนบุญไปให้ญาติที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว จะไปเป็นอะไรอยู่ที่ไหนก็ตามทีเถอะ ทำกันอย่างนี้ทั่ว ๆ ไป

ประเพณีการทำบุญในวันสารทนี้ ไม่ใช่มีเฉพาะชาวไทยเท่านั้น ชาวจีนเขาก็มีเหมือนกัน แต่ว่าเขาทำก่อนเรา เพราะการนับวันทางจันทรคติไม่ตรงกัน ถ้าเราอยู่ใกล้วัดจีน ที่เป็นวัดใหญ่ ๆ หรือวัดญวน พอใกล้จะถึงวันสารทเราก็จะเห็นว่าเขาทำหอสูงขึ้นไป เหมือนกับดูดาวอย่างนั้น แต่ว่าไม่สูงมากนัก สูงประมาณสัก ๑๐ กว่าเมตร ทำเป็นร้านสูง แล้วก็มีบันไดปีนขึ้นไปได้ พอถึงกาลทำบุญสารท เขาเอาของมาไหว้พระที่ในโบสถ์ตั้งโต๊ะบูชาหน้าพระมากมาย เป็นของต่าง ๆ ส่วนมากเป็นผักผลไม้ ขนม ไม่มีของคาวไปถวาย เพราะว่าพระทางฝ่ายมหายานนั้นไม่ฉันอาหารประเภทของคาว ฉันแต่พวกผัก เครื่องเซ่นเครื่องไหว้โดยมากก็เป็นพวกผลไม้ กับขนมมีเป็นจำนวนมาก ชาวจีนชาวญวนเขาก็มีขนมของเขาเป็นพิเศษที่ทำขึ้นในวันสารทโดยเฉพาะ คือขนมเปียนั่นเอง ทำเป็นแผ่นใหญ่ข้างในก็มีไส้เป็นถั่วเป็นผักทั้งนั้น ไม่มีหมูใส่สำหรับทำในวันสารท เมื่อเขาได้ทำการเซ่นบูชาในโบสถ์เสร็จแล้ว เขาก็เตรียมของเอาขึ้นไปบนหอสูง เรียกว่า "ทิ้งกระจาด" การทิ้งกระจาดก็หมายความว่า แจกทานนั่นเอง แต่ว่าแจกลงมาจากที่สูง คนก็ไปแย่งกัน ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปที่ยาก ๆ จน ๆ อยู่ใกล้กับวัดหรือว่าอยู่ห่างวัด ถ้ารู้ข่าวว่าวัดไหนจะมีทิ้งกระจาดในการทำบุญสารท คนก็ไปรอกันอยู่เป็นจำนวนมาก เขาก็ทิ้งของลงมา พวกนั้นก็แย่งกัน เอา

ไปกินไปใช้กันต่อไป อันนี้ก็เป็นสารทเขาเหมือนกัน เรียกว่า "สารทจีน" สารทญวนก็กระทำแบบเดียวกัน เขาทำกันในรูปอย่างนั้น

ชาวอินเดียเขาก็มีสารท ความจริงเรารับมาจากเขา เขาก็กระทำกันในเดือนนี้เหมือนกัน เพราะว่าฤดูนี้เขาเรียกว่า "สารทกาล" แปลตามตัวว่า ฤดูสะคร้อ คือฝนตกบ้างแดดออกบ้าง ทำให้เกิดอาการหนาว ๆ ร้อน ๆ ไปตาม ๆ กัน เขาก็มีการทำบุญสารทเช่นเดียวกัน แต่ว่าไม่ได้เอาไปถวายพระ ไม่ได้เอาไปทำบุญกับคน เอาไปตั้งที่ป่าช้า เขามีสถานที่เป็นแห่ง ๆ สำหรับที่จะนำอาหารไปเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ซึ่งได้ถึงแก่กรรมไปแล้วในสถานที่นั้น ๆ

ที่พุทธคยาอันเป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าของเราตรัสรู้ พระสัมมาสัมโพธิญาณ มีต้นโพธิ์อยู่อีกต้นหนึ่ง ไม่ใช่ต้นโพธิ์ ที่พระองค์นั่งภายใต้แล้วตรัสรู้ แต่ว่ามีอยู่อีกต้นหนึ่งต่างหาก มีลานปูนเป็นบริเวณกว้าง ที่เขาทำเป็นลานปูนกว้างไว้นั้น เพื่อประโยชน์อย่างเดียว คือเวลาทำบุญสารทเขาก็เอาอาหารมาเซ่นไหว้บรรพบุรุษ อาหารที่เอามานั้นมันมากมาย โดยมากทำเป็นก้อน ๆ คือแป้งนี่เอง เพราะชาวอินเดียกินขนมปังบ้าง กินข้าวบ้าง เขาทำเป็นแป้งแล้วทำเป็นก้อนกลมเล็ก ๆ ขนมก้อนกลม ๆ นี้เขาทำเท่าจำนวนญาติของเขา ถ้าญาติที่ตายไปเขานึกได้ว่ามีจำนวน ๑๐ คน ก็ทำขนม ๑๐ ก้อน เรียกว่าเป็นอาหารสำหรับอุทิศให้แก่ญาติ เอามาตั้งที่นั่นแล้วก็จุดเทียนบูชา มีศาสนาจารย์ คือพระฝ่ายฮินดูมาเป็นผู้นำกล่าวคำถวาย เป็นภาษาสันสกฤต พวกนั้นก็ว่าตามเสียงดัง ๆ ทำเสร็จแล้วอาหารนั้นก็ทิ้งไว้ที่นั่น คนยากคนจนไปเก็บเอาไปกินกันต่อไป หรือพวกนก พวกกาก็เอาไปกินกันต่อไป ประเพณีอันนี้มันก็คล้าย ๆ กันทุกประเทศ ที่รับอารยะธรรมและศาสนาจากประเทศอินเดีย

การที่เขาทำกันในรูปอย่างนี้ก็เพราะมีความเชื่อว่า คนเรานี้ตายก็ยังไปเกิดอีก การไปเกิดอีกนั้นก็เป็นไปตามอำนาจของผลกรรมที่ตัวได้กระทำไว้ ถ้าทำกรรมที่ดี ๆ ไว้มาก ก็ไปเกิดในสุคติ คือไปเกิดที่ดี ถ้าทำกรรมชั่วไว้มากก็ไปเกิดในที่ชั่ว สถานที่ชั่วนั้นมีหลายอย่าง เช่น กำเนิดสัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย ตามที่เขากล่าวกันไว้ในเรื่องเกี่ยวกับคัมภีร์ ศาสนาพราหมณ์ ทีนี้ตายไปแล้วไปเกิดในที่ลำบาก ก็ต้องอาศัยบุญที่ญาติทำแล้วอุทิศไปให้ จึงได้มีธรรมเนียมทำบุญในเมื่อมีคนตาย แม้ตายไปแล้วเป็นเวลานานก็ยังมีการทำบุญอุทิศอยู่ตามกาลตามสมัย เช่นในวันตายของบิดามารดา เราก็มีการทำบุญอุทิศไป หรือว่าในวันพิเศษ เช่นในวันสงกรานต์ เราก็ไปทำบุญกันเป็นพิเศษ ในวันเดือน ๑๐ วันสารท ก็มีการทำบุญกันเป็นพิเศษ

การทำบุญในเรื่องอย่างนั้นทั้งหมด เป็นการแสดงออกซึ่งน้ำใจ ว่าเรายังมีความกตัญญูรู้คุณของท่านเหล่านั้น เรายังนึกถึงว่าท่านยังประโยชน์แก่ชีวิตของเรา ได้ช่วยเหลืออุ้มชูเราให้เป็นผู้เป็นคน ให้อยู่เย็นเป็นสุขมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ การกระทำในรูปอย่างนี้ก็เป็นการฝึกฝนจิตใจ ให้เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีต่อบรรพบุรุษ ลัทธิการนับถือบรรพบุรุษนี้ ความจริงก็เป็นของเก่า คนไทยเราเมื่อก่อนนี้ไม่ได้รับนับถือพระพุทธศาสนา ก็มีลัทธินับถือบรรพบุรุษอยู่แล้ว คือนับถือพ่อแม่ ปู่ตา ย่ายาย เขาเรียกสั้น ๆ ว่า "ตายาย" ตายายก็คือบรรพบุรุษของเรานั่นเอง ที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว เราทั้งหลายก็มานึกถึงบุญคุณของท่านเหล่านั้น จึงได้มีการบำเพ็ญบุญเป็นครั้งเป็นคราว

ในการบำเพ็ญบุญนั้นจึงต้องมีระเบียบตั้งไว้เพื่อให้ทุกคนได้ระลึกถึง แล้วจะได้มาทำบุญพร้อม ๆ กัน แต่ถ้ามองไปอีกแง่หนึ่งว่าในการมาทำบุญพร้อม ๆ กัน มาก ๆ นี่ บางทีมันก็ฟุ่มเฟือยเกินไป คือข้าวของมันมากเกินไป เช่นอาหารนี่มันมากจนไม่รู้ว่าจะฉันอย่างไร ไม่รู้จะฉันจานไหน ขนมนมเนยมันก็มากเกินไป จนไม่รู้ว่าจะเอาไปทำอะไร ถ้ามีคนยากคนจนอยู่ใกล้ ๆ ก็จะได้เอาไปแจกกัน คือบางแห่งก็เอาไปแจกนักโทษในเรือนจำให้ได้รับประทานกันในวันนั้น อันนี้ก็มี

ถ้าจะเลิกประเพณีเสียมันก็ไม่ได้ เราต้องรักษาประเพณีไว้ มีเพียงแต่ว่าเราจะต้องรู้ความหมายของการกระทำว่าเราทำเพื่ออะไร การกระทำบุญในรูปที่เรียกว่าแสดงความกตัญญูนั้นก็เพื่อจะให้เราระลึกถึงคุณของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย นี้อันหนึ่ง อีกอันหนึ่งก็เพื่อจะบำรุงกิจพระศาสนาให้วัฒนาถาวรต่อไป เพราะว่าศาสนานี้เราถือว่าเป็นดวงประทีปส่องใจ ทำให้คนรู้ชัดเห็นชัดในเรื่องเกี่ยวกับชีวิต จะได้ปฏิบัติถูกต้องเรียบร้อยไม่เกิดความทุกข์ยาก อันนี้ คือความมุ่งหมาย เมื่อเรารู้ความมุ่งหมายของเรื่องดังนี้แล้ว ความจริงเราจะทำในวันไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมาทำรวมกันในวันสารท แต่เราถือว่าเดือน ๑๐ ทั้งเดือนแห่งเดือนสารทเป็นเดือนนึกถึงบรรพบุรุษเป็นเดือนแห่งการบริจาคทาน เพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่บรรพบุรุษของเรา ถ้าหากว่าเราเข้าใจอย่างนี้แล้วเราก็ทำทยอยกันไป ใครนึกจะไปทำในวันไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องไปทำพร้อมกันในวันเดียว เฮโลกันในวันเดียว แล้วถ้าจะทำในวันหยุดงานมันก็มี ในวันเสาร์ ๔ วัน อาทิตย์ ๔ วัน ในเดือน ๑๐ นี้ เราจะไปในวันเสาร์ไหนก็ได้ ไปในวันอาทิตย์ไหนก็ได้ หรือว่าไม่ไปในวันอาทิตย์เราสะดวกในวันไหนเราก็ไปทำได้ เพียงแต่ให้นึกได้ว่าในเดือน ๑๐ นี้ เป็นเดือนที่พุทธบริษัทมีจิตระลึกถึงบรรพบุรุษของตน แล้วกระทำอะไร ๆ สักอยางหนึ่งเพื่ออุทิศส่วนบุญไปให้แก่ท่านเหล่านั้น แล้วเราก็ตั้งหน้าตั้งตามาทำกันเท่าที่โอกาสจะอำนวยให้ได้

ถ้าเปลี่ยนกันมาทำในรูปดังกล่าวของก็จะไม่เหลือเพือ มันพอดีพอดี ก็เหมือนกับการตักบาตรที่สนามหลวงในวันปีใหม่ นัดกันไปวันเดียว ตักกันใหญ่จนไม่รู้ว่าจะเอาไปไว้ที่ไหน ต้องเอาไปกองไว้ที่โคนต้นมะขาม แล้วของนั้นมันสูญเสียไปเปล่า อาหารมากมายสูญไป โดยไม่ได้ประโยชน์ ถ้าจะนึกว่าปีใหม่ของเรานั้นคือเดือนมกราคม เดือนมกราคมทั้งเดือนเราควรจะถือว่าเป็นเดือนของปีใหม่ เมื่อเป็นเดือนของปีใหม่เราจะไปทำบุญในวันไหนก็ได้ ทำบุญในวันที่ ๑ มันมากเกินไป เราไปทำในวันที่ ๓ ที่ ๕ ที่ ๗ วันที่อะไรก็ได้ นึกขึ้นว่า ตั้งแต่ย่างเข้าปีใหม่นี้ยังไม่ได้ทำบุญ ยังไม่ได้เลี้ยงพระ เราก็แอบไปเลี้ยงวันใดวันหนึ่ง ถ้าเราผ่อนทำกันในรูปอย่างนั้นอาหารที่ถวายกับพระตามวัดจะไม่เหลือเพือ จะไม่เป็นของสูญเสียไป โดยไม่ได้ประโยชน์ แต่ว่าพอเหมาะพอดี เราเองก็สบายใจ

ญาติโยมบางคนเวลาทำบุญที่วัด อาหารเหลือมาก ตั้งใจแกงให้อร่อยทีเดียว แต่พอมาถึงวัดเหลือทั้งหม้อ พระไม่ได้ฉัน แล้วก็มีความเสียใจ เสียใจว่าแหมแกงเหนื่อยเกือบตาย ไม่ฉันสักหน่อยเลย อันนี้เป็นความเสียใจที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ เพราะการกระทำอาหารด้วยความตั้งใจ แต่ว่าจะทำอย่างไรได้ เพราะว่าท้องมันมีเนื้อที่จำกัด ของมันมากเต็มที ใส่นี่นิดใส่โน่นหน่อยมันก็เต็มแล้ว ของก็เหลือมาก โยมก็ไม่สบายใจ ถ้าหากว่าจะให้สบายใจแล้วละก็สืบดูว่า วันไหนไม่มีคนมาเลี้ยง หรือว่าไม่ค่อยมีอาหาร เราก็แอบย่องมาในวันนั้น ไม่มาเอง แกงเสร็จแล้วให้คนขับรถเอามาถวายพระที่วัด อาหารของโยมหนึ่งหม้อนั้นจะเกลี้ยงไม่เหลือเลย เพราะว่ามันไม่มีอะไรจะฉัน

โดยมากโยมมาทำบุญที่วัดนี่ มาเห็นทีไรก็อุดมสมบูรณ์ เพราะมาในวันที่เขาทำบุญกันมาก ๆ มันก็อุดมสมบูรณ์ทุกวัน แต่ถ้าเราแอบย่องมาในวันที่ไม่ใช่วันพิเศษ ไม่ใช่วันทำบุญอะไรพิเศษนั้นจะเห็นว่าน่าทำ ของที่เรานำมาถวายนั้นมันได้ประโยชน์เหลือเกิน เพราะท่านฉันได้ ท่านฉันหมด อันนี้น่าคิด

จึงใคร่ขอฝากให้ญาติโยมนำไปคิดบ้าง ว่าในการทำบุญทีละมาก ๆ พร้อม ๆ กันนั้นไม่ช่วยเศรษฐกิจของเราให้ดีขึ้น แต่เป็นการทำอาหารให้สูญเสียไปโดยไม่ได้ประโยชน์คุ้มค่า เราจึงควรเลือกเวลาที่เหมาะแก่การบริจาคทาน เพราะว่าการบริจาคทานนี่เขาไม่ได้จำกัดเวลา ไม่ได้จำกัดอะไรทั้งนั้น เราจะไปทำเมื่อไรก็ได้ ข้อสำคัญทำแล้วให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับ ให้ผู้รับได้ใช้สิ่งนั้นแล้วเราเองก็สบายใจ ถ้าเราเอาอะไรไปให้เขา เขารับแล้วไม่ใช้ เราก็ไม่สบายใจ แต่ถ้ารับแล้วเอาไปใช้ เราเห็นก็ชื่นใจ

สมมติว่าโยมเอาย่ามไปถวายพระใบหนึ่ง แล้วท่านใช้อยู่เราเห็นทีไรก็สบายใจ แต่ถ้าเราถวายแล้วคอยจ้องดู เออ ! หลวงพ่อท่านเอาไปใช้หรือเปล่า ไม่เห็นใช้สักที ก็นึกว่าเออ ให้แล้วไม่เห็นใช้ หรือว่าเอาไปไหนเสียก็ไม่รู้ ทีหลังก็ไม่อยากถวายเพราะว่าไม่มีประโยชน์ นึกอย่างนั้น ทีนี้ถ้าเราจะทำให้ได้ประโยชน์ก็ต้องดูเวลาให้พอเหมาะกับเรื่องที่เราจะทำ คือ ในการให้อะไรแก่ใครนั้นต้องพิจารณา ว่าสิ่งนั้นจำเป็นแก่ผู้รับหรือไม่ ถ้าเห็นว่าเหมาะและจำเป็นเราก็ให้ไป สิ่งนั้นก็เกิดประโยชน์

อันนี้เป็นข้อนึกคิดในการทำบุญ เกี่ยวกับประเพณี เพราะว่า เรามีการทำบุญตามประเพณีกันอยู่มากมายหลายเรื่อง หลายประการ ถ้าเราจะทำให้เกิดประโยชน์เราก็เลื่อนไปได้ตามเวลาที่เหมาะ เช่นว่าในวันปีใหม่เราไม่ได้ตักบาตรกับเขา แต่เราไปทำในวันอื่น มันก็ได้เท่ากัน หรือในวันสารทคนเขาไปวัดกันมาก เราไม่ไป เราจะไปในวันอื่น แม้เราจะไม่กระทำด้วยข้าวกระยาสารท กล้วยไข่ มันก็ได้เหมือนกัน อะไรก็ได้ที่พระฉันได้ ที่มันเป็นประโยชน์แก่ร่างกายก็ทำได้ทั้งนั้น หรือเราจะไม่ถวายของสดที่ฉันได้เพียงชั่วเช้าถึงเพล แต่เรานึกว่าในการทำบุญวันสารทนี้เราจะหาของอื่นไปถวาย ของที่เก็บไว้ได้ เช่นว่า สมมุติว่า เป็นเครื่องกระป๋องท่านก็จะได้เก็บไว้ฉันในเวลาที่ไม่มี เพราะว่าวันไหนไม่มีอะไรขึ้นไปค้นหาในห้องเก็บของมีอะไรบ้าง มีเครื่องเค็มเครื่องดองอะไร เอามาเปิดถวายพระไปก็ได้ประโยชน์สำหรับในโอกาสต่อไป อันนี้จึงขอฝากญาติโยมนำไปคิดด้วย

อีกประการหนึ่งในการทำบุญที่เรียกว่า "ทำบุญสารท" ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเรานับถือบรรพบุรุษ เรานึกถึงคุณงามความดีของท่าน แล้วเราก็ทำดีเท่าที่โอกาสจะทำได้ พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า "ในขณะใดที่เรานึกถึงญาติของเราที่ตายไปแล้ว เราควรจะกระทำดี" ท่านว่าไว้อย่างนั้น เช่นนึกถึงบิดามารดาที่ตายไปแล้ว พอนึกถึง เราควรจะทำดีทันที นึกถึงครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนอบรมเรา เราพอนึกถึงก็ทำดีทันที นึกถึงใครก็ตามที่เป็นคนดีมีประโยชน์แก่ประเทศชาติพอเรานึกถึงเราก็ทำดี การกระทำอย่างนี้เรียกว่าเป็นคุณ

การทำบุญนั้นมีหลายแบบ **ทำบุญด้วยการให้ทาน** ก็ได้ **ทำบุญด้วยการรักษาศีล** ก็ได้ **ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา** ก็ได้ **ทำบุญด้วยการฟังธรรม** อย่างนี้ก็ได้ **ทำบุญด้วยการพูดธัมมะให้ผู้อื่นฟัง** ก็ได้ **ทำบุญด้วยการแผ่ส่วนบุญให้ผู้อื่น** ก็ได้ **ทำบุญด้วยการรับอนุโมทนาส่วนบุญ**ที่คนอื่นแผ่มาให้เราก็ได้ **ทำบุญด้วยการช่วยเหลือบุคคลอื่น** ในทางกายทางวาจา เช่น ช่วยยกข้าวยกของ ช่วยแนะนำพร่ำเตือน อย่างนี้ก็เรียกว่าเป็นการทำบุญอีกแบบ

หนึ่ง ทำบุญด้วยการประพฤติตนเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ก็เรียกว่าเป็นบุญ ในประการสุดท้ายท่านบอกว่า แม้การทำจิตของตนให้ถูกให้ตรง ให้มีความเห็นตรงตามทำนองคลองธรรม ก็เรียกว่าเป็นการทำบุญเหมือนกัน บุญมีวิธีที่จะทำถึง ๑๐ เรื่อง เราจึงควรจะเลือกว่าอันไหนมันเหมาะแก่เหตุการณ์แก่บุคคล เราก็ทำบุญอย่างนั้น

บางครั้งเราอาจจะทำบุญด้วยการให้ทาน เพราะว่ามีผู้ต้องการด้วยวัตถุสิ่งของ เช่น ในเวลานี้มีน้ำท่วมอยู่ในบางจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรานึกถึงบรรพบุรุษ คือ ปู่ตาย่ายาย เราก็ทำบุญด้วยการบริจาควัตถุสิ่งของให้แก่คนที่ได้รับความทุกข์เหล่านั้นได้

ในการบริจาคนั้น ถ้าสมมุติว่าบริจาคเสื้อผ้า เราอย่าเอาเสื้อผ้าที่เราใช้แล้วไปบริจาค เพราะว่าเอาไปแล้วก็เอาไปใช้ไม่ได้ เพราะว่าสมัยนี้ของใคร ของใครรูปร่างไม่เท่ากัน บางคนก็ผอม บางคนก็อ้วน แล้วก็เสื้อผ้าสมัยใหม่ คนตามบ้านนอกเขาไม่ค่อยจะใช้เสื้อผ้าอย่างเรา ถ้าเราจะบริจาคให้มันเป็นประโยชน์ มีเงินมากก็ซื้อผ้าถุงจำนวนเท่านั้นถุง เอามาเย็บเป็นถุง ๆ ไป หรือว่าซื้อผ้าเสื้อ ผ้าห่ม ผ้าซักน้ำ หรือว่าผ้าห่มนอน จำนวนเท่าที่เราจะบริจาคได้เอาไป ให้เขา เขาได้รับแล้วเอาไปใช้ได้ทันที บังเกิดความสบายใจ แต่ถ้าเรามีอะไรเก็บใส่ ๆ ลงไป ในกล่องกระดาษ มอบกรมประชาสงเคราะห์ แล้วก็บอกว่าบริจาค ๕๐ ชิ้น ความจริงนั้นเป็นผ้าที่ใช้แล้วทั้งนั้น คือมันล้าสมัย มันเก่าไปบ้าง เมื่อเอาไปแจกญาติโยมได้รับแล้วนุ่งไม่ได้นอกจากเอาไปเก็บ ๆ ไว้ดูเล่นเท่านั้นเอง อันนี้เคยมีอยู่

คราวที่ปากพนังเมืองนคร ฯ แหลมตะลุมพุก เกิดพายุใหญ่ อาตมาก็ไปแจกกับเขาเหมือนกัน แต่ได้ซื้อผ้าถุง ผ้าลายปาเต๊ะ ซื้อผ้าถุงไป ๒—๓๐๐ ถุง แล้วก็ซื้อผ้าเสื้อผ้าห่มไปเอาไปแจก พอแจกญาติโยมที่ได้รับแจกแกดีใจเหลือเกิน บอกว่า แหมของที่พ่อท่านเอามาแจกนี่ดี ได้นุ่งทันที ใช้ได้ ได้ประโยชน์ เลยถามว่าก็เขาเอามาแจกกันเยอะแยะแล้ว ทางราชการก็เอามาแจกมาก เขาบอกว่า แจกแล้วแต่มันใช้ไม่ได้ ถามว่ามันเป็นอย่างไร เขาบอกว่าเป็นกระโปรงสะเก็ดอะไร ๆ ที่เขาใช้กันในบางกอก รับมาแล้วเอาไปนุ่งไม่ได้ อาตมาก็บอกว่า เอามาตัดออกแล้วก็ต่อกันเข้าแล้วก็เอาไปนุ่ง เขาบอกว่าเหมือนกับนุ่งผ้าม่าน มันจะไปนุ่งอย่างไร มันหลายสีกระโปรงมันหลายสีเอามาต่อกันเข้าก็เหมือนกับนุ่งม่าน ดูน่าเกลียด เลยก็เก็บไว้ ๆ อย่างนั้น อันนี้เป็นเรื่องน่าคิด

อาตมาไปทีหลังก็ได้ความคิดว่า ควรจะบริจาคผ้าที่ชาวบ้านนุ่งได้ เช่น คนทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือก็นุ่งผ้าถุง ใส่เสื้อธรรมดา ๆ เราก็ซื้อผ้าถุง ซื้อเสื้อที่เป็นเสื้อโหลของผู้ใหญ่ที่

ชาวไร่ชาวนาเขาใช้ เพราะคนที่ถูกน้ำท่วมนี่เป็นชาวนาชาวไร่ ไม่ใช่คนในเมือง คนในเมืองนี่ไม่เดือดร้อน ในตัวตลาดหนองคายไม่เดือดร้อน น้ำไม่ได้ท่วมในตลาด ริมแม่น้ำก็ไม่ได้ท่วม มันท่วมห่างแม่น้ำออกไปคือเป็นนา ทำไมจึงท่วมอย่างนั้น คือน้ำมันล้นคันกั้นแม่น้ำ แล้วมันไหลมาทางหลังเมือง ตรงไหนเป็นที่นาเป็นที่ลุ่มก็ไปท่วม ส่วนในตัวเมืองริมแม่น้ำจริง ๆ ไม่ได้ท่วมมากมายอะไร ยังอยู่กันได้ พวกที่เดือดร้อนคือพวกชาวนา เพราะฉะนั้นเมื่อเราจะทำบุญกับชาวนาก็ต้องรู้ว่าชาวนานุ่งอะไรห่มอะไร เราก็ทำให้พอเหมาะกับเหตุการณ์ของคนเหล่านั้น

อาหารการกินนี่ก็เหมือนกัน เราจะให้ทานแก่ใคร เราก็พิจารณาว่าเป็นเรื่องเขากินได้ไหม อาหารประเภทนั้น ถ้าหากว่ากินได้ใช้ได้ก็เป็นประโยชน์ เราให้ทานในรูปอย่างนั้น การให้ทานต้องนึกถึงผู้รับ ว่ารับไปแล้วจะใช้ได้หรือไม่ เรียกว่า "เป็นทานของสัตบุรุษ" สัต-บุรุษมีปกติเลือกเฟ้นแล้วจึงให้ เลือกของที่จะให้ เลือกเวลา เลือกบุคคลที่จะรับ เพื่อให้เหมาะกับสิ่งของนั้น ๆ การทำทานแบบนั้นเรียกว่า "เป็นทานของสัตบุรุษ" เป็นทานที่เป็นคุณเป็นค่าเกิดประโยชน์แก่ผู้รับอย่างมาก อันนี้เป็นข้อที่น่าคิดอยู่

เรานึกถึงบรรพบุรุษ เราก็ให้ทานเมื่อใดก็ได้ บางครั้งเรานึกถึงบรรพบุรุษขึ้นมาเราก็ว่าเออเราไปรักษาศีลเสียทีเถอะ เพราะว่าเรามีความประพฤติเหลวไหลไหลเลออกไปนอกเรื่องมากแล้ว เราก็ตั้งใจไปรักษาศีล การรักษาศีลมีจุดมุ่งหมายก็เพื่อบังคับตัวเองให้อยู่ในระเบียบของศีล เช่นเรารับศีล ๕ ข้อ ก็เพื่อจะบังคับตัวเองด้วยระเบียบ ๕ ประการ คือ ไม่ให้ไปฆ่าใคร เบียดเบียนใคร ไม่ให้ไปลักล้วงเอาของใคร ๆ ไม่ให้ประพฤติผิดในทางกาม ไม่ให้พูดโกหกหลอกลวง ไม่ให้ไปดื่มกินของมึนเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ก็เรียกว่า เอาระเบียบ ๕ อย่างนี้มาเป็นคอกล้อมตัวเราไว้ ไม่ให้ออกไปนอกคอกนอกทาง

ถ้าเราถือศีลอุโบสถก็เรียกว่า สูงขึ้นไปอีกหน่อย อยู่ที่ประพฤติพรหมจรรย์ ก็คือ การพยายามรักษาจิตของเราไว้ ให้อยู่ในสภาพที่สงบ ไม่ให้วุ่นวายไม่ให้ยุ่งในวันอุโบสถที่เรามารักษาศีลอุโบสถนี้ เราก็ควรจะอยู่ด้วยความสงบ ควรจะพูดกันแต่น้อย ๆ ไม่มีเรื่องจำเป็นอะไรก็อย่ามาพูดกัน อย่าพูดมาก เรื่องทักทายปราศัยกัน การค้าเป็นอย่างไร การขายเป็นอย่างไร ดินตรงนั้นขายได้แล้วหรือยัง อะไรเหล่านี้ไว้พูดกันในเวลาอื่น ไม่ใช่จะมาคุยกันขณะที่มาพบกันที่ศาลา มันกลายเป็นเอิกเกริกเฮฮาไป ศาลาวัดก็ดี โบสถ์วิหารก็ดี ไม่ใช่สถานที่สำหรับโฆษณาสินค้า ไม่ใช่สถานที่ติดต่อการค้าการขาย แต่ว่าเรามาเพื่อชำระชะล้าง มาเพื่อให้เกิดความสงบในทางจิตใจ อยู่บ้านนี่มันวุ่นวายกันทุกคน ทีนี้เมื่อมาถึงวัดอยากจะนั่งนิ่ง ๆ เงียบ ๆ อย่าเที่ยว

ไปพูดกันให้มันวุ่นวายยุ่งไป เพื่อนฝูงที่รู้จักกันเห็นกันก็ยิ้ม ๆ กันพอแล้ว ไม่ต้องทักทายกันให้มากความเกินไป ไม่อย่างนั้นมันก็วุ่นวาย ไม่ค่อยสงบ

ตามวัดทั่ว ๆ ไป เคยไปดูเขาวุ่นวายกันอย่างนั้น กว่าพระจะได้ขึ้นเทศน์นี่ เสียงเอ็ดเชียวเหมือนกับนกกระจาบจะเข้ารัง ความจริงคนทั้งนั้นไม่มีนกกระจาบอยู่ในโบสถ์สักตัวหนึ่ง แต่ว่าเสียงจ๊อกแจ๊ก ๆ คุยกันไม่สงบ ไม่ได้ไปหาพระ แต่ไปหาอะไรอื่นไปเสีย อย่างนี้มันก็ไม่ถูกเรื่อง เมื่อเรามาถึงที่วัด ที่ศาลาที่โบสถ์ ที่วิหาร เราก็นึกว่าเรามาหาพระ เรามารักษาศีล เช่น รักษาอุโบสถ เราก็นั่งเงียบ ๆ ไม่มีเรื่องอะไรจะคุย เราก็นั่งเฉย ๆ พระพุทธเจ้าท่านบอกว่า "พระอริยสาวกเมื่อมาพบกัน ทำได้เพียง ๒ ประการ คือ นิ่งอย่างพระอริยเจ้า พระอริยเจ้าท่านชอบนิ่ง หรือหากจะพูดกัน ก็พูดแต่เรื่องธัมมะ ไม่พูดเรื่องอื่น" พูดธัมมะก็พูดกันค่อย ๆ ต้องเกรงใจคนอื่นเขาบ้าง คนที่เขาไม่อยากจะฟังก็มี เราจะพูดอะไรกันก็พูดค่อย ๆ ถ้ามีเรื่องจะพูดดัง ๆ ก็ออกไปนอกศาลา ไปยืนกลางสนามแล้วก็คุยกันเสียสักพักหนึ่ง เสร็จแล้วค่อยมานั่งฟังเทศน์กันใหม่ต่อไป

การพูดมากนี่ก็ยุ่งเหมือนกัน ทำให้เกิดความไม่สงบวุ่นวาย ถือศีลอุโบสถต้องพูดแต่น้อย ๆ อย่าพูดกับคนอื่น แต่พูดกับตัวเองให้มาก การพูดกับตัวเองนั้นทำอย่างไร ? คือพิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง แล้วก็บอกตัวเองว่าควรทำอย่างนั้นควรทำอย่างนี้ ควรเลิกสิ่งนั้นควรละสิ่งนี้ ควรปฏิบัติตนอย่างนั้น ปฏิบัติตนอย่างนี้ อย่างนี้เรียกว่าพูดกับตัวเอง คนเรานี่ถ้าพูดกับตัวเองมันไม่ดัง ต่างคนต่างพูดกับตัวเองนี่ นั่งเงียบหมดเลย แต่ถ้าพูดกับคนอื่นแล้วดังทุกคน เสียงมันมาก เป็นเหตุให้เกิดความรำคาญแก่กันและกัน แต่ว่าคนไทยเรานี้มีปกติดีอยู่อย่างหนึ่ง อดทนไม่ค่อยบ่นค่อยว่า แต่ถ้าใครบ่นขึ้นว่า เออหนวกหูเต็มที คนนั้นก็ผสมโรงด้วย ถ้าไม่อย่างนั้นแล้วไม่มีหรอก เรียกว่าไม่มีผู้นำ คนไทยเรานี่ต้องมีผู้นำ ถ้าไม่มีผู้นำแล้วอยู่กันเฉย ๆ อยู่ได้ไม่มีอะไร

ตัวอย่างเช่นว่า เขามีงาน เปิดเครื่องขยายเสียงดังก้องไปหมด ความจริงก็รำคาญกันทุกบ้านที่อยู่ในบริเวณนั้น แต่ไม่มีใครพูด ถ้าใครไปเอ่ยสักคนว่า แหม ! มันหนวกหูจริง นั่นซิครับ มันดังอยู่อย่างนี้นานแล้วผมมันหนวกหูรำคาญเต็มที คนโน้นก็รำคาญคนนี้ก็รำคาญ ความจริงก็รำคาญมานานแล้วแต่พูดไม่ได้ เกรงใจ ทีนี้ต้องหัดเกรงใจคนอื่นที่เขาต้องการเงียบ เพราะฉะนั้นต้องไม่พูดอะไรกันดัง ๆ ให้นั่งเงียบ ๆ

ถือศีลอุโบสถนี่ต้องเงียบ เขาเรียกว่าเก็บตัว อยู่ในสภาพนิ่ง นอกจากนิ่งแล้วเราต้องหัดภาวนา คือทำจิตให้สงบ ให้มีสติอยู่ที่ความรู้สึกนึกคิด ให้คอยดูตัวเองว่าเวลานี้จิตเรามันมี

กุศลหรืออกุศลเกิดขึ้น ถ้าความคิดที่เป็นกุศลเกิดขึ้นรักษาไว้ให้มันเจริญต่อไป ถ้าความคิดที่เป็นอกุศลเกิดขึ้นต้องทำลาย

ความคิดที่เป็นอกุศลนั้นคิดอย่างใด ? ความคิดไปในกามวิตก คือคิดไปในเรื่องกาม เรื่องความสนุกเรื่องความเพลิดเพลิน เรื่องกิน เรื่องเที่ยว เรื่องเล่น นี้เรียกว่าคิดไปในกามวิตก เป็นอกุศลประเภทหนึ่ง คิดไปในเรื่องเบียดเบียนคนอื่น ในรูปใดก็ตาม เป็นอกุศลอีกประเภทหนึ่ง คิดไปในการพยาบาทปองร้าย คนนั้นคนนี้ ก็เป็นเรื่องประเภทอกุศล ถ้าความคิดประเภทอย่างนี้เกิดขึ้นในใจ ก็ให้รู้ รู้ว่านี่อกุศลวิตกประเภทกามวิตก ประเภทวิหิงสาวิตก คือการเบียดเบียน ประเภทพยาบาทเกิดขึ้นในใจของเรา ความคิดสามอย่างนี้เกิดขึ้นแล้วมันจะเป็นอย่างไร มันเป็นไปเพื่อความวุ่นวาย เป็นไปเพื่อความเร่าร้อน เป็นไปเพื่อความทุกข์ ถ้าเราหล่อเลี้ยงมันไว้ก็เหมือนกับเราใส่เชื้อเพลิงลงไปในกองไฟทำให้ความร้อนเพิ่มขึ้น ไม่ดี ไม่เหมาะ เราควรจะเลิกจากความคิดนี้เสีย แต่ว่าใจของเรานั้นมันต้องทำงาน อยู่นิ่งไม่ได้ คือว่ามันหยุดคิดไม่ได้ แต่เราต้องหางานให้มันคิด คือคิดไปในด้านกุศล คิดออกจากกาม คิดในอันไม่เบียดเบียนใคร คิดด้วยเมตตา คิดในทางไม่พยาบาทปองร้ายใคร อันนี้เรียกว่าเป็นกุศล

เราควรจะกลับความคิดที่เป็นอกุศลแล้วก็คิดต่อไป หรือว่าเราคอยสังเกตดูว่า ความคิดมันเกิดขึ้นหรือไม่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความริษยา ความพยาบาท อะไรก็ตาม ถ้ามันเกิดขึ้นในใจของเราเรารู้ ถ้ารู้มันก็ไม่ยืน คือพอรู้มันก็หายไป แต่ถ้าเราไม่รู้เท่ามันก็คิดเรื่อยไป ที่เราเรียกว่า คนนั่งคิดนั่งฝัน หมายความว่าไม่รู้ตัวว่านั่งคิดอะไร นั่งนึกอะไร ถ้าปล่อยใจไปในรูปอย่างนี้ แล้วก็ไม่มีสมาธิ ไม่มีกำลังใจที่เข้มแข็งพอ เสียกำลังไปเปล่า ๆ โดยไม่ได้ประโยชน์อะไร เราจึงต้องควบคุม

ในวันอุโบสถอย่างนี้เราควบคุมตัวเอง ไปนั่งผูกความคิดของเราไว้ด้วยสติ ให้คิดแต่เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือว่าถ้าเราจะมอบงานให้มันทำสักอย่างหนึ่ง เช่นว่า นั่งเจริญอานาปานสติ คอยกำหนดลมหายใจเข้าออก เพราะว่าเรามีลมเข้าลมออกอยู่แล้ว เราก็คอยกำหนดเวลาหายใจเข้าก็รู้ตามเข้าไป เวลาหายใจออกก็รู้ อย่าให้มันไปนึกเรื่องอื่น ให้นึกอยู่เฉพาะลมเข้าลมออกตลอดเวลา การทำอย่างนี้เรียกว่า ฝึกจิตของเรา

ให้เราจำไว้ง่าย ๆ ว่า การไปรักษาศีลอุโบสถนั้น คือ การไปฝึกอบรมจิตใจให้มีระเบียบแบบแผนมากขึ้น ไม่ให้วุ่นวาย ไม่ให้เร่าร้อน ไม่ให้ยุ่ง เพราะฉะนั้นเมื่อไปอยู่ในโบสถ์ ในวิหาร แม้คนจะอยู่กันสัก ๕๐๐ ก็เหมือนกับไม่มีคน เพราะว่าต่างคนต่างทำหน้าที่ของตัว พระ

ผู้มีพระภาคท่านตรัสว่า "เรานั่งอยู่ในหมู่คนมาก แต่เรานั่งเจริญภาวนา ก็เหมือนกับนั่งคนเดียว ถ้าเรานั่งอยู่คนเดียวในป่า แต่จิตฟุ้งซ่าน ก็เหมือนกับนั่งอยู่ในหมู่คนมากหลาย" อันนี้น่าคิด เพราะฉะนั้นเมื่อเราไปนั่งอยู่ในคนหมู่มากก็ให้เหมือนกับเรานั่งอยู่คนเดียว นั่งคนเดียวก็คือนั่งทำจิตของเราเอง ไม่ยุ่งกับใคร อย่าไปเอาใจใส่เรื่องของคนอื่นเขา แต่ยุ่งกับตัวของเรา เพราะว่า ๖ วันที่ผ่านมานั้นเรายุ่งกับเรื่องอื่นมามากพอแล้ว แต่ไม่ได้ยุ่งกับตัวเองเลย พอถึงวันที่ ๗ เราจะยุ่งกับตัวเรา เราจะจัดกับตัวเรา เราไม่มองใคร ไม่ดูใครทั้งนั้น แต่จะดูตัวเราเอง จัดการกับตัวเราเอง ชำระสะสางเรื่องอะไรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเราเองให้เป็นการเรียบร้อย เราจึงได้ปลีกตัวมาวัด

การปลีกตัวมาวัดก็เพราะว่าที่บ้านมันยุ่ง เลยมาหาความสงบ แต่ถ้ามายุ่งที่วัดอีกก็เรียกว่า ยกเอาบ้านมาวางไว้ในวัดด้วย มันก็ไม่ได้เรื่องอะไร เราอย่าเอาบ้านมาไว้ที่วัด ถ้าเอาวัดไปไว้ที่บ้านไม่เป็นไร ถ้าเอาบ้านมาไว้ที่วัดแล้วมันวุ่นวาย ทีนี้มาวัดก็เรียกว่าให้มาที่วัด ทำจิตใจให้เป็นชาววัด การพูดการจาก็เป็นเรื่องของวัด เป็นไปในความสงบ อย่างนี้จะได้ประโยชน์ขึ้น

การพักผ่อนในวันอุโบสถทางร่างกาย ญาติโยมที่มารักษาอุโบสถโดยมากเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ก็ต้องมีบ้าง เอนหลังเอนอะไรไปตามเรื่อง นอนหลับไปเสียบ้างพอสมควรแก่เวลา แต่ถ้าตื่นขึ้นก็ทำหน้าที่ของเราต่อไป อย่างนี้เรียกว่ารักษาศีลถูกต้อง ได้ประโยชน์จากการรักษา แม้คนที่ไม่ใช่คนแก่ก็ควรหาโอกาสมารักษาบ้าง คือมาพักเสียบ้าง เหน็ดเหนื่อยจากงานการ ประสาทตึงเครียดหาโอกาสมาพักเสียที่วัด มานั่งเงียบ ๆ ตัดภาระกังวลออกหมดจากจิตใจ มาหาความสงบ ถ้าเราทำได้อย่างนี้จิตใจก็ดีขึ้น กำลังใจก็เพิ่มขึ้น เราออกไปต่อสู้กับโลกได้ด้วยความเข้มแข็ง

เราจะไม่อยู่อย่างคนแพ้ แต่อยู่อย่างผู้รู้เท่ารู้ทัน ผลที่สุดเราก็ชนะอารมณ์โลกได้ คนที่อยู่กันด้วยความชนะอารมณ์นี่มันสบาย เช่นสามีภรรยาต่างคนต่างประพฤติธัมมะ ต่างคนต่างชนะธรรมชาติฝ่ายต่ำ การอยู่กันก็สงบเรียบร้อย ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตัวในครอบครัวก็ไม่มีเรื่องยุ่ง ความยุ่งยากในครอบครัวเกิดขึ้นเพราะว่าไม่ประพฤติธรรม ต่างคนต่างปล่อยไปตามอำนาจของกิเลส เลยก็ทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในระหว่างคนในครอบครัว ถ้าเราใช้ธัมมะ ธัมมะก็จะช่วยให้เกิดความสงบได้ นาน ๆ ก็มาพักอบรมจิตใจ ๗ วันก็มาครั้งหนึ่ง อันนี้จะช่วยได้ เรื่องการรักษาศีลมีความมุ่งหมายอย่างนี้

การเจริญภาวนาก็เรียกว่าเป็นบุญ เราทำเมื่อไรก็ได้ อยู่บ้านก็ทำได้ ถ้ามีเวลาว่างเงียบ ๆ เข้าไปในห้องพระเราก็เจริญภาวนาเหมือนอย่างที่เคยอธิบายให้ฟังแล้ว ส่วนการแสดง

ธรรมหรือการฟังธรรมนั้น แสดงธรรมนี่ทำได้สำหรับบางคน แต่ก็ทำได้ทั่วไปสำหรับคนที่รู้ธัมมะ เช่น มารดาบิดาควรทำบ่อย ๆ ทำกับใคร เราทำกับลูกของเราในครอบครัว สอนลูกนั้นเอง เอาธัมมะที่เรารับไปจากพระ จากที่เราอ่านหนังสือ สอนลูกเสียบ้าง เวลานี้ดูเหมือนว่าจะละเลย ไม่ค่อยได้อบรมบ่มนิสัยลูกเต้า คืออยู่กันไปตามเรื่อง ปล่อยให้มันเติบโตขึ้นตามเรื่องตามราว ไม่ได้มีการอบรมสั่งสอนเป็นกิจลักษณะ ความจริงควรทำให้เป็นกิจลักษณะ ให้มีการเทศน์ประจำบ้าน ตัวเราเองนั่นแหละเทศน์กันเอง มารดาเทศน์บ้างบิดาเทศน์บ้าง สุดแล้วแต่ว่าง สุดแล้วแต่ตกลงกันว่าจะเทศน์เรื่องอะไร

เช่น มารดาอยู่กับลูกเห็นความบกพร่องของลูกอย่างนั้น อย่างนี้ เราก็ประชุมกันตอนเย็น ๆ ไหว้พระสวดมนต์หลังอาหาร เสร็จแล้วก็นั่งอบรมสั่งสอน ให้เด็กได้รู้คุณค่าของชีวิต ให้เขาเข้าใจว่าเขาเกิดมาเพื่ออะไร มีชีวิตอยู่เพื่ออะไร สิ่งที่ดีที่งามนั้นเป็นอย่างไร อะไรที่ไม่ดีไม่งามบ้างที่มีอยู่ในสังคมของมนุษย์นี้ เราชี้ให้เขาเห็น อย่าให้เขารู้เอง เห็นเอง มันจะลำบาก เพราะว่าจิตใจของเด็กยังไม่มีปัญญา ยังไม่รู้จักวิเคราะห์ว่า อันใดผิด อันใดถูก อันใดควร อัน-ใดไม่ควร ชอบทำอะไรไปตามใจอยาก ใจปรารถนา อยากเที่ยวก็ไป อยากกินก็กิน อยากเล่นก็เล่น อยากจะคบกับใครก็ไปกันตามประสา ถ้าเราปล่อยเขาโดยไม่มีการเตือนเสียเลย บางทีก็เสียหายและเสียหายมากเสียด้วย ที่เป็น ๆ กันอยู่ในเวลานี้ เป็นเด็กเสียคนเพราะเรื่องอย่างนี้ เนื่องจากว่าไม่ได้อบรมสั่งสอน เลี้ยงแต่อาหาร ให้เสื้อผ้า ให้สตางค์ไปกินขนมที่โรงเรียน แต่ไม่มีการเตือน ไม่มีการบอกว่า อะไรถูก อะไรผิด อะไรควร อะไรไม่ควร

จึงใคร่จะขอแนะนำญาติโยมที่เป็นมารดาบิดา เป็นย่าเป็นยาย ให้สอนธัมมะเสียบ้าง คือให้พูดธัมมะให้เด็กฟัง ให้เหตุให้ผลเขาว่าอย่างนั้นดี อย่างนี้ไม่ดี อะไรที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ ถ้าเราเห็นว่ามันไม่เหมาะไม่ควร เราก็พูดก็เตือนให้เขาเห็นว่าไม่เหมาะ การกระทำอย่างนั้นไม่เหมาะกับคนไทย ไม่เหมาะกับเด็กที่เป็นผู้หญิงผู้ชาย ไม่เหมาะแก่คนเพศนั้นเพศนี้ เราพูดให้เด็กเข้าใจวันละเล็กวันละน้อย ให้เขาได้เกิดความสำนึกในการเป็นตัวของตัวเอง แล้วก็จะไม่ไหลไปตามสิ่งที่มาจากต่างประเทศ

เวลานี้เด็กของเรารับอะไร ๆ ที่มาจากต่างประเทศมากจนไม่รู้ว่าควรหรือไม่ควร เหมาะหรือไม่เหมาะ เรียกว่าทำตามชอบใจ ถือว่าเป็นเสรีของเขา เราไม่ได้สอนให้เขาเข้าใจเสรีภาพที่ถูกต้อง เด็กของเราก็เลยไหลไปตามเรื่อง พอเป็นหนุ่มขึ้นก็เดือดร้อน กลายเป็นหนุ่มจิ๊กโก๋ไป พ่อแม่ก็เดือดร้อน ความเดือดร้อนนี้เกิดจากใคร เกิดจากความผิดพลาดที่เราไม่ได้สอนธัมมะให้

เขา เพราะฉะนั้นควรแนะนำตักเตือนสั่งบกพร่องวันละเล็กละน้อย หรือถ้าไม่ทำทุกวัน อาทิตย์หนึ่งทำสักครั้งหนึ่งในคืนวันเสาร์ เพราะว่าหยุดงานกัน เราไม่ไปเที่ยวไปเตร่ก็สอนได้ หรือว่าไปเที่ยวพาลูกไปด้วย ไปนั่งสอนกันที่ชายหาดก็ได้ ชี้ให้เขาดูอะไรที่มันไม่เหมาะ ไม่ดี ให้เขาเห็นเป็นตัวอย่าง

แม้จะดูโทรทัศน์ก็สอนธัมมะได้ เพราะว่าในเรื่องนั้นมันมีทั้งบุญทั้งบาป มีทั้งสิ่งที่เป็นบัณฑิตเป็นพาล เราก็สอนสรุปท้ายได้ หนังฉายจบลงแล้วก็แนะนำว่า ดูเถอะคนประพฤติธรรมนี่มันชนะ คนไม่มีธัมมะก็เป็นผู้แพ้ คนนั้นถูกยิงตายนั่นเพราะอะไร เพราะว่าไม่มีธัมมะ ไม่มีคุณงามความดีเป็นหลักรักษาจิตใจจึงต้องพ่ายแพ้ แม้ว่าจะใช้กลโกงหลายแบบแต่ก็เอาตัวไม่รอด เพราะว่าไม่มีอะไรเป็นเครื่องคุ้มครอง ชีวิตมนุษย์นี้ต้องมีพระ มีธัมมะ มีศาสนา เป็นเครื่องคุ้มครอง

เราสรุปให้เขาฟังบ้าง พูดให้เขาเข้าใจบ่อย ๆ เด็กก็เกิดความรู้สึกนึกคิด แนะให้เขาคิดเขาเกิดปัญญา อย่างนี้เรียกว่าแสดงธรรม เป็นบุญเป็นกุศลแก่ผู้ทำ ในบางโอกาสเราไม่เป็นผู้แสดง แต่เราเป็นผู้ฟัง เช่นในขณะนี้โยมเป็นผู้ฟัง อาตมาเป็นผู้แสดง ก็เรียกว่าทำบุญกันทั้งสองฝ่าย ผู้แสดงก็ทำบุญด้วยการแสดงธรรม ผู้ฟังก็ทำบุญด้วยการฟังธรรม เราต้องหาธัมมะเพิ่มเติมด้วยการฟังบ่อย ๆ ฟังแล้วเอามาสอนคนอื่นต่อไป ทำคู่กันไปอย่างนี้ความรู้ก็จะสมบูรณ์ จะได้บุญเพิ่มขึ้น เป็นบุญอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม ด้วยการแสดงธรรม

การแผ่ส่วนบุญกับการรับส่วนบุญนั้น เป็นบุญในรูปใด คือในทางธัมมะท่านสอนไม่ให้ติดในอะไร ๆ แม้ในบุญก็ไม่ให้ติด ไม่ให้หลง เราทำบุญเพื่อช่วยเหลือคนอื่น เพื่อขูดเกลาจิตใจให้สะอาดผ่องใส ไม่ใช่ทำเพื่อจะเอามาก ๆ คือว่าถ้าเอาแล้วมันไม่ได้ ได้นั่นคือไม่เอา ถ้าเราไม่เอาแล้วก็ได้ เช่นทำบุญอะไร ถ้าเราคิดจะเอามากแล้วก็ไม่ได้ เป็นการเพิ่มกิเลสไป ทีนี้ถ้าเราไม่เอา เรียกว่ากิเลสหมดไป กิเลสหมดไปนั่นแหละคือการได้กำไร กำไรที่เป็นกุศลเกิดขึ้นในใจของเรา เพราะฉะนั้นเมื่อเราทำอะไรแล้วเราแผ่ให้แก่คนอื่น การแผ่ก็เท่ากับบอกให้เขาทำบุญอย่างเรานั่นเอง เช่นเราไปทำบุญให้ทานมา บอกว่าเราไปทำบุญบริจาคทานที่วัดโน้นรับเอาส่วนบุญด้วยนะ นี่ก็เท่ากับบอกเขาว่าช่วยกันทำทานต่อ ๆ ไปเถอะ เรียกว่า ให้ความคิดที่เป็นบุญแก่คนเหล่านั้น คนนั้นพอได้รับก็ยกมือสาธุ หมายความว่าเห็นดีด้วยกับการทำดี คือยอมรับความดีของคนอื่น

คนเรานี่ลำบากใจเหมือนกัน ตีบตันใจตรงที่ไม่ยอมรับความดีของคนอื่น ทำไมจึงไม่ยอมรับ ก็เพราะมีความคิดริษยาอยู่ในใจ ไม่อยากให้ใครได้ดีมีความเจริญ นี่เขาเรียกว่าริษยา ถ้ามีความริษยาเป็นรากฐานอยู่ในใจแล้ว ยกมือไม่ขึ้น แม้จะกล่าวคำว่า สาธุ นี่ก็ยาก ใจมันไม่ยอม กิเลสมันขวางไว้ เมื่อเราเห็นคนอื่นทำดีแล้วเห็นดีด้วยบ่อย ๆ ก็เป็นเหตุให้เราทำดีต่อไป คือให้อยากทำดีบ้าง ความดีมันก็แพร่หลายออกไป เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนว่าให้แผ่ส่วนบุญ อย่าทำคนเดียว ทำแล้วบอกให้คนอื่นรู้ด้วย ให้เขาได้ทำกัน

การแผ่ส่วนบุญนี้ อย่าแผ่แบบที่เรียกว่าไปคะยั้นคะยอให้เขาทำกับเรา เราปล่อยให้เขาคิดเอาเอง อย่าไปพูดล่อให้มากเกินไปจนน่าเกลียด เช่นเราทำอะไรก็ไปพูดอย่างนั้นอย่างนี้ หรือบางทีก็พูดเลยไปจนเป็นการยั่วกิเลสให้คนนั้นเกิดมานะขึ้นมาแล้วก็อยากจะทำบ้าง เพราะว่าคนนั้นเขาทำแล้ว ทีนี้บางคนไม่เกิดมานะแต่เกิดอารมณ์ขึ้นมา ว่านี่จะมายั่วให้ฉันทำด้วยเอากิเลสมาอวดกัน เขาก็เลยไม่ทำ ก็ไม่ได้อะไร เราเพียงแต่บอกเฉย ๆ บอกว่าฉันไปทอดกฐินมารับเอาส่วนบุญเถอะ เขาก็สาธุ มันก็หมดเรื่องเท่านั้น อันนี้เรียกว่าแผ่ส่วนบุญ เป็นบุญ

ถ้าไปแผ่ส่วนบุญแล้วอยากให้เขาอนุโมทนา ใช้วิธีการพูดจายืดยาว อย่างนั้นอย่างนี้ ก็เรียกว่าคะยั้นคะยอกันมากเกินไป ไม่ดี เราเอาแต่พอเหมาะพอควร เราผู้ทำก็สบายใจ ไม่ลำบากใจ จะให้ใครทำบุญอะไรอย่าให้เขาลำบากใจ บางทีเขาลำบาก เช่นการเรี่ยไร ถ้าเราไปเรี่ยไรเฉพาะหน้า บางทีเขาให้ด้วยความเกรงใจลำบากใจ ถ้าไม่ให้ก็เกรงใจ เลยให้ ถ้าให้ด้วยความเกรงใจไม่เป็นบุญ จิตใจไม่เสียสละ ขอให้ ให้ด้วยความเต็มใจ เราผู้ไปบอกให้เขาทำ ก็ให้เขาเกิดความเต็มใจ ไม่ต้องพูดมาก ไม่ต้องเอาตัวอย่างมาอวด ว่าคนนั้นทำเท่านั้น คนนี้ทำเท่านี้ เราเอาแต่พอเหมาะพอดี อย่างนี้ก็สบายใจกันทั้งสองฝ่าย คือทั้งผู้ขอและผู้ถูกขอ เรื่องขอนี่ก็สำคัญเหมือนกัน ในนิทานในพระวินัยท่านเล่าว่า

มีฤษีสองตนเป็นพี่น้องกัน นาคมาหาฤษีบ่อย ๆ นาคตัวหนึ่งมีสร้อยคอ คือแปลงตัวมาเวลามามีสายสร้อยเพชรอย่างดีมาเฝ้า ฤษีผู้น้องพอเห็นนาคแล้ว ขนพองสยองเกล้ากลัวไม่สบายใจ นาคนั่งอยู่แล้วไม่สบายใจเลย เลยบอกพี่ชายว่า ทำไมนาคมาบ่อย ๆ ผมไม่สบายใจเลย เห็นนาคทีไรแล้วไม่อยากให้มา ฤษีผู้พี่บอกว่าถ้าไม่อยากให้มา ฉันจะบอกอุบายให้ ทำเถอะแล้วมันจะไม่มา ถามว่าทำอย่างไร ขอแก้วที่คอ มาทีไรแล้วขอทุกที พอนาคมาแกก็ขอ ขอแก้วที่คอ แก้วนี้มันสวยเหลือเกินอยากได้ นาคก็หวงไม่อยากให้ แกก็ขอทุกวัน มาแล้วขอ นาคเลยหายไปเลย ไม่มาอีกแล้ว

ตอนที่จากกันนาคบอกว่า "ผู้ขอไม่เป็นที่รักของผู้ถูกขอ ผู้ถูกขอเมื่อไม่ให้ก็ไม่เป็นที่พอใจของผู้ขอ คนย่อมเป็นที่เกลียดชัง เพราะขอจัดเกินไป" ขอมาก คนเขาไม่ชอบ มันยุ่ง นาคนั้นก็เลยไม่มา เพราะว่ามาทีไรถูกขอทุกที เลยก็ไม่มาต่อไป อันนี้เป็นตัวอย่าง

คนเราจะขออะไรกับใครนั้น อย่าขอให้เขารำคาญ ขอให้เขาสบายใจ คือบอกให้รู้นิด ๆ หน่อย ๆ ให้เขาไปคิด ให้เขาทำด้วยความเต็มใจ บัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่น เหมือนกับแมลงภู่ไปเอาน้ำหวานที่เกษรบัว บัวไม่ช้ำเอาแต่น้ำหวานที่เกษร พระสงฆ์องคเจ้าเราก็ดี ญาติโยมก็ดี เมื่อจะต้องขออะไรกับใคร ให้ทำเหมือนกับแมลงภู่ อย่าให้ดอกบัวมันช้ำ เอาแต่น้ำหวาน นิด ๆ หน่อย ๆ ไป คือว่าให้เป็นเรื่องเป็นราว อย่าขอมากเกินไป อย่าขอบ่อยเกินไป อย่าทำให้ญาติโยมอิดหนาระอาใจในเรื่องการถูกขอ อย่างนี้ก็สบาย

เรื่องการบอกบุญนี่ก็เหมือนกัน นี่ก็ใกล้ฤดูกฐินแล้วญาติโยมที่ไปวัดเดือดร้อน เดือดร้อนเรื่องฎีกากฐิน คนนั้นเอามาแจก คนนี้เอามาแจก ไปวัดก็เอาใส่ย่ามไปเกือบทุกราย พวกที่ไปวัดบ่อย ๆ รู้จักพระสงฆ์องคเจ้ามาก องค์นั้นก็โยมช่วยหน่อย องค์นี้ก็โยมช่วยหน่อย โยมก็เอาไป พอไปถึงก็แจกใบฎีกากัน โยมนั้นก็แจกกับโยมนี้ โยมนี้แจกกับโยมนั้น แจกกันไปเรื่อย อันเป็นเรื่องที่น่ารำคาญ ที่แจกกันอย่างนั้น คนที่ไปวัดก็รำครญ รำคาญเรื่องใบฎีกา จนพูดกันว่าท่านเจ้าคุณ ท่านพระครู ท่านปลัด ก็ไม่กลัว กลัวองค์เดียวเท่านั้น ถามว่ากลัวใคร บอกว่ากลัวท่านใบฎีกา องค์อื่นไม่กลัว กลัวองค์เดียวคือท่านใบฎีกา กลัวนักกลัวหนา นี่หมายความว่าฎีกานี่วุ่นวาย ทำให้ญาติโยมลำบากเดือดร้อน

การขอมากมันไม่ดี นาน ๆ ขอสักทีเท่าที่จำเป็น ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ขอ โยมก็ไม่เดือดร้อน แล้วโยมก็ให้ด้วยความสบายใจ นี่เป็นเรื่องของการทำบุญกุศล ที่เรา ๆ ทำกันอยู่ก็ให้รู้เหตุรู้ผลของเรื่องว่า เราทำเพื่ออะไร ทำแล้วจะได้อะไร ทำเวลาใดเหมาะ เวลาใดไม่เหมาะ ให้พิจารณาด้วยปัญญาของเราเอง การทำบุญจึงจะมีอานิสงส์ชำระชะล้างจิตใจได้สมความปรารถนา

ดังที่ได้กล่าวมาเพื่อชี้แนะแนวทางแก่ญาติโยม ในเรื่องการทำบุญ ในเรื่องประเพณีในวันนี้ก็พอสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้แต่เพียงนี้

ปาฐกถาธรรม ครั้งที่ ๑๓

ปัญญา ทำให้รู้จักทำบุญเกิดประโยชน์

พระปัญญานันทมุนี

แสดงวันอาทิตย์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๑๔

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรม อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ของเดือน ๑๑ ข้างขึ้น เป็นวันขึ้น ๗ ค่ำ อีก ๘ วันก็เป็นกลางเดือนแล้วก็ออกพรรษา พระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนามีระเบียบการอยู่จำพรรษาตลอด ๓ เดือน คือตั้งแต่วันแรมค่ำ ๑ เดือน ๘ จนถึงวันกลางเดือน ๑๑ พ้นจากนั้นแล้วก็เป็นวันออกพรรษาไป เมื่อออกพรรษาแล้วญาติโยมพุทธบริษัทได้มีการทำบุญกันเป็นพิเศษเรียกว่า "ทำบุญทอดกฐินหรือทอดผ้าป่า" ควบคู่กันไป การบุญที่เรียกว่าผ้าป่าหรือกฐินนี้ เป็นธรรมเนียมที่ทำกันมาตั้งแต่โบราณ วันนี้ใคร่ที่จะทำความเข้าใจกันในเรื่องบุญประเภทนี้กับญาติโยมทั้งหลายสักเล็กน้อย

ในเบื้องต้นจะพูดเกี่ยวกับเรื่อง ผ้าป่า เสียก่อนว่า เพราะอะไรจึงได้มีการทอดผ้าป่ากัน คือในสมัยก่อนโน้น เมื่อพระพุทธเจ้าของชาวเราทั้งหลายได้ตรัสรู้แล้ว ไปสอนธัมมะแก่ประชาชนในที่ต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไป มีคนเลื่อมใสศรัทธาออกบวชในพุทธศาสนา ปฏิบัติตามแบบพระภิกษุในพระพุทธศาสนา การดำรงชีวิตของนักบวชในพระพุทธศาสนานั้น พระผู้มีพระภาคสอนให้เป็นอยู่อย่างง่าย ๆ เช่นเรื่องเกี่ยวกับจีวรเครื่องนุ่งห่ม ก็ให้หาผ้าบังสุกุลมาใช้ ผ้าบังสุกุลนี่คือผ้าเปื้อนฝุ่น แปลตามตัวว่าผ้าเปื้อนฝุ่น คือผ้าที่ชาวบ้านเอาไปทิ้งไว้ตามกองขยะมูลฝอยหรือว่าผ้าที่ห่อศพ พระเราไปเห็นผ้าเช่นนั้นเข้าก็ถือเอามาใช้ ในฐานะผ้าบังสุกุล

การเผาศพของชาวอินเดียนั้นเขาเอาผ้าห่อศพ แล้วเอาไปวางไว้ในป่าช้า ยังไม่ได้เผาทันที การเผาเป็นหน้าที่ของสัปเหร่อที่จะจัดการตามธรรมเนียม ญาติโยมของศพนั้นเมื่อเอาศพ

ไปมอบให้แล้ว เขาก็กลับบ้าน ไม่มีความห่วงใยในเรื่องการเผา เป็นหน้าที่ของสัปเหร่อจะเอาไปเผา เสร็จแล้วเป็นขี้เถ้าก็เอาไปทิ้งไปฝังตามเรื่อง เขาไม่ได้เก็บกระดูกมาไว้บูชาสักการะ ถ้าอยู่ใกล้แม่น้ำก็เอาไปทิ้งในแม่น้ำเสียเลย ก่อนที่จะเผา มีผ้าห่ม ถ้าเป็นศพผู้ชาย ส่วนมากเขาใช้ผ้าผ้าขาวนุ่งห่มศพ ถ้าเป็นศพผู้หญิงก็ใช้ผ้าที่เป็นสี สุดแล้วแต่จะมีได้

พระภิกษุสงฆ์เราเมื่อเดินไปพบศพเช่นนั้นเข้า เห็นผ้าเป็นผืนยังใช้ได้ ท่านก็ไปถือเอาผ้านั้นในฐานะเป็นผ้าบังสุกุล ใช้คำในภาษาบาลีว่า "อิมํ ปํสุกุลจีวรํ อสฺสามิกํ อชฺช มยฺหํ ปาปุณาติ" ผ้าผืนนี้เป็นผ้าบังสุกุลไม่มีเจ้าของ เราถือเอาไปใช้ได้ แล้วท่านก็เอาไปซักตากแห้งตัดเย็บย้อมทำเป็นจีวร อันนี้เป็นธรรมเนียมของพระในสมัยนั้นที่ใช้กันอยู่ทั่ว ๆ ไป เมื่อพระบวชใหม่ ๆ พอบวชเสร็จท่านก็บอกว่า "ปํสุกุลจีวรํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถ เต ยาวชีวํ อุสฺสาโห กรณี โย" บอกว่า เมื่อเธอบวชแล้ว ต้องอาศัยผ้าบังสุกุลเป็นเครื่องนุ่งห่มจนตลอดชีวิต นี่เป็นเรื่องเก่าที่มีมาในยุคต้นสมัยพุทธกาล

ทีนี้ ชาวบ้านอยากถวายผ้าแก่พระ จะทำเป็นรูปผ้าจีวรอะไรไปถวายไม่ได้ เพราะไม่มีพระพุทธานุญาตให้รับผ้าจากชาวบ้าน ชาวบ้านก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เมื่อต้องการจะถวายผ้าแก่พระก็เลยเอาผ้านี้ไปเที่ยวพาดไว้ตามป่า รู้ว่าพระเดินผ่านทางไหน ก็เอาผ้าไปเที่ยวพาดไว้ตามกิ่งไม้ หรือว่าทิ้งไว้ตามกองขยะมูลฝอยที่พระท่านจะเดินผ่านไป การทำอย่างนี้เรียกว่า "ทอดผ้าป่า" พระสงฆ์ท่านมาเห็นผ้าเช่นนั้นเข้า ท่านก็ถือเอาในฐานะเป็นผ้าบังสุกุล เอาไปใช้นุ่งห่มต่อไป ธรรมเนียมการทอดผ้าป่าจึงเกิดขึ้น ให้จำง่าย ๆ ว่า เกิดขึ้นเพราะชาวบ้านไม่มีโอกาสจะถวายผ้าแก่พระด้วยมือได้ ต้องเอาไปเที่ยวทิ้งไว้ตามป่า พระจึงจะเอาผ้านั้นไปใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มได้ จึงได้มีการทอดผ้าป่า การทำอย่างนี้เขาทำกันมานานเหมือนกัน จนสมัยต่อมามีพระพุทธานุญาตให้รับผ้าจากชาวบ้านได้

เรื่องที่จะรับผ้าจากชาวบ้านได้นี่ก็เพราะว่า มีเหตุมีเรื่อง คือ หมอชีวกโกมารภัจจ์ เป็นนายแพทย์ใหญ่ในสมัยนั้น มีความรู้เชี่ยวชาญในหยูกยารักษาความเจ็บไข้ได้ป่วยชำนาญมาก พระเจ้าแผ่นดินในเมืองอุชเชนี ชื่อพระเจ้าจัณฑปัชโชติ ทรงประชวรปวดในพระเศียรมาเป็นเวลานาน ยังรักษาไม่หาย มีคนไปกราบทูลว่า หมอชีวกโกมารภัจจ์ เป็นแพทย์ประจำพระองค์เจ้าพิมพิสาร เป็นผู้มีความชำนาญในการรักษาโรค ควรจะเชิญมาตรวจแล้วทำการรักษา เลยพระเจ้าแผ่นดินส่งทูตนั้นไปเชิญหมอมาที่กรุงอุชเชนี หมอได้ตรวจดูแล้วเห็นว่ารักษาได้ แต่ว่าพระเจ้าจัณฑปัชโชติมีเรื่องแปลกกว่าคนอื่นอยู่อย่างหนึ่ง คือ ไม่ชอบเสวยนมแพะ ทรงเกลียดนักกับนมแพะ

ยาที่จะเสวยนั้นต้องเข้านมแพะจึงจะหายโรคได้ หมอรู้ว่าพระเจ้าแผ่นดินไม่ชอบนมแพะ จึงได้ขอพรก่อนที่จะรักษาสองข้อ คือ ๑ จะมีธุระออกไปนอกเมืองทางประตูไหนในเวลากลางคืนดึกดื่นเมื่อไรก็ตาม มีบัตรพิเศษให้นายประตูเปิดให้ได้ นี้ข้อหนึ่ง ข้อที่ ๒ ขอช้างที่มีฝีเท้าดีไว้เชือกหนึ่ง เพื่อต้องการไปเก็บยาในเวลากลางค่ำกลางคืนจะได้สะดวกสบาย อันนี้เป็นอุบายของหมอเพื่อจะหนีเมื่อให้พระองค์เสวยยาแล้วนั่นเอง เลยก็ทำยาให้เสวยเข้าน้ำนมแพะ แต่เอายาอื่นมากลบนมแพะเสียไม่ให้กลิ่นปรากฏ แต่ว่าพระเจ้าแผ่นดินเสวยเข้าไปแล้ว สักชั่วโมงก็เรอรู้สึกว่ามีนมแพะอยู่ในท้องก็ทรงกริ้ว แต่หมอชีวกโกมารภัจก์ได้หนีไปไกลเสียแล้ว จึงสั่งคนใช้ที่เดินเร็วให้ไปตาม ไปพบกันในตอนเช้าที่ชายแดน หมอก็ต้อนรับคนใช้ด้วยการให้กินลูกมะขามป้อมลูกหนึ่ง เอามีดทายาแล้วก็ผ่ามะขามป้อมให้กิน นายคนนั้นพอกินมะขามป้อมตกไปถึงท้องไม่เท่าไรก็เป็นโรคท้องเดิน ถ่ายกันเป็นการใหญ่ หมอบอกว่าไม่เป็นไรหรอกไม่ต้องกลัวถ่ายแล้วจะหมดโรคหมดภัย เลยสั่งไปบอกพระเจ้าแผ่นดินว่า โรคนั้นจะหายเด็ดขาดไม่เป็นอีกต่อไป เราจะลา แล้วขึ้นช้างหนีไปกรุงราชคฤห์

คนใช้นั้นพอหยุดท้องเดินก็กลับไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินกราบทูลให้ทรงทราบ พระเจ้า-แผ่นดินหายโรคหายภัยก็สบายพระทัย เลยคิดว่าควรให้รางวัล ก็ให้พระราชทานผ้าไหมอย่างดี ๓๐ พับไปให้แก่หมอชีวก หมอชีวกได้ผ้าอย่างดีมากนึกในใจว่า มันมากเกินไปเราจะใช้กันไม่ไหว จะทำอย่างไรดี ก็นึกถึงพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาว่าท่านไม่ค่อยจะมีผ้าใช้ ถ้าเราได้ถวายผ้าไหมอย่างดีแล้วละก็จะได้ใช้ไปนาน ๆ แต่ว่าพระพุทธองค์ยังไม่ทรงอนุญาต จะทำอย่างไร หมอก็เลยไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคกราบทูลขอพร ว่าตั้งแต่บัดนี้เป็นเป็นไปขอให้พระองค์อนุญาตให้พระภิกษุรับผ้าจากชาวบ้านได้ โดยไม่ต้องไปเก็บผ้าบังสุกุลมาใช้เสมอไป พระองค์ก็ถามว่าเพราะเหตุอะไร หมอก็อธิบายเหตุผลให้ทรงทราบ พระองค์ก็ทรงอนุโมทนาให้พรข้อนั้น

นับตั้งแต่นั้นมา ชาวบ้านก็มีโอกาสที่จะถวายผ้าแก่พระได้โดยไม่ต้องเอาไปทิ้งไว้ที่กองขยะมูลฝอย แต่ว่าธรรมเนียมการทอดผ้าป่าซึ่งได้มีมาตั้งแต่สมัยนั้นก็เหลือมาจนทุกวันนี้ เรามักจะทอดผ้าป่ากันที่วัดนั้น วัดนี้ ว่าผ้าป่าเดี๋ยวนี้ไม่ได้มุ่งจะเอาผ้าไปถวายวัดเท่านั้น ผ้านั้นมันเล็กเหลือเกินที่เอาไปถวายไม่ใช่เรื่องสำคัญ สำคัญอยู่ที่ปัจจัยบำรุงวัด ถ้าญาติโยมได้รับใบฎีกาวัดไหนก็หมายความว่าวัดนั้นต้องการเงินเพื่อเอาไปซ่อมแซมบำรุงเสนาสนะ เราก็ไปทอดผ้าป่า ต้นผ้าป่านั้นมักจะมีไม่มากมีต้นเดียว จัดไว้หรูหราพอสมควร ส่วนแก่นของผ้าป่าในสมัยนี้นั้นอยู่ที่ปัจจัยเพื่อเอาไปบำรุงวัดวาเท่านั้นเอง อันนี้เป็นธรรมเนียมของการทอดผ้าป่า

เรื่องกฐิน ที่เราทำกันทุกปี กฐินนี่ทำได้เฉพาะฤดูกาล คือถวายกฐินได้ตั้งแต่วันแรม ค่ำ ๑ เดือน ๑๑ จนถึงกลางเดือน ๑๒ เราเรียกว่า "กาลทาน" ทานที่ถวายเฉพาะเวลา เพราะพ้นนั้นไปแล้วไม่ชื่อว่าเป็นกฐิน แต่เป็นเรื่องอื่นไป **ทำไมจึงได้มีการทอดกฐินขึ้น** ก็เพราะว่า **พระในสมัยก่อนมีผ้าใช้น้อย เพียง ๓ ผืน** เท่านั้นเอง ผ้าสามผืนคือ ผ้าสังฆาฏิ สบง จีวร

ผ้าสังฆาฏิ ที่เราเห็นพระท่านเอามาพาดบ่าเวลานี้ เรียกว่าผ้าสังฆาฏิ ผ้าสังฆาฏินี้พระพุทธเจ้าอนุญาตให้ใช้ถึงสองชั้น ชั้นเดียวก็ได้ แต่ทรงอนุญาตพิเศษให้ใช้สองชั้น เผื่อหนาวในหน้าหนาว ผ้าสังฆาฏินี้มีไว้สำหรับทำอะไร ? มีไว้สำหรับใช้หลายอย่าง ใช้ปูนั่งก็ได้ ใช้ปูนอนก็ได้ ใช้คลุมหัวก็ได้เวลาเดินทางพระไม่มีร่มก็ใช้ผ้าสังฆาฏินั่นแหละคลุมหัวไป จะไปนั่งในดงในป่าก็เอาผ้าสังฆาฏินั่นแหละไปปูนั่ง เวลาจะนอนถ้าเป็นหน้าร้อนไม่ต้องห่มคลุมก็ใช้ผ้าสังฆาฏินั่นแหละปูนอน เราจะเห็นได้ในตอนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เมื่อเสด็จไปถึงสวนสาละพระองค์ก็บอกพระอานนท์ว่า อานนท์ จงปูผ้าสังฆาฏิสี่ชั้นให้แก่เรา เราจะนอน ณ บัดนี้ พระอานนท์ก็ปูผ้าสังฆาฏิถวาย แล้วพระองค์ก็ประทับบรรทมบนผ้าสังฆาฏินั้น เป็นการประทับบรรทมครั้งสุดท้าย คือนิพพานนั่นเอง ผ้าสังฆาฏิใช้อย่างนี้ แต่มาสมัยนี้เราอยู่กันเป็นวัดวาอาราม ไม่ค่อยจะได้เดินทางไปไหน ๆ การใช้ผ้าสังฆาฏิก็ใช้เฉพาะเวลาทำสังฆกรรม เอาพับเรียบร้อยพาดบ่าลงโบสถ์ ลงทำกิจกรรมเกี่ยวกับสังฆกรรมในโบสถ์ หรือว่าลงฉันในศาลาเวลามีกิจนิมนต์ ก็พาดผ้าสังฆาฏิด้วย ใช้เพียงเท่านั้น นี่เป็นผ้าผืนหนึ่งที่พระท่านมีใช้

อีกผืนหนึ่งก็คือ **จีวร คือผ้าห่ม** เรียกตามภาษาพระว่า "อุตตราสงฆ์" เป็นผ้าสำหรับห่มโดยเฉพาะ อีกผืนหนึ่งคือ สบง สำหรับนุ่ง ผ้าสามผืนเป็นบริขารจำเป็น คนที่จะมาบวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ต้องมีครบสามผืน คือมี สบง สังฆาฏิ จีวร เวลาพระคู่สวดท่านถามในโบสถ์ถามว่า บริขาร คือ จีวร กับบาตรมีครบแล้วหรือยัง ถ้าไม่ครบต้องหาให้ ถ้าครบแล้วก็เป็นอันบวชได้ตามพระวินัย ผ้าสามผืนนี้เป็นของใช้ประจำ สมัยก่อนนี้ไม่มีผ้าซับเหงื่อที่เราใช้กันอยู่เดี๋ยวนี้ แล้วก็ไม่มีผ้าแถมพิเศษ มีเพียงสามผืนเท่านั้น ถ้าสมมติว่าซักสบง ก็นุ่งจีวรเอาจีวรพับเข้าให้ได้ขนาดสบงแล้วก็นุ่ง ถ้าซักจีวรก็ห่มผ้าสังฆาฏิ ใช้กันอยู่อย่างอย่างนั้นเพียงสามผืนไม่เกินไปกว่านั้น จะมีใช้พิเศษอีกผืนหนึ่งก็ในฤดูฝน คือผ้าอาบน้ำฝน ที่ญาติโยมมักจะถวายกันในวันก่อนเข้าพรรษา การมีผ้าอาบน้ำฝนใช้ก็เป็นเรื่องของพรเหมือนกัน นางวิสาขาได้ไปขอพรพระพุทธเจ้า ให้ได้มีผ้าอาบน้ำฝนใช้สักผืน

เรื่องก็มีว่า คราวหนึ่งนางวิสาขานิมนต์พระสงฆ์ไปฉันที่บ้าน พอถึงเวลาก็บอกแก่สาวใช้ บอกว่าได้เวลาแล้วให้ไปนิมนต์พระจากวัดมาที่บ้าน เพราะบ้านของนางอยู่ใกล้วัด นางสาว

ใช้ก็ไปที่วัด พอดีวันนั้นฝนมันตก น้ำมาก พระก็อาบน้ำกัน นางสาวใช้ไปเห็นพระอาบน้ำ ก็เลยกลับมาบอกนางวิสาขาว่าไม่เห็นมีพระสักองค์ มีแต่พวกชีเปลือยกำลังอาบน้ำกันอยู่ นางวิสาขาก็รู้ว่าพระท่านอาบน้ำ เลยบอกว่าไปใหม่ พอไปอีกทีหนึ่งพระอาบน้ำเสร็จ พระนุ่งห่มเรียบร้อยนั่งกันอยู่ ก็ไปนิมนต์มาฉันได้ พระพุทธเจ้ามาด้วยฉันอาหารเสร็จแล้ว นางวิสาขาก็เข้าไปเฝ้า ณ ที่ใกล้แล้วกราบทูลว่า พระสงฆ์อาบน้ำไม่นุ่งผ้าน่าเกลียด อยากจะให้มีผ้าใช้อีกสักผืนหนึ่งเรียกว่าผ้าอาบน้ำฝน พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่าดีแล้ว อนุญาตให้ใช้ได้

ตั้งแต่นั้นมาก็เลยมีผ้าแถมสำหรับอาบน้ำอีกผืนหนึ่ง สมัยก่อนเป็นอย่างนั้น แต่ว่าผ้าอาบน้ำฝนสมัยก่อนใช้เฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น พอพ้นฤดูก็ไม่ใช้ เพราะว่าพระสมัยก่อนไม่ได้อยู่วัด ออกพรรษาแล้วท่านก็เดินทางท่องเที่ยวเรื่อยไป เพื่อเทศนาสั่งสอนประชาชน ส่วนมากท่านอยู่ตามในป่า ออกไปหาคนเมื่อจะไปเทศน์ หรือคนมาฟังเทศน์ในเวลาเย็นในเวลาพลบค่ำ การใช้ผ้าก็ไม่ต้องมากผืนเกินไป นับว่าสะดวก เวลาไปไหนก็ไม่ต้องหอบหิ้วกระเป๋ารุงรุงเพราะว่าไม่มีผ้าหลายผืน

แม้แต่ผ้าสังฆาฏิสองชั้นนี้มันก็หนักเหมือนกัน สมัยก่อนเพราะว่าผ้าฝ้ายมันก็หนัก พระองค์บอกกับพระมหากัสสปะว่า กัสสปะเวลานี้เธอแก่ชราแล้ว อย่าใช้ผ้าสังฆาฏิสองชั้นที่เป็นผ้าบังสุกุลเลย ให้ใช้ผ้าที่ชาวบ้านถวายเถอะ แต่พระมหากัสสปะท่านกราบทูลว่าข้าพระองค์ได้เคยปฏิบัติอย่างนี้มานานแล้วก็ขอปฏิบัติตลอดไป เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ภิกษุในรุ่นหลัง เห็นว่าพระเถระในสมัยก่อนนั้นมีความเคร่งครัดปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอย่างไร ท่านก็คงใช้ผ้าสังฆาฏิหนา ๆ ตลอดไป ในบางครั้งก็ใช้เปลี่ยนกับพระผู้มีพระภาคได้ เพราะผ้าสังฆาฏิขนาดเดียวกัน มีของใช้เพียงจำกัดอย่างนี้ โดยเฉพาะผ้า

ในฤดูฝน ฝนตกตลอดเวลาในประเทศอินเดีย พระตื่นเช้าก็ออกบิณฑบาตต้องไปทุกวันเรื่องบิณฑบาตไม่เหมือนเดี๋ยวนี้ เดี๋ยวนี้ฝนตกหนักจะไม่ไปก็ได้เพราะว่ามีโรงครัวหุงหาอาหารขบฉันได้ แต่สมัยก่อนพระไม่มีโรงครัว ไม่มีของเหลือไว้ฉันในเวลาอื่น หาเฉพาะมื้อเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นตื่นเช้าก็ต้องไปบิณฑบาต ฝนตกก็ต้องไป จีวรก็เปียกโชก เมื่อเปียกแล้วก็เอามาตาก หน้าฝนนี่ตากผ้าไม่แห้ง มันหมาด ๆ เท่านั้นเอง เมื่อไม่แห้งตั้งสามสี่เดือนในฤดูฝน มันก็ผุ พอออกพรรษาจะเดินทางท่องเที่ยวไปเทศนาสอนประชาชนก็ลำบากด้วยเรื่องเสื้อผ้าสำหรับนุ่งห่มใช้สอย พระผู้มีพระภาคเห็นว่าเป็นการไม่สะดวก จึงได้อนุญาตในเรื่องเกี่ยวกับกฐินนี้ขึ้น มูลเหตุที่ได้มีการถวายกฐินก็เนื่องว่า:—

คราวหนึ่งมีพระภิกษุชาวเมืองปาไฐยรัฐ ๓๐ รูป เดินทางจะมาเฝ้าพระพุทธเจ้า แต่ว่ายังไม่ทันถึง ก็ถึงวันเข้าพรรษาเลยต้องหยุดอยู่จำพรรษาที่เมืองสาเกต ห่างจากเมืองสาวัตถี ๓๐ โยชน์ พระเหล่านั้นมีความคิดถึงพระผู้มีพระภาคเป็นกำลังแต่ก็ไปไม่ได้ ครั้นพอออกพรรษาก็รีบเดินทางไปเฝ้า ทุ่งนามันยังไม่แห้ง ฝนก็ยังไม่ขาดเม็ดดี พระที่ไปนั้นก็มีผ้าเปียกเปื้อนโคลนเปื้อนตมไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเห็นว่าไม่เหมาะ เดือนท้ายฤดูฝนนี้ยังมีฝนอยู่ไม่ควรจะไปไหน จึงได้อนุญาตไว้ว่าต่อไปนี้เมื่อออกพรรษาแล้วให้อยู่ทำกฐินกันเสียก่อนจึงออกเดินทาง เพราะฉะนั้นในเดือนท้ายฤดูฝนหนึ่งเดือน คือฤดูฝนตั้งต้นตั้งแต่วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ถึงกลางเดือน ๑๒ รวมเป็น ๔ เดือน อยู่จำพรรษาเพียง ๓ เดือน อีกเดือน ๑ นั้นเหลือไว้สำหรับทำจีวร ฤดูเดือน ๑๑ แรม ๑ ค่ำไปถึงกลางเดือน ๑๒ จึงเรียกว่าเป็นฤดูทำจีวรของพระ พระท่านทำจีวรนุ่งห่มใช้เอง

ในการทำจีวรนั้น ต้องเอาไม้มาผูกเข้าเป็นรูปสะดึง เหมือนกับเด็กเรียนการช่าง มีไม้สะดึงถือไปด้วยสำหรับเย็บปักถักร้อย พระเราจะทำจีวรสมัยก่อนทำเอง ตัดเอง เย็บเอง ย้อมเอง ไม่มีจีวรขายเหมือนที่เสาชิงช้าสมัยนี้ จึงต้องพึ่งตัวเองทั้งนั้น เพราะฉะนั้นในบริขารที่จะใช้จึงมีกล่องเข็มด้วย มีด้ายด้วยสำหรับไว้เย็บจีวร ปะจีวรนั่นเอง พอถึงเวลาทำก็เอาไม้มาขึงเข้าเป็นรูปจีวรขนาดใด จีวรนี่มันมีผ้าเล็กผ้าน้อยเป็นผืนสั้น ๆ ใหญ่บ้างเล็กบ้าง ที่ทำเป็นรูปเช่นนั้นก็ทำตามแบบคันนาของชาวมคธ คือคราวหนึ่งพระพุทธเจ้าประทับอยู่บนภูเขาคิชฌกูฏ แล้วก็มองลงไปในที่ต่ำเห็นคันนาของชาวมคธเป็นแปลง จึงได้เรียกพระอานนท์มาแล้วก็บอกว่า อานนท์ เธอจะตัดทำผ้าจีวร ให้เป็นรูปเหมือนกับรูปคันนาของชาวมคธได้ไหม พระอานนท์ ก็เลยเป็นผู้ออกแบบจีวร ที่เราใช้อยู่เดี๋ยวนี้ ทำเป็นช่องเล็กช่องใหญ่ เขาเรียกว่า "ขัณฑ์" คือผ้าผืนเล็กก็เอามาต่อช่องเล็ก ผ้าผืนใหญ่ก็เอามาต่อช่องใหญ่เป็นรูป เวลาจะทำก็เอาไม่มาทำเป็นรูปเข้าก่อน ไม้ที่เอามาทำเป็นรูปเข้านั่นแหละ เขาเรียกว่า "กฐิน"

คำว่า "กฐิน" เป็นชื่อของไม้สะดึงที่ขึงออกเพื่อการจีวรเย็บนั่นเอง พระท่านก็เอาผ้ามาตัดวางลงตามช่อง แล้วเอาเข็มเย็บเนายาว ๆ ให้ติดกัน แล้วต่อไปก็เย็บล้มตะเข็บให้ติดกันเรียบร้อยช่วยกันทำ ทุกรูปช่วยกันจัดช่วยกันทำให้เสร็จ เรียกว่าเป็นการทำกฐิน ในฤดูการทำกฐินของพระ ชาวบ้านก็ถือโอกาสไปทอดกฐิน คือเอาผ้าไปถวาย ในสมัยก่อนนี้เอาผ้าทั้งพับทั้งผืนไปถวาย พระท่านเย็บของท่านเอง เมื่อเอาไปถวายในตอนใดก็ตาม พระต้องช่วยกันจัดช่วยกันทำต้องทำให้เสร็จในวันนั้น คือภายใน ๒๔ ชั่วโมง ก่อนรุ่งอรุณ สมมติว่าทอดกฐินในวันนี้ตอนเช้าก็ต้องช่วยกันตัด ช่วยกันเย็บ ย้อมตากแห้ง ให้เป็นผ้าจีวรใช้ได้ก่อนรุ่งของวันนี้ อันนั้นจึงจะ

เรียกว่าเป็นการทำกฐิน ชาวบ้านก็ได้เอาผ้าไปถวายกัน เป็นธรรมเนียมสืบมาจนกระทั่งบัดนี้

ตกมาในสมัยนี้จีวรมันสมบูรณ์ พระก็ไม่ค่อยจะขัดข้องในเรื่องสบงจีวรมากนัก การทอดกฐินก็เรียกว่า ทอดกันตามประเพณีที่ทำกันทุกปี ๆ ส่วนมากก็มุ่งหมายไปในทางหาเงินบำรุงวัดมากกว่าที่จะหาผ้าไปถวายพระ เว้นไว้แต่ตามวัดบ้านนอกบางแห่งซึ่งพระขัดข้องจีวร เราได้จีวรไปถวายท่านก็สบายใจ แต่สำหรับพระในเมืองทั่ว ๆ ไปที่เจริญนั้น ความจริงจีวรก็ยังไม่ขัดข้องอะไร ยังมีใช้อุดมสมบูรณ์อยู่ทุกวัดวาอาราม แต่ญาติโยมทอดกฐินตามธรรมเนียม ที่เราพูดกันว่า ให้พระท่านได้อานิสงส์กฐินบ้าง อานิสงส์กฐินก็คือว่าได้รับผ้า แล้วก็ได้รับยกเว้นจากพระวินัยบางข้อบางประการในฤดูกาลนั้น เราจึงได้ทำกันอยู่

สมัยนี้ กฐินทั่ว ๆ ไปก็มุ่งหาเงินให้วัดเป็นใหญ่ จะได้ยินคำพูดที่ถามกันในฤดูกฐิน ว่าวัดนี้ทอดกฐินแล้วหรือยัง ถ้าตอบว่า ทอดแล้ว มักจะถามต่อไปอีกว่า ได้เงินเท่าไร ถามกันอย่างนั้นทั้งหมดเดี๋ยวนี้ เพราะว่าธรรมเนียมมันกลาย กลายเป็นเรื่องหาเงินเข้าวัด ความจริงก็ดีไปอีกเหมือนกัน เพราะว่าวัดส่วนมากก็ต้องการปัจจัยสำหรับซ่อมแซมเสนาสนะ หรือว่าสร้างนั่นสร้างนี่ เช่นวัดชลประทาน ฯ นี่ก็ยังต้องการปัจจัยสำหรับจะก่อสร้าง ในวัดอื่นทั่ว ๆ ไปก็มีสภาพเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น เดี๋ยวนี้กฐินจึงมุ่งไปในรูปเช่นนั้น แต่ว่าบางทีเราไปทอดกฐินเพื่อให้วัดได้ปัจจัยบำรุงวัด บางรายวัดกลับขาดทุนไป ขาดทุนในเรื่องอะไร เพราะว่ายกขบวนไปกันมาก เดินทางไปกันเป็นขบวนใหญ่ เหมารถหลายคัน หรือว่าเหมาเรือเป็นลำ ๆ ไป ไปในนั้นก็เลี้ยงกันไป เล่นไพ่กันไป อะไรกันไปตามเรื่อง ไปทอดกฐินแต่ว่าก่อนจะถึงวัดเล่นไพ่กันไปก่อน พอเรือออกจากท่าก็เปิดเป็นวง ๆ ล้อมวงเล่นไพ่กัน

อาตมาเคยไปกับเขาครั้งหนึ่ง นั่งนึกไปในใจว่า นี่เขาไปทำอะไรกัน ไปทำบุญหรือว่าไปทำอะไรกัน พอเรือออกก็เล่นไพ่กัน เล่นกันจนโน่นกลางคืนดึกดื่น สว่างถึงวัดจึงจะเลิกกันแล้วก็ไปทอดกฐินกัน ทีนี้ทางวัดที่เป็นเจ้าภาพก็เตรียมต้องรับขับสู้แข็งแรง มีดนตรี มีลิเก อะไรต่ออะไรหลายอย่าง หักไปหักมาเงินที่ทอดกฐินหักกันจนเกลี้ยง วัดก็เลยไม่ได้อะไร ได้แต่กองขยะมูลฝอย ซึ่งญาติโยมเอาไปทิ้งไว้มากมายก่ายกอง อันนี้มันผิดวัตถุประสงค์มาก ไม่เป็นการทำบุญแบบประหยัด

ถ้าหากว่าเราจะทำบุญให้เกิดประโยชน์แก่วัดจริง ๆ ก็ต้องประหยัดกันหน่อย ใช้เท่าที่จำเป็น อะไรที่ไม่จำเป็นก็อย่าไปซื้อไปหามาเลย ความจริงควรจะไปถามทางวัดเสียก่อน ว่าวัดมีความต้องการอะไรบ้าง ในคราวที่จะไปทอดกฐินคราวนี้จะได้จัดซื้อหามาถวาย อย่างนี้พระท่านก็จะได้บอกโดยไม่ต้องเกรงใจว่าต้องการสิ่งนั้นสิ่งนี้ ถ้าท่านบอกว่าอันอื่นก็ไม่ค่อยต้องการเท่าไหร่หรอก

หอสวดมนต์มันยังไม่เสร็จอยู่ ถ้าได้เงินมาสักก้อนจะได้สร้างหอสวดมนต์ต่อก็จะดี เราไม่ต้องยุ่ง เอาผ้าสักไตรหนึ่งก็พอแล้ว ไม่ต้องมากมายหลายไตรหรอก พระท่านก็ไม่ขัดข้องด้วยจีวร เอาตามธรรมเนียมผ้าไตรหนึ่ง แล้วนอกนั้นก็เอาเป็นปัจจัยไปบำรุงวัด อาหารการบริโภคเราก็เตรียมไปเลี้ยงดูกันเอง อย่าให้ต้องใช้จ่ายเปลืองในเรื่องหลายเรื่อง อย่างนี้ก็จะเป็นการที่เรียกว่าช่วยยกฐานะของวัดนั้น ๆ ให้ดีขึ้น ด้วยการทอดกฐินที่เป็นประโยชน์เป็นบุญเป็นกุศล

อาตมาชอบให้ญาติโยมทอดกฐินแบบประหยัด เพื่อเอาไปสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ การทำแบบประหยัดก็คือไม่ฟุ่มเฟือยในเรื่องใช้จ่ายเงินทองอะไรมากเกินไป แต่เดี๋ยวนี้กฐินแบบทัศนาจรมีมากขึ้น วัดใดที่อยู่ในเส้นทางไปน้ำตกนางรอง หรือว่าสาริกาได้ มักจะได้รับการทอดบ่อย ๆ หรือว่าเส้นทางที่จะผ่านไปได้ไกลโน้นถึงยันฮีจังหวัดตาก หรือว่าจะไปเที่ยวหาดใหญ่แล้วก็โฆษณาว่าจะพาญาติโยมไปปีนังด้วย อย่างนั้นแล้วก็คนไปกันมาก ทอดกฐินเสร็จแล้วจะได้ไปเที่ยวปีนัง ไปซื้อข้าว ซื้อของ หรือว่าได้ไปเที่ยวทางโน้นทางนี้ ถ้าไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็นำไปทอดหนองคาย เสร็จแล้วจะให้ญาติโยมไปเที่ยวเวียงจันทน์ ความจริงก็ไม่มีอะไรจะไปดูนัก แต่ว่าก็อยากจะข้ามไปหน่อย ไปซื้อน้ำโอดิโคโลญจ์คนละขวดแล้วกลับ ก็ยังชื่นใจ เอามาอวดว่านี่แหละ ซื้อมาจากเวียงจันทน์ ถามไป ถามมาราคาก็เหมือนกรุงเทพ ฯ นั่นเองไม่ได้แปลกอะไร แต่ก็ให้ได้ซื้อ อย่างนี้เขาเรียกว่า "กฐินทัศนาจร" ไปเพื่อเที่ยวเตร่ เฮฮา สนุกสนาน วัดที่จะได้ประโยชน์ก็ไม่ค่อยได้

บางทีก็แผลง เช่นคราวหนึ่งเขาเรียกว่า "กฐินเหินฟ้า" ขึ้นเรือบินไปทอดที่หาดใหญ่ ชาวบ้านพัทลุง สงขลา ตรัง นคร ฯ มากันใหญ่ จะมาดูกฐินเหินฟ้าว่ามันมากันอย่างไร ทอดกันอย่างไร เขาก็ไปกันจากกรุงเทพ ฯ เรือบิน ๒ ลำไปกันใหญ่ ไปถึงชาวบ้านมากันมาก ทางวัดก็ต้องเลี้ยง วัดที่รับกฐินต้องเลี้ยงเอง หุงข้าวตั้ง ๑๐—๒๐ กะทะต่อมื้อ ไม่ใช่ต่อวัน แกงกันเป็นการใหญ่ ปลูกโรงเลี้ยงยาวคนกินเยอะ สองสามมื้อเข้าไปแล้วก่อนจะถึงกฐิน พอถึงวันกฐินเข้าเรือบินก็บินไปร่อนเหนือ วัดแล้วก็โยนผ้าไตรผูกร่มลงมา เรียกว่า "กฐินเหินฟ้า" ให้ลอยลงมาจากฟ้าเลยทีเดียว แล้วเรือบินไปลงสนามสงขลา เจ้าภาพมาทีหลังให้ผ้าลงไปก่อน ทีนี้เจ้ามาภาพมามาถึงถวายผ้ากฐิน

ถวายผ้ากฐินอะไรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางวัดไม่ได้อะไร นอกจากผ้าคลุกฝุ่นไตรเดียว แล้วทางวัดยังเป็นหนี้อีก เป็นหนี้ค่าข้าวสาร ค่าผัก ค่าปลา ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเครื่องขยายเสียงเป็นหนี้รุงรัง แล้วคนที่ไปทอดก็เป็นหนี้เหมือนกัน คือเป็นหนี้ค่าเรือบิน ไม่ได้ให้ค่าเรือบินแก่เขา

เรียกว่าเดือดร้อนไปตาม ๆ กัน พระที่มาจากปักษ์ใต้ที่มาศึกษาอยู่ในกรุงเทพ ฯ เวลานั้น ต้องเป็นหนี้ทุกรูป รูปละ ๑,๕๐๐ บาท เพื่อนอาตมาองค์หนึ่งสึกไปเสียแล้วเวลานี้ สมัยนั้นมาอยู่วัดวิเศษฯ อาเจียนออกเป็นโลหิตเลย พอทอดกฐินเสร็จแล้วอาเจียนออกเป็นโลหิตเหมือนกับจิวยี่ แต่ว่าไม่ถึงกับตายเท่านั้นเอง ที่ได้อาเจียนออกโลหิตก็เพราะนึกว่า แหม ! เรานี่มันเสียท่าเสียแล้ว เสียท่าคนที่ทอดกฐินเสียแล้ว เลยอาเจียน แล้วก็ต้องเป็นหนี้เขา ๑,๕๐๐ บาท ค่าเรือบินงานกฐินนั้นสนุกกันใหญ่ แต่ว่ายุบยับไปตาม ๆ กัน ยังไม่เข็ดหลาบ

คราวหลังจะไปทอดที่เชียงใหม่อีก วัดดอยสุเทพ ไปทอดอีก ทีนี้เรือบินอีกเหมือนกัน แต่ครั้งหลังนี้บริษัทเรือบินฟ้องให้พระผู้จัดการทอดกฐินเป็นพระล้มละลาย ความจริงฟ้องพระล้มละลายนี่มันล้มอะไร พระมีแต่จีวรจะไปล้มอะไร ล้มละลายก็ไม่ได้อะไรสักอย่างหนึ่ง แต่ว่าเสียชื่อเท่านั้นเอง เสียชื่อว่าทอดกฐินล้มละลาย เรียกว่าทำบุญแบบฟุ่มเฟือย หรือว่าถ้าพูดตามสมัยนี้ก็เรียกว่า "อยากดัง" นั่นเอง แต่ว่าดังแล้วมันไม่ไหว มันดังแบบลูกโป่ง คือดังแล้วแตก เลยเดือดร้อน

เพราะฉะนั้น ถ้าเราจะทำบุญกฐินนี่ก็เรียกว่า "ทำแบบประหยัดให้เกิดประโยชน์" จะไปทำบุญวัดไหนก็นึกว่าเอาเงินไปช่วยบำรุงวัด เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่วัดนั้น อย่าสุรุ่ยสุร่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ถ้าใครจะไป ก็เรียกว่าใช้จ่ายของตัว ต่างคนต่างจ่าย สมมติว่าไปรถก็ต่างคนต่างจ่าย อาหารกินก็ต่างคนต่างจ่าย อย่ามาชักทุน อย่าชักเอาเงินที่เรี่ยไรมาได้ไปเป็นค่ารถค่าอาหาร ค่าดนตรี ค่านั่นค่านี่ บางทีถวายเสร็จแล้ว ความจริงถวายเสร็จแล้ว เป็นของสงฆ์แล้วชักไม่ได้แล้ว แต่ก็ไปกราบว่าเห็นใจผมเถอะครับ แหม! จัดกฐินคราวนี่แย่ ชักหน้าไม่ถึงหลังให้หลวงพ่อช่วยอีกสัก ๕,๐๐๐ บาทเถอะ หลวงพ่อก็ให้ลูกศิษย์หยิบมือสั่นเชียว เอาคืนไป เสียดายไม่ใช่เรื่องอะไรหรอก เสียดายว่า แหม ! เข้าปากแล้วมันยังล้วงเอาไปเสียอีก อย่างนี้มันก็ไม่ไหว ทำอย่างนั้นวัดวาอารามขาดทุนไปตาม ๆ กัน เราอย่าไปทำให้วัดขาดทุนในรูปอย่างนั้น แต่ว่าทำมุ่งเอาประโยชน์แก่วัดอย่างแท้จริง จึงจะชื่อว่าเป็นกฐินที่ประหยัดแล้วก็เกิดประโยชน์

คราวหนึ่งอาตมาไปทอดที่พัทลุง ไปทอดกฐินสร้างโรงเรียนครั้งหนึ่ง ช่วยศาลาวัดครั้งหนึ่ง ก็ประกาศให้ญาติโยมในกรุงเทพ ฯ ให้ช่วย ก็ช่วยกันมาก ได้เงินไปแสนกว่า ไม่ได้จ่ายอะไร แล้วก็ไม่มีใครไป โยมจะไปก็บอกว่าอย่าไปเลย ฤดูนี้ไม่ไหว ทางปักษ์ใต้ฝนตกเที่ยวไม่ได้ จะเที่ยวอะไรฝนตก จะไปเที่ยวอย่างไรหน้าฝน เลยบอกว่าไม่ต้องไป อาตมาไปก็ซื้อดร๊าฟทไปใบเดียว ลงที่สถานีรถไฟนี่เขามารับกันเยอะ รถยนต์ตั้งหลายคันทั้งพระทั้งชาวบ้าน พวกมารับ

บอกเขาว่าไม่ต้องยุ่งอะไร ไม่ต้องเลี้ยงอะไร ไม่ต้องเลี้ยงมากเพราะว่าองค์เดียว พระสามองค์ไปด้วยกัน พอถึงวันทอดก็ประกาศบอกยอดเงินให้เขารู้ ญาติโยมหายใจดังเฮือกไปตามๆ กัน หายใจออก โล่งใจว่าไม่เป็นไร แล้วเงินนั้นก็เอาไปสร้างโรงเรียน เอาไปสร้างศาลาเป็นประโยชน์ แม้ไตรจีวรก็ไม่ได้ซื้อ เพราะว่าเตรียมการไว้ล่วงหน้า รู้ว่าพระมีจำนวนเท่าใด ผ้าไตรที่ญาติโยมถวายเก็บ ๆ ไว้ไม่ต้องซื้อ บริขารอื่นก็ไม่ต้องซื้อเพราะว่าไม่จำเป็น ต้องการแต่ปัจจัยไปบำรุงวัด ไปสร้างโรงเรียนก็ได้สำเร็จ ได้เงินไปก็สร้างเสร็จเรียบร้อย มันหมดเรื่องกันไป

ทอดกฐินแบบนั้นเรียกว่า "ทอดกฐินแบบประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์" อันนี้ดี แต่ถ้าเราทอดกฐินแบบฟุ่มเฟือยญาติโยมก็เดือดร้อน ภายหลังทอดกฐินแล้วทางวัดก็เดือดร้อน เป็นหนี้เป็นสิน อันนี้ไม่เป็นบุญเป็นกุศล จึงอยากจะขอฝากความคิดไว้กับญาติโยมทั้งหลายในวันก่อนออกพรรษา เพราะว่าเราเตรียมกันอยู่ เตรียมจะไปทอดกฐินวัดนั้นวัดนี้อะไรต่ออะไร จะได้มีหลักการประจำจิตว่า เราจะไปทอดเพื่ออะไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นกิจบำรุงศาสนา อย่างนี้ก็จะดีขึ้น

อีกประการหนึ่งในการทำบุญสุนทาน ทอดผ้าป่าก็ดี ทอดกฐินก็ดี ความจริงก็เรียกว่าเป็นเรื่องทานนั่นเอง แต่ว่ากฐินทานนั้นมีวงจำกัดทำได้เพียงเดือนเดียว พ้นนั้นแล้วก็ไม่เรียกว่าเป็นการถวายกฐินเป็นการถวายผ้าป่าไป จุดมุ่งหมายสำคัญของเราที่ผู้ทำก็เพื่อจะช่วยเหลือกิจการพระศาสนาเรียกว่าให้กำลังแก่พระ ให้พระได้มีกำลังที่จะศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย จะได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่ญาติโยมชาวบ้าน แล้วจะได้สั่งสอนญาติโยมให้เกิดความรู้ความเข้าใจกันต่อไปนี้อันหนึ่ง

ทีนี้เราผู้ให้ต้องการผลอะไร ถ้าพูดกันโดยเนื้อแท้อันเป็นธัมมะในส่วนลึกจริงแล้ว **เราผู้ให้นี้ไม่ควรจะต้องการอะไรตอบแทน เพราะเราให้เพื่อชำระกิเลสที่มีอยู่ในใจของเราให้มันเบาบางไป** เพราะตามปกติคนเรานี่มีแต่เรื่องสะสมกองกิเลส คือ เอาเข้ามาเป็นฝ่ายบวกตลอดเวลาไม่มีการลบออกไป ในชีวิตวันหนึ่ง ๆ นี่คิดแต่เรื่องเข้า เรื่องจะเอาเข้ามา อยากได้นั่นอยากได้นี่ มีนั่นมีนี่เรื่อยไปไม่จบไม่สิ้น ทีนี้บางทีความอยากที่มันเกิดขึ้นในใจนั้นทำให้เกิดความทุกความเดือดร้อนแก่คนอื่น เพราะมันเป็นความอยากที่เกินขอบเขตล่วงล้ำกรรมสิทธิ์ของคนอื่นเข้าไป เช่น คนที่ไปฉ้อเขา เอารัดเอาปรียบเขาหรือไปปล้นสดมภ์เขาอย่างนี้ ก็เรียกว่ามีความอยากเกินขอบเขต ล่วงกรรมสิทธิ์ของคนอื่นเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนในสังคม ในทางธัมมะท่านสอนให้เราขูดเกลาสิ่งเหล่านี้ออกไปจากจิตใจ เพื่อให้ใจสะอาดขึ้น สว่าง

ขึ้น สงบขึ้น เท่าที่เราสามารถจะกระทำได้

การปฏิบัติกิจในทางศาสนาทุกอย่างจะเป็นเรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องภาวนา เรื่องการแสดงธรรม หรือเรื่องอะไรอื่นที่เรียกว่าเป็น **บุญกิริยาทั้งหมด จุดมุ่งหมายสำคัญก็อยู่ที่การขูดเกลาจิตใจของเราให้สะอาดขึ้นนั่นเอง** อันนี้เป็นหลักสำคัญที่ญาติโยมควรจะได้จำใส่ใจไว้ว่า เราทำทุกอย่างเพื่อการขูดเกลาให้จิตใจของเราผ่องใสขึ้นตามสมควรแก่ฐานะของการกระทำ **โดยเฉพาะในเรื่องการให้ทานก็ต้องขูดเกลากิเลส** กิเลสบางอย่างที่เกิดขึ้น เช่น ความโลภหมายถึงความอยากได้ในทรัพย์สมบัติของคนอื่น ความตระหนี่ คือเป็นคนเหนียวไม่ยอมจ่ายในสิ่งอะไร ๆ ไม่เห็นอกเห็นใจใคร ไม่คิดช่วยเหลือใคร แต่ต้องการจะเอาเข้ามาท่าเดียว เอาเข้ามาแล้วตัวเองก็ไม่กินไม่ใช้ เอาไว้ดูเล่น ๆ อย่างนั้นเอง ถ้ามีแล้วก็สบายใจไว้ดูเพลิน ๆ

เคยมีคนหนึ่งแกมีทรัพย์สมบัติมาก เวลาไปวัดแล้ว แกบอกว่า แหม ! วันนี้ผมสบายใจ ถามว่าสบายใจเรื่องอะไร สบายใจว่าเมื่อนับเงินแล้วมันมากขึ้น เปิดตู้เซฟแล้วก็นับเงิน นับอยู่คนเดียว นับเสร็จแล้วก็สบายใจ เปิดดูเครื่องทองเครื่องหยองที่เขาเอามาจำนำไว้แล้วมันก็ขาดกรรมสิทธิ์ไป ดูแล้วมันเพิ่มขึ้นก็สบายใจแต่ไม่กินไม่ใช้ ไปไหนก็เดินเรื่อยไป แล้วบอกว่าผมชอบเดินออกกำลังดี ไม่ค่อยกินค่อยใช้อะไร ถ้าจะทำอะไรสักทีก็เรียกว่าประหยัดที่สุดอย่างดีทีเดียว คราวหนึ่งแกนึกขลังขึ้นมาเอานมไปเลี้ยงพระ นมตราแหม่ม ๑ กระป๋องแกเลี้ยงพระ ๒๐ องค์ ต้มน้ำร้อนขึ้นปี๊บ ๑ แล้วเอานม ๑ กระป๋อง น้ำตาลทราย ๑ กิโล ละลายลงในกาละมังใบใหญ่แล้วแจกองค์ละแก้ว ๆ เลี้ยงนม ๑ กระป๋องนี่คุยอยู่ ๖ เดือน ไปนั่งที่ตรงไหนแล้วแกคุยเรื่องเลี้ยงนม ๑ กระป๋องนี่ แหม ! วันก่อนทำบุญเลี้ยงนม ๑ กระป๋อง พระ ๒๐ องค์ คุยให้ใครต่อใครฟัง คือ แกภูมิใจว่าแกทำบุญด้วยนม ๑ กระป๋องแล้ว ที่จริงนม ๑ กระป๋องกับพระ ๒๐ องค์ เราคิดดูแล้ว ขออภัยเถอะ ก็น้ำล้างกระป๋องของเราดี ๆ นี่เอง ฉันเข้าไปมันก็ไม่ได้เรื่องอะไร นี่คือความตระหนี่ขี้เหนียวของคนเป็นอย่างนี้ ไม่เอาออก มีแต่จะเอาเข้าท่าเดียว แม้ว่าตัวเจ็บหนักจะตายแล้วก็ยังไม่คิดจะเอาออก ยังคิดว่าทรัพย์ของฉัน ทรัพย์ของฉันเรื่อยไป อันนี้ตายเปล่าไม่ได้ทำอะไรที่เป็นสาระเป็นแก่นสารของชีวิต

คนเราเกิดมาแล้วอยู่ในโลก พระพุทธเจ้าท่านบอกว่าให้แสวงหาทรัพย์เท่าที่เราจะหาได้ มีปัญญามีความรู้ก็ประกอบกิจการตามสมควรแก่ฐานะ เมื่อได้ทำงานตามสมควรแก่ฐานะถูกต้องตามกาละเทศะ เราก็ได้เงินได้ทอง มั่งมีเงินทองของกิน ของใช้ เมื่อได้มีเงินทองแล้ว ก็ควรคิดต่อไปว่า สิ่งที่เราทำมาหากินได้มันไม่ได้อยู่กับเราตลอดไป เวลาเราตายเราก็เอาไปไม่ได้

เพราะว่าใคร ๆ ที่ตายไปไม่เห็นเอาอะไร มีแต่ว่าไปตัวเปล่ากันทั้งนั้น

เวลาตายเขาอาบน้ำศพแล้ว เอาเงินใส่ปากให้บาท สองบาท สามบาท ใส่ลงไปเถอะ ใส่ไปทำอะไร เขาไม่ได้ใส่ให้เอาไปใช้จ่ายอะไร เพราะว่าเมื่อตายแล้วไม่มีการใช้อะไร ใช้กันในเมื่อเป็นมนุษย์เป็น ๆ ตายแล้วไม่ได้ใช้ แต่ที่เขาใส่ไว้เช่นนั้นก็เพื่อสอนจิตสะกิดใจ เพราะเวลาไปเผาศพ สมัยก่อนเขาเผากลางแจ้งไม่ได้เผาในเตาอย่างนี้ เผากันกลางแจ้งแล้วสัปเหร่ในสมัยก่อนก็ซื่อสัตย์ต่อศพไม่ล้วงเอาไปเสียก่อน เดี๋ยวนี้ไม่ได้ สัปเหร่อพอเปิดโลงก็ล้วงเอาไปเสียก่อนแล้ว รู้ว่ามีสตางค์เอาไปกินเหล้า ทีนี้เวลาเผาเสร็จแล้วเงินนั้นมันก็ตกอยู่ในกองฟอนนั่นเอง เวลาไปเก็บกระดูกก็เจอ ใครเจอเข้าก็ดีใจ

ถ้าเผาคุณปู่ หลานไปเจอเข้าก็ดีใจว่าปู่ให้หนู แต่ความจริงปู่ไม่ได้ตั้งใจให้ ปู่เอาไปไม่ได้เลยต้องทิ้งไว้ ก็เท่ากับว่าเป็นบทเรียนนั่นเองสอนใจว่า นี่แหละดูเถอะ ตายแล้ว คุณปู่ตาย คุณพ่อตาย คุณแม่ตาย เงินใส่ปากให้เอาไปไม่ได้ ต้องทิ้งไว้ในกองฟอนเป็นขี้เถ้าขี้ถ่าน นี่เป็นบทเรียนให้เรารู้สึกตัวว่า อะไร ๆ ที่เรามีนั้นเอาไปไม่ได้

เมื่อเอาไปไม่ได้เราจะเก็บไว้เฉย ๆ มันก็ไม่ได้เรื่องอะไร คนโบราณเขาพูดว่า **“เก็บไว้สูญเปล่า ให้เขาไม่สูญ”** ว่าไว้ดี ว่าเก็บไว้สูญเปล่า ให้เขาไม่สูญ อะไร ๆ ที่เราเก็บไว้สูญไปเสียเปล่า ๆ เช่น เรามีกล้วยหนึ่งหวีเอามาวางไว้เฉย ๆ วางไว้จนมันเน่า กินก็ไม่ได้ นี่มัน สูญไปเสียเปล่า ๆ แต่ถ้าเราพอมีขึ้น เอ่อ ! เอาไปให้เขากิน ให้เขากินเข้าไปเถอะ กล้วยนั้นมันก็เป็นประโยชน์ต่อไป เงินทองข้าวของนี่ก็เหมือนกัน เรามีเราเก็บไว้ ๆ ไม่ให้ใคร ลูกก็ไม่ให้ เวลาจะตายนี่ก็ยังไม่ยอมให้ เมื่อไม่ให้ลูกก็เลยเถียงทะเลาะกัน ว่าใครจะเอาอะไร ควรจะได้เท่าไรบางทีไม่ตกลงก็เป็นร้อยความขึ้นโรงขึ้นศาล ทรัพย์เหล่านั้นแทนที่จะได้ก็กระจัดกระจายหมดเป็นของทนายความบ้างหมดเกลี้ยงไม่เหลือ ว่ากันสามศาล ผลที่สุดก็พอหมดพอดี พอตัดสินว่าชนะก็ไม่มีอะไรจะได้ นี่เป็นตัวอย่างไม่ได้เรื่องอะไร

ถ้าหากว่าเราให้เขา มันไม่สูญ ของนั้นเป็นประโยชน์แล้วเราก็ยังได้รับความสบายใจว่า ได้ทำอะไร ๆ เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์แล้ว เราก็ให้เขาไป คนที่คิดได้ในรูปอย่างนี้จึงใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ในทางที่เหมาะที่ควร เช่น ตัวมีเงินแล้วก็เอาไปใช้จ่าย สร้างโรงเรียนบ้าง สร้างโรงพยาบาล ตั้งเป็นทุนมูลนิธิ อุดหนุนการศึกษาของนักเรียนที่ยากจน สงเคราะห์คนพิการ เช่นตั้งเป็นมูลนิธิโรงเรียนคนหูหนวก โรงเรียนคนตาบอด โรงเรียนเด็กพิการ เอาไปสร้างตึกให้โรงพยาบาล ให้ตึกแล้วยังให้เงินเป็นทุนไว้อีกเพื่อใช้จ่ายบำรุงกิจการในโรงพยาบาล

นั้นต่อไป หรือในส่วนพระศาสนาก็ตั้งทุนให้แก่วัดวาอารามที่มีการศึกษาเล่าเรียน ให้มีทุนสำหรับบำรุงการศึกษาของภิกษุสามเณรต่อไป คนเหล่านี้มีเงินเขาเรียกว่าใช้เงินเป็น ไม่สูญเปล่า แม้ตัวจะตายไปทุนนั้นก็ยังอยู่ ชื่อเสียงเกียรติยศมันก็ยังอยู่ปรากฏอยู่ในโลกนี้ตลอดกาลนาน ได้อ่านรายชื่อทุนที่เขาตั้งไว้ตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีจำนวนมากหลายสิบเรียกว่าเป็นจำนวนร้อยทุน อ่านดูชื่อทุนเหล่านั้น มีชื่อสกุลต่าง ๆ ปรากฏอยู่ อ่านแล้วพลอยสบายใจ คือสบายใจว่าคนเหล่านั้นรู้จักคุณค่าของชีวิต รู้จักคุณค่าของทรัพย์สมบัติเงินทองแล้วก็ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนท่าน

คนเรา ตัวเราเองลำพังคนเดียวจะกินสักเท่าไร ความจริงไม่เท่าไร กินก็ไม่เกินอิ่ม ที่หลับที่นอนเครื่องนุ่งห่มใช้สอยก็ไม่เท่าไร ใช้แต่พอประมาณ ส่วนที่เหลือเราก็ควรแบ่งกันในเพื่อนมนุษย์ ให้เพื่อนมนุษย์ทั้งหลายได้รับส่วนแบ่งจากสิ่งที่เราได้ **โลกอยู่ได้ด้วยการให้ ถ้าไม่มีการให้เมื่อใดความยุ่งยากเกิดขึ้นเมื่อนั้น** ชีวิตของเราแต่ละคนที่ได้มีชีวิตอยู่ได้ เราลองคิดดูว่าอยู่ได้ด้วยอะไร ถ้าคิดดูตั้งแต่เราเกิดมาจนกระทั่งบัดนี้ เราจะพบความจริงว่าเราอยู่ได้ด้วยการให้แท้ ๆ เริ่มต้นด้วยการให้ของมารดาบิดา ท่านให้ชีวิตเลือดเนื้อแก่เรา ให้อาหารการเลี้ยงดู ให้การศึกษาเล่าเรียน ให้ที่อยู่อาศัย ให้ทรัพย์สมบัติ จนเราเป็นผู้เป็นคน ตั้งเนื้อตั้งตัวได้เป็นหลักฐานมีความสุขความสบายอยู่ในบัดนี้ คือผลของการให้ พ่อแม่เป็นผู้ให้แก่เรา เรามีวิชาความรู้ รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด สามารถจะเอาความรู้นั้นมาเป็นอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ก็โดยอาศัยครูบาอาจารย์เป็นผู้เสียสละสั่งสอนให้เราเกิดความรู้ความเข้าใจ และถ้าเรามองไปให้ละเอียดแล้ว ธรรมชาติที่เราอยู่อาศัยนี่แม้แต่ต้นหมากรากไม้ต้นหญ้าพื้นดินมันก็ให้อยู่ตลอดเวลา ต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มนุษย์ให้ ต้นไม้มันก็ให้ ต้นหญ้ามันก็ให้ แผ่นดินมันก็ให้ เช่นเราอยู่บนพื้นแผ่นดินเรามีน้ำกินน้ำใช้ เรามีพืชผักสำหรับบริโภค มีเสื้อผ้าสำหรับนุ่งห่ม สิ่งเหล่านี้เราก็ได้มาจากแผ่นดิน เราก็ควรจะนึกว่าเราอยู่ได้ด้วยการให้

เมื่อเราได้รับอะไรจากใครแล้วเราก็ควรคิดต่อไปว่าเราต้องให้เขาบ้าง คือให้ตอบแทน การรับกับการให้เป็นของคู่กัน อยู่ด้วยกันเรียกว่าแยกกันไม่ออก ถ้าขืนแยกออกจากกันเมื่อใดก็เอาเปรียบกันเมื่อนั้น เช่น มีคนให้ เรารับแล้วไม่ให้ตอบก็เรียกว่าเอาเปรียบ แต่ที่อยู่กันได้อย่างสนุกเป็นสุขสบายสะดวกก็เพราะให้สืบต่อกันมา เรารับมาจากพ่อแม่ เราก็ให้กับลูกสืบต่อไป ให้แก่คนข้างเคียง แก่เพื่อนฝูงมิตรสหายอยู่ได้ด้วยการให้ทั้งนั้น ที่ใดมีการให้มากที่นั้นมีความสุข ที่ใดตระหนี่ถี่เหนียวไม่มีการให้ที่นั้นมีความทุกข์ความเดือดร้อน ในพระสูตรหนึ่งในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาบอกว่า "เกิดโจรชุกชุมนี่เพราะอะไร" แล้วก็มีคำตอบว่า "เพราะ

ไม่มีการให้แก่กันและกัน" คือสังคมเกิดความเห็นแก่ตัว เห็นแก่พวกของตัว ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งแจกแก่คนอื่นเท่าที่ควรจะแจกจะแบ่ง คนก็ขาดของที่จะกินจะใช้ เมื่อขาดของที่จะกินจะใช้ก็เดือดร้อนแล้วก็ไปทำการขโมยกัน เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนในสังคม

ถ้ามีการแจกการให้กันอยู่ตราบใด ความสุขความเจริญในสังคมก็มีอยู่ตราบนั้น แต่ว่าในเรื่องการให้นี่เราก็ต้องพิจารณา ไม่ใช่ว่ามีอะไรก็ให้ไป ๆ อย่างนั้น หามิได้ แต่เราควรจะพิจารณาว่าควรจะให้แก่ใคร ควรให้อะไร ควรให้เมื่อใด แล้วสิ่งที่เราให้ไปนั้นมันเป็นประโยชน์แก่เขาหรือไม่ ให้พิจารณาด้วยปัญญา พิจารณาเลือกเฟ้นก่อนจึงให้ พระสุคตเจ้าสรรเสริญคนเราก่อนจะให้อะไรจึงควรจะได้คิดว่า มันเหมาะแก่ผู้รับหรือไม่ เขาเอาไปแล้วมันได้ประโยชน์ตามสมควรแก่ของนี้หรือไม่ ให้ใช้ปัญญาพิจารณาอย่างนี้ ถ้าให้ด้วยอาการอย่างนี้ สิ่งนั้นก็จะเกิดประโยชน์มากขึ้น

ประเทศไทยเรานี้ พูดกันไปแล้วก็อยู่ได้ด้วยการให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจดีงามของคนไทย รักษาชาติ รักษาประเทศให้อยู่มาได้จนถึงทุกวันนี้ ถ้าหากว่าเราจะรักษาตัวรอดต่อไป รักษาบ้านเมืองของเราให้อยู่เย็นเป็นสุขต่อไป ก็จงพอใจในการแจก การแบ่ง การให้ตลอดเวลา ซึ่งเรียกว่าการทำทานนั่นเอง สุดแล้วแต่โอกาสกาละเทศะที่เราสามารถจะแจก จะแบ่งได้ ให้เราได้มีความภูมิใจอุ่นใจว่า เราเกิดมามีชีวิตอยู่ในโลกเป็นหนี้สังคมเป็นหนี้ธรรมชาติ เราไม่เป็นหนี้เขาเปล่า ๆ ได้จ่ายดอกเบี้ยให้เขาตามกาละเทศะ แล้วก็ได้จ่ายต้นทุนคืนให้เขาแล้ว ถ้าเราจากโลกนี้ไปเมื่อใด ก็สบายใจอุ่นใจว่าได้กระทำกิจอันสมควรแก่การเกิดมาเป็นมนุษย์ เราก็สบายใจ ชีวิตมีคุณมีค่า

วันนี้พูดในเรื่องเกี่ยวกับเรื่องผ้าป่า ผ้ากฐิน เพราะว่าใกล้ฤดูกาล เพื่อทำความเข้าใจกับญาติโยมเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็พอสมควรแก่กาลแก่เวลา จึงขอยุติการแสดงธัมมะปาฐกถาไว้แต่เพียงนี้

ห้างหุ้นส่วน จำกัด.ขนิษฐ์การ พิมพ์และ K โฆษณา

พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขนิษฐ์การพิมพ์และโฆษณา 200/11—12 สุขุมวิท ปากน้ำ

(ข้าง ร.ร. สตรีสมุทรปราการ) น.ส. ขนิษฐ์ ศิริพงษ์ ผู้พิมพ์โฆษณา 2516